

ကျေးဇူးတော်ရှင် ရွှေကျင်နိကာယ ဓမ္မသေနာပတိ

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး

၏

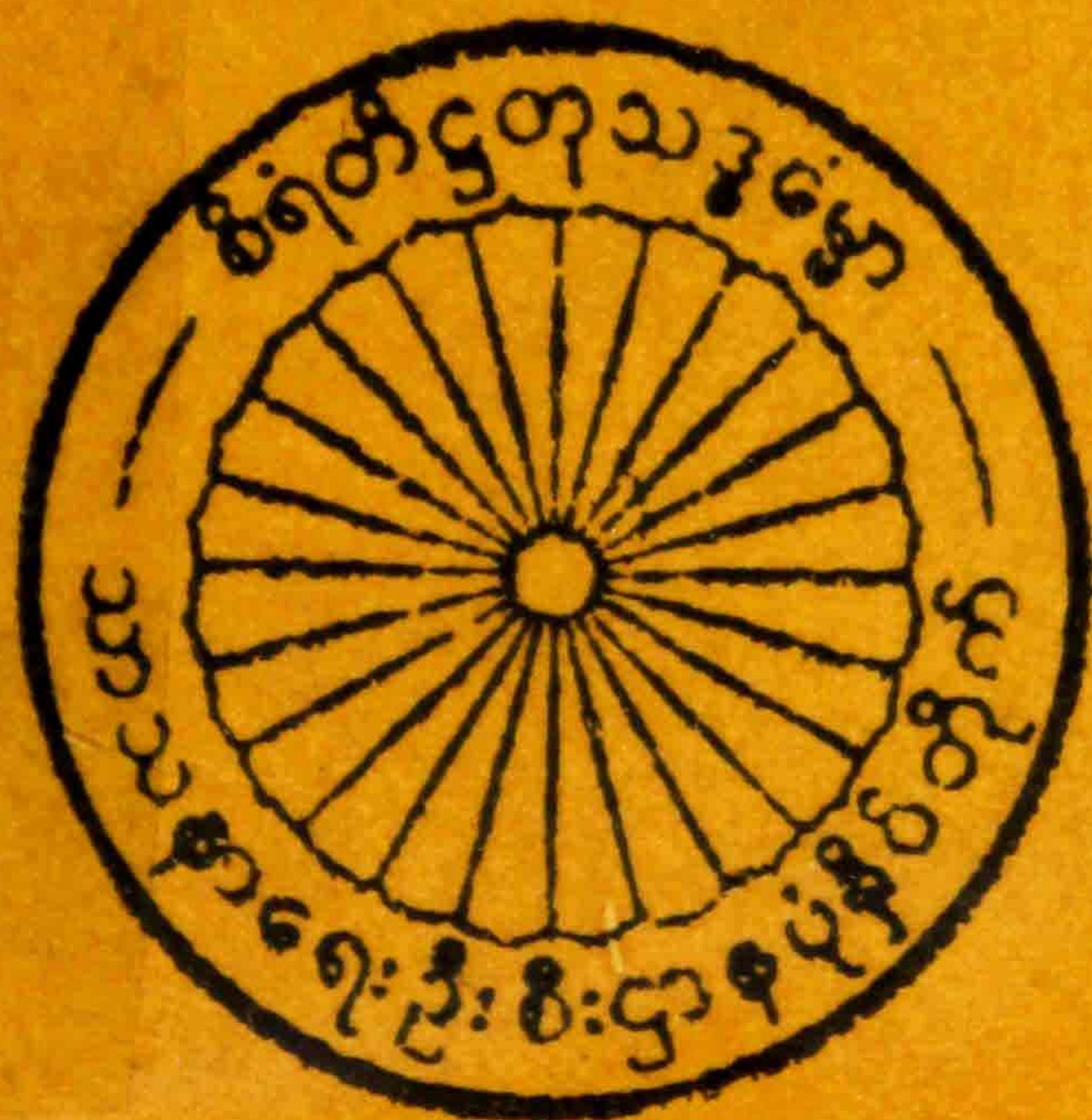
နှုတ်ငုံဆောင်

ဝိသုဒ္ဓါရုံကဏ္ဍည်းသုတ်နက်

နှင့်

ရုပ်တွက်ပုံ

ခုတိယတွဲ

သာသနာ ၂၅၃၀

ကောဇာ ၁၃၄၈

၁၉၈၆

ကျေးဇူးတော်ရှင် ရွှေကျင်နိကာယ ဓမ္မသေနာပတိ

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး

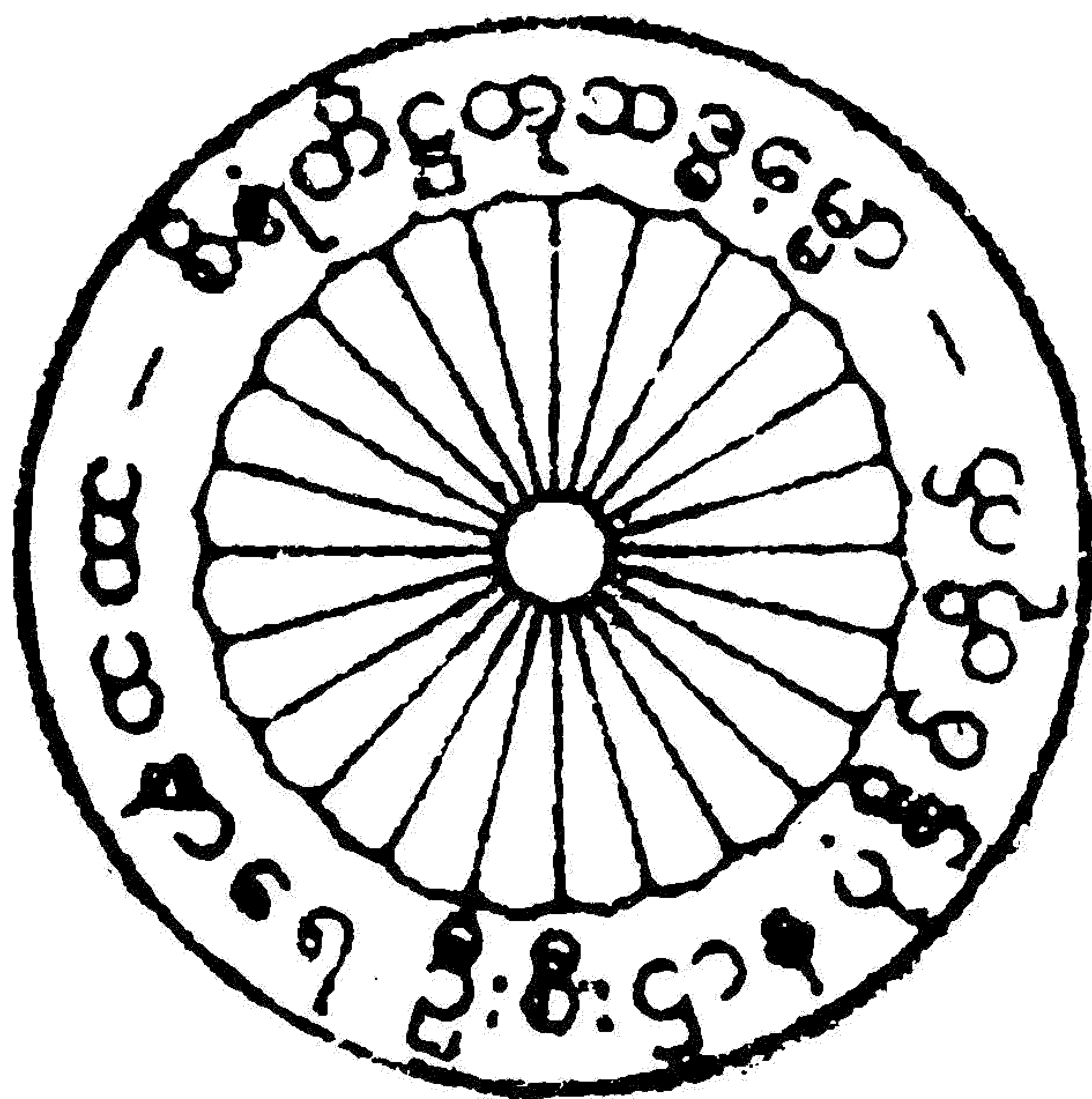
၏

နှုတ်ငုံဆောင်

ဝိသုဒ္ဓါရုံကဏ္ဍည်းသုတ်နက်

နှင့်

ရုပ်တွက်ပုံ

သာသနာ ၂၅၂၉၊

ကောဇာ ၁၃၄၇၊

ခရစ် ၁၉၀၆။

၁၉၈၆၊ စက်တင်ဘာလ

အုပ်စု - ၃၀၀၀

အဋ္ဌမအကြိမ်

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနအတွက်
ဒေါ်တင်လှ (၀၂၀၃၈) နေလင်းပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ်-၁၁၊ ၁၂၅-လမ်း၊ ကန်တော်ကလေး၊ ရန်ကုန်က ပုံနှိပ်၍
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင်
မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၈၂၅၂၇) က ထုတ်ဝေသည်။

၄- ကိတ်

(၁) ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမ္မိ ဧကော။

ကမ္မာဒိမ္မိ၊ ကံပုဒ် အစသည်။ ဝါ၊ အစဉ် ကံပုဒ်သည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ ဓာတုယာ၊ ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဧကော၊ ဣ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ကုမ္ဘိ ကရောတိ အကာသိ ကရိယတိ-တိ ကုမ္ဘိ-ကရော၊ ကဋ္ဌ-ဟာရော၊ ပတ္တ-ဂ္ဂါဟော၊ ဓည-မာယော၊ ဓမ္မ-စာရော။ ။ပုံစံ။

(၁) ကုမ္ဘိကရော—ကုမ္ဘိသဒ္ဒါပပဒ၊ ကရ၊ တည်။ ကရ၊ သည်။ ကရဏေ၊ ၌။ ဧ။ ကုမ္ဘိနောင် အံသက်။ ချေ၊ ကပ်။ ကရောတိ၊ ပြုတတ်၏-ဟူသော အနက်၌ တိဝိဘတ်၊ သြပစ္စည်းသက်။ ကုမ္ဘိကရောတိ ဟု ဝိဂ္ဂဟဝါကျ ဖြစ်၏။ ကုမ္ဘိ၊ ကို၊ ကရောတိ၊ ၏- ဟူသော အနက် ၌ နာမာနံ သမာယော ယုတ္တတ္ထော-၊ သုတ်ဖြင့် သမာသိ မှည့်။ အမာဒယော ပရပဒေတိ-၊ သုတ်ဖြင့် ဒုဟိယာ တပ္ပုရိသ် (ကိတန္တသမာသ်) မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာနမပ္ပယော ဝေါကြောင့် သမဒသ်၏ အံ ဝိဘတ်၊ တိဝိဘတ်၊ သြ ပစ္စည်းတို့ကိုချေ၊ ပကတိစသ သရန္တသ-၊ ဖြင့် ကုမ္ဘိ- ကရကို ကုမ္ဘိကရဟု ပကတိပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ကုမ္ဘိကံပုဒ် အစဉ်ရှိသော ကရိဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်းသက်၊ ကာရိ တံဝိယ၊ ဣာနုဗန္ဓော-၊ သုတ်ဖြင့် ဣ ပစ္စည်းကို ကာရိတ် ကဲ့သို့ ဝဲ၊ အသိယောဂန္တသ-၊ ဖြင့် ကာရိတ် ပစ္စည်း ကြောင့် သံယုတ်အဆုံး၌မရှိသော ကရိဓာတ်၏ အစိတ် အ ကို အာဝုဒ္ဓိပြု၊ ဣ အနုဗန်ချေ၊ တဒ္ဓိတ-၊ ဖြင့် ကုမ္ဘိ

(၂) သညာယမ န။

သညာယံ၊ အမည်နာမပညတ်၌။ ကမ္မာဒိမ္ပိ၊ သည်။ ဝါ၊
 သည်။ သတိ၊ သော်။ ဓာတုယာမ္ပ၊ ပရံ၌။ အ၊ အ၊ ပစ္စည်း
 သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ နုစ၊ နုအက္ခရာသည်လည်း။ အာဂမော၊
 ဓာတ်၏အစ ကံပုဒ်၏နောက်၌လာသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဝါ၊
 အ-နု၊ နောက်၌၊ အပစ္စည်း၊ ရှေ့၌ နုအာဂံသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။

ကာရ- ဟူသော ကိတန္တ သမာသ်ပုဒ်ကို နာမ်ကဲ့သို့၌
 အိုးထိန်းသည်-ဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာ
 ဝိဘတ်ဧကဝုစသိ သက်။ သြပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ပြီး၏။

ကဋ္ဌဟာရော—ကဋ္ဌ ဟရတည်။ ဟရ၊ သည်။ ဟရ
 ဏေ၊ ဆောင်ခြင်း၌။ ၤ။ ‘ကဋ္ဌ ဟရတိ’ ဝါကျပြု။
 အမာဒိ တပျရိသ်ပြု။ သမာသ်၏ အံတိ ဝိဘတ်၊ အ
 ပစ္စည်းတို့ကို ချေ၊ ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်း
 သက်။ ကာရိတ်၌၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုဗန်ချေ။ ထင်းခွေ
 သမား-ဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာဝိဘတ်
 ဧကဝုစသိသက်။ သြပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ပြီး၏။

ပတ္တဂ္ဂါဟော—ပတ္တ ဂဟ၊ ဥပါဒါနေ၊ စွဲယူခြင်း၌။
 ၤ။ ‘ပတ္တံ ဂဏှာတိ’ဟု ဝါကျပြု။ ခွက်စွဲသူ-ဟု အနက်
 ပေး။ ။ ဝညမာယော—ဝည မာ၊ မာနေ၊ ချင့်ခြင်း
 ၌။ ၤ။ ‘ဝညံ မိနာတိ’ဟု ဝါကျပြု။ အာကာရန္တာ
 နမာယော—၊ ဖြင့် ဣကြောင့် မာဓာတ်၏ အာကို
 အာယပြု။ ဝညမာယော၊ တည်သမား-ဟု အနက်ပေး။
 ဓမ္မစာရော—ဓမ္မ စရ၊ စရဏေ၊ ပြုကျင့်ခြင်း၌။ ၤ။
 ‘ဓမ္မံ စရတိ’ဟု ဝါကျပြု။ ဓမ္မစာရော၊ တရားကျင့်သူ။

(၂) အရိန္ဒမော—အရိ ဒမု။ ဒမနေ၊ ဆုံးမခြင်း၌။ ၤ။

အရိံဒမေတိတိ အရိန္ဒမော၊ ဝေဿံ တရတိတိ ဝေဿန္တဏှော၊ တဏှံ ကဏှောတိ ဟိံသတိတိ တဏှာကံဓော။ ပုံဝံ။

(၃) ပုရေ ဒဒါဝ ဣံ။

ပုရော အစဉ် ပုရသဒ္ဓါသည်။ သတိ၊ သော်။ ဒဒါ၊ ဒဒောတိ မှ။ ပရံ၊ ဤ။ အ၊ အပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ဣံ၊ ပုရအဓိတိ အ ဤ ဣံပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။ပုရေ ဒါနံ အဒဒိတိပုရိန္ဒဒေါ။ ။ပုံဝံ။

ခတ်မှည့်၊ ဓာတွန်ချေ။ ‘အရိံဒမေတိ’ဟု ဝါကျပြု။ အရိံ၊ ရန်သူကို။ ဒမေတိ၊ ဆုံးမတတ်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်၌၊ နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော-ဖြင့် သမာသ်မှည့်။ အမာဒယော-၊ ဖြင့် ဒုတိယာ တပျုရိသ် မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာန၊ မဗ္ဗယောဂေါ- ဟူသော ကြောင့် သမာသ်၏ အဝိဘတ်၊ အပစ္စည်း၊ ဟိဝိဘတ် တို့ကိုချေ။ ပက ဟံ့။ ဤသုတ်ဖြင့် အရိ ကံပုဒ် အနီး၌ရှိသော ဒမုခတ်မှ နောက်၌ အပစ္စည်းသက်။ ရှေး၌ နုလာ။ နု နိဂ္ဂဟိတံ ပဒန္တေ-ဖြင့် နုကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ ။ ဝဂ္ဂန္တပြု၊ နာခံ့။ သိသက်၊ ဩပြု၊ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ။ဝေဿန္တရော — ဝေဿ တရ၊ တရဏော၊ ကူးခြင်း၌။ ။ ‘ဝေဿံ တရတိ’ ဟုဝါကျပြု။ (ဝေဿံကား ဌာနျူပစာ၊ တရတိကား အတ္တိာ တိသယ) နည်းတူတွက်။ ‘တဏှံ ကဏှောတိ’ဟု ဝါကျပြု၊ နည်းတူ တွက်။ ။တဏှာကံဓော — တဏှာ-ကရ၊ ဟိံသာ ယံ၊ ညှဉ်းဆဲခြင်း၌။ ။၏။

(၃) ပုရိန္ဒဒေါ—ပုရ ဒဒါ။ ဒါနေ။ ဤ။ ။ ‘ပုရေ အဒဒိတိ’

(၄) သဗ္ဗတော ဣ-တုာဝိ ဝါ။

ကမ္မာဒိမ္ပိ၊ သည်။ သတိဝါ၊ ရှိသော်လည်းကောင်း။ အ-
သတိဝါ၊ သော်လည်းကောင်း။ သဗ္ဗတော၊ ခပ်သိမ်းသော
ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ အ၊ အ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။
ဣ-တုာဝိ၊ ဣပစ္စည်း၊ တုပစ္စည်း၊ အာဝိ ပစ္စည်း တို့သည်
လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တံ ကရောဟိ အကောသိ ကရိယတိတိ တ-က္ကရော။ တ-
က္ကရဿ ကုတော ဓမ္မော။ ဒိဝါ ကရော။ နိသာ ကရော။
သစ္စ သန္ဓော။ မဇ္ဇ-ပေါ။ ဂေါတ္တံ နိဿယန္တိနန္တိ နိဿယော။
ဝိနေတိ ဧတေန ဧတ္ထဝါတိ ဝိနယော။ ဝိနိစ္ဆယတျနေ ဝိနိစ္ဆယနံ
ဝါတိ ဝိနိစ္ဆယော။ အာသဝေါ။ အသဝေါ။ ပတိယ ဝေါ။
ပါဒ-ပေါ။ သာဝကော။ သဝိကာ။ ဇာနုနကော ကတ္တာ။
ဘတ္တာ။ ဘာသိတာ။ ဗုဇ္ဈိတာ။ ဗောဇေတာ။ ဘယံ ပဿတိ
အပဿိ ပဿိယတိတိ ဘယ ဒဿာဝိ။ ဘယဒဿာဝိနိ။ ဘယ
ဒဿာဝိ ကုလံ။ ။ ပုံစံ။

* သာဓနများစွာ၊ အသက်ရာ၊ ကတ္တာ ဣ-တုာဝိ။

ဟု ဝါကျပြု။ သမာသိပြု။ ဝိဘတ်ပစ္စည်းချေ။ ပကတိဝဲ။
ဤသုတ်ဖြင့် ပုရသဒ္ဓါ ဥပပဒရိသော ဒေဝဓာတ်နေခင်
အ ပစ္စည်းသက်။ ပုရ၏ အစိတ်အကို ဣပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု၊
ရှေးနည်း။

(၄) တက္ကရော—တ ကရ၊ ကရဏေ ဌ။ ။ ။ ‘တံ ကရောဟိ’
ဟု ဝါကျပြု။ တံ၊ အ နိုင်အထက် လုယက်ခိုးယူမှုကို။
ကရောဟိ၊ ပြုစုတတ်၏။ သမာသိ စသည်ပြု။ ဤသုတ်

ဖြင့် ကမ္မပုပ ပဒ ကရ ဇာတ်မှ နောက်၌ အပစ္စည်း
သက်။ သဒိသ ဒွေဘော်ပြု၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု။
ချေကပ်။ ဒိဝါကရော— ဒိဝံ ကရောတိ’ ဟု ဝါကျ
ပြု-စသည်နည်းတူ။ ကွာစာဒိ ၊ သုတ်ဖြင့် ဒိဝ၏ အကို
အာပြု။ နိသာကရော။ ‘(နိသံ၊ နိသာ+အံ) ကရောတိ’
ဟု ဝါကျပြု- စသည် နည်းတူ။ ။သစ္စ သန္ဓေ—သစ္စ
သံ၊ ဓာ၊ သန္တ ဟနေ၊ ပေခြင်း၌။ ။၏။ ‘သစ္စံ (ဝစီသစ္စံ)
သန္တတိ’ ဝါကျပြု။ ။သည့်နည်းတူ။ ။မဇ္ဇပေါ—‘မဇ္ဇံ
ပတိ’ ဝါကျပြု။ ။ဂေါတ္ထံ-ဂေါတာ တေဝါ။ တာ
ယနေ၊ စောင့်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဂဝံ (ညနံ သဒ္ဓံပါ’)
တာယတိ’ ဝါကျပြု။ ဒွိတ္တပြု။ ။နိဿယော—နိ သိ၊ ဝေ
ဝါယံ၊ မှီခြင်း၌။ ။၏။ ‘နိဿိယတိ (နိဿယန္တိနံ)’ ဟု
ဝါကျပြု။ ဒွိတ္တပြု။ အညေသုစ၊ ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု။ အယျံ။ ။
ဝိနဓော—ဝိ နိ၊ ‘ဝိနဓတိ (ဝိနိယန္တိ) ဓဓောနတ္ထေ’ ဟု
ဝါကျပြု။ နိဿယနည်းတူစီရင်။ ။ဝိနိစ္ဆယော—ဝိ၊ နိစိ။
စယေ၊ ဆည်းပူးခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဝိနိစ္ဆယတိ အနေန(ဝိနိစ္ဆယ-
နံ)’ ဟု ဝါကျပြု။ နိဿယနည်းတူ စီရင်။ ဒေါ ဝေယစ၊ ၌
စဖြင့် စကို ဆပြု။ အသဒိသ ဒွေဘော်ပြု။ အာသဝေါ—
အာသု၊ ဂတိမှိ၊ ၌။ ။၏။ ‘အာဘုသံ သဝတိ (အာဘဂဂံ
ဂေါတ္တဘုံဝါ သဝတိ)’ ဟု ဝါကျပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အ
ပစ္စည်းသက်။ ဥကို ဩဂုဒ္ဓိ၊ ဩကိုအဝပြု။ ရှေးနည်း စီရင်။
အယဝေါ—အာ သု၊ သဝဏော၊ နားထောင်ခြင်း၌။ ။၏။
‘အာသုဏာတိ’ ဟု ဝါကျပြု။ ရှေးနည်းစီရင်။ အာတောပရ
သ ကို ဒွိတ္တပြု။ အာကို ရယပြု။ ။ပတိယဝေါ—ပတိ သု။
သဝဏော၊ ‘ပတိမုခံ သဝဏံ’ ဟု ဝါကျပြု။ ရှေးနည်းစီရင်။
ပါဒပေါ—ပါဒ ပါ၊ မါနေ၊ သောက်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘ပါဒေန
သိဝတိ’ ဟု ဝါကျပြု။ အပစ္စည်းသက်။ အကြောင့် ပါ၏ အာ

(၅) ဝိသ-ရုဇ ပဒါဒိတော ဣ။

ဝိသ-ရုဇ-ပဒါဒိတော၊ ဝိသ, ရုဇ, ပဒ အပရိသော ဓာတ်မှ။
ပရံ၊ ဌံ။ ဣ၊ ဣပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။

ပဝိသတိ.တိ ပဝေသော။ ရုဇတိတိ ရောဂေါ။ ဥဇ္ဇတိတိ
ဥပ္ပါဒေါ။ ဖုသတိ၊ ဖုသန္တိဝါ တေန ဖုသနံဝါ.တိ ဖသော

ဒိတ္တိပြု။ ချေ, ကပ်။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ။ ။ဘယဒဿာ-
ဝိနိ—ဘယ ဒိသ၊ ဘယဒဿာပီ နည်းတူ ပြီးစေ၍ ပတိ
တိက္ခာ-၊ ဖြင့် ဣနိသက်။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ။ ။ဘယ-
ဒဿာဝိ၊ ဘယဒဿာပီ နည်းတူ၊ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်။ အသော-
ရဿ-၊ ဖြင့် ကေဝုစံ သိကြောင့် ဃ၊ မမည်သော ဤဒိဃ
(ဈ)ကို ဣရဿ(ဈ)ပြု။ သိ ချေ။

(၅) ပဝေသော—ပဝိသ၊ ပဝိသနေ၊ ဝင်ခြင်း၌။ ဧ။ ဤသုတ်
ဖြင့် ပဝိသတိ-ဟူသော အနက်၌ ဣ သက်၊ ကာရိတ်
မှည့်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုဗန်ချေ။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ဩပြု။
ရောဂေါ—ရုဇ ရောဂေါ၊ နာကျင်ခြင်း၌။ ဧ။ ရုဇတိ-ဟူ
သော အနက်၌ ဣ သက်။ နည်းတူ။ ဥပ္ပါဒေါ—ဥ ပဒါ
ဇတိမှ၊ ဥပ္ပါဒတိ၊ အနက်၌ ဣ သက်။ နည်းတူ။ ဥတော
ပရ ပ ကို ဒိတ္တိပြု။ ။ဖသော—ဖုသ၊ ဖုသနေ၊ ထိခြင်း
၌။ ဧ။ ဖုသတိ(ဖုသန္တိ တေန) အနက်၌ ဣ သက်။ ကုစိ
ဓာတု-၊ ဖြင့် ဥကို အ ပြု။ သကို ဒိတ္တိပြု။ (ဖုသကို ဖသ
ပြု) သံယောဂန္တဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိ မပြုရ။ ဣ အနုဗန်ချေ။
နာမ်ငဲ့-စသည် နည်းတူ။ ။ဩကော—ဥစ၊ သမဝါယေ၊
အညိအညွတ် ဖြစ်ခြင်း၌။ ဧ။ ပဝေသော နည်းတူ။ သစ
ဇာနံ ကဂါ၊ ဖြင့် စကို ကပြု။ ။ဝိဟာရော—ဝိ ဟရ၊
ဝိန္တိန္တိတွာ ဟရတိ ဧတ္ထ၊ အနက်၌ ဣ သက်။ နည်းတူ။

ဥစတိ သမဝေတိတိ ဩကော။ ဝိစ္ဆိန္ဒိတာ ဟရန္တိ ဧတ္တာတိ
ဝိဟာဓော။ ။ပုံစံ။

(၆) ဘာဝေ စ။

သဗ္ဗတော၊ ခပ်သိမ်းသော ဇာတ်မှ။ ပရံ၊ ဘာဝေစ၊
ဘောအနက်၌လည်း။ ဣ၊ ဣပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ။
အပစ္စိတ္တ ပစ္စတေ ပစ္စိဿတေ ပစနံဝါ ပါကော၊ ဒါဟော။
ပရိဋ္ဌာဟော။ ရာဂေါ။ ယာဂေါ။ ယောဂေါ။ ဘင်္ဂေါ။ ။ပုံစံ။

၈(၆) သ—ဘက္ခဏော၊ ဘသ၊ ဘက္ခဏော၊ ဂသီယတေ
(သသီယတေ) ဘက္ခိယတေ၊ ပြု၍ပြီးသော-ဂါသော-
(အမင်း ဟင်းလျာ)၊ ဘာသော-(မြက်)တို့လည်း ဤ
ဣ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏။ ကုတ္တု၊ ဣပ္ပမာဏံ ဝါ၊ ယာဝ
ဝါ ပဝိသေ မုခံ၊ ဧတံ ဂါသံ ဝိဇာနိယာ၊ ဘာသံ ဘက္ခိ
ဂဝါဒိနံ-ဟူသည်အတိုင်း ဂါသန္တံ ဘာသအထူးကိုသိ။
သာသတ္ထာဒန-ဟူရာ၌ ဂါသတ္ထာဒန လိုသည်။

(၆) ပါကော—ပစ၊ ပါကော၊ အပစ္စိတ္တ၊ (ကျက်ပြီးခြင်း)၊
ပစ္စတိ(ကျက်နေခြင်း)၊ ပစ္စိဿတေ(ကျက်လတ္တံ့ခြင်း)၊
ပစနံ အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ သက်။ ကာရိတ ဗျ
ပဒေသပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ စ ကို က ပြု၊ နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ဒါ
ဟော—ဒဟ၊ ဒါဟော။ ဒဟနံ အနက်၌ ဣ သက်။
နည်းတူ။ ။ပရိဋ္ဌာဟော-ပရိဒဟ၊ ပရိဒဟနံအနက်၌ ဣ
သက်။ ရှေးနည်း။ ဒဟဿ ဒေါဋ္ဌံ၊ ဖြင့် ဒဟ၏ဒကို ဋပြု။
ရာဂေါ—ရန္တ၊ ရာဂေါ၊ တပ်စွဲခြင်း၌။ ။ ရဉ္စနံ အနက်
၌ ဣ သက်။ ဣမိ ရန္တဿ ဇော၊ ဖြင့် ဣကြောင့် ရန္တ၏
နကို ဇပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ကဂါ စဇာနံ၊ ဖြင့် ဇကို ဂပြု။

(၇) ကွံစ။

သဗ္ဗဘော၊ မှု၊ ပရံ၊ ဣ၊ ကိ၊ ကိ၊ ပစ္စည်း၊ သည်၊ လည်း။ ဟောတိ၊
၏။ ။ ဝိဘူ။ ခ-ဂေါ၊ ဝိဟ-ဂေါ၊ ခွံ-ဇော။ သ-ဇေါ၊ ကုဉ္ဇရော။
သင်္ဂမ္မံ သဟ ဝါ ဘန္တိ ဘာသန္တိ ဝါ ဧတ္ထာတိ သဘာ။ ။
ပုံစံ။

နည်းတူ။ ။ ယာဂေါ—ယဇ၊ ယာဂေါ၊ ယဇ်ပူဇော်ခြင်း
၌။ ။ ယဇနံ အနက်၌ ဣ သက်။ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဝပြု။ နာမ်
ဝဲ-စသည်။ ။ ယောဂေါ—ယုဇ၊ ယောဂေါ၊ ယှဉ် (ဒိ)
အားထုတ် (ရ) ခြင်း၌။ ။ ယုဇနံ (ယုဉ္ဇနံ) အနက်
၌ ဣ သက်။ ယာဂေါနှင့် တူ။ ။ ဘဂေါ—ဘန္တိ၊ ဘဂေါ၊
ချီးဖဲ့ဖျက်ဆီးခြင်း၌။ ။ ဘန္တနံ အနက်၌ ဣ ပစ္စည်း
သက်။ သံယောဂန္တ ဖြစ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရ။ ကွံစာ
ထု-၊ ဖြင့် (မနာနံ နိဂ္ဂဟိတံ) နံ ကို နိဂ္ဂဟိတံ ပြု၊ ဇက္ခိ
ဝ ပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။ ဤဣသည်း ပုလ္လိဝ်
နိယာမက ဒုတိယ ဣသာဏည်း။

(၇) ဝိဘူ—ဝိ ဘူ၊ ဝိသေသေန ဘဝတိ၊ အနက်၌ ဤသုတ်
ဖြင့် ကွံသက်။ ကွံလောပေါစ၊ ဖြင့် ကွံချေ။ နာမ်ဝဲ၊
သိသက်၊ ချေ။ (ဝိဘူ၊ ဗြဟ္မာ)။ ။ ခဂေါ—ခ ဂမု၊ ခေ
ဂစ္ဆတိ၊ အနက်၌ ကွံသက်။ ဓာတုန္တယ လောပေါ ကွံမှီ၊
ဖြင့် ကွံကြောင့် ဓာတုန်ကို ချေ၊ ကွံလောပေါစ၊
ဖြင့် ကွံချေ။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု။ ။ ဝိဟဂေါ-
ဝိဟာယသ ဂမု၊ နည်းတူ။ ဘေသုဝုဒ္ဓိ-၊ ဖြင့် ဝိဟာယသ
ကို ဝိဟပြု။ ။ ခွံဇော—ခွံ ဇန၊ ဇာတိယံ၊ ဖြစ်ခြင်း၌။ ။
ခွံကုတ္တု ဇာယတိ အနက်၌ ကွံသက်။ ဓာတုန္တယ-၊ ဖြင့်
ကွံကြောင့် ဓာတုန်ကိုချေ။ ကွံလောပေါစ၊ ဖြင့်ကွံချေ။

(ဂ) ရောဒီဟိ ရမ္မာ။

ရောဒီဟိ၊ ဓရ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ ရမ္မော၊
ရမ္မပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ သ-လက္ခဏံ ဓာရေတိ၊
ဓရိယတိ ဝါ ပစ္စယေဟိ၊ ဓရတိ ဝါ သမ္ပတ္တိ တေတနာတိ မေဓော။
သရံ ဝါရေတိတံ ဝမ္ပံ။ ကရိယတေတံ ကမ္ပံ။ ဓရိယတေ၊
သုနခေဟိတံ စမ္ပံ။ ။ ပုံစံ။

နာမ်ဝဲ။ သိသက်၊ ဩပြု။ (ကွစိဓာတု၊ ဖြင့် ခွံကိုဒိပြု။
ဒိဇောဖြစ်၏)။ ။ သင်္ခေါ— သံ ခန၊ အဝ ဒါရဏေ၊
တူးဖြိုခြင်း၌။ ။ သုဋ္ဌ၊ အတ္တာနံဝါ ခနတိ၊ အနက်၌
ကွံသက်၊ နည်းတူ။ ဝဂ္ဂန္တပြု။ ဒုတိယဝိကပ်၌ အတ္တကို
သပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ တနဲ-အလုတ္တံ။ ကုဉ္ဇရော—
ကုဉ္ဇ ရမ္မ၊ ရတိယံ၊ ပျော်မွေ့ခြင်း၌။ ။ ကုဉ္ဇ (တော
ရုံ၊ တောဝင်ကွေ့၌) ရမတိအနက်၌ ကွံသက်၊ နည်းတူ။ ။
သဘာ—သံ၊ သဟ ဘာ၊ ဒိတ္တိယံ၊ တောက်ပခြင်း၌။ ။
ဘာသ ဗျတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ ၌။ ။ သင်္ဂမ္ပ၊ သဟ ဘာသန္တိ
ဧတ္ထ၊ အနက်၌ ကွံသက်။ ရှေ့နည်း၌ ကွံချေ။ နောက်
နည်း၌ ဓာတွန်ချေ။ ကွံချေ။ ရှေ့နည်း၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။
နောက်နည်း၌ ကွစိဓာတု-ဖြင့် သဟကိုသပြု။ နာမ်ဝဲ-
စသည်နည်းတူ။ သန္တော ဘာန္တိ၊ ဘာသန္တိ ဧတ္ထကား
သဂါထ၊ ဗြာဟ္မဏ-သံ၊ ဥပါသကဂီ-၁, ၁, ၂ သုတ်
နည်းတည်း။

(ဂ) မေဓော—ဓရ။ ဓာရဏ၊ ဌိတိသု၊ ဆောင်ခြင်း၊ တည်ခြင်း
တို့၌။ ။ သလက္ခဏံ ဓာရေတိ၊ ဓရိယတိ၊ ပစ္စယေဟိ၊
ဓရတိ သမ္ပတ္တိတေန၊ အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ရကာရန္တ
ရောဒီဂိုဏ်း ဓရဓာတ်မှ နောက်၌ ရမ္မ သက်။ ရမ္မိ

(၉) တဿိလာဒီသု ဣ-တုာဝိစ။

တဿိလာဒီသုစ၊ တဿိလ ကတ္တာ၊ တဒ္ဓမ္မ ကတ္တာ၊
တဿာခုကရိ ကတ္တာ-အနက်သုံးပါးတို့၌လည်း။ ဣ-တုာဝိ၊
ဣ၊ တု၊ အာဝိပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ ပြဟ္မံ စရိတုံ
သီလံ၊ ဓမ္မော ဝါ သာဓု-ကာရိတာ ဝါ ပဿ၊ ပြဟ္မံ ဝါ
စရတံ သီလေန၊ ဓမ္မေန ဝါ၊ သာဓုကာရိတာယ ဝါ၊ ပြဟ္မံ ဝါ
စရဏ-သီလော၊ စရဏ ဓမ္မော ဝါ၊ စရဏေ သာဓုကာရိ
ဝါတိ ပြဟ္မံစာရီ။ ဘိက္ခု၊ ပဿယ ပဝတ္တာ။ ရာဇာ။ ဘယ
ဒဿာဝိ။ ဘိက္ခု။ ။ ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ-ပဏ္ဍိတံ အတ္တာနံ မညတိတိ ပဏ္ဍိတ မာနိ။
ဗဟုဿုတ မာန-စသည်၌ မညတိ အနက်ကို ဆည်း၏။

ရန္တော ရာဒီနော၊ ဖြင့် ရှိ အနုပန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်
ရိ အနုပန်နှင့်တကွ ဓာတွန် ရိကိုချေ။ (အမ္မကြွင်း)
ဓနင့် သန္တိပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု။ ။ ဝမ္မံ—ဝရ၊
နိဝါရဏေ၊ တားမြစ်ခြင်း၌။ ။ ။ သရံ ပါရေတိ၊
အနက်၌ ရမ္မသက်။ ရှေးနည်းစီရင်။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊
အံပြု။ ။ ကမ္မံ—ကရ၊ ကရိယတေ၊ အနက်၌ ရမ္မသက်။
ရှေးနည်းစီရင်။ နာမ်ဝဲ။ သိသက်၊ အံပြု။ ။ စမ္မံ—စရ၊
ဘက္ခဏေ၊ စားခြင်း၌။ ။ ။ စရိယတေ၊ အနက်၌ ရမ္မ
သက်။ ရှေးနည်း။

(၉) ပြဟ္မံစာရီ—ပြဟ္မံ စရ၊ စရဏေ၊ ပြုကျင့်ခြင်း၌။ ။ ။
ပြဟ္မံ စရိတုံ သီလံ-စသည်ဝါကျပြု။ ။ ဤသုတ်ဖြင့် တဿိ
လာဒီအနက်၌ ဣသက်။ ကာရိတံဝဲ၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ဣ အနုပန်
ချေ။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ချေ။ ပဿယ ပဝတ္တာ— ပဿယ-ပ၊

(၁၀) သဒ္ဓ-ကုဓ-စလ-မဏ္ဍ-တ္ထရုစာ-ဒီဟိ ယု။

တထိလံာဒီသု၊ တို့ဉ်။ သဒ္ဓ-ကုဓ-စလ-မဏ္ဍ-တ္ထ-ရုစာ-ဒီဟိ၊
အသံပြုခြင်း၊ အပျက်ထွက်ခြင်း၊ တုန်လှုပ်ခြင်း၊ တန်ဆာဆပ်ခြင်း၊
အနက်ရှိသော ဓာတ်၊ ရုစ အစရှိသောဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ခွံ။
ယု၊ ယုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ယောသနော။ ရောသနော။
ဖန္ဒနော။ ဘူသနော။ ရောစနော။ ဇောတနော။ ဝခုနော။ ။
ပုံစံ။

ဝတ္ထု၊ နိဗ္ဗတ္တေ၊ ဖြစ်ခြင်း၌။ ၎င်း၊ 'ပသယု ပဝတ္ထိတု' သီလံ
ယသယ' စသည်ဝါကျပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် တထိ . ဟာဒိဉ် တု သက်။
တေသု ဝုဒ္ဓိ-ဖြင့် ဝတ္ထုမှ ဟတလုံးကိုချေ။ နာမ်ဝဲ၊ သိ သက်။
သတ္ထုပိတာဒိနမာ-၊ ဖြင့် စီရင်။ (ပ-ဝစ၊ 'ပသယု ပဝတ္ထု
သီလံ' သည် ဝါကျပြု။ တုသက်။ ဘုဇာဒိနမန္တော-ဖြင့်
ဓာတ်နှင့် စီကိုချေ။ တကို ခွံတ္ထုပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်နည်းတူ)။
ဘယဒယာဝိ—ဘယ ဒိသ၊ ပေက္ခဏေ၊ ဉ်။ ၎င်း။ 'ဘယံ
ပသိတံ သီလံ ယသယ' စသည်ဝါကျပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် တထိ
ဟာဒိဉ် အာဝိသက်။ ဒိသယ ပသယ၊ ဒိသယ၊ ဒက္ခာဝါ၊
ဖြင့် ဒိသကို ဒသပြု။ (ကွစီဓာတု-ဖြင့် ဒိသ၌ ထုကိုအ-ပြု။
သကို ခွံတ္ထုပြု) နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ချေ။ ။ စရပ်။ ။ ပဏ္ဍိတ
မာနိ ပဏ္ဍိတ မန၊ မညနေ၊ မှတ်ထင်ခြင်း၌။ ၎င်း။ 'ပဏ္ဍိတံ
အတ္ထာနံ မညတိ' ဝါကျပြု။ ဤ၌ စဖြင့် အတ္တမာန (မိမိ
ကိုယ်ကို အထင်ကြီးခြင်း) အနက်၌ ဣသက်။ မြဟ္မစာရီ
နည်းတူ။ ။ ဗဟုဿုတမာနိ— 'ဗဟုဿုတံ အတ္ထာနံ
မညတိ' ဝါကျပြု။ နည်းတူ။

(၁၀) ယောသနော—သံ၊ သ၊ သဒ္ဓေ၊ အသံပြုခြင်း၌။ ၎င်း။
ယောသတိ၊ သီလေန-ဟူသော ဝါကျ၌ ဤသုတ်ဖြင့်

(၁၁) ပါရာဒိ-ဂမိမ္မာ ရှု။

ပါရာဒိ-ဂမိမ္မာ၊ ပါရသဒ္ဓါ စသည်မှ နောက်ဖြစ်သော
ဂမုဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ တဿိလာဒိသု၊ တိံဌံ။ ရှု၊ ရှုပစ္စည်းသည်။
ဟောတိ၊ ဣ။ ။ဘဝ-ပါရ-ဂူ၊ ဝေဒန္တဂူ။ ။ပုံစံ။

သီလာဒိ အတ္တဉ္စ ယုသက်။ အညေယုစ၊ ဖြင့် ယုကြောင့်
သံ၊ သ၏ ဥကို သြဝုဒ္ဓိပြု။ အနကာယုဏ္ဍူနံ၊ ဖြင့် ယုကို
အနပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ သြပြု။ ။ရောသဏော—ရုသ၊
ဟိံသာ၊ ကောဓေသု၊ ညဉ်းဆဲခြင်း၊ အမျက်ထွက်ခြင်းတို့
ဌံ၊ ဣ။ ‘ရောသတိ သီလေန’ပြု။ ယုသက်။ နည်းတူ။
ရနောင် နငယ်ကို ကြီးပြန်။ ။ဖန္ဒနော—ဖန္ဒ (ဖဒိ)
ကိဉ္ဇူလနေ၊ စဉ်းငယ်လှုပ်ခြင်းဌံ။ ဣ။ ‘ဖန္ဒတိ သီလေန’
ပြု။ ယုသက်။ အနပြု။ (ဖဒိဆိုလျှင် ကွစိဓာတု-၊
ဖြင့် ရှေ့ဉ္စ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဂ္ဂန္တပြု)။ ။ဘူသနော—
ဘူသ၊ မဏ္ဍနော၊ ခြယ်လှယ်ဆင်ယင်ခြင်းဌံ။ ဣ။ ‘ဘူသတိ
သီလေန’ ပြု။ ယုသက်။ အနပြု။ ကြီးပြန်။ ။ရော
စနော—ရုစ၊ ဒိတ္တိ၊ ဒိတိသု၊ တောက်ပ ထင်ရှားခြင်း၊
နှစ်သက်ခြင်းတို့ဌံ။ ဣ။ ‘ရောစတိ သီလေန’ပြု။ ယုသက်။
သောသနော နည်းတူ။ ။ဇောတနော—ဇူတ၊ ဒိတ္တိယံ၊
တောက်ပခြင်းဌံ။ ဣ။ ‘ဇောတတိ သီလေန’ပြု။ ဝမုနော
ဝမု၊ ဝုဒ္ဓိယံ၊ ပွားခြင်းဌံ။ ဣ။ ‘ဝမုတိ သီလေန’ပြု။

(၁၁) ဘဝပါရဂူ—ဘဝပါရ ဂမု။ ‘ဘဝပါရံ ဂစ္ဆတိ သီလေန’
ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ပါရာဒိ ဂမုမှ နောက်ဌံ သီလာဒိ အတ္တဉ္ဇ
ရှုသက်။ ရမိ ရန္တော—ဖြင့် စီရင်။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ချေ။
အန္တဂူ-အန္တ ဂမု၊ ‘အန္တံ ဂစ္ဆတိ သီလေန’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့်
ရှုသက်။ နည်းတူ။ (ဝေဒေန အန္တဂူ ဝေဒန္တဂူ-ဟု တတိ-
ယာတပျရိသိသမာသံပြု)

(၁၂) တိက္ခာ.ဒိတော စ။

တိက္ခာ.ဒိတောစ၊ တိက္ခာဓာတ်စသည်တို့မှလည်း။ ပရံ၊ ဌံ။
တ.သိလော.ဒိသု၊ တို့ဌံ။ ရှု။ လည်း။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။တိက္ခာ၊
ဝိည၊ ဝိဒ္ဓ၊ ပုံစံ။

(၁၃) ဟနတျာ.ဒီနံ ဣကော။

ဟနတျာ.ဒီနံ၊ ဟနအစရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။ အန္တေ၊
အဆုံးဌံ။ တသိလော.ဒိသု၊ တို့ဌံ။ ဣကော၊ ဣကပစ္စည်းသည်။
ဟောတိ၊ ဧ။ ။အာဘုသံ ဟနန-သီလော အာဃာတုကော၊
(သုသတ်။) ကာရုကော၊ (လက်သမား။) အာဝုကော၊ (အဘ)
ဘာယန-သီလော ဘိရုကော။ ဘိဘယော၊ ရအာဂုံ။ ။ပုံစံ။

(၁၂) တိက္ခာ—တိက္ခာ၊ အာယာစနေ၊ တောင်းခြင်းဌံ။ ဧ။
'တိက္ခာတိ သီလေန'ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် သီလဒိအတ္တဌံ
တိက္ခမ္ပ နောက်ဌံ ရှုသက်။ (ရိကား အနုဗန်မျှဖြစ်၍ ဥ
ကြွင်း၏။) ကွစိဓာတု-၊ ဖြင့် ဦကို ဥရဿပြု၊ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ ချေ။ (ဘယ-ဣက္ခဒဿနကံသု၊ ကြည့်ခြင်း၊
မှတ်ခြင်းတို့ဌံ။ ဧ။ ဘယံ ဣက္ခတိ သီလေန အနက်ဌံ
ရှုသက်၊ နည်းတူ။ ဘယဌံ ယကို ချေ။ ဣက္ခနှင့် သန္နိပြု)
ဝိည။—ဝိည၊ အဝဗောဓနေ၊ ဌံ။ ဧ။ 'ဝိဇာနာတိ သီ
လေန'ပြု။ ရှုသက်။ (ရိကား အနုဗန်မျှသာ) ဝိတော ပရည
ကို ဒိတ္တပြု၊ ဦနှင့် သန္နိပြု။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ။ ။ဝိဒ္ဓ—
ဝိဒ၊ ဣနေ၊ ဌံ။ ဧ။ ဝိဒတိ သီလေန အနက်ဌံ ရှုသက်။
ရိကား အနုဗန်) နာမ်ငဲ့။ သိသက်၊ ချေ။ (ဝိဒန္တေ ဦဖြင့်
လည်း ပြီးနိုင်၏။ ကွ^၀သက်၊ ဦလာ၊ ကွ^၀၊ ချေ)

(၁၃) အာဃာတုကော—အာ ဟန၊ ဟိံသာဂတိသု၊ ညှဉ်းဆဲ
ခြင်း၊ လားခြင်းတို့ဌံ။ ဧ။ 'အာဘုသံ ဟနနသီလော'ပြု။

(၁၄) နှ နိဂ္ဂဟိတံ ပဒေန္တေ။

ပဒေန္တေ၊ ရှေ့ပုဒ်အဆုံး၌။ နှ၊ နှအာဂုံသည်။ နိဂ္ဂဟိတံ၊
နိဂ္ဂဟိတံအဖြစ်သို့။ ပပေဂါတိ၊ ၎င်း။ ။အရိန္ဒမော။ ပုံစံ။

(၁၅) သံဟနာညာယ ဝါရော ယော။

သံဟနာ ဝါ၊ သံပုဗ္ဗ၊ ဟနဓာတ်မှလည်းကောင်း။ အညာ
ယ ဝါ၊ တပါးသော ဓာတ်မှလည်းကောင်း။ ပရံ၊ ၌။ ဧရာ၊
ရပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ယော ဝါ၊ ဟနဓာတ်၏ ယပြု
သည်လည်း။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။သံသုဋ္ဌ၊ ပစ္စတ္ထိ-
ကေ ဟိံသတိ၊ သမဂ္ဂံ ဝါ ကမ္မံသမုပဂစ္ဆတိတံ သံဃော၊
ပရိတော နဂရဿ ဗဟိ ခညတိတံ ပရိခါ၊ အန္တံ ကဏေကိတံ
အန္တကော။ ။ပုံစံ။

ဤသုတ်ဖြင့် သီလာဒိအတ္ထံ၌ ဟနဓနာင် ဣကသက်။ ဟန-
ဿ ဃာတော၊ ဖြင့် ဣအနုဗန်ရှိသောပစ္စည်းကြောင့် ဟန
ကို ဃာတပြု။ ဣအနုဗန်ကိုချေ။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ သြပြု။
အာဂုကော— အဝ ရက္ခဏေ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း၌။ ၎င်း။
'အဝတိ ရက္ခတိ သီသေန'ပြု။ ဣကသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ
အနုဗန်ချေ။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။ဘိရုကော- ဘိ ဘယေ၊
ကြောက်ခြင်း၌။ ၎င်း။ 'ဘာယတိ သီသေန'ပြု။ ဣကသက်။
ဣ အနုဗန်ချေ။ ရိလာ၊ နာမ်ငဲ့-စသည်။

- (၁၄) အရိန္ဒမော—သညာယ မနုဋ္ဌံ ပြီးစေအပ်ပြီ။
- (၁၅) သံဃော—သံ ဟန၊ ဟိံသဂတိသု၊ တို့ ၌။ ၎င်း။ သံသုဋ္ဌ၊
ပစ္စတ္ထိကေ ဟနတိ (ဟိံသတိ) သမဂ္ဂံ ဝါ ကမ္မံ ဟနတိ
(သမုပ ဂစ္ဆတိ)ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် သံပုဗ္ဗံ ဟနမှ နေခက်၌

(၁၆) ရမှီ ရ.န္တော ရာဒိ နော။

ရမှီ၊ ရအနုပန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ ရာဒိ၊ အနီး
နောက်ယံ၊ ရအနုပန် အပိုင်းအခြားရှိသော။ အန္တော၊ ဓာတ်
၏ အစိတ်သည်။ နော၊ ရအနုပန်ပါကျေပျောက်သည်။ ဟော
တံ၊ ၎င်း။ ကိစ္စံ၊ ဘဝေ၊ ဒိဋ္ဌော၊ ပါရဂူ။ သတ္တာ၊ ပိတာ၊
ဓိတာ။ ။ပုံစံ။

ရသက်။ ဟနကို ဃပြု။ (ရိကား အနုပန်မျှ။ အကြွင်း၏)
ဃနှင့် အကို သန္တိပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ သြပြု။ ပရိခါ—ပရိ
ခန၊ အဝဓာရဏ၊ ဌိ။ ၎င်း။ ၎င်း။ ‘ပရိသမန္တတော ခညတေ’
ပြု။ ရသက်။ ရမှီ ရန္တော ရာဒိနော၊ ဖြင့်။ ရ အနုပန်ရှိ
သော ပစ္စည်းကြောင့် ရ အနုပန်နှင့်တကွ ဓာတ်နှင့် နကိုချေ။
နာမ်ဝဲ၊ ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော၊ ဖြင့် ဣတ္ထိလိင်
အကာရန္တမှ နောက်၌ အာပစ္စည်းသက်။ စဖြင့် နာမ်ဝဲ၊
သိသက်၊ ချေ။ ။အန္တကော—အန္တ ကရ၊ ‘အန္တံ ကရော
တိ’ပြု။ ရသက်။ ရမှီ ရန္တော ရာဒိနော၊ ဖြင့် စီရင်။ နာမ်ဝဲ
စသည်။ ဝါ-ရုပ်။ ။သင်္ဘာတော—သံ ဟန၊ ‘သံ ဟည
တေ (သံဟနနံ)’ ပြု။ ဝါမြန်၍ ရ၊ မသက်ရ။ ဃ၊
မပြုရ။ ဘာဝေစ၊ ဖြင့် ဣသက်။ ဟနသ ဃာတော
ဖြင့် ဣကြောင့် ဟနကို ဃာတပြု၊ ဝဂ္ဂန္တပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိ
သက်၊ သြပြု။ ။ပတိဗော—ပတိ ဟန၊ ‘ပတိ ဟညတေ
(ပတိ ဟနနံ)’ ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အသံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်မှ
နောက်၌ ရသက်။ ဟနကို ဃပြု။ (ရိကား အနုပန်မျှဖြစ်
၍ အကြွင်း)ဃနှင့် အ သန္တိပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည် နည်းတူ။

(၁၆) ကိစ္စံ—ကရ၊ ကရဏေ၊ ဌိ။ ၎င်း။ ၎င်း။ ကရဏံ (ကရိယတေ)
အနက်၌ ကရော ရိစ္စ၊ ဖြင့် ကရဓာတ်နောင် ရိစ္စပစ္စည်း

သက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ရ အနုပန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်
 ဓာတွန် ရှိကို ရ အနုပန်နှင့်တကွ ချေ။ ကနှင့် ဣစ္စ သန္နိပြု။
 နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။ ။ဘစ္စော—ဘရ၊ ဘရဏေ၊
 မွေးမြူခြင်း၌။ ။ ဘရိတဗ္ဗော—ဟူသော အနက်၌
 ကရမှာ ရိစ္စ၌ ရိစ္စဟူသော ယောဂဝိဘာဂ၊ ဖြင့် ဘရ
 နောင် ရိစ္စသက်။ ရမိ ရန္တော ရာဒိနော၊ ဖြင့် ရ အနုပန်ရှိ
 သော ပစ္စည်းကြောင့် ရ အနုပန်နှင့်တကွ ဓာတွန်ရ ကိုချေ။
 ဝါပရော အသရူပါ၊ ဖြင့် ဌာန်မထူသော အ၊ မှ နောက်
 ဖြစ်သော ဣကိုချေ။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု။ ။ဒိဋ္ဌော—
 ဒိသ၊ ပေက္ခဏေ၊ ၌။ ။ ပဿိယိတ္ထ၊ အနက်၌ ဘာဝကဗ္ဗေ
 သု တ၊ ဖြင့် တ၊ ပစ္စည်းသက်။ သာသ ဒိသတော တဿ
 ရိဋ္ဌောစ၊ ဖြင့် ဒိသမှ နောက်ဖြစ်သော တကို ရိဋ္ဌပြု။ ရမိ
 ရန္တော—၊ ဖြင့် စီရင်။ သရလောပေါ၊ ဖြင့် စီရင်။ နာမ်ဝဲ၊ သိ
 သက်၊ ဩပြု။ ။ပါရဂူ—ပါရာဒိ ဝဇိမှာ ရှုကြည့်။ ။
 သတ္တာ—သာသ အနုသိဋ္ဌိယံ၊ ဆုံးမခြင်း၌။ ။ သာသတိ
 အနက်၌ သာသာဒီဟိ ရတ္ထုဖြင့် သာသဓာတ်မှ နောက်၌
 ရတ္ထုပစ္စည်းသက်။ ရမိ ရန္တော—၊ ဖြင့် စီရင်။ အတ္ထုနှင့် သန္နိပြု။
 နာမ်ဝဲ။ သိသက်။ သတ္ထုပိတာဒိနမာ—၊ ဖြင့် စီရင်။ ။ပိတာ—
 ပါ၊ ရက္ခဏေ၊ ၌။ ။ ‘ပိတိ ရက္ခတိ’ပြု။ ပါဒိတော ရိဟု၊
 ဖြင့် ရိတု သက်။ ရမိ ရန္တော ရာဒိနော၊ ဖြင့် စီရင်။ ပါနှင့်
 ဣတု သန္နိပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်။ သတ္ထုပိတာဒိနမာ—ဖြင့်၊
 စီရင်။ ။ပိတာ—ဓရ၊ ဓရဏေ၊ ဆောင်ခြင်း၌။ ။
 ‘မာတာပိတူဟိ ဓရိယတိ’ပြု။ ပါဒိတော ရိတု၊ ဖြင့် ရိတု
 သက်။ ရမိ ရန္တော ရာဒိနော၊ ဖြင့် စီရင်။ သရာသရေလောပံ၊
 ဒိသံ၊ တို့ဖြင့် စီရင်။ သတ္ထုပိတာဒိနမာ—ဖြင့် စီရင်။

(၁၇) အာဝ-ကမ္မေသု တဗ္ဗာနီယာ။

အာဝ-ကမ္မေသု၊ ဘောဇနကံ၊ ကံအနက်တို့၌။ တဗ္ဗာ-
နီယာ၊ တဗ္ဗပစ္စည်း၊ အနီယပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။
ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဘဝနီယံ၊ အဘိဘဝိတဗ္ဗော၊ အနဘဝနီယော၊
ကာတဗ္ဗံ၊ ကရဏီယံ။ ။ပုံစံ။

(၁၇) ဘဝိတဗ္ဗံ—ဘူ။ ဘူယတေ၊ ဘူယိတ္ထ၊ ဘူယိဿတေ (ဘဝနံ)
အနက်၌ ပကတိ အကမ္မက ဘူဇာတ်မှ နောက်၌ ဘော၌
တဗ္ဗသက်။ ယထာဂမ မိကာရော၊ ဖြင့် တဗ္ဗကြောင့် ဓာတု
တောပရ၌ ဣလော။ အညေသုစ၊ ဖြင့် သူ၏ ဦးကို သြဝုဒ္ဓိ
ပြု။ သြအဝသရော၊ ဖြင့် ဣသရကြောင့် သြကို အဝပြု။
ဝခွင်း၊ ချေ၊ ကပ်။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု။ ။ဘဝနီယံ-
နည်းတူ အနီယသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အဝပြု၊ အနီယနှင့် သန္ဓိပြု။
နာမ်ငဲ့-စသည်။

အဘိ ဘဝိတဗ္ဗော—အဘိဘူ၊ အဘိဘူယတေ-ဟူသော
အနက်၌ တဗ္ဗသက်။ ပိကတိ သကမ္မက ဘူဇာတ်မှ
နောက်၌ ကံ၌ တဗ္ဗသက်၍ ရှေးနည်းစီရင်၊ သိသက်၊ သြပြု။

အနဘဝနီယော—နည်းတူ။ ။ကာတဗ္ဗံ—ကရ၊ ကရီ
ယတေ (ကရဏံ) ပြု၍ ဝတ္တိစ္ဆာ အကမ္မက ကရဇာတ်
နောင် တော၌လည်းကောင်း၊ ပကတိသကမ္မက ကရဇာတ်
နောင် ကံ၌လည်းကောင်း၊ တဗ္ဗသက်။ တဝေတုနာဒိသု-
ကာ၊ ဖြင့် တဗ္ဗကြောင့် ကရကို ကာပြု။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊
အံပြု။

ကရဏီယံ—အနီယသက်၊ ရဟာဒိတောဏဖြင့် နဝယ်
ကို ဏကြီးပြန်၊ နည်းတူ။ ယောဂဝိဘာဝ-၊ ဘဝိတဗ္ဗော၊
ဘဝိဿတိ—ဟူသော အနာဂတ်ကတ္တား အနက်၌ တဗ္ဗာ

ဗျာနိယာ၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ တပါးအနက်တို့၌
သက်။ ။ဘဝိဿတီ-တိ ဘဝိတဗျော၊ ဘဗျော သုဘာ-သုဘော-
သု။ နိယျာတီ-တိ နိယျာနိကော၊ မဂ္ဂေါ။ သိနာယတိ ဇေတနာ-
တိ နာနိယံ၊ နှာနိယ-ဇုဏံ။ ဒီယတေ အဿာ-တိ ဒါနိယော၊
ဘိက္ခု။ သမ္မာပဝတ္တတိ အသ္မာ-တိ သမ္ပဝတ္တနိယော၊ ဂုရု။
တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာ-တိ ဌာနိယော၊ ဒေသော။ ။ပုံစံ။

(၁၈) ဣော စ။

ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ တို့၌။ ဣောစ၊ ဣပစ္စည်းသည်လည်း။
ဟောကံ၊ ၎်။ ကာရိယံ၊ စေယံ၊ နိစ္ဆယံ၊ ဝိနိစ္ဆိနိယံ။ ပုံစံ။

နိယ ယောဂဝိဘာဂ၊ ဖြင့် တဗ္ဗသက်၊ ဣလော၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အဝ
ပြု၊ နာမ်ငဲ့စသည်။ (ဘဗျောကား အရကြားတည်း)။
နိယျာနိကော—နိ ယာ။ ပါပုဏနေ၊ ရောက်ခြင်း၌။ ၎်။
နိယျာတိအနက်၌ ဗျာနိယာ ယောဂဝိဘာဂ၊ ဖြင့်
အနိယသက်။ (ကုစိဓာတု-၊ ဖြင့် ယကိုက၊ နိ၏ ဤကို
ဣရဿပြု။ (ယကိုက ပြုသောကြောင့် ဤသည် ဣရဿ
ဖြစ်ရသည်။ (ဓာတုယကို ဒွိတ္တပြု။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။သိ
နာနိယံ-သိနာ၊ သောဓနေ၊ သုတ်သင်ခြင်း၌။ ၎်။ (ဓာ
တွန်မကျေ) သိနာယတိ ဇေတနာ၊ အနက်၌ အနိယသက်။
သရသန္ဓိပြု။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ဒါနိယော—ဒီယတေ အဿ
အနက်၌ အနိယသက်၊ သန္ဓိပြု။ ။ သမ္ပဝတ္တနိယော—
သံ၊ ပဝတ္တံ၊ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ၎်။ ၎်။ သမ္မာ ပဝတ္တိတိ ဧတသ္မာ၊
အနက်၌ အနိယသက်။ ။ဌာနိယော—တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ၊
အနက်၌ အနိယ သက်။

(၁၈) ကာရိယံ-ကရ။ 'ကတ္တဗ္ဗံ'ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့်

စသဒ္ဒါဖြင့် တေယျ ပစ္စည်းသက်။ ဣတေယံ၊ ဒိဋ္ဌေ-
ယျံ၊ ပတ္တေယျံ။ ။ပုံစံ။

(၁၉) ကရမှာ ရိစ္စံ။

ကရမှာ၊ ကရဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ဘာဝ ကမ္မေသု၊ တို့ဌံ။
ရိစ္စံ၊ ရိစ္စပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဣ။

ဘော၊ ကံဌိ ဣ သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုပန်ချေ။ ဣလော။
နာမ်ဌဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။ စေယံ-စိ စယေ၊ ဆည်းပူးခြင်းဌံ။
၏။ 'စေတဗ္ဗံ'ပြု။ ဣသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုပန်ချေ။
ယကို ဒွိတ္တပြု။ ။နိစ္စေယျံ—နိ စိ၊ နိစ္စယေ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဌံ။
၏။ စကို ဆပြု။ ဆကို ဒွိတ္တပြု။ ပို၏။ ဝိနိစ္စိနိယံ—
ဝိ၊ နိ၊ စိနိစ္စယေ၊ ဌံ။ ။ ။ဝိနိစ္စိတဗ္ဗံပြု။ ဣသက်။
ဣယာဒိတော နာ (ဝိနာခိကာရ) ယောဂဝိဘာဂ
ဖြင့် နာသက်၊ ဣလော၊ ချေ၊ ကပ်။ စကို ဆပြု။ ဆကို
ဒွိတ္တပြု။ ။(ဉာတဗျံ—ဉာ။ 'ဉာတဗ္ဗံ'ပြု။ စဖြင့် တဗျသက်၊
နာမ်ဌဲ-စသည်။ ။သာသဒိသတော၊ ဌံ စဖြင့် တဗျ၏
တ၊ ကို ရဋ္ဌပြု။ ရမိ ရန္တော-ဖြင့် စီရင်။ ။ပတ္တဗျံ—ပ အပ။
ပပိပုဏနေ၊ ဌံ။ ။၏။ 'ပတ္တဗ္ဗံ'ပြု။ စဖြင့် တဗျသက်။ ဂုပါ
ဣနုဉ္ဇ၊ ဖြင့် ဓာတ္တန်ပချေ။ တဗျမှ တ၊ ကို ဒွေဘော်ပြု။
နာမ်ဌဲ-စသည်။ (သာသိတဗ္ဗောတိ သိသောလည်း ဣ
ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏။ ဓာတွာဒိ အာကို ဣပြု)

(၁၉) ကိစ္စံ၊ ဘစ္စောတို့ကို ရမိ ရန္တော သုတ်ဌံ ပြီးစေအပ်ကုန်ပြီ။
ပတိစ္စော—ပတိ ဣ။ ဂတိမိ၊ ဌံ။ ။၏။ 'ပတိ တေဗ္ဗော'ပြု။
ရိစ္စယောဂဝိဘာဂ၊ ဖြင့် ဣဓာတ် နောင် ရိစ္စသက်။ (ရိကား

ရိစ္ဆ၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ တပါးသော ဓာတ်တို့နောင်သက်။
ကိစ္စံ၊ ဘရိတဗျော၊ တိ ဘဒ္ဒော၊ ပတိတေဗျော တိ ပတိဇ္ဇော၊
ပတိဇ္ဇော စ သော သဟ သမ္မာ စ ဥပ္ပန္နတိစာတိ ပတိစ္စ-
သမ္ပုဂါဒေါ၊ ပတိမုခံဝါ ဣဇ္ဇော၊ တိ ပတိဇ္ဇော၊ ပတိဇ္ဇော စ သော
သဟိတေ ဥပ္ပုဂါဒေါတိ တထာ။ ။ ပုံစံ။

(၂၀) ဘူတောဗ္ဗ။

ဘူတော၊ ဘူဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဣဿ၊ ဣ။ အန္တေန၊
ဓာတုန် ဥိန္ဒတက။ ။ အဗ္ဗ၊ အဗ္ဗပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဣ။
ဘဝိတဗျော၊ ဘဗျော၊ ဘဗ္ဗာ၊ ဘဗ္ဗ။ ။ ပုံစံ။

အနုဗန်မျှ၊ ဣစ္စကြွင်း) သရသန္ဓိပြု။ နာမ်ဇွဲ-စသည်။ ဘူန-
ဟစ္စံ ကတံ မယာ၊ (ဘူနဟစ္စန္တိ ဝုဒ္ဓိသာတကမ္ပံ၊ ဝိဇ္ဇရဋ္ဌ-
ကသာ) မူလဗစ္စံ ကရေယျံ (မူလဗစ္စန္တိ မူလဟတံ၊ စက္က-
ဝုတ္တိသုတ်) စသည်တို့၌လည်း ဘစ္စနည်းတူ ပြီးစေ။ ဟကို
ရံခါ ယံပြု။

(၂၀) ဘဗ္ဗော—‘ဘူ ဘဝိဿတိ’ဟု ဝါကျပြု။ ဧဗျာစ-ဟူ
သော ဝိနာမိကာရ ယောဂဝိဘာဂ၊ ဖြင့် ကတ္တား၌ ဣ
သက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဘူမှနောက်ဖြစ်သော ဣကို ဓာတုန်
ဥိန္ဒတက (ဘူဓာတ်၏ ဥိမှစ၍ ဣကို) အဗ္ဗပြု။ နာမ်ဇွဲ၊
သိသက်၊ ဩပြု။ ။ ဘဗ္ဗ—ဘူ။ ‘ဘဝနံ’ပြု။ နည်းတူ။
နာမ်ဇွဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။

(၂၁) ဝဒ-မဒ-ဂမု-ယုဇ-ဂရဟာ-ကာရာ.ဒီဟိ

ဇ္ဇ-မ္ဗ-ဂ္ဂ-ယေ.ယျာ ဂါရော ဝါ။

ဝဒ-မဒ၊ လ၊ ဒီဟိ၊ ဝဒ၊ မဒ၊ ဂမု၊ ယုဇ၊ ဂရဟာဓာတ်၊ အာ အက္ခရာအဆုံးရှိသော ဓာတ်၊ စသည်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဣဿ၊ ဧ။ အန္တေန၊ ဓာတ်နှင့်တကွ။ ဇ္ဇ-မ္ဗ-ဂ္ဂ-ယေ.ယျာ၊ ဇ္ဇပြု၊ မ္ဗပြု၊ ဂ္ဂပြု၊ ယုပြု၊ ယေပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဂါရောဝါ၊ ဂရသဒ္ဒါ၏ ဂါရပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဧ။

ဝတ္တပ္ပန္တိ ဝဇ္ဇံ၊ ဝါဒိယံ၊ ဝါဒေတပ္ပန္တိ ဝါ ဝဇ္ဇံ၊ တူရိယံ၊ မဇ္ဇန္တိ တေန ဝတိ မဇ္ဇံ၊ မဒိရာ၊ ဂမ္ဗံ၊ ဂမိယံ၊ ယေဂ္ဂံ၊ ယော-

(၂၃) ဝမ္ဗံ—ဝဒ ဗျတ္တဝါစာယံ၊ ဤ။ ။ ‘ဝတ္တပ္ပံ’ ဟုပြု။ ဣော-စ၊ ဖြင့် ဘော၊ ကံ၌ ဣသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣကို ဓာတ်နှင့် ခံနှင့်တကွ ဇ္ဇံပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည် နည်းတူ။ ဝါဒိယံ—ဝါဖြစ်၍ ဇ္ဇမပြုရ။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုဗန်ချေ။ ဣလော။ နာမ်ဝဲ စသည်။ ။ တနည်း ဝဇ္ဇံ—ဝဒ ဗျတ္တကထနေ၊ ဤ။ ။ ဧ။ ဝဒန္တိ၊ မြည်တတ်သော တူရိယာကို။ ဝါဒိယတေ၊ မြည်စေအပ်၏-ဟူသော အနက်၌ ကာရိတ်ဇာသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုဗန်ကိုချေ။ (ဝါဒေ-ဖြစ်၏) ဝါဒေတပ္ပံ-ဟူသော အနက်၌ ဣသက်။ တေသုဝုဒ္ဓိ လောပါဂမ-၊ ဖြင့် ဝါဒေ၌ ကေ ချေ။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣကို ဓာတ်နှင့် ခံနှင့်တကွ ဇ္ဇံပြု။ သံယုဂ်ကြောင့် ရဿပြု။ နာမ်ဝဲစသည်။ ။ မဇ္ဇံ—မဒ၊ ဥမ္မာဒေ၊ ယစ်မှူးရှူးသွပ်ခြင်း၌။ ။ ဧ။ ‘မဇ္ဇန္တိ တေန’ ပြု။ ဣသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်။ ။ ဂမ္ဗံ—ဂမု၊ ‘ဂမိတပ္ပံ’ ပြု။ နည်းတူစီရင်။ ။ ဝါ၊ မိယံ-ဂမု ရှေးနည်း ဣသက်၍

ဇိယံ၊ ဂရဟိတဗ္ဗာ၊ တိ ဂါရယျာ၊ ဂရဟိယာ ပါတိဒေသနီ၊
ဒါတဗ္ဗန္တိ ဒေယျံ၊ ပေယျံ၊ မေယျံ၊ သင်္ချေယျံ၊ ဧယျံ၊ ဇာနိ-
ယံ၊ ဟေယျံ။ ။ ပုံစံ။

အာဒိ သဒ္ဓေန အညေပိ ဒ-မ-ဇ-ဟ-န္တာ ဂယုန္တေ၊ (ရွှံ#)
ဂဇ္ဇံ၊ ပဇ္ဇံ၊ ခဇ္ဇံ၊ ဒုမ္မော၊ ရမ္မံ၊ ဘောဂ္ဂံ၊ ဘောဇ္ဇံဝါ၊ ဘဂ္ဂံ၊ ဂယု၊
ဓယု၊ ပုံစံ။ ။ လေယျံပုဒ်ကား ဤသုတ်၏ အစီအရင်မဟုတ်။

ဝါမြစ်။ ဣလော။ ။ ယောဂ္ဂံ—ယုဇ၊ ယောဂေါ၊ ယုဉ်ခြင်း၌။
၏။ ‘ယုဇ္ဇတေ’ဟု ပြု။ ရှေးနည်း။ ။ ဝါ၊ ယောဇိယံ—
ဝါမြစ်၍ ဇ္ဇမပြုရ။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣလော။ ။ ဂါရယျာ—ဂရဟ၊
နိန္ဒာယံ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌။ ။ ဂရဟိတဗ္ဗာပြု။ ဣသက်။ ဤ
သုတ်ဖြင့် ဣကို ဓာတွန် ဟိနှင့်တကွ ယုပြု။ ဂရဟိလည်း
ဂါရပြု။ နာမ်ငဲ့။ အာသက်။ စဖြင့် နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ ချေ။
ဂရဟိယာ—ဝါမြစ်။ ဣလော။ ။ ဒေယျံ—ဒါ။ ‘ဒါတဗ္ဗံ’
ပြု။ ဣသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣကို ဒါ၏ အာနှင့်တကွ
ဇေယျပြု။ နာမ်ငဲ့စသည်။ ။ ပေယျံ—ပါ။ ပါနေ၊ သောက်
ခြင်း၌။ ။ မေယျံ—မာ။ ပရိမာနေ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၌။
၏။ သင်္ချေယျံ—သံ ချာ။ သင်္ချာနေ၊ ရေတွက်(ထက်ဝန်း
ကျင်ဆို)ခြင်း၌။ ။ ဧယျံ—ဉာ။ အဝပောဓနေ၊ ၌။ ။
ဇာနိယျံ—ဝါမြစ်။ ကိယာဒိနာသက်။ ဉာဿ ဇာ ဇိနာ-
ဖြင့် နာကြောင့် ဉာကို ဇာပြု။ ဣလော။ နာမ်ငဲ့-စသည်။
ဟေယျံ—ဟာ။ စာဂေါ၊ စွန့်ခြင်း၌။ ။ ။ (အာဒိရုပ်)
ဂဇ္ဇံ—ဂဒ။ ဗျတ္တ ကထနေ၊ ပီသစွာဆိုခြင်း၌။ ။ ။ ‘ဂဒိ
တဗ္ဗံ’ပြု။ ဣသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣကို ဓာတွန် ဝိနှင့်
တကွ ဇပြု။ ။ ပဇ္ဇံ-ပဒ။ ဂတိယံ၊ ၌။ ။ ။ ‘ပဇ္ဇိတဗ္ဗာ
(ပဇ္ဇန္တိ ဝေတိသံ)ပြု’။ ဣသက်။ ဇပြု။ နာမ်ငဲ့။ အာသက်။

(၂၂) တေ ကိစ္စာ။

တေ၊ ထိုတဗ္ဗ၊ အနိယ၊ ဣ၊ တေယျ၊ ရိစ္စ၊ ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ကိစ္စာ၊ ကိစ္စမည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ (ဤ ငါးပစ္စည်းတို့ ကိတ်အမည်မရ၍ စသဒ္ဒါဖြင့် နာမ်ဝိသေသပေ။)

(၂၃) အညေ ကိတ်

အညေ၊ ကိစ္စမှ တပါးကုန်သော ပစ္စည်းတို့သည်။ ကိတ်၊ ကိတ်မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စဖြင့် နာမ်ဝိသေသပေ။ သိသက်၊ ချေ။ ခဇ္ဇံ—ခါဒ။ ခါဒနေ၊ ဌ။ ။ ။ ။ ။
‘ခါဒိတဗ္ဗ’ပြု။ ။ဒမ္မော—ဒမု။ ဒမနေ၊ ဆုံးမခြင်း၌။ ။ ။ ။ ။
‘ဒမိတဗ္ဗော’ပြု။ ။ရမ္မံ—ရမု။ ကိဠာယံ၊ ကစားမြူးထူးခြင်း၌။ ။ ။ ။ ။
ဘောဂံ—ဘုဇ။ ‘ဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ’ပြု။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ။ ။ ။
ဘောဇ္ဇံ—ဝါမြစ်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဖျကို ဇ၊ ဇကို ဒ္ဓိတ္ထပြု။ [အစားအစာသည် ဘောဇ္ဇံ၊ အစာအာဟာရမှတပါး သုံးဆောင်ခံစားဖွယ်(ဥပဘောဂါရဟ)သည် ဘောဂံတည်း။ ဘဂံ—ဘန္ဓ။ ဘဂေ၊ ချိုးဖွဲ ဖျက်ဆီးခြင်း၌။ ။ ။ ။ ။
‘ဘဇ္ဇိတဗ္ဗံ’ပြု။ ။ ။ ။ ။
ဣကို ဓာတွန် နှင့်တကွ ဂပြု။ ။ဂယှံ—ဂဟ။ ‘ဂဏ္ဍိတဗ္ဗံ’ပြု။ ။ ။ ။ ။
ဣကို ဓာတွန်နှင့်တကွ ယှပြု။ ။ဝယှံ—ဝဟ။ ။ ။ ။ ။
ပါပဏေ။ ရောက်စေ(ဆောင်ခြင်း၌။ ။ ။ ။ ။
‘ဝဟိတဗ္ဗံ’ပြု။ ။ ။ ။ ။
ဂယှံနည်းတူ။ ။ လေယှံ—လိဟ။ သာယနေ၊ လျက်ခြင်း၌။ ။ ။ ။ ။
ဝယှံ နည်းတူ။

- (၂၂) ရုပ်များကို ထိုထိုဝိသေသတို့၌ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။
- (၂၃) ရုပ်မရှိ။

(၂၄) နန္ဒာဒီဟိ ယု။

နန္ဒာဒီဟိ၊ နန္ဒ၊ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ ဘာဝ
ကမ္မေသု၊ တို့၌။ ယု၊ ယုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။နန္ဒနံ၊
ဝဟနံ၊ ဟဝနံ၊ ပါနံ၊ ပါလနံ၊ ဂဟနံ။ ပုံစံ။

(၂၅) ကတ္တု-ကရဏ-ပဒေသေသု စ။

ကတ္တု-ကရဏ-ပဒေသေသု စ၊ ကတ္တာ၊ ကရိုဏ်း၊ ဩကာသ
အနက်တို့၌လည်း။ ယု၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ရဇောဟရဏံ၊
ကရဏံ၊ ဌာနံ။ ။ပုံစံ။ ။စသဒ္ဓါဖြင့် သမ္ပဒါန် အပါဒါန်
တို့ကို ယုလျှင် ယုတု သဗ္ဗမိ သာဓနေ-အရစုံ၏။

(၂၄) နန္ဒနံ—နန္ဒ။ နန္ဒနေ၊ နှစ်သက်ခြင်း၌။ ဧ။ (သမိဒ္ဓိမ္မိ၊
ပြည့်စုံခြင်း၌။ ဧ။) ‘နန္ဒိတဗ္ဗ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဘော၊ ကံ၌
နန္ဒဓာတ်မှ နောက်၌ ယုသက်။ အနကာယုဏ္ဍုနံ၊ ဖြင့်
ယုကို အနပြု။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်၊ အံပြု။ ။ဝဟနံ—ဝဟ။
ပါပဏေ၊ ရောက်စေ (ဆောင်)ခြင်း၌။ ဧ။ ‘ဝဟိတဗ္ဗ’ပြု။
ဝဟနံ—ဟု။ ဒါနာ၊ ဒန၊ ဟဗျဗ္ဗဒါနေသု၊ တို့၌။ ‘ဇုဟဝိ-
တဗ္ဗ’ပြု။ ယုသက်။ အနပြု။ ဟု၏ဉာကို ဩဝုဒ္ဓိ။ ဩကို အဝပြု။
ပါနံ—ပါ။ ဝိဝနေ၊ သောက်ခြင်း၌။ ဧ။ ‘ပါတဗ္ဗ’ပြု။ ။
ပါလနံ—ပါလ။ ရက္ခဏေ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်း၌။ ဧ။
‘ပါလေဘဗ္ဗ’ပြု။ ။ဂဟနံ—ဂဟ။ ဒုဗ္ဗောဓေ၊ သိခက်
သည်၌။ ဧ။ (ဂါဟ ဝိဇ္ဇောလနေ၊ ရှုပ်ထွေးခြင်း၌။ ဧ။)
ဂဟ-အဒါဒိ၊ စုရာဒိ၊ ဂါဟ-ဘုဝါဒိ—ဂဟိတဗ္ဗပြု၊
‘ဂါဟတိ’ပြု) ယုသက်။ (ဂါဟဖြင့်ပြီးသော ဂဟနံကို
အနန္တရသုတ်သို့ပို့။ အာကိုလည်း အရသာပြု)

(၂၅) ရဇောဟရဏံ—ရဇ ဟရ၊ ဟရဏေ၊ ဌ။ ဧ။ ရဇော

(၂၆) ရ-ဟာဒိ.တော က။

ရ-ဟာ ဒိတော၊ ၎အက္ခရာ၊ ဟ အက္ခရာ စသည် အဆုံးရှိ
သော သဒ္ဒါမှ။ ပရထ၊ သော။ နုဿ၊ နုငယ်၏။ က၊ ကကြီး
ပြုသည်။ ဟောတိ၊၏။

ကရဏံ၊ ကရဏီယံ၊ ဝရုဏော၊ ဝရုဏာနိ၊ ဂဟဏံ၊ ဝါ၊
ဂဟဏံ၊ ဂဟဏီယံ၊ မရဏံ၊ အာရဏံ၊ ရဏီယံ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ၊
ရက္ခဏံ၊ လက္ခဏံ၊ ပိသဏံ၊ ပိသဏီယံ၊ စုံဏံ၊ ပါသာဏော၊
တာယတိ ရက္ခတိ.တိ တာဏံ၊ တာယဏံ၊ ပရာယဏံ၊ နာဏုယ-
ဏော၊ ပါဗဏံ၊ ပဏိ-တံ၊ ပဏေတိ၊ ပဏာမော၊ နိ.ဏ္ဍယော၊
ဒု.ဏ္ဍာမော၊ ဒုဏ္ဍ.ယော၊ ပရိဏတံ၊ ဖလံ၊ ဝိပရိဏာမော။ ပုံစံ။

(ရဇံ) 'ဟရတိ'ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ကတ္တာဒွိ ယုသက်။
အနုပြု။ ရဟာဒိတောဏဖြင့် ရမှနှောင်းသော နုငယ်ကို
ဏကြီးပြန်။ ဧတေသမောလောပေ-၊ ဖြင့် မနှောဇဏာဒိ၊
ရဇ၏ အကို သြပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ကရဏံ၊ 'ကရောတိ
တေန'ပြု။ နည်းတူ။ ။ဌာနံ—'တိဋ္ဌတိဧတ္ထ'ပြု။ နည်း
တူ။ ။စ-ရုပ်။ ။သမ္ပဒါနံ—သံ-ပ-ဒါ။ 'သမ္ပာ ပဒီယ-
တေ ယဿ'ပြု။ သမ္ပဒါနံ၌ ယုသက်။ နည်းတူ။ ဝဂ္ဂန္တပြု။
အပါဒါနံ—အပ-အာ-ဒါ။ 'အပေစ္စ ဣတော အာဒ-
ဒါတိ'ပြု။ အပါဒါနံ၌ ယုသက်။ နည်းတူ။ ဝဂ္ဂန္တပြု။

(၂၆) ကရဏံ—အနန္တရသုတ် ကြည့်။ ။ကရဏီယံ—ဘာဝ
ကမ္မေသု တဗ္ဗာနိယာ ကြည့်။ ။ဝရုဏော—ဝရ။ နိဝါ-

ရဏေ၊ မြစ်တားခြင်း၌။ ။ ။ ဓရတိ အာဝရတိပြု။ ဥန
 ပစ္စည်းသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ရမှနှောင်းသော နငယ်ကို
 ဣကြီးပြန်။ နာမ်ဝဲ စသည်။ ဝရုဏာနိ-နည်းတူ။ ဝရုဏ
 ပြီးစေ၍ ဤသက်။ မာတုလာဒီန၊ ဖြင့် ဣ၏ အ ကို
 အာနပြု။ ။ ဝဟဏံ—ဝဟ။ ဥပါဒါနော၊ ၌။ ။ ။ ‘ဝဏ္ဏံ-
 တဗ္ဗံ’ပြု။ နန္ဒာဒီဟိ ယုဖြင့် ယုသက်။ အနပြု။ ဤသုတ်ဖြင့်
 ဟမှ နောက်ဖြစ်သော နငယ်ကို ဣကြီးပြန်။ နာမ်ဝဲ-
 စသည်။ ။ ဝါဂ္ဂဟဏံ-နည်းတူ ဝဟဏံပြီးစေ၍ ‘ဝါဏ္ဏတိ
 ဝဟဏံ ဝါဂ္ဂဟဏံ’ပြု။ ။ ဝဟဏီယံ—ဝဟ။ ‘ဝဏ္ဏံ တဗ္ဗံ’ပြု။
 အနိယသက်။ နငယ် ဣကြီးပြန်။ ။ မရဏံ—မရ။ ပါဏ
 စာဂေ၊ အသက်ကို စွန့်ခြင်း၌။ ။ ။ ‘မိယတေ’ပြု။ နန္ဒာ-
 ဒီဟိ ယုဖြင့် ယုသက်။ အနပြု။ ရမှနောက်ဖြစ်သော နငယ်
 ကို ဣကြီးပြန်။ နည်းတူ။ ။ အာရမဏံ—ရမ။ ကိဋ္ဌာယံ၊
 ၌။ ။ ။ အာဂန္ဓာ ရမန္တိ ဣတ္ထ (အာဂန္ဓာ ရမတေ)ပြု။
 ကတ္တု၊ ကရဏ ပဒေသသုစ (နန္ဒာဒီဟိ ယု)ဖြင့် ယုသက်။
 အနပြု။ နည်းတူ။ ။ ရမဏီယံ—ရမ။ ‘ရမိတဗ္ဗံ’ပြု။
 အနိယသက်။ နည်းတူ။ ။ ပစ္စဝေက္ခဏာ—ပတိ၊ အဝ၊
 ဣက္ခ။ ဒဿနဏေသု၊ ကြည့်ခြင်း၊ မှတ်ခြင်းတို့၌။ ။ ။ ။
 ‘ပတိမုခံ အဝေစ္စ ဣက္ခံ ယတေ’ပြု။ ဣတ္ထိယ မတိယဝေ-
 ဝါ၊ ဖြင့် ယုသက်။ အနပြု။ မုဒ္ဓဇမ(ခ)မှ နောက်ဖြစ်
 သော နငယ်ကို ဣကြီးပြန်။ နာမ်ဝဲ။ အာသက်။ စဖြင့်
 နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ချေ။ ။ ရက္ခဏံ—ရက္ခ။ ပါလေ၊
 စောင့်ခြင်း၌။ ။ ။ ‘ရက္ခိတဗ္ဗံ’ပြု။ နန္ဒာဒီဟိ ယုဖြင့်
 ယုသက်။ အနပြု။ မုဒ္ဓဇ မ (ခ)မှ နောက်ဖြစ်သော နငယ်
 ကို ဣကြီးပြန်။ ။ လက္ခဏံ—လက္ခ။ ဒဿနဏေသု-
 တို့၌။ ။ ။ ‘လက္ခိတဗ္ဗံ’ပြု။ နန္ဒာဒီဟိ ယု။ အနပြု။ နည်းတူ။
 ပိသဏံ—ပိသ။ စုဏ္ဏဝိစုဏ္ဏေ၊ အမှန်မှန် ပြုခြင်း၌။ ။ ။ ။

‘ဝိသိတဗ္ဗံ’ ပြု။ နန္ဒာဒီပဝိယု။ အနပြု။ နည်းတူ။ ပိသ-
 ကိယံ—အနိယသက်။ ။ပါသာဏော—ပိသ။သံစုဏ္ဏနေ၊
 ကြိတ်ချေခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဝိသိ ကဗ္ဗော’ပြု။ အာနပစ္စည်း
 သက်။ တေသုဝုဒ္ဓိ-၊ ဖြင့် ဣကို အာပြု။ မုဒ္ဒဗ မ မှ
 နောက်ဖြစ်သော နဝယ်ကို ဣကြီးပြန်။ ။တာဏံ—
 တာ(တေ)ရက္ခဏော၌။၏။ ‘တာယတိ ရက္ခတိ’ပြု။ ကတ္ထ၊
 ကရဏ-ဖြင့် ယုသက်၊ အနပြု။ ရမှ နောက်ဖြစ်သော
 နဝယ်ကို ဣကြီးပြန်၊ (တေဓာတ်၌ ကေု ချေ။ အ,ကို ဒီဗ
 ပြု)။ ။တာယဏံ—တေ။ရက္ခဏော၌။၏။ ‘တာယတိ’
 ပြု။ နည်းတူ၊ ယုသက်၊ အနပြု။ ရမှ နောက် နဝယ်ကို
 ဣကြီးပြန်။ကို အာယပြု။နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။ပရာယဏံ—
 ပရာ(ပရံ)-ဣ။ ဂတိယံ၊ ၌။ ။၏။ ပရာ,ပရဝါ အယနံ
 (ပဘိဋ္ဌာနံ)ပြု။ ကတ္ထ၊ ကရဏ-၊ ဖြင့် ပဒေသ၌ ယုသက်။
 အနပြု, သန္ဓိပြု။ ရမှ နောက် နဝယ် ဣကြီးပြန်။ ။နာရာ-
 ယဏော—(ဣဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့် အယနံ ပြီးစေ၊)
 ‘နာရာ (ပုံ-ဗဟု) အယနံ ယဿ’ပြု။ သန္ဓိပြု။ ရမှ နောက်
 နဝယ်ကို ဣကြီးပြန်။ ။ပ ပဏံ—ပ အပါ ပါပုဏနေ၊
 ၌။၏။ ‘ပတ္တိ’ဟုပြု။ နန္ဒာဒီဟိ ယု။ အနပြု။ သန္ဓိပြု။ ရမှ
 နောက် နဝယ် ဣကြီးပြန်။ ။ပဏိတံ— ပ နိ၊
 ‘ပဓာနတ္ထံ နိယိတ္ထံ’ပြု။ ဘာဝကဗ္ဗေသု တ ဖြင့် တ,သက်။
 ရမှနောက် နဝယ် ဣကြီးပြန်။ ။ပဏေတိ—ပ၊ ‘နိတိ,
 အသက်။ အညေသုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု။ ကွစိဓာတု၊ဖြင့် ဧတော-
 ပရ-အ ကို ချေ။ ရမှ နောက် နဝယ် ဣကြီးပြန်။ ။
 (ပဏ၊ ဗျဝဟာရေ၊ ရှောင်းဝယ် ဖောက်ကား, ချီးမွမ်း
 စကား ဆိုခြင်း၌။ ။၏-ဟု ပဏဓာတ်ဖြစ်မှု ပကတိ ဣကြီး
 တည်း။ ပဏေတိ၊ ရှောင်းဝယ်၏။ ပေး။) ပဏာမော—ပ
 နမ၊ နတေ၊ ညွတ်ခြင်း၌။ ။၏။ ပ နမနံပြု။ ဘာဝေစဖြင့်

ဣတိ ကိဗ္ဗိဓာနကပ္ပေ ပထမော ကဏ္ဍော။ ၂၆။

ဣတိ အယံ၊ ဤ နှစ်ဆယ့်ခြောက်သုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ် အပေါင်းသည်။ ကိဗ္ဗိဓာနကပ္ပေ၊ ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ ကိတ်ကျမ်း၌။ ပထမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

x x x

ဏသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣ အနုမန်ကိုချေ။ ရမှ နောက်-
နငယ် ဣကြီးပြန်။ နာမ်ဝဲစသည်။ ။နိဏ္ဏယော—နိ နိ၊
နိစ္ဆယေ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း၌။ ဣ။ ‘နိဏ္ဏိယတေ’ပြု။ သဗ္ဗတော
ဣ၊ တွာ ဝိဝါ၊ ဖြင့် အသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဧကို အယပြု။
နကို ဒွိတ္တပြု။ ရမှ နောက် နှစ် ဒွိ ကို ဣဒ္ဓိပြု။ နာမ်ဝဲ-
စသည်။ ။ဒုဏ္ဏာမော—ဒု နမ၊ နတေ၊ ၌။ ဣ။
‘ဒုက္ခေန နမနံ’ပြု။ ပဏာမော၊ နည်းတူ။ ဒွိတ္တပြု။ ပို၏။
ဒုဏ္ဏယော—ဒု နိ။ ‘ဒုက္ခေန နယနံ (န နယနံ)’ပြု။ နိဏ္ဏ
ယော နည်းတူ။ ။ပရိဏတံ—ပရိ နမ၊ နတေ၊ ၌။ ဣ။
‘ပရိနမိတ္ထ’ပြု။ အထိတေ တ တဝန္တ၊ ဖြင့် တသက်။ ဂမ၊
ခန၊ ဟန၊ ရမာဒိန မန္တော—၊ သုတ်ဖြင့် ဓာတွန် မိချေ။
ရမှနောက် နငယ် ဣကြီးပြန်။ ။ပရိဏာမော—ပရိ နမ၊
နတေ၊ ၌။ ဣ။ ဘာဝေစ၊ ဖြင့် ဣသက်၊ ‘ပရိနမနံ’ပြု။
ပဏာမော၊ နည်းတူ။

ပထမပိုင်းပြီး၏။

(၂၇) ကာဒယော တေ-ကာလိကာ။

ကာဒယော၊ ဣအစ၊ ယုအဆုံး၊ အတူကိုချုံး၍ စုရုံးအပ်
ကုန်သော တဆယ့်ခုနစ်လုံးသော ပစ္စည်းတို့သည်။ တေ-ကာ-
လိကာ၊ ကာလသုံးပါး၌ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကုမ္ဘ-
တာရော၊ ကရဏံ။ ။ပုံစံ။

(၂၈) သညာယံ ဒါ-ဓာတော ဣ။

သညာယံ၊ အမည်နာမ ပညတ်ကို။ အဘိယေျာယံ၊ ဟော
ဆိုအပ်သည်ရှိသော်။ ဒါ-ဓာတော၊ ဒထွေး ဒါဓာတ်၊ ဓ
အောက်ခြိုက် ဓာဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဣ၊ ဣပစ္စည်းသည်။ ဟော-
ဓာ၊ ၏။ ပထမံ အာဒိယတိတိ အာဒိ။ ဝါလာနိ ဒဓာတိ
တသ္မိန္တိ ဝါလ-ဓိ။ သမ္မာ ဓိယသိ၊ သန္ဓာတိတိ ဝါ သန္တိ။ ဥဒ-ဓိ။
သမာဓိ။ ။ ပုံစံ။

(၂၇) ကုမ္ဘတာရော—အဦး အစသုတ်၌ ပြီးစေအပ်ပြီ။ ။
ကရဏံ—ကတ္တု ကရဏ ပဒေသေသုစ-၌ ပြီးစေအပ်ပြီ။
ဘော၊ ကံ၌ ဖြစ်လျှင် နန္ဒာဒိဟိယု။

(၂၈) အာဒိ—အစ ဒါ။ ဂဟဏော ၌။ ၏။ ‘အာဒိယတိ’ပြု။
ဤသုတ်ဖြင့် ဒါမှနောက်၌ ဣသက်။ သန္တိပြု။ နာမ်ဝဲ။
သိသက်၊ ချေ။ ဝါလမိ—ဝါလ ဓာ၊ ဓာရဏော၊ ဆောင်
ခြင်း၌။ ၏။ ‘ဝါလံ ဒဓာတိ တသ္မိ’ပြု။ ဣသက်။ သပ္ပံ—
သံ ဓာ၊ သပ္ပယံ၊ စပ်ခြင်း၌။ ၏။ ‘သမ္မာ ဓိယတိ(သန္ဓာတိ)’
ပြု။ ဣသက်။ ဝဂ္ဂန္တိပြု။ ဥဒဓိမိ—ဥဒက ဓာ၊ ဓာရဏော၊
၌။ ၏။ ‘ဥဒကာနိ မိယန္တေ အသ္မိ’ပြု။ ဣသက်။ တေသုဝုဒ္ဓိ-
(သညာမုဒေါဒကသ) ဖြင့် နောက်မိကြောင့် ဥဒကကို

(၂၉) တိ ကိတ်စာသိဋ္ဌေ။

သညာယံ၊ ကို။ အဘိဓေယျာယံ၊ သော်။ အာသိဋ္ဌေ၊
ဘောဋ်တခြမ်းအနက်ကို။ ဂမ္ပမာနေ၊ သိအပ်သည်ရှိသော်။ တိ၊
တိပစ္စည်းသည်။ ကိတ်စ၊ ကိတ်မည်သော ပစ္စည်းသည်လည်း။
ဟောတိ၊ ဤ။ ။ ဇိနော နေံ ဗုဇ္ဈတူတိ ဇိနဗုဒ္ဓိ။ ဓနုမဿ
ဘဝဘူတိ ဓနဘူတိ။ ဘဝတူတိဘူသော။ ဘာဝေါ၊ ဓမ္မော
နေံ ဒဒါတူတိ ဓမ္မဒိန္နော။ ဝဗ္ဗတူတိ ဝဗ္ဗမာနေော။ နန္ဒကော။
ဇီဝကော။ ။ ပုံစံ။

ဥဒပြု။ ။ သမာဓိ—သံ၊ အာ ဝေ။ အာရောပေ၊ တင်
ထားခြင်း၌။ ။ ‘သမာဒဟာတ်’ပြု။ ဣသက်။

(၂၉) ဇိနဗုဒ္ဓိ—ဇိန ဗုဓ။ ဉာနေ၊ ဤ။ ။ ‘ဇိနော ဇနံ ဗုဇ္ဈတူ’ပြု။
ဤသုတ်ဖြင့် အာသိသာအနက်၌ တိသက်။ ဝေ ဘဟေဟိ-
ဖြင့် ‘ဓမ္မ နှောင်းသော တိ၏ တကို ဓပြု။ ဟစတုတ္တာန
မန္တာနံ၊ ဖြင့် ဓကြောင့် စတုတ္ထိန်ကို ခ်ပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိ
သက်၊ ချေ။ ။ ‘ဓနဘူတိ—ဓန ဘူ သတ္တာယံ၊ ဤ။ ။ ။
‘ဓနံ အဿ ဘပတူ’ပြု။ အာသိသာ ဤ တိသက်။ ။ ဘူ
တော—ဘူ သတ္တာယံ၊ ဤ။ ။ ‘ဘဝတူ’ပြု။ အာသိသာ၌
ကိတ်မည်သော တ သက်။ ဘာဝေါ-နည်းတူ ပြု။ ဣ
သက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အာဝပြု။ ။ ‘ဓမ္မဒိန္နော—ဓမ္မ ဒါ။ ဒါနေ၊
ဤ။ ။ ‘ဓမ္မော နေံ ဒဒါတူ’ပြု။ အာသိသာ၌ ကိတ်မည်
သော တသက်။ ဘိဒါဒိတော-၊ ဖြင့် ဘိဒါဒိ ဒါမှ
နှောင်းသောတကို ဣန္ဒြပြု၊ သန္ဓိပြု။ ။ ‘ဝဗ္ဗမာနေော—ဝဗ္ဗ
ဖာတိယံ၊ စည်ကားခြင်း၌။ ။ ‘ဝဗ္ဗတူ’ပြု။ အာသိသာ၌
ကိတ်မည်သော မာနသက်။ နန္ဒကော—နန္ဒ။ သမိဒ္ဓိယံ။

(၃၀) ဣတ္ထိယမ တိ-ယ ဝေါ ဝါ။

ဣတ္ထိယံ၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂကို။ အဘိယေယျယံ၊ သော်။ အ-
တိ-ယဝေါ၊ အပစ္စည်း၊ တိပဇ္ဇည်း၊ ယုပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊
ချို။ ယောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဇီရဏံ။ ဇီရတ်တံ ဝါ ဇရာ။ မညတိ
တံ မတိ။ ဝေဒယတိတံ ဝေဒနာ။ ။ပုံစံ။

(၃၁) ကရတော ရိရိယ။

ကရတော၊ ကရဓာတ်မှ။ ငရံ၊ ဌ။ ရိရိယ၊ ရိရိယပစ္စည်း
သည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟေတိ၏၊ ကိရိယာ။ ကိရိယံ။ ။
ပုံစံ။

ဌ်၏။ ‘နန္ဒတု’ပြု။ ကိတ်မည်သော ဣသက်။ အကပြု။
။ဇီဝကော—ဇီဝ။ ဇီဝနေ။ အသက်ရှည်ခြင်းဌ်၏။ ‘ဇီဝ
တု’ပြု။ နည်းတူ။

(၃၀) ဇရာ—ဇရာယောဟာနယံဌ်၏။ ဇီရဏံ(ဇီရတ်)ပြု။
ဤသုတ်ဖြင့် အသက်။ နာမ်ဌ်။ ဣတ္ထိယမတော-၊ ဖြင့်
အာသက်။ စ ဖြင့် နာမ်ဌ်။ သိသက်၊ ချေ။ ။မတိ—မန။
ဉာနေ၊ သိခြင်းဌ်၏။ ‘မညတိ’ပြု။ တိသက်။ ဓမ၊ ခန၊
ဟန၊ ရမာဒီနမန္တော၊ ဖြင့် တိကြောင့် ဓာတွန် န် ကို
ချေ။ နာမ်ဌ်။ သိသက်၊ ချေ။ ။ဝေဒနာ—ဝိဒ။ ဉာနေ၊ ‘ဝေဒ
ယတိ’ပြု။ ယုသက်။ အနပြု။ နာမ်ဌ်။ အာသက်။ စဖြင့်
နာမ်ဌ်။ သိသက်၊ ချေ။

(၃၁) ကိရိယာ—ကရ။ ‘ကရဏံ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ရိရိယသက်။
ရမှိ ရန္တော-ဖြင့် ရာနုဗန် ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့် ဓာ

(၃၂) အတိတေ တ-တဝန္တ-တာဝီ။

အတိတေ၊ အတိတ်ကာလ၌။ တ-တဝန္တ-တာဝီ၊ တ
ပစ္စည်း၊ တဝန္တပစ္စည်း၊ တ-ဝီ ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ ချို။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ ဘူတော။ ဘူတဝါ၊ ဘူတဝီ။ ဘူတ္တော၊
ဘူတ္တဝါ၊ ဘူတ္တဝီ။ ဝုသိတော၊ ဝုသိတဝါ၊ ဝုသိတာဝီ။ ။
ပုံစံ။

တွန် ရှိကို အနုဗန်နှင့်တကွ ချေ။ နာမ်ဝဲ၊ အာသက်၊
နာမ်ဝဲ။ ။ က်ရိယံ-နည်းတူ အာ မသက်ရ။

(၃၂) ဘူတော—ဘူ။ ‘အဘဝိတ္ထ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အတိတ်၌
တသက်။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု။ ဘူတဝါ-နည်းတူ။
အဝန္တသက်။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်။ အာသိမ္မိ၊ ဖြင့် စီရင်။ ။
ဘူတာဝီ—နည်းတူ။ တာဝီသက်။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ချေ။
။ ဘူတ္တော—ဘူဇ။ ပါလန ဗျဝဟာရေသု၊ တို့၌။ ။
အဘူတ္တိတ္ထပြု။ အတိတ်၌ တ သက်။ ဘူဇာဒိန မန္တော
နောဒ္ဓိစ၊ ဖြင့် စီရင်။ ။ ဘူတ္တဝါ၊ ဘူတ္တဝါနည်းတူ။ ။ ဝုသိ
တော—ဝသ၊ နိဝါသေ။ ။ ။ ‘အဝသိ’ပြု။ တ သက်။
ဝသဝါဝု၊ ဖြင့် တ ကြောင့် ဝသ၏ အကို ဥပြု။ ယထာ
ဓမ မိကာရော၊ ဖြင့် ဣလာ။ ဝုသိတဝါ၊ ဝုသိတာဝီ-နည်း
တူ။

(၃၃) ဘာဝ - ကမ္မေသု တ။

ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ ဘော၊ ကံအနက်တို့၌။ အတိတေ၊ ၌။ တ၊
တပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။ တဿ ဂိတံ၊ နစ္စံ၊ နန္ဒ၊ တေန
ဘာသိတံ၊ ဒေသိတော၊ ဘုတ္တာ၊ ဘောဂါ၊ ဘဠာ၊ ဘစ္စာ၊
ရောဒိတံ၊ ရုဏ္ဏံ။ ။ ပုံစံ

(၃၃) ဂိတံ—ဂေ။ သဒ္ဓေ၊ အသံပြုခြင်း၌။ ။ ‘ဂါယနံ ပြု။ ဤ
သုတ်ဖြင့် ဘော၌ တ သက်။ သဗ္ဗတ္ထ ဂေဂါ၊ ဂေကို ဂိပြု။
နာမ်ဝဲ။ ။ နစ္စံ—နတ။ ဂတ္ထဝိနာမနေ၊ ကိုယ်ကို ညွှတ်
ယိမ်းစေခြင်း၌။ ။ ‘နစ္စနံ’ ပြု။ ဤဖြင့် ဘော၌ တသက်။
ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာ—ဖြင့် တ ပစ္စည်းကို ဓာတွန်နှင့် တကွ စွဲပြု။
နာမ်ဝဲ။ နန္ဒ—နည်းတူ တ ပစ္စည်းကို ဓာတွန်နှင့် တကွ
ပြု။ ။ ဘာသိတံ—ဘာသ။ ဗျတ္တဝါစာယံ၊ ၌။ ။ ‘ဘာ-
သိယိတ္ထံ’ ပြု။ ဤဖြင့် တသက်။ ဣလော၊ ဒေသိတော—ဒိသိ၊
ဥစ္စာရဏေ၊ ၌။ ။ ‘ဒေသိယိတ္ထံ’ ပြု။ ဤဖြင့် တ သက်။
စုရာဒိတော—ဏေ သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဣလော။ ။ ဘုတ္တာ—ဘုဇ။
‘အဘုတ္တံ’ သု’ ပြု။ တ သက်။ အောက်သုတ်ပါ ဘုဒတ္တာ—
နည်းတူ။ နာမ်ဝဲ။ ယောသက်။ ။ ဘဠာ—ဘရ။ ဘရဏေ။
မွေးမြူခြင်း၌။ ။ ‘အဘရိယံ’ သု’ ပြု။ တ သက်။ ရကာ
ရာပေ၊ ဖြင့် ဓာတွန်ရချေ။ တကို ဋ ပြန်။ နာမ်ဝဲ။ ယောသက်။
ရောဒိ တံ—ရုဒ။ အဿု ဝိမောစဒန၊ မျက်ရည်လွှတ်ခြင်း
၌။ ။ ‘ရောဒနံ’ ပြု။ ဤဖြင့် တ သက်။ ဣလော၊ ဝုဒ္ဓိပြု။
‘ရုဏ္ဏံ—နည်းတူ တသက်။ ဘိဒါဒိဘော၊ ဖြင့် တကို ဣဏ္ဏပြု။
ဓာတွန် ဒ ချေ။ ဝါပရော—ဖြင့် ဣချေ။ ဣတ္ထိပြန်။

(၃၄) ဗုဓ-ဂမာ-ဒိ-တ္ထေ ကတ္တရိ။

ဗုဓ-ဂမာ-ဒိဟိ၊ ဗုဓ၊ ဂမု၊ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ အတ္ထေ၊
သိခြင်း သွားခြင်း စသော အနက်ကို။ ဂမုမာနေ၊ သော်။
ကတ္တရိ၊ ကတ္တားအနက်၌။ တ၊ တပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။
ဗုဇ္ဈတိ အဗုဇ္ဈိ ဗုဇ္ဈိယတိ၊ တိဗုဒ္ဓေါ၊ နိဿေသေန ဌာတိ၊
နိဋ္ဌံ ဝါ ဣတော ဂတော ပတ္တော၊ တိ နိဋ္ဌိတော။ ။ ပုံစံ။

(၃၅) ဇိတော ဣန သဗ္ဗတ္ထ။

ဇိတော၊ ဇိဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ဌ။ ကတ္တရိ၊ ဌ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံ
သော ကာလသုံးပါးတို့၌။ ဣန၊ ဣနပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊
ဤ။ ဇိနော။ ။ ပုံစံ။

(၃၄) ဗုဒ္ဓေါ—ဗုဓ။ ဉနေ၊ ဌ။ ။ ။ ‘ဗုဇ္ဈတိ၊ အဗုဇ္ဈိ၊ ဗုဇ္ဈိယတိ’
ပြု။ ဤဖြင့် တသက်။ ဗဘာဟေတိ ခေ စ၊ ဖြင့် ဓန္တ
ဓာတ်မှ နှောင်းသော တကို ဓအောက်ခြိုက်ပြု။ ဟ
စတုတ္ထာန-၊ ဖြင့် ဓအောက်ခြိုက်ကြောင့် ဓဘွန် မင်္ဂ
ဒထွေးပြု။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။ နိဋ္ဌိတော—နိဋ္ဌာ။ ဂတိ
နိဝတ္တိမှ၊ လားခြင်းမှ ဆုတ်နစ်ခြင်း၌။ ။ ‘နိဿေသေန
ဌာတိ’ ပြု။ တသက်။ ဣလာ၊ ခိတ္တပြု။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။
နိဋ္ဌိတော—နိဋ္ဌာ ဣ။ ဂတိမှ၊ ဌ။ ။ ‘နိဋ္ဌိ ဣတောပြု။ တ
သက်။ သန္တိပြု။ နာမ်ငဲ့။

(၃၅) ဇိနော—ဇိ ဇယေ။ ဌ။ ။ ‘ဇိနာတိ၊ အဇိနိ၊ ဇိနိယတိ’
ပြု။ ဤဖြင့် ဇိမှနေခက်၌ ဣန သက်။ သန္တိပြု။ နာမ်ငဲ့-
စသည်။

(၃၆) သုပတော စ။

သုပတော စ။ သုပဓာတ်မှလည်း။ ပရံ၊ ဌံ။ ဣန၊ သည်။
ဟောတိ၊ ဧ။ သုပတိ၊ တိ သုပိနော။ သုပိယတေ သုပိနံ။ ။
ပုံစံ။

(၃၇) ဤ-သံ-ဒုသု ဟိ ခ။

ဤသံ- ဒု- သုဟိ။ ဤသံနိပါတ်၊ ဒု သု ဥပသာရ ရှေးရှိ
သော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ခ၊ ခဏနုဗန်ရှိသော အပစ္စည်းသည်။
ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ဤသံ သယနံ ဤသံ သယော။ ဒု သယော။
သု-သယော ဘဝတာ။ ဤသံ က္ကရံ။ ဒု က္ကရံ။ သု က္ကရံ ကမ္မံ
ဘဝတာ။ ။ ပုံစံ။

(၃၆) သုပိနော—သု (သု) ပ။ နိဇ္ဈိယံ၊ အိပ်ပျော်ခြင်း၌။ ဧ။
(သယနေ၊ လျောင်းခြင်း၌) ‘သုပတိ’ ပြု။ ဤဖြင့် ဣန
သက်။ နာမ်ဝဲ-စသည်။ (အိပ်မက်၊ နဂုံးလည်း သင့်၏)။
။ သုပိနံ—နည်းတူ။ သုပနံလည်း ပြု။ ‘သုပတိ တေန’
လည်း ပြု။

(၃၇) ဤသံ သယော—ဤသံ သိ။ သယော။ လျောင်းခြင်း၌။
ဧ။ ‘ဤသံ သယနံ’ ပြု။ ဤဖြင့် ခ သက်။ အညေသုစ၊ ဖြင့်
ဝုဒ္ဓိပြု။ ဧကို အယပြု။ ဗျဉ္ဇနေစ၊ ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ သကို
ဒွိတ္တိပြု။ နာမ်ဝဲ စသည်။ ။ ဒု သယော—ဒု သိ။ ‘ဒုက္ခေ
န၊ ဒုဋ္ဌါဝါ သယနံ’ ပြု။ ခ သက်။ ဝုဒ္ဓိ၊ အယ၊ ဒွိတ္တိ ပြု။ ။
သုသယော—သု သိ။ ‘သုဋ္ဌု သယနံ’ ပြု။ နည်းတူ။ (ဒွိတ္တိ ပြု
မလို)။ ။ ဤသံ က္ကရံ— ဤသံ ကရ။ ‘ဤသံ ကတ္တမ္မံ’

(၃၀) ဣစ္ဆတ္ထေသု သမာန-ကတ္တုကေသု တဝေ-တုံ ဝါ။

သမာန - ကတ္တုကေသု၊ တူသော ကတ္တား ရှိကုန်သော။
ဣစ္ဆတ္ထေသု၊ ဣစ္ဆာ အနက်တို့သည်။ ဝါ၊ ဣစ္ဆာ အနက်
ရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ သန္တေသု၊ ရှိကုန်လတ်သော်။ တဝေ
တုံဝါ၊ တဝေပစ္စည်း၊ တုံပစ္စည်း၊ တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊
ကုန်၏။ ။ပုညာနံ ကာတုမိစ္ဆတိ ကာမေတိ၊ ပစ္ဆေတိ၊ အာ
ကင်္ခတိတိ ကာတဝေ ဣစ္ဆတိ၊ သဒ္ဓမ္မံ သဝဏ္ဏာယ ကာမေ
တိ၊ အကာမိ၊ ကာမေသာတိ-တိ သောကု ကာမော။ ။ပုံစံ။

ဝါ သဒ္ဓါ-တာယေ ပစ္စည်းကို ဆည်း၏။ ။ကတ္တာယေ
ဣစ္ဆတိ ဂစ္ဆတိ။ ။တဝေတုံ၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တဒတ္တ
ကြိယာ၌ တုံပစ္စည်းသက်။ ။သုဒ္ဓုဒ္ဓါ ဝက္ခာမိ၊ ဘောဇ္ဈိ၊ ဒုဗ္ဗါ
ဝဇေတိ၊ ဂန္တုမာရတတိ၊ ဒသေတုမာဟ။ ။ပုံစံ။

ခသက်။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ဒွိတ္တပြု။ ။ဒုက္ခရုံ-ဒုက္ခေန ကရိယ
တေ'ပြု။ ။ပိယံ ဝဒေါ၊ ဝသံ ဝဒေါ-တို့၌ ပိယ၊ ဝသတော
ပရ' ဝဒဓာတ် နောင် ခ သက်။ 'ဝဒါခေါပိယ ဝသေ
ဟိ။ ။ကာတန္တိ။ ။သုကရံ—သု ကရ၊ 'သုခေန ကရိ
ယတေ'ပြု။ ။ဒုတ္တရော—ဒု ဘရ။ ပေါသေ၊ ဓမ္မေပြု။
ခြင်း၌။ ။ 'ဒုက္ခေန ဘရိယတေ'ပြု။ ။ဒုပ္ပေါသော-ဒု
ပုသ။ ဘရဏေ၊ ဓမ္မေပြုခြင်း၌။ ။ 'ဒုက္ခေန ပေါသိ
ယတေ' ပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ဒုရက္ခံ-ဒု ရက္ခံ၊ ပါလနေ၊ စောင့်
ခြင်း၌။ ။ 'ဒုက္ခေန ရက္ခိတဗ္ဗံ' ကာစာဒါဖြင့် ဥကို ဥဒိသ
ပြု။

(၃၀) ကာတုံ-ကရ။ 'ကာတဝေ (ကရဏာယ)' ပြု။ ဤဖြင့် တုံ
သက်။ တဝေတုနာဒိသု ကာ၊ဖြင့် တုံကြောင့် ကရိကို

ကာပြု။ (တုမန္တဖြစ်၍ နာမ်မဇွဲရ။ နိပါတ်တည်း) 'ပြုခြင်း
 ငှာ' ဟူသော တုမတ္ထ သမ္ပဒါနှင့် စတုတ္ထိ ကေဝုဇ် သ
 သက်။ သဗ္ဗာသ မာဂုသော-၊ ဖြင့် တုမန္တ နိပါတ်မှနှောမ်း
 သော သ ကိုချေ။ ။ကာတဝေ-နည်းတူ။ တဝေသက်။ ။
 သောတုံ—သု သဝဏော၌။ ။၏။ 'သောတဝေ' ပြု။ တုံသက်။
 ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ဝါ-ရုပ်။ ။ကတ္တာယေ- 'ကာတုံ' ပြု။ ဝါဖြင့် တာ
 ယေ သက်။ တုံ တုန တဗ္ဗေသုဝါ၊ ဖြင့် တာယေကြောင့်
 ကရ၏ ရကို တပြု။ သ သက်။ ချေ။ ။ယောဂ ဝိဘာဂ။ ။
 သုဗုဒ္ဓါ—သု ဗုဓ၊ ဉာနော၊ ၌။ ။၏။ 'သုဗုဒ္ဓဝေ' ပြု။ တဝေတုံ
 ယောဂဝိဘာဂ၊ ဖြင့် တဒတ္ထ ကြိယ၌ တုံသက်။ ဗုဒ္ဓ-
 နည်းတူ ပြီးစေ၍ သ သက်၊ ချေ။ ။ဘောတ္တံ—ဘုဇ။
 'ဘောတ္တဝေ' ပြု။ တုံသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဘုဇာဒီန မန္တော နော
 ဒ္ဓိစဖြင့် စီရင်။ သ သက်၊ ချေ။ ။ဒဋ္ဌံ-ဒိသ။ 'ဒဋ္ဌဝေ' ပြု။
 တုံသက်။ သဒ္ဓသဒိသတော-၌ စဖြင့် ဒိသတော ပရ တုံ
 ကို ရဋ္ဌံပြု။ ရမိ ရန္တော-၊ ဖြင့် ရာနုဗန္ဓပစ္စည်း ကြောင့် ဓာ
 တွန် သကို ရဒန္နုဗန်နှင့်တကွ ချေ။ သရာသရေ-၊ ဖြင့် ဣကို
 ချေ။ သသက် ချေ။ ။ဂန္တံ—ဂမု။ 'ဂန္တဝေ' ပြု။ တုံသက်။
 ဂမ ခန ဟန ဖြင့် တုံကြောင့် ဓာတွန် မ်ချေ။ ။ဒဿ
 တုံ—ဒိသ။ 'ပဿတော ပယောဇနံ ပြု။ ဣသက်။ ကာ
 ရိတ်မှည့်။ ကွစိဓာတု၊ ဖြင့် ဣကို အ(ဒိသဿ ပဿ ဒိသ
 ဒက္ခာဝါ-၊ ဖြင့် ဒဿပြု) သကို ဒ္ဓိတ္တပြု။ ဣအနုဗန်ချေ။
 တုံသက်။

(၃၉) အရဟ-သက္ကာ.ဒီသု စ။

အရဟ-သက္ကာ.ဒီသုစ။ အရဟ အနက်၊ သက္ကာ အနက်၊ စသည်တို့သည်လည်း။ သန္တေသု၊ သော်။ တုံစ၊ တုံပစ္စည်း သည်လည်း။ ဟောတိ။ ဧ။

အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဘဗ္ဗ၊ အနုစ္စဝိက၊ အနုရူပ၊ ယုတ္တံ၊ ကာလ၊ သမယ၊ ဝေလာ စသည်ကိုယူ။

ကော တံ နိန္ဒိတု.မရဟတိ။ နစာပိ မန္တ ယုဒ္ဓေန၊ သက္ကာ ဇေတုံ ဓနေန ဝါ။ ကာတုံ ဘဗ္ဗော၊ အနုစ္စဝိကော၊ အနုရူပေါ၊ ယုဒ္ဓတ္တာ၊ ကာလော၊ သမယော၊ ဝေလာ။ ။ပုံစံ။

စ,သဒ္ဓါ။ န သော သက္ကာ နဟေတုယေ, ဟုဗ္ဗန္တိ-တုယေ ပစ္စည်းကို ဆည်းသည်။

(၄၀) ပတ္တဝစနေ အလ.မတ္တေသု စ။

အလ.မတ္တေသု၊ အလံသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင်။ ပတ္တ-ဝစ နေစ၊ သင့်လျော် လျောက်ပတ်၏ ဟူသော ပရိယတ္တ အနက်ကို

(၃၉) နိန္ဒိတု—နိန္ဒ။ ဂရဟာယံ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌။ ဧ။ ‘နိန္ဒိတဝေ’ပြု၊ တုံသက်,ဣလာ။ ။ဇေတုံ—ဇိ။ ဇယေ၊၌။ဧ။ ‘ဇေတပေ’ ဟူသော ဘဒတ္တံကြိယာ၌ တုံသက်, ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ကာတုံ- ပြီးစေအပ်၏။ ။စ-ရုပ်။ ။ဟေတုယေ—ဟိ။ ဂတိမှိ၊၌။ ဧ။ စဖြင့် ဟေကဝေ-ဟူသော အနာဂတ် ကဒတ္တ ဘော ဌိ တုယေသက်,ဝုဒ္ဓိပြု။

(၄၀) ဒါတုံ—ဒါ။ ဒါနာယ-ဟူသော အနာဂတ် တဒတ္တဘော ဌိ တုံ သက်။ ။သမ္မာဒေတုံ—သံ ပဒ္ဓိ။ ဂတိမှိ၊ ၌။ ဧ။

ဆိုသည်လည်း။ သတိ၊ သော်။ တုံ၊ တုံပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။
၏။ ။ အလံ၊ မေဝ ဒါနာနိ ဒါတုံ၊ အလံ၊ မေဝ အပ္ပမာဒေန
သမ္ပါဒေတုံ၊ အလံ ဝိရဇ္ဇိတုံ အလံ ဝိမုစ္စိတုံ။ ။ ပုံစံ။

(၄၁) ပုဗ္ဗ-ကာလေ က-ကတ္တုကာနံ တုန-တွာန-တွာဝါ။

ကေ-ကတ္တုကာနံ၊ တူသော ကတ္တား ရှိကုန်သော ရွှေ
နောက် ကြိယာတို့တွင်။ ပုဗ္ဗ-ကာလေ၊ ရွှေကြိယာ၌။ ဝတ္တ
မာနာ၊ ဖြစ်သောဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ တုန-တွာန-တွာ၊ တုန
ပစ္စည်း၊ တွာနပစ္စည်း၊ တွာပစ္စည်းတို့ထည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောန္တိ။
၏။

‘သမ္ပိဇ္ဇနဿ ပယောဇနံ’ပြု။ ဣ သက်၊ ကာရိတ်မှည့်။
ဝုဒ္ဓိပြု။ ဝဂ္ဂန္တပြု။ တုံသက်။ ။ ဝိရဇ္ဇိတုံ-ဝိရန္တ။ ရာဂေ၊ ၌။
၏။ ‘ရာဂါယ’ပြု။ တုံသက်၊ ဒိဝါဒိယသက်။ ရန္တဿ ဇော၊
ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နှုကို ဇပြု။ တဿစဝဂ္ဂ-၊ ဖြင့် စီရင်။
ဣလာ။ ။ ဝိမုစ္စိပြု-ဝိမုစ၊ မုတ္တိယံ၊ လွတ်ခြင်း၌။ ။ ‘မုတ္တိ
ယာ’ပြု။ တုံသက်။ ။ ဒိဝါဒိယသက်။ တဿစဝဂ္ဂ-၊ ဖြင့်
စီရင်။ ဣလာ။

(၄၁) ကာတုန—ကရ။ ကတွာ-ဟူသော အနက်၌ တုန
သက်။ တဝေတုနာဒိသုကာ၊ ဖြင့် တုနကြောင့် ကရ ကို
ကာ။ သိသက်၊ ချေ။ ။ ဇေတွာန—ဇိ။ ‘ဇေတုန’ပြု။
တွာနသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ သိသက်၊ ချေ။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ—ဥ ပဒ။
ဂထိမှိ၌။ ။ ‘ဥပ္ပဇ္ဇိတုန’ပြု။ တွာသက်။ ။ ဒိဝါဒိ ယ
သက်။ (ဒဇန္တတော ယောက္ခစိ-ဖြင့်လည်း စီရင်) တဿစ
ဝဂ္ဂ-ဖြင့် စီရင်။ ဣသစ၊ သိသက်၊ ချေ။ ။ ပိဓာယ—

ကမ္ပံ ကာတုန ဂစ္ဆတိ၊ ရိပုံ ဇေဘ္ဗာန မောဒတိ၊ ဥပ္ပဇိတာ
နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဒွါရံ ပိဓာယ နိက္ခမိ၊ ဒဏ္ဍော ကောစူ ပတတိ၊ ပုစ္ဆ
သုတာ ဇာနိဿာမ၊ သပ္ပိ ပိဘ္ဗာ မလံ ဘဝေ။ ။ပုံစံ။

(၄၂) ဝတ္တမာနေ မာနန္တာ။

ဝတ္တမာနေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ မာနန္တာ၊ မာနပစ္စည်း၊
အန္တပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ပါဒေ အဉ္စမာနော
ကမုန္တော ဂစ္ဆတိ၊ ပေဟိတံ ဝုစ္စမာနော ဝုစ္စန္တော ပက္ကမတိ။

အပိ ဓာ။ အတ္ထာဒနေ၊ ဖုံးပိတ်ခြင်း၌။ ။ ‘ပိဒဟိတုန’ ပြု။
တွာသက်။ သဗ္ဗေဟိ တုနာဒိနံ ယော၊ ဖြင့် တွာကို ယပြု။
တေသုဝုဒ္ဓိ-ဖြင့် အစ အ ကို ချေ။ ။ ဝတ္တမာ-ဓက်
ကရ။ ‘ဓကကာတုန’ ပြု။ တွာသက်၊ ရစုံ ယောဂဝိဘာဂ
ဖြင့် တွာကို ရစပြု။ ရမှီရန္တော-ဖြင့် စီရင်။ ။ သုတွာ
—သု။ ‘သောတုန’ ပြု။ တွာသက်၊ ပိတွာ—ပါ။
ပါနေ၊ ၌။ ။ ‘ပါတုန’ ပြု။ တွာသက်။ ဣလော၊ ချေ၊
ကပ်။

(၄၂) အဉ္စမာနော—အဆိ။ အာယာမေ ဆွဆန့်ခြင်း၌။ ။ ။
‘အဉ္စတိ’ ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကြီးယာ၌ အတ္တနော
ပုဒ် မာန သက်။ ဘူဝါဒိတော အ၊ ဖြင့် အ သက်၊ နိဂ္ဂံ
ဟိတဉ္စ၊ ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ဇာ၊ ဂဂ္ဂန္တပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။ ‘ကမ္ပိ-
န္တော—ကမု။ အာကမုနေ၊ ဆွင်ခြင်း၌။ ။ ‘ကမုတိ’ ပြု။
ပရဿပုဒ် အန္တသက်၊ အသက်၊ ချေ၊ ကပ်။ (န္တသက်
လျှင် ချေဖွယ်မရှိ)။ ။ ဝုစ္စမာနော-ဝစ ‘ဝုစ္စတေ’ ပြု။
အတ္တနောပုဒ် မာနသက်၊ ဘိဝကမေသု ယော၊ ဖြင့် ယ
သက်၊ ဝစ ဝသ ဝဟာဒိ န-ဖြင့် ယကြောင့် ဝ၏ အကို

(၄၃) သာသာ.ဒီဟိ ရတ္ထု။

သာသာ.ဒီဟိ၊ သာသ အစ ရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊
နောက်၌။ ရတ္ထု၊ ရတ္ထုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ဒေဝ
မနုဿေ သာသတိ၊ ကိလေသေ ဝါ သသတိ ဟိံ သတိတိ
သတ္တာ၊ သတ္တာစ သတ္တာစ သတ္တာစေ၊ သာသန္တိ ဝါ
သသန္တိစာတိ သတ္တာစေ။ ။ပုံစံ။

(၄၄) ပါ.ဒီတော ရိတု။

ပါ.ဒီတော၊ ပါအစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊၌။ ရိတု၊ ရိတု
ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ပုတ္တေ ပါတိ ရက္ခတိတိ
ပိတာ၊ ဒုဟတိ ဗန္ဓုဝေါ ပူရေတိတိ ဒုဟိတာ၊ မာတာ-ပိတု
ဟိ ရေိယတိတိ ဓိတာ။ ။ပုံစံ။ (ဓိတာ၌ ဤဒီသပြု)

ဥပြု။ တဿပဝဂ္ဂ-ဖြင့် စီရင်၊ နာမ်ဝဲ။ ။ဝုစ္စန္တော—
နည်းတူ ဝုစ္စမာနော ပြီးစေ၍ ကွမ်ဓာတု-ဖြင့် မာနကို
အန္တ(န္တ)ပြန်၊ နာမ်ဝဲ- စသည်။

(၄၃) သတ္တာ—သာသ။ အနုသိဋ္ဌိယံ၊ ဆုံးမခြင်း၌။ ၎င်း။ ‘သာ
သတိ’ပြု။ ဤဖြင့် ရတ္ထုသက်၊ ရမှိ ရန္တော-ဖြင့် စီရင်။ သန္တိ
ပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက။ သတ္တုပိတာဒီနမာ-၊ ဖြင့် စီရင်။
တနည်း—သာသ.ဟိံသာယံ၊ ၌။ ၎င်း။ ‘သသတိ ဟိံ သ
တိ’ပြု။ အကြွင်းနည်းတူ။

(၄၄) ပိတာ—ပါ။ ရက္ခဏေ၊ ၌။ ၎င်း။ ‘ပါတိ’ပြု။ ရိ တု သက်၊
ရမှိရန္တော-ဖြင့် စီရင်၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ သတ္တုပိတာဒီ
နမာ-ဖြင့် စီရင်။ ။ဒုဟိတာ-ဒုဟ။ ပူရဏေ၊ ပြည့်စေခြင်း

(၄၅) မာနာဒီဟိ ရာတု။

မာနာဒီဟိ၊ မာနအစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ ဌံ။ ရာတု၊
ရာတုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ပုတ္တေ မာနေတိတိ
မာတာ၊ ပုဗ္ဗေ ဘာသတိတိ ဘာတာ။ ။ပုံစံ။

(၄၆) အာဂမာ တုကော။

အာဂမာ၊ အာရှေးရှိသော ဂမုဓာတ်မှ။ ပရံ ဌံ။ တုကော၊
တုက ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။အာဂစ္ဆတိတိ အာဂန္တု
ကော။ ။ပုံစံ။

ဌံ၏။ ‘ဒုဟတိ ပူရေတိ’ပြု။ ရိတုသက်၊ ရ အနုဗန်ချေ။ ။
မိစ္ဆာ—ဓရ။ ဓာရဏေ၊ ဆောင်ခြင်း၌။ ဧ။ ‘ဓရိယတိ’
ပြု။ ရိတုသက်၊ ရမှိ ရန္တော-ဖြင့် စီရင်၊ ကုစာဒိ မဇ္ဈိတ္တံ
ရာနံ-၊ ဖြင့်ဣကို ဤဒီသပြု။

(၄၅) ဘေတာ—မာန။ အစွေ၊ ပူဇော်မြတ်နိုးခြင်း၌။ ဧ။ ‘မာ
နေတိ’ ပြု။ ဤဖြင့် ရာတုသက်၊ ရမှိ ရန္တော-၊ ဖြင့် စီရင်၊
နာမ်ဝဲ-သည်။ ပိတာဒိဌံ စီရင်။ ။ဘာတာ—ဘာသ။
ဗျတ္တဝါစာယံ၊ ဌံ။ ဧ။ (ဘာသ။ ဒိတ္တိယံ၊ ဌံ။ ဧ။) ‘ဘာသ
တိ၊ ကထေတိ၊ ဒိပ္ပတိဝါ’ပြု။ နည်းတူ။

(၄၆) အာဂန္တုကော—အာ ဂမု။ ‘အာဂစ္ဆတိ’ပြု။ ဤဖြင့်
တုကသက်၊ ဂမ ခန ဟနာဒီနံ တုံတဗ္ဗာဒီသုန၊ ဖြင့်
တ ကြောင့် ဂမ၏ မိကို နံပြု နာမ်ဝဲ။ (လောကီကျမ်းတို့
၌ အာ ဂမဓာတ် တု ပစ္စည်းဖြင့် အာဂန္တုလည်း ပြီးစေ
ပြီးမှ ကလာရိ အာဂန္တုက ပြီးစေ၏)

(၄၇) ဘဗ္ဗေ ဣက

ဘဗ္ဗေ၊ ထိုက်၏ဟူသော အနာဂတ် အနက်၌။ ဂမာ၊ ဂမု
ဓာတ်မှ။ ပရံ၊ ၌။ ဣက၊ ဣကပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။
ဂမိဿတိ ဂန္တိ ဘဗ္ဗောဘိ ဂမိကော။ ။ပုံစံ။

ဣတိ ကိပ္ပိဓာန-ကပ္ပေ ဒုတိယော ကဏ္ဍော။ ၄၁။

ဣတိ အယံ၊ ဤလေးဆယ့် တသုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ်
အပေါင်းသည်။ ကိပ္ပိဓာန-ကပ္ပေ၊ ၌။ ဒုတိယော၊ ယော။
ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣဘိ-သမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

(၄၈) ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာ နိပါတနာ သိဇ္ဈန္တိ။

အနိဋ္ဌာ၊ အပြီးသို့မကျ၊ တင်၍ နေကြကုန်သော။ ပစ္စယာ၊
ပစ္စည်းနှင့် တကွ ကုန်သော သင်္ချာ၊ နာမ်၊ သမာသ်၊ တဒ္ဒိတိ၊
အာချာတ်၊ ကိုတ် သဒ္ဒါတို့သည်။ နိပါတနာ-နိပါတနေနာ၊

(၄၇) ဂမိကော—ဂမု။ ‘ဂမိဿတိ’ ပြု။ ဤဖြင့် (ဘဝိဿတိ
ဘဗ္ဗော) ဘဗ္ဗအနက်၌ ဣကသက်၊ နာမ်ဝဲ။

ဒုတိယဝိုင်း ပြီးပြီ။

x x x x x

(၄၈) အကရမှသ—ကရ။ အကမှာ၊ ပြုပါကုန်ပြီ။ အနက်၌
အဇံတနီ ပရဿပုဒ် အမှယောဂုတ္တမ ပုရိသ် ဗဟုဝုဇ် မှာ
ဝိဘတ်ဆက်၊ ဘူဝါဒိ အသက်။ ဓာတွာဒိ၌ အလာ၊ မှာ၏

ဝန်မှတင်စေရ၊ ကျစေခြင်း နိဂုတ္တိ လက္ခဏာ ရှိသော ဤ မဟာဝိသယ သုတ်ကြီးဖြင့်။ သိဗ္ဗန္တိ၊ ပြီးကုန်၏။

အကရမ္မသ တေ ကိစ္စံ၊ ဟိံသတိတိ သိဟော၊ အတြ ဇော၊ အဟိရိကံ၊ သတ္တဟာရကံ ဝါသယ ပရိယေသေယျ၊ အစဉ်အတိုင်း။ ။ပုံစံ။

(၄၉) သာသ-ဒိသတော တဿ ရိဋ္ဌော စ။

သာသ-ဒိသတော၊ သာသ ဓာတ်၊ ဒိသ ဓာတ်တို့ပူ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ တပစ္စည်း၏။ ရိဋ္ဌောစ၊ ရိဋ္ဌပြုသည် လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ။အနုသိဋ္ဌော သော မယာ၊ ဒိဋ္ဌံ မေ ရူပံ။ ။ပုံစံ။

အာကို အရဿပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ပဒန္တ၌ သ လာ။ ။ သိဟော—ဟိံသ။ အဘိဘဝေ၊ လွှဲဒါးခြင်း၌။ ၏။ ‘ဟိံ သတိ’ပြု၊ သဗ္ဗတော ဣတ္ထာဝီဝါ-ဖြင့် အ သက်၊ ဤ သုတ်ဖြင့် ဟ နှင့် သ—ရှေ့နောက် ပြန်၊ နိဂုဟိတ်ချေ၊ ဒိသ ပြု။ ။အတြဇော—အတ္တ ဇန၊ ‘အတ္တနော အတ္တာဝါ ဟုတ္တာဇာယတိ’ပြု၊ ကွံစ။ ဓာတွန္တံသလောပေါ ကွံမ္ပိ။ လောပေါစ-တို့ဖြင့် စီရင် ဤဖြင့် တကို ရ၊ဝိကပ်ပြု။ ။ ပရိယေသေယျ—ပရိ သေ သေ။ ယံ လာ။ ဤဖြင့် ‘ရှာချီထားငြားအံ’ဟု အနက်ပေး။ ။အဟိရိကံ ‘အဟိရိကံ’ ကဿ ဘာဝေါ’ပြု၍ ဘဝတ္ထ၌ ဣ သက်၊ ဣကို ကပြု၊ ဒိဋ္ဌိပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် က တလုံးချေ။

(၄၉) အနုသိဋ္ဌော—အနု သာသ။ အနုသိဋ္ဌိယံ၊ ဆုံးမခြင်း၌။ ၏။ ‘အနုသာသိယံ’ ပြု၊ ဘာဝကမ္မေသု တ-ဖြင့် တ၊

စသဒ္ဒါဖြင့် တိုကို ရိဋ္ဌိ၊ ဒိသဓာတ် နောင် ကိစ္စ တကို ရဋ္ဌ၊
တိုကို ရဋ္ဌ၊ တွာစသည်ကို ရဋ္ဌ၊ ရိဋ္ဌာပြုသည်ကို ဆည်း၏။ ။
အနုသိဋ္ဌိ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဒုဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဒဋ္ဌေယျံ၊ ပဿိတုန္တိ ဒုဋ္ဌ၊ ပဿိတွာတိ
ဒုဋ္ဌ၊ ဒိဋ္ဌာဝါ။ ။ပုံစံ။

(၅၀) သဒ္ဒါ သန္တ-ပုစ္ဆ-ဘန္တ-ဟံသာ.ဒိဟိ ငွှာ။

သန္တ-ပုစ္ဆ-ဘန္တ-ဟံသာ.ဒိဟိ၊ သ အဆုံးရှိသော ဓာတ်၊
ပုစ္ဆဓာတ်၊ ဘန္တဓာတ်၊ ဟံသာဓာတ်၊ အစရှိသည်တို့မှ။ ပရဿ၊
သော။ တဿ၊ တပစ္စည်း၏။ သဒ္ဒါ၊ ရွှေ့နည်းအစ၊ ဓာတုန်နှင့်
တကွ၊ ငွှာ၊ ဋ္ဌပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။တုငွှာ၊ တုသိတော၊

သက်၊ ဤဖြင့် သာသမ္ပ နှောင်းသော တ ကို ရိဋ္ဌပြု။
ရမိရန္တော-ဖြင့် စီရင်၊ နာမ်၌။ ။ဒိဋ္ဌိ-ဒိသ။ ပေက္ခဏော
ဋ္ဌိ။၏။ ‘ပဿိယံ’ပြု။ နည်းတူ။ စ-ရုပ်။ အနုသိဋ္ဌိ—အနု
သာသ။ ‘အနုသာသနံ’ပြု။ ဣတ္ထိယ မတိယခေါဝါ-ဖြင့်
တိသက်၊ ဤ၌ စဖြင့် တို ကို ရိဋ္ဌပြု။ ။ဒိဋ္ဌိ—ဒိသ။
‘ဒဿနံ’ပြု။ နည်းတူ။ ။ဒုဋ္ဌဗ္ဗံ—ဒိသ။ ‘ပဿိတုဗ္ဗံ’ပြု။
တဗ္ဗသက်၊ ဤ၌ စ ဖြင့် တဗ္ဗ၏ တ ကို ရဋ္ဌပြု။ ။ဒိသ၏
ဣကို အပြု။ ဒဋ္ဌေယျံ—တေယျ၏ တကို ရဋ္ဌပြု။ ။
ဒုဋ္ဌါ—ဒိသ။ ‘ဒုဋ္ဌဝေ’ပြု။ တိုသက်၊ ဤ၌ စဖြင့် တိုကို
ရဋ္ဌပြု။ ရမိ ရန္တော-ဖြင့် စီရင်၊ သသ န၊ ချေ။ ။ဒုဋ္ဌါ—
ဒိဋ္ဌာ။ ဒိသ။ ‘ဒိသွာ’ပြု။ တုန၊ တွာန၊ တွာ သက်၊
စဖြင့် တုနာဒိကို ရဋ္ဌ၊ရိဋ္ဌာ-ပြု။

(၅၀) ဟုငွှာ—တုဿ။ ပီတိမိ၊ နှစ်သက်ခြင်း၌။ ၎င်း။ ‘တုဿိ’
ပြု။ အတိတေ တဝန္တ၊တာဝီ-ဖြင့် တ သက်၊ ဤဖြင့်

တုဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖုဋ္ဌော၊ ဖုဋ္ဌိတော၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖုဋ္ဌါ၊ ဘဋ္ဌော၊ နဋ္ဌော၊
ဒဋ္ဌော၊ ဥရင်ကောက်ပြုလျှင်၊ ဥဋ္ဌော၊ ပုဋ္ဌော၊ ပုစ္ဆိတော၊ ပုဋ္ဌါ၊
ဘဋ္ဌံ ခညံ၊ ဟဋ္ဌော၊ ပဟဋ္ဌော။ ။ပုံစံ။

ဟံသ သဒ္ဓါလွန်ဖြင့် ဟံသဓာတ်နောင် ဋ္ဌ ပြုမြဲ၏။ တပါး
သန္တဓာတ် နောင် မမြဲ၊ ဥတြတ္ထံ၊ ဝိဒ္ဓတ္ထံ-စသည်၌ မပြုရဟု
ပြန်။ ။အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် ယိဋ္ဌော၊ သံသဋ္ဌော၊ မဋ္ဌော၊ ရဋ္ဌံ
စသည်ကိုယူ။

သန္တဓာတ်မှ နှောင်းသော တ ကို ဓာတွန်နှင့်တကွ ဋ္ဌပြု၊
နာမ်ဝဲ။ ။တုသိတော—ဣ။ အာဂုံခြား (အနန္တရ မဟုတ်
သောကြောင့် တ ကို ဋ္ဌ မပြုရ)။ ။တုဋ္ဌဗ္ဗံ—တုသ။
'တုသဏံ'ပြု။ တဗ္ဗသက်၊ နည်းတူ။ ။ဖုဋ္ဌေ—ဖုသ။
ဖသေ၊ ထိခြင်း၌။ ။၏။ 'အဖုသိ' (အဖုသိ)ပြု။ တ
သက်၊ နည်းတူ။ ။ဖုသိတော—အနန္တရ တ မဟုတ်၍
ဋ္ဌမပြုရ။ ။ဖောဋ္ဌံ—ဖုသ။ 'ဖုသဏိယံ'ပြု။ တဗ္ဗ သက်
ဥကိုဩဝုဒ္ဓိပြု။ နည်းတူ။ ။ဖုဋ္ဌါ—ဖုသ။ 'ဖုသိဘဝေ
ပြု။ တံသက်၊ နည်းတူ။ ။ဘဋ္ဌော—ဘသ။ အဝေပတေ၊
အောက်သို့ကျခြင်း၌။ ။၏။ 'အဘသိ'ပြု။ နည်းတူ။ ။
နဋ္ဌော—နသ။ နာသေ၊ ပျက်စီးခြင်း ၌။ ။၏။ 'အနသိ'
ပြု။ နည်းတူ။ ။ဒဋ္ဌော—ဒိသ။ ဥံသနေ၊ ကိုက်ဖြတ်ခြင်း
၌။ ။၏။ 'အဒိသိ' (အဒိသိပိ)ပြု။ နည်းတူ။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။
ဥဋ္ဌော—လည်း နည်းတူ။ ။ပုဋ္ဌော—ပုစ္ဆိ။ ပုစ္ဆနေ၊ မေး
ခြင်း၌။ ။၏။ 'အပုစ္ဆိ' (အာပုစ္ဆိ ဝိယံ)ပြု။ နည်းတူ။ (အပေါ
သိ၊ အပေါသိယံ) ပြု၍ ပုသဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော ပုဋ္ဌော
လည်း နည်းတူ သန္တ၌ သွင်း။ ပုစ္ဆိတော—ဣခြား၍
မပြုရ။ ။ပုဋ္ဌါ-နည်းတူ တံ၊ တွာ သက်။ ။ဘဋ္ဌံ—ဘန္တ။

အဝမဒ္ဒနေ။ နင်းနယ်ခြင်း၌။ ။ (ဘဇ္ဇ။ ပါကေ၊ လှော်
 ခြင်း၌) အဘဇ္ဇိ”-(အဘဇ္ဇိ)ပြု။ နည်းတူ။ သက္ကတ၌(သြ
 သူခေတ် ဖြစ်သည်) အဋ္ဌကို ‘ဇလောပသေကံ ဝိနာဝါလု
 ကဂ္ဂိ သံယောဂေန ပက္ကေ၊ ဟု အနက်ပေး၏။ ဘဇ—
 ဘာဂေ၊ သေဝါယဉ္ဇ ဘွာဒိ၊ ဘဇပါကေ၊ ဒါနေစ စုရာဒိ
 လည်း ရှိသေး၏။ ။ ဟဋ္ဌော—ဟံသ။ ဟာသေ၊ ရှင်ပျ
 ခြင်း၌။ ။ ‘အဟံသိ’ ပြု။ နည်းတူ။ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ပဟ
 ဋ္ဌော—ပပုဗ္ဗ ထူး၏။ ။ ဝိပလ္လိဋ္ဌော—ဝိ၊ ပရိ အသ။
 ဘုဝိ၊ ဖြစ်ခြင်း၌။ ။ ‘ဝိပရိ ဝိ’ပြု။ တ သက်၊ ဋ္ဌပြု။ ဣချေ၊
 ရကို လပြု။ ခွိတ္တပြု။ သဒ္ဓါလွန်ရုပ်။ ဥ၊ ဥတြတ္ထံ ။ ဥတြသ။
 တာသေ၊ ထိတ်လန့်ခြင်း၌။ ။ ‘ဥတြတ္ထံ သတိ’ပြု။ ဗုဂေမာ
 ဒိ-ဖြင့် တသက် ဟံသ သဒ္ဓါလွန်ကြောင့် တ ကို အာဒိ
 နှင့်တကွ ဋ္ဌ မပြုရ။ နာမ်ငဲ့။ သိသက်၊ အံပြု။ ။ ဝိဒ္ဓတ္ထံ—
 ဝိ ခံသ။ ဝိဒ္ဓိသနေ၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၌။ ။ ‘ဝိဒ္ဓိ သိယိ’ပြု။ ဘာဝ
 ကမ္မေသုတ၊ ဖြင့် တ သက်။ နည်းတူ။ အာဒိရုပ်။ ။
 ယိဋ္ဌော—ယဇ။ ဒေဝပူဇာ၊ သက္ကာရ၊ ဒါနေသု၊ တို့၌။ ။
 ‘ဣဇ္ဇိပြု။ တ သက်၊ တ ကို အာဒိနှင့်တကွ ဋ္ဌပြု။ ယဇ
 သာသရသိဋ္ဌေ၊ ဖြင့် ဋ္ဌကြောင့် ယ၏ အ ကို ဣပြု။
 (ယဇသာဒိသိဖြင့် ယ်ကို ဣပြု၊ အချေ၍ ဣဋ္ဌောလည်း
 ပြီး၏)။ သံသဋ္ဌော-သံ၊ သဇ္ဇ။ သံသဂ္ဂေ၊ ရောနှောခြင်း
 ၌။ ။ ‘သသေဇ္ဇိယိတ္ထံ’ပြု။ ကံ၌ တ သက်။ အာဒိနှင့်
 တကွ တ ကို ဋ္ဌ ပြု။ ။ မဋ္ဌော—မဇ္ဇ-သံသုဒ္ဓိယံ၊ စင်
 ကြယ်ခြင်း၌။ ။ ‘အမဇ္ဇိယိ’ပြု။ နည်းတူ။ ‘ယဇန္တိတာယ’
 ပြု၍ ပြီးသော ယဒ္ဓိလည်း နည်းတူ။ ယ ကို လ ပြုလျှင်
 လဒ္ဓိ ဖြစ်၏။ ဥဒကံသိပြု၍ ပြီးသော ဥက္ကဋ္ဌကိုလည်းကောင်း၊
 ကိဋ္ဌာဒိ(ဒိ) ပိယဒုပ္ပသု-၌ ကသ-၊ ဝိလေခနေ၊ ၌။ ‘အက
 သိတိ’ပြု၍ အ ကို ဣပြု၍ ပြီ သော ကိဋ္ဌ ကိုလည်း

(၅၁) ဝသတော ဥတ္တံ။

ဝသတော၊ ဝသဓာတ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊
တပစ္စည်း၏။ သာဒိ၊ ရှေ့ဦးအစ ဓာတုနှင့်တကွ။ ဥတ္တံ၊ ဥတ္တ
ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ။ ဝဿံ၊ ဝုတ္တော၊ ပရိဝုတ္တံ-ပရိဝါသော၊
မဂ္ဂ အဓိဝတ္တံ ဒေဝတာ၊ ဒွါရမူလေဝါ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ။ ပုံစံ။

ကောင်း၊ ကံသ ဝိလေခနေ၌ပင် 'ကသတိ' ပြု၍ ပြီးသော
အကဋ္ဌပါကိမ် သာလိ-၌ ကဋ္ဌကိုလည်းကောင်း အာဒိ
ဖြင့် ယူဦး။ (ကိဋ္ဌံ)(ခေတ္တံ)အဒတိကိ ကိဋ္ဌာဒေါ။ 'ဒုပ္ပသု'
ပြု။ ကဋ္ဌံကို 'ကာသတိ ဒိပ္ပာဘိတိ ကဋ္ဌံ' ဟု ကာသဓာတ်
ဖြင့်လည်း ပြီးစေအပ်၏။

(၅၁) ဝသံ ဝုတ္တော—ဝသ နိဝါသော ဥတ္တံ။ ။ ။ 'ဝသံ အဝသိ'
ပြု။ ကတ္တား၌ တ သက်။ ဤဖြင့် ဝသမှ နှောင်းသော
တကို အာဒိ သ်နှင့်ဟကွ ဥတ္တံ ပြု၊ သန္နိ ပြု၊ နာမ်ငဲ့။ ။
ပရိဝုတ္တော-ပရိ ဝသ။ နိဝါသော ဥတ္တံ။ ။ 'ပရိဝုသိ' ပြု။
ကံ၌ တ သက်၊ နည်းတူ။ ။ (ပရိဝုတ္တော ပရိဝါသော
ယေနာတိ ပရိဝုတ္တ ပရိဝါသော) ဟုပြု။ ။ အဓိဝတ္တံ
—အဓိ ဝသ။ 'အဓိဝသိ' ပြု။ ကတ္တား၌ တ သက်။ ဤ
ဖြင့် တကို ဓာတုနှင့်တကွ ဥတ္တံပြု။ ဝါပရော အသရူ
ပါ-ဖြင့် ချေ။ နာမ်ငဲ့၊ အာသက်၊ နာမ်ငဲ့။ ။ ဝတ္တဗ္ဗံ—ဝသ။
'ဝသနိယံ' ပြု။ တဗ္ဗသက်၊ နည်းတူ စီရင်။ ။ မေဃော၊
ဝုတ္တော၊ မေဃံသ ဝုတ္တံ-တို့လည်း နည်းတူ။ 'ဝသ (ဝသ)
သေစနေ' ဟု ဓာတ်နက်ကြား။

[၄]

(၅၂) ဝသ ဝါ ဝု။

တမို၊ တပစ္စည်းကြောင့်။ ဝသဿ၊ ဝသဇာတ်၏။ (နှင်ပိုင်
လိုက်) ဝသ၊ ဝ၏။ ဥ၊ ဥပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၏။ ။
(ဝုဋ်-ဝ၊ အာဂုံ) ဥသိတံ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ဝုသိတော၊ ဝုသိတဝါ၊
ဝုသိတာဝိ။ ။ပုံစံ။

(၅၃) ဓ-စ-ဘ-ဟေဟိ ဓ-စါ။

ဓ-စ-ဘဟေဟိ၊ ဓအောက်ခြိုက်၊ စရေမ္မတ်၊ ဘကုန်း၊ ဟ
အဆုံးရှိသော ဇာတ်တို့မှ။ ပံရဿ၊ သော။ တဿ စ၊ တပစ္စည်း
၏ သာလျှင်။ ဓ-စါ၊ ဓအောက်ခြိုက်ပြု၊ စရေမ္မတ်ပြု-တို့သည်။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ၊ ဝုဇော ဘိက္ခု၊ လဒ္ဓံ မေ
စီဝရံ၊ အဂ္ဂိနာ ဒဗ္ဗံ ဝနံ။ ။ပုံစံ။

(၅၂) ဥသိတံ—ဝသ။ နိဝါသေဋ္ဌိ၏။ ‘ဝသနံ’ပြု။ တသက်။
ဤဖြင့် တ ကြောင့် ဝသ၏ ဝကို ဥပြု။ နောက် အ ချေ။ ဣ
လာ။ ဥသိတံပြီး၏။ ဥသိတံ—ဤဖြင့် တကြောင့် ဝသ၏
ဝ၏ အကို ဥပြု။ ။ဝုသိတော၊ ဝုသိတဝါ၊ ဝုသိတာဝိ-တို့
လည်း နည်းတူ ဣဒြားသောကြောင့် ဥဋ္ဌ မပြုရ။

(၅၃) ဗုဒ္ဓေါ—ဗုဓ။ ဉာနေ၊ ‘အဗုဇ္ဈိ’ စသည်ပြု။ တသက်။ ဤဖြင့်
ဓမ္မနှောင်းသော တကို ဓပြု။ ဟ စတုတ္ထာနု-ဖြင့် ဓကြောင့်
ဓာတွန် ဓကို ဓပြု။ ။ဝုဇော—ဝနု။ ဝုနု ယံဋ္ဌိ၏။ ‘အဝနု’
ပြု။ တသက်။ ဤဖြင့် တ ကို စပြု။ တေသုဝုဒ္ဓိ၊ ဖြင့် ဝုကို
ချေ။ ဝ၏ အကို ဥပြု။ ဝေဒ ဗကာရေ၊ ဖြင့် ဗကြောင့်
ဝုကို ဗပြု။ ။လဒ္ဓံ—လဘ။ လာဘောဋ္ဌိ၏။ ‘အလတ္ထိ’

(၅၄) ဘန္ဓတောဂ္ဂေါစ။

ဘန္ဓတော၊ ဘန္ဓမာတ်မှ။ ပရုဿ၊ သော။ တဿစ၊ တပစ္စည်း
၏လည်း။ သာ-ဒိ၊ ရှေ့ဦးဆုံး၊ ဓာတုန်နှင့်တကွ။ ဂ္ဂေါ၊ ဂူနှစ်
လုံးသည်။ ဟောတံ၊ နိ။ ။ ဘဂ္ဂ-ဇုဂေါ။ ယုဒ္ဓေ
ပ-ဘဂ္ဂေါ။ ။ပုံစံ။

ပြု။ တသင်္ဂ၊ မုဒ္ဓ-နည်းတူ။ ။ဒေဝံ—ဒဟ။ ဒါယော၊
လောဝ်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အဉ္ဇယ’ ပြု။ တသင်္ဂ။ ဤဖြင့် ဟမှ
နှောင်းသော တကို ခပြု။ ဒေဝံ ခကာရေ၊ ဖြင့် စီရင်။
ဉ္ဇ-ဉ္ဇဟ။ ဒါယော၌။ ။၏။ ဓဒ္ဓံ၊ ဒဟ။ ဟ စတုတ္ထာနမန္တာ
နံ-၊ ဖြင့် စီရင်။

(၅၄) ဘဂ္ဂေါ—ဘန္ဓ။ အဝမဒ္ဓနေ၊ ချိုးဖဲ့ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အဘန္ဓ
ယံ’ ပြု။ တသင်္ဂ။ ဤဖြင့် ဘန္ဓမှ နှောင်းသော တကို
ဓာတုန် နှင့်တကွ ဂ္ဂပြု။ ။ပဘဂ္ဂေါ—ပ ဘန္ဓ။ ‘ပကာ
ရေန အဘန္ဓိ’ ပြု။ ။သက္ကတ၌ တကို နပြု၍ ‘ဘဂ္ဂ’ ဟု ပြီး
၏။ ။ယောဂဝိဘာဂ၊ လဂ္ဂေါ—လဇ္ဇ။ မိဇ္ဇာယံ၊ ရှက်
ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အလဇ္ဇိ’ ပြု။ ဂ္ဂေါစ ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့် တကို
ဂ္ဂပြု။ သက္ကတ၌ တကို နပြု၍ လဂ္ဂ ဟု ပြီး၏။ ။
နိမုဂ္ဂေါ—နိ မုဇ္ဇ။ ဩသိဒနေ၊ နစ်ငုပ်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အမုဇ္ဇိ’
ပြု။ ။သံဝိဂ္ဂေါ—သံ ဝိဇ။ ဘယေ၊ ကြောက်ခြင်း၌။ ။၏။
‘သမဝိဇ္ဇာ’ ပြု။ ။နဂ္ဂေါ(နဂ္ဂေါ)။ နဇ၊ လဇ္ဇာယံ၊ ၌။
၏။ ‘အနဇ္ဇိယံ’ ပြု။

(၅၅) ဘုဇာ.ဒိနံ.ပန္နော နော ဒွိ စ။

တမိ၊ တပစ္စည်းကြောင့်။ ဘုဇာ.ဒိနံ၊ ဘုဇ၊ အစရှိသော
ဇာတ်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သည်။ နော၊ ကျေပျောက်၏။
ဒွိစ၊ တပစ္စည်း၏ ဒွေဘော် ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ။
ဘုတ္တော၊ ဘုတ္တဝါ၊ ဘုတ္တာဝီ၊ စတ္တော၊ မုတ္တော၊ ယုတ္တော၊ ရုတ္တော၊
သတ္တော၊ ဝိဝိတ္တော၊ ပတန္တိတ္တော.တံ ပတ္တော။ ။ပုံစံ။

(၅၅) ဘုတ္တော၊ ဘုတ္တဝါ၊ ဘုတ္တာဝီ၊ အတိတေတ တဝန္တု တာဝိဉ္စ
ပြီးစေအပ်ပြီ။ ။စတ္တော—စတ။ စာဂေါ စွန့်ခြင်း၌။ ၏။
'အစဇိ (အစဇိ)' ပြု။ အတိတေတ-ဖြင့် တသက်။ ဤ
ဖြင့် ဘုဇာဒိဂိုဏ်း စဇ၏ ဇကိုချေ။ တကို ဒွိတ္တပြု။ ။
မုတ္တော—မုစ။ မောစနေ၊ လွတ် ဒီဝါဒိ၊ လွတ် (ရုဇာဒိ)
ခြင်း၌။ ၏။ အမုစ္စိ။ အမုဉ္စိ (အမုစ္စိ-ကံ) ပြု။ တသက်၊ နည်း
တူ။ ။ယုတ္တော—ယုဇ။ ယောဂေါ ယုဉ် (အားထုတ်)
ခြင်း၌။ ၏။ အယုဇ္ဇိ၊ အယုဉ္စိ (အယုဇ္ဇိ-ကံ) ပြု။ နည်း
တူ။ ။ရုတ္တော—ရန္တ။ ရာဂေါ ဉ္စ။ ၏။ 'အရုဉ္စိ (အရုဇ္ဇိ ကံ)
ပြု။ နည်းတူ။ ။သတ္တော—သန္တ။ သဂေါ ငြိကပ်ခြင်း၌။
၏။ 'အသုဉ္စိ' ပြု။ နည်းတူ။ ။ပတ္တော—ပတ။ ပဝ.နေ၊
ကျခြင်း၌။ ၏။ 'ပတန္တိတ္တော' ပြု။ နည်းတူ။ ။သြနိတ္တော-
အဝ နိဇ။ သောနေ၊ ဉ္စ။ ၏။ 'အဝနိဇ္ဇိ' ပြု။ သြနိတ္တာ နာ
နာဘူတာ (သောမိတာ) ပတ္တပါဏယော ယဿာတိ
သြနိတ္တ ပတ္တပါဏိ၊ ဘဂဝါ။

(၅၆) ဝေဝါရု။

တိမ္မိ၊ ကြောဋံ။ ဝေ၊ ဝေဓာတ်၏။ ဝ၊ ဝ၏။ ဥ၊ ဥပြုသည်။
အန္တော၊ ဓာတွန်စသည်။ နော၊ သည်။ တဿ၊ တပစ္စည်း၏။
ဒ္ဓိ၊ ဒွေဘော်ပြုသည်။ ဟောတိဝါ၊ ဖြစ်သည်သာတည်း။ ။
ဥတ္တံ၊ ဝုတ္တံ။ ။ပုံစံ။

(၅၇) ဂုပါဒိနဉ္စ။

တမ္မိ၊ ကြောဋံ။ ဂုပါဒိနဉ္စ၊ ဂုပအစရှိသောဓာတ်တို့၏လည်း။
အန္တော၊ သည်။ နော၊ သည်။ တဿ၊ ၎င်းလည်း။ ဒ္ဓိ၊ သည်။
ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ သုဂုတ္တော။ ဥတ္တတ္တော။ လိတ္တော။ သိတ္တော။
ပိဝိတ္တော။ အာဒိတ္တော။ ဒိတ္တိ။ ပတ္တော။ ပတ္တိ။ ပတ္တဗ္ဗံ။ ။

(၅၆) ဥတ္တံ—ဝေ၊ ဗျတ္တဝါစာယံ၊ ဌံ။ ၎င်း။ ‘ဥစ္စိတ္တံ’ပြု။ တသက်။
ဤဖြင့် ဝေ၏ ဓကို ဥပြု။ နောက် အကို ချေ။ ဓာတွန် စကို
ချေ။ တကို ဒ္ဓိတ္တပြု။ ဝုတ္တံ၊ ဥတ္တံ၌ ဝိလော။ တနည်း—ဝ၏
အကို ဥပြု။ (ဝေ၏ ဝကို ဝ၏ အကို ဥပြုရန်သာ ဤသုတ်ကို
ဆိုသည်။ အကြောင်းကို ဘုဇာဒိနံ—ဖြင့် စီရင်—ဟူ၍ လည်း
ဆိုသင့်၏။ ဥတ္တံ ဥဓဓာတ်။ ဝုတ္တံ၊ ဝေဓာတ်လည်းဆိုသင့်၏။)
ဝုတ္တံ ဝိဇိဉ္စံ ဝုတ္တံကို ဂုပါဒိနဉ္စဖြင့် စီရင်။

(၅၇) သုဂုတ္တော—ဂုပ။ ဂေါပေ၊ စောင့်ခြင်း၌။ ၎င်း။ ‘သုဋ္ဌ၊ ဂေါပိ
ယိတ္တံ’ပြု တသက်။ ဤဖြင့် ဂုပါဒိဂိုဏ်း ဂုပ၏ ပကို ချေ။
တကို ဒ္ဓိတ္တပြု။ ။ ဥတ္တတ္တော—ဥ တပ။ တာပေ၊ လောဘ
ခြင်း၌။ ၎င်း။ ‘ဥဒတပိယံ’ပြု။ တ သက်၊ နည်းတူ။ ဥဘော
ပရ တကိုလည်း ဒ္ဓိတ္တပြု။ (ဥတ္တောကား ဥစဖြစ်၍ ဘုဇာ

(၅၇) တရာ-ဒီဟိ ဣဏ္ဍော။

တရာ.ဒီဟိ၊ တရာဓာတ် အစရှိသော ရကားရန္တ ဓာတ်တို့မှ။
ပရဿ၊ သော။တဿ၊၏။ ဣဏ္ဍော၊ ဣဏ္ဍပြုသည်။ အန္တော စ၊
သည်လည်း။နော၊ သည်။ ဟောတိ၊၏။ ။တိဏ္ဍော။ ဇိဏ္ဍော။
အာစိဏ္ဍော။ သံကိဏ္ဍော။ ပုဏ္ဍော။ တုရတိ ဝေဂေန ပဝတ္တတိ
တိ တဏ္ဍံ ။ ။ပုံစံ။

ဒိဋ္ဌိ ဝင်္ဂလေပြီ)။ ။လိတ္တော—လိပ။ လေပေ၊ လိမ်းကျ
ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အလိပ္ပိ၊ အလိပ္ပိယံ’ ပြု။ နည်းတူ။ ။
သိတ္တော—သိစ၊ သေကေ၊ သွန်းပောင်းခြင်း ၌။ ။၏။
‘အသိပ္ပိ၊ အသိပ္ပိယံ’ပြု။ ။ဝိဝိတ္တော—ဝိ ဝိစ။ ဝိဝေကေ၊
ကင်းဆိတ်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဗျဝိစ္စိ’ပြု။ ။အာဒိတ္တော—အာ
ဒိပ။ ဒိတ္တိယံ၊ ၌။ ။၏။ ‘အာဒိပိ၊ အာဒိပိယံ’ပြု။ ဒိဋ္ဌိ ဤကို
ရသပြု။ ။နိတ္တိ—ဒိပ ‘ဒိပနံ’ပြု တိ သက်။ ပတ္တော—ပ
အစ။ ပါပုဏေ၊ ရောက်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘ပါပုဏိ၊ ပါပိယံ’ပြု။
အတ္တောနှင့် ‘ပ သန္ဓိ’ပြု။ ။ ပတ္တိ—‘ပါပဏံ’ပြု၊ တိသက်။
ပတ္တဗ္ဗံ—‘ပါပုဏနိယံ’ ပြု၊ တဗ္ဗသက်။

(၅၈) တိဏ္ဍော—တရ။ တရဏေ၊ ကူးခြင်း၌။ ။၏။ ‘အတရိ’
ပြု၊ တ သက်။ ဤဖြင့် တ ကို ဣဏ္ဍပြု။ ဓာတွန် ရ ကို
ချေ။ ‘သန္ဓိ’ပြု။ ။ဇိဏ္ဍော—ဇရ။ ဝယောဟာနိယံ၊ ၌။
၏။ ‘အဇိရိ’ပြု။ ။အာစိဏ္ဍော—အာ စရ။ စရဏေ၊ ပြု
ကျင့်ခြင်း၌။၏။ ‘အစရိ၊ အစရိယံ’ပြု။ ။သံကိဏ္ဍော—
ပူရ။ ပူရဏေ၊ ပြန့်(ဖြန့်)ကြခြင်း၌။ ။၏။ ‘သမကိရိ’ပြု။ ။
ပုဏ္ဍော—ကိရ။ ကိရဏေ၊ ၌။ ။၏။ ‘အပူရိ’ ပြု။ တိဏ္ဍံ—
ဗုရ။ ဝေဂေ၊ လျင်မြန်ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အဘုရိ’ပြု။

(၅၉) ဘိဒါ.ဒိတော ဣန္ဒ-အန္ဒ-ဤကာ ဝါ။

ဘိဒါ.ဒိတော၊ ဘိဒအာရိယော ဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊
သော။ တဿ၊၏။ ဣန္ဒ-အန္ဒ- ဤကာ၊ ဣန္ဒပြု၊ အန္ဒပြု၊ဤကာပြု
တို့သည်။ ဝါ။ ချို။ ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တောစ၊သည်လည်း။
နော၊ကျေပျောက်၏။ ။ဘိဇ္ဇတိ ဘိန္ဒိယတေ ဝါ.တိ ဘိန္ဒော၊
သမ္ဘိန္ဒော၊ ဆိန္ဒော၊ နိသိန္ဒော၊ ဒိန္ဒော၊ ဥပေတေန ကမ္မုနာ
အာဒိန္ဒော.တိ ဥပါ.ဒိန္ဒော၊ ကေ.တ္ထိန္ဒော၊ ကေ.ပရိတ္ထိန္ဒော၊
ခိဇ္ဇတိ.တိ ခိန္ဒော၊ အ-ခိန္ဒ-မတိ၊ ရောဒနံ ရုဏ္ဏံ၊ ခိယတိ.တိ
ခိကာ ဇာတိ၊ ခိကာ.သဝေါ၊ ခိကာမစ္ဆေ.ဝ ပလ္လလေ။ ။

(၅၉) ဘိန္ဒော—ဘိဒ။ ဝိဒါရဏေ၊ ဖောက်ခွဲခြင်း၌။ ၏။
အဘိဇ္ဇိ(ဒိ)အဘိန္ဒိ(ရ) (အဘိဇ္ဇိ-ကံ)ပြု။ တ သက်။ ဤ
ဖြင့် တ ကို ဣန္ဒပြု။ ဓာတွန်ချေ။ ။သမ္ဘိန္ဒော—သံ
ဘိဒ။ သမ္ဘေဒေ၊ ရောစပ်ခြင်း၌။ ၏။ ‘သမဘိန္ဒိ’ပြု။ ။
ဆိန္ဒော—ဆိဒ။ ဒွိဓာကရဏေ၊၌။ ၏။ ‘အတ္ထိဇ္ဇိ၊ အတ္ထိန္ဒိ
(အတ္ထိဇ္ဇ-ကံ)’ပြု။ ။နိသိန္ဒော-နိ သဒ။ ပိသရဏ၊ဂတျာ၊
ဝသာဒေသ၊ တို့၌။ ၏။ သဒဿ သီဒတ္တံ၊ဖြင့် သဒကို သီ
ဒပြု။ ဤဖြင့်စီရင်။ ။(သန္တော-သဒ။ ‘အသီဒိ’ပြု။ ပကော်
သန္တောဝ ကုဉ္ဇရော)။ ။ဒိန္ဒော—ဒါ။ ဒါနေ၊ ၌။ ၏။
‘အာဒိယိ’ ပြု။ ။အာဒိန္ဒော—အာ ဒါ။ ဂဟဏေ၊ ၌။
၏။ ‘အာဒိယိ’ပြု။ ။ဥပါဒိန္ဒော—အာ ဒါ။ ဥပါဒါနေ၊
၌။၏။ ‘ဥပါဒိယိ’ ပြု။ ။ ဆန္တော—ဆဒ။ ဆာဒနေ၊
ဖုံးလွှမ်းမိုးကာခြင်း၌။ ၏။ ‘အဆဒိယိ’ပြု။ တ သက်။ဤ
ဖြင့် တ ကို အန္ဒပြု။ ဓာတွန်ချေ။ ။ပရိတ္ထိန္ဒော—ပရိ
ဆဒ။ ‘ပရိသမန္တတော အဆဒိယိ’ပြု။ ။ခိန္ဒော—ခိဒ။

(၆၀) သုသ-ပစ-သကတော ကွက္ကာ ၀။

သုသ-ပစ-သကတော စ၊ သုသ၊ ပစ၊ သကဓာတ်တို့မှလည်း။
ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ ဧ။ ကွ-က္ကာ၊ သံယုဂ်နှင့်တကွ ကွပြု၊
က္ကပြု၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တောစ၊ သည်လည်း။ နော၊
၏။ ။ သုက္ခံ ကဋ္ဌံ၊ ပက္ကံ ဖလံ၊ သက္ကောဟံ။ ။ ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ မုစဓာတ် စသည်ကို ဆည်း၏။ ။ သြမုက္က-ပဋိမုက္ကာ
ဥပါဟနာ၊ ဥက္ကာ။ ။ ပုံစံ။

ခေဒေ၊ ပင်ပန်းခြင်း၌။ ဧ။ 'အဒိဒိ'ပြု။ တသက်။ အန္တ
ပြု၊ နောက် အ ချေ။ ။ ရုက္ခံ—ရဒ။ အသုဝိမောစနေ၊
မျက်ရည်လွတ်ခြင်း၌။ ဧ။ နောက် အ ချေ။ နှုကို ဣပြန်။
ဒိကာ—ဒိ။ ခယေ၊ ကုန်ခြင်း၌။ ဧ။ 'အဒိယိ'ပြု။ တသက်။
ဤဏပြု၊ သဒ္ဓိပြု။ နာမ်ငဲ့၊ အာသက်၊ နာမ်ငဲ့။

(၆၀) သုက္ခံ—သုသ။ သောသနေ၊ ခြောက်သွေ့ခြင်း၌။ ဧ။
'အသုဿိ'ပြု။ တသက်။ ဤဖြင့် ကကို ကွပြု။ ဓာတွန်ချေ။ ။
ပက္ကံ-ပစ။ ပါကေ၊ အပစိ(အပစ္စိ-ဒိဝါဒိ)ပြု။ တသက်။ တကို
က္က ပြု။ 'ဓာတွန္တလောပ'ပြု။ သက္ကော-သက။ သာမတ္ထေ။
စွမ်းနိုင်ခြင်း၌။ ဧ။ (သတ္တိယံ) 'အသက္ခိ'ပြု။ တသက်။ ကွပြု။
ဓာတွန်ချေ။ ။ စရုပ်။ ။ သြမုက္ကော-အဝ မုစ။ မောစနေ၊
၌။ ဧ။ 'အဝမုစ္စိ'ပြု။ စသဒ္ဓါဖြင့် တကို ကွပြု။ ။ ပဋိ
မုက္ကော-နည်းတူ။ မုစ၌ ဝိကပ်ဖြစ်၍ သြမုတ္တံ၊ ပဋိမုတ္တ
လည်း ပြီး၏။ ။ ဥက္ကာ-ဥသ ဒါဟေ၊ ၌း၏။ 'ဥသတိ၊ ဒဟ
တိ'ပြု။ ။ သက္ကတဋ္ဌကား ကပစ္စည်း သက်၍ သကို လ ပြု
ပြီးလျှင် ဥက္ကာ-ဟု ပြီးစေ၏။

(၆၁) ပက္ခမာဒီဟိ ဟိန္ဒော စ။

ပက္ခမာဒီဟိ၊ ပပုဗ္ဗ၊ ကမုစသော မကာရန္တ ဓာတ်တို့မှ။
ပရဿ၊ သော။ တဿစ၊ ဧလည်း။ ဣန္ဒော စ၊ ဣပ္ပု သည်လည်း။
ဟောတိ၊ ဧ။ အန္တောစ၊ သည်လည်း။ နော၊ ဧ။ ပက္ခန္တော
သက်န္တော၊ ဝိပ္ပန္တော၊ ကန္တော၊ ခန္တော၊ သန္တော၊ ဒန္တော၊
ဇန္တော။ ။ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ-တိ၏ ဣပ္ပုကို ဆည်း၏။ ။ကန္တိ၊ ခန္တိ၊ သန္တိ။ ။
ပုံစံ။

(၆၁) ပက္ခန္တော-ပ ကမု။ ပဒဝိက္ခေပေ၊ ခြေကြွ၊ ချခြင်း၌။ ဧ။
'ပက္ခမိ'ပြု။ တ သက်။ ဤဖြင့် တကို ဣပြု။ ဝေတွန်မ်ကိုချေ။
ကြမုဖြစ်၍ တကို ဒွိတ္တပြု။ ။သက်န္တော-သံ ကမု။ 'သက်မိ'
ပြု။ နည်းတူ။ ဝဂ္ဂန္တပြု။ ။ဝိပ္ပန္တော-ဝိ ဘမု။ အနဝဠာ
နေ၊ မရပ်မတည် (ချာချာ) လည်ခြင်း၌။ ဧ။ 'ဝိပ္ပမိ' ပြု။
နည်းတူ။ ကြမုဖြစ်၍ ဘကို ဒွိတ္တပြု။ ။ကန္တော-ကမု။ ကန္တိ
ယံ၊ နှစ်သက် ချစ်ခင်ခြင်း၌။ ဧ။ (စုရာဒိ) 'အကာမယိ
(အကာမိယိ)'ပြု။ ။ခန္တော-ခမု။ ခန္တိယံ၊ ဧ။ 'အက္ခ
မိ'ပြု။ ။သန္တော-သမု။ ဥပသမေ၊ ငြိမ်းအေခြင်း၌။ ဧ။
'အသမ္ပိ'ပြု။ (ဒိဝါဒိ)။ ။ဒန္တော-ဒမု။ ဒမနေ၊ ဆုံးမခြင်း
၌။ ဧ။ 'အဒမ္ပိ(ကံ)'ပြု။ ။ဇန္တော-ဇမု။ ဥဂ္ဂိရဏေ၊ ပျို အန်
ခြင်း၌။ ဧ။ 'အဝမိယိ'ပြု။ ။စ ရုပ်။ ။ကန္တိ-ကမု။ ကန္တိယံ၊
၌။ ဧ။ 'ကာမနံ'ပြု။ တိကို ဣပြု။ (ကာမိ ယဇောတိ ကန္တာ၌
အာသက်)။ ။ခန္တိ-ခမု။ 'ခမနေ၊ ခမနံ'ပြု။ ။သန္တိ-
သမု။ 'သမနံ'ပြု။

(၆၂) ဇနာ.ဒိန.မာတိမိ စ။

တိမိစ၊ တိပစ္စည်းကြောင့်လည်းကောင်း။ တမိစ၊ တပစ္စည်း
ကြောင့်လည်းကောင်း။ ဇနာဒိနံ၊ ဇနဇာတ် အစရှိသည်တို့၏။
အန္တော၊ သည်။ အာ၊ ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ဇနနံ ဇာတိ၊
အဇနိ.တိ ဇာတော၊ ပုတ္တံ ဝိဇာတာ။ ။ပုံစံ။

ဇနာဒိနမာ, ယောဂဝိဘာဂဖြင့် တပါး ပစ္စည်းတို့ကြောင့်
အာပြု။ ။ဂမနံ ဇာယတိ ဇေတနာ.တိ ဇာနု။ပုံစံ။ ။
တိမိသဒ္ဓါလွန်ဖြင့် ဇန္တု၊ ဇနိတု၊ ဇနိတု၊ ဇနေတပ္ပံ စသည်
၌ မြစ်ပယ်၏။

(၆၂) ဇာတိ—ဇန။ ဇနဇေ၊ ဖြစ်ခြင်း၌။၏။ ‘ဇနနံ’ပြု၊ တိသက်၊
ဤဖြင့် တိကြောင့် ဇန၏ န ကို အာပြု။ ။ဇာတော—
ဇန။ ‘အဇနိ’ပြု၊ တ သက်၊ ဤဖြင့် တကြောင့် ဇန၏ နကို
အာပြု။ ။ဝိဇာတာ---ဝိ ဇန။ ‘ဗျဇာယိ’ပြု၊ နည်းဟူ၊
အာသက်။ ။ယောဂဝိဘာဂ-ရုပ်။ ။ဇာနု-ဇန။ ‘ဇာယတိ
ဇေတန’ ပြု။ ဟနာဒိဟိ ဣနုတဝေ၊ ဖြင့် နုသက်၊ ဇနာ
ဒိနမာ၊ သုတ်ခွဲဖြင့် နုကြောင့် ဇန၏ နကို အာပြု။ ဇာ
ယတိ-ဇန။ တိဝိဘတ်သက်၊ ဒိဝါဒိ ယသက်။ ဇနာဒိ
နမာ၊ ဖြင့် ယကြောင့် ဇန ၏ နကို အာပြု။ ။သဒ္ဓါ
လွန်-ရုပ်။ ဇန္တု၊ ဇန။ ‘ဇာယတိ’ပြု၊ သဗ္ဗတော ဣ-ဖြင့်
တုသက်၊ ဟိသဒ္ဓါပိုကြောင့် ဇာတွန် နကို အာ မပြု။ ။
ဇနိတု၊ ဇနိတု၊ ဇနိတပ္ပံ၊ ဇနိတော-တို့၌ ဣ အာဂုံ
ခြားသောကြောင့် မပြုရ။ ဇနနိကား ဇနဇာတ် အနိ
ပစ္စည်းဖြစ်၏။ ရံခါ ဤသက်၍ ဇနနိလည်း ပြီး၏။ ‘ဇနေ
တိတိ ဇနနိ’ပြု၊ ဇနိကား ဇနဇာတ် ဣပစ္စည်း၊ ဤဆင့်

(၆၃) ဂမ-ခန-ဟန-ရမာ-ဒိန.မန္တော။

တ-တိသု၊ တပစ္စည်း၊ တိပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဂမ-ခန-ဟန-
ရမာ-ဒိနံ၊ ဂမ၊ ခန၊ ဟန၊ ရမုဓာတ် စသည်တို့၏။ အန္တော၊
သည်။ ဓနာ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ။ ဟောတိ၊ ။ ။ ဂတော၊ ဂတိ။
ခတော၊ ခတိ။ ဟတော၊ ဟတိ။ ရတော၊ ရတိ။ မတော၊ မတိ။
တနနံ တတိ၊ သမ္ပန္နာတတိ သန္တတိ၊ နိယတော၊ နိယတိ။ ။
ပုံစံ။

လျှင် ဇနီ ပြီး၏။ က လာလျှင် ဇနိကာတည်း။ ။ ဂမနံ
ဇာယတိ တောယာတိ ဇဗ္ဗာ-၌ ဇနာယော၊ ဖြင့် ဇန
နောင် ဆ သက်၍ နကို နိဂ္ဂဟိတံ၊ ၎င်းကို ဝဂ္ဂန္တုဟု
မောဂ္ဂလာန်ဆို၏။ သက္ကတ၌ကား 'ဇဗ္ဗညတေ ကုဋိလံ
ဂစ္ဆတိ' ပြု၍ ဂတုတ္ထ ဟနဓာတ် အပစ္စည်း ပိသောဒရာဒိ
နည်းဖြင့် ပြီးစေ၏။

သဗလဒိသု ဘိန္တေသု၊ ယာယ ဝတ္တန္တု ဘိန္တမိ။

သဒ္ဓါ သာ ဇာတိ ရေသာစ၊ မာလာသုတ္တမိဝါန္တိတာ။
ဟူသည်အရ သတ္တာဟော ဇာတိကား ကရဏသာဓန
တည်း။

(၆၄) ဂတော—ဂမ။ 'ဂစ္ဆတိ' ပြု။ တသက်။ ဤဖြင့် တကြောင့်
ဓာတွန်မချေ။ ။ ဂတိ—'ဂမနံ' ပြု၊ တိသက်၊ နည်းတူ။ ။
ခတော-ခန။ 'အဗျိ' ပြု။ ။ ခတိ—'ခနနံ' ပြု။ ။ ဟ
တော-ဟန။ ဟိံသာဂတိသု။ 'အဟညိ' ပြု။ ။ ဟတိ—
'ဟနနံ' ပြု။ ။ ရတော—ရမု။ ကိဋ္ဌာယံ။ 'အရမိ (အရမိ
ယိ)' ပြု။ ။ ရတိ—'ရမဏံ' ပြု။ ။ မတော—မန။ ဤနေ၊

(၆၄) ရကားရော စ။

တ-တံသု၊ တို့ကြောင့်။ ရကားရော စ၊ ဓာဘွန် ရအက္ခရာ
သည်လည်း။ နော၊ ၎င်း ။ပကတော၊ ပကတိ၊ မတော၊
မတိ၊ သတော၊ သတိ၊ ဘတော၊ ဘဘိ၊ ပုံစံ။ ။ဝိသဋ္ဌော၊
နိဟဋ္ဌော၊ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ သုကဋ္ဌ၊ ဒုက္ကဋ္ဌ စသည်၌ကား ဋ ပြုလို့
ပြုရ၏။

၌၏။ ‘အညေ’ပြု။ ။မတိ—‘မနနံ’ပြု။ (မရဓာတ်ဖြင့်
ပြီးသော မတောကား ရကားရော စ၌ လာလတ္တံ့)။ ။
တတော—တနံ။ ဝိတ္တာရေ၊ ဖြန့်ခြင်း၌၏။ ‘အတညိ’
ပြု။ ။တတိ—‘တတနံ’ပြု။ သန္တတိ-ပါဒိသမာသ်။ ။
နိယတော—နိယနံ။ နိစ္ဆယေ။ ၌၏။ ‘နိယမ္မ’ပြု။ ။
နိယတိ—‘နိယမနံ’ပြု။ ။ဝါ-ရုပ်။ ။ရမတော-ရမု။
ရမတိ’ပြု။ အန္တသက်၊ နာမ်ငဲ့၊ သသက်။ တောတိ
တာ-ဖြင့် စီရင်။ ဤဖြင့် တကြောင့် မကို ချေသင့်သော်
လည်း ဝါမြစ်သောကြောင့် မချေရ။ ။ရမတိ—နည်းတူ
သို့သက်၍ စီရင်၊ တနည်း—ရမုဓာတ် တိဝိဘက်၊ အ
ပစ္စည်းတည်း။

(၆၄) ပကတော—ပ ကရ။ ‘ပထမံ ကရိယိတ္ထ’ပြု။ တသက်။
ဤဖြင့် ကကြောင့် ဓာဘွန် ရချေ။ ။ပကတိ—ပ ကရ။
‘အာဒိမ္မိ ကရဏ’ပြု။ တိသက်။ ။မတော—မရ။ ပါ
ဏစာဂေ၊၌၏။ ‘အမရိ’ပြု။ မတိ—‘မရဏံ’ပြု။ နည်းတူ။
သတော—သရ။ သတိယံ၊ အမှတ်ရခြင်း၌၏။ ‘သရတိ
ပြု။ ။သတိ—‘သရဏံ’ပြု။ နည်းတူ။ ။ဘဋ္ဌော—ဘရ။
ပေါသေ၊၌၏။ ‘အဘရိယိ’ပြု။ ။ဘတိ—‘ဘရန္တိ တော

(၆၅) ဌာ-ပါန.ပိ ဤစ။

တ-တိသုစ၊ တို့ကြောင့်လည်း။ ဌာ-ပါနံ၊ ဌာဓာတ်၊ ပါဓာတ်
 တို့၏။ အန္တော၊ အဝိတ်အာသည်။ ဣဤ၊ ဣပြု၊ ဤပြုတို့သည်။
 ယောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဌိတော၊ ဌိတိ၊ ပိတော၊ ပိတိ။ ။ပုံစံ။ ။
 စသဒ္ဓါ၊ တပါးပစ္စည်းကို ဆည်း၏။ ။ဌိတဝါ၊ ဌိတာဝိ၊
 အဓိဌိတော၊ ပိတဝါ၊ ပိတာဝိ၊ ပိတော။ ။ပုံစံ။

(၆၆) ဟန္တောဟိ ဟော ဟဿ ဣဌာ ဝါ အ-ဒဟ
နဟာနံ။

အ-ဒဟ-နဟာနံ၊ ဒဟဓာတ်၊ နဟာဓာတ် မဟုတ်ကုန်သော
 ဓာတ်အများတို့တွင်။ ဝါ၊ မဟုတ်ကုန်သော။ ဟန္တောဟိ၊

ယ'ပြု။ ။ဝိသဋ္ဌော—ဝိ သရ။ ဂတိယံ၊ ဌ။ ။ ။ 'ဗျသရိ'
 ပြု။ ဒေါဿစ ဌှ စဖြင့် ဒန္တဇ တ ကို မုဒ္ဓဇ ဋ ပြု။
 နဟဋ္ဌော—နိ ဟရ။ 'ချဟရိယိ'ပြု။ နည်းတူ။ ဣကို ဤဒိဗ္ဗ
 ပြု။ ။ဉဒ္ဓဋ္ဌော—ဉ ဝရ။ ဝရဏောဌှ။ ။ ။ 'ဉဒခရိယိ'
 ပြု။ နည်းတူ။ ။သုကဋ္ဌံ—သု ကရ။ 'သွာကရိယိ'ပြု။ ။
 ဒုက္ကဋ္ဌံ—ဒု ကရ။ 'ဒုကရိယတိ'ပြု။

(၆၅) ဌိတော—ဌာ၊ 'အဌာသိ'ပြု။ တ သက်၊ ဤဖြင့် တ
 ကြောင့် ဌာ၏ အာကို ဣပြု။ ။ဌိတိ—ဌာနံ'ပြု။ ။
 ပိတော—ပါ။ ပါနော။ 'အပါယိ(အပိယိ)'ပြု။ တ သက်၊
 ဤဖြင့် ပါ၏ အာကို ဤပြု။ ပိတိ—ပိဝနံ'ပြု။

(၆၆) အာရုဋ္ဌော—အာ ရဟ။ အာရုဟဏော၊ တက်ခြင်းဌှ။
 ။ ။ 'အာရုဟိ (အာရုယိ°)'ပြု။ တသက်။ ဤဖြင့် ဟန္တ

ဟအဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရဿ၊ သော။ တဿ၊ တပစ္စည်း၏။
 ဟော၊ ဟပြုသည်။ ဟဿ၊ ဓာတ္တန်ဟ၏လည်း။ ဧဿ၊ ငွကြီး
 ပြုသည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ။ အာရုဇ္ဇော၊ နိရုဇ္ဇော၊
 ရုဇ္ဇိ၊ ဂါဇ္ဇော၊ ဗာဇ္ဇော၊ မုဇ္ဇော၊ ဂုဇ္ဇော။ ။ ပုံစံ။

ဒဟဓာတ်၊ နဟဓာတ်၌ ဒဇော၊ သန္ဓေဒေါ၊ ဟို-ဖြစ်၏။
 ဝါသဒ္ဓါ၊ ဝိကပ်၊ မဟဓာတ်၊ ရဟဓာတ်၊ လိဟဓာတ်-စသည်ကို
 ပြစ်၏။

ဣတိ ကိပ္ပိဓာန-ကပ္ပေ တတိယော ကဏ္ဍော။ ၁၉။

ဣတိအယံ၊ ဤ တဆယ့် ကိုးသုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ်၊
 အပေါင်းသည်။ ကိပ္ပိဓာန-ကပ္ပေ၌။ တတိယော၊ သော။
 ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

x x x

ဓာတ်မှ နှောင်းသော တကိုဟ။ ဓာတ္တန် ဟကို ငွပြု။ ။
 နိရုဇ္ဇော-နိရုဟ။ 'နိရုဟိ'ပြု။ ။ ရုဇ္ဇိ-ရုဟ။ 'ရုဟတိ'ပြု။
 ဂါဇ္ဇော-ဂါဟ။ ဝိလောဋ္ဌနေ၌။ ။ ။ 'အဂါဟိ'ပြု။ ။
 ဗာဇ္ဇော-ဗဟ။ (မြဟ-မြူဟ) ဝုဒ္ဓိယံ၌။ ။ 'အဗဟိ'ပြု။
 ဒိဿပြု။ (ဗုဇောလည်း ပြီး၏။) ။ မုဇ္ဇော-မုဟ။ 'အမုယု'
 ပြု။ (မုဇ္ဇေါလည်း ပြီး၏။ ။ ဂုဇ္ဇော-ဂုဟ။ သံဝရေ။ 'အဂု
 ယု'ပြု။

တတိယပိုင်း ပြီးပြီ။

(၆၇) ကမ္မိ ရန္ဓဿ ဇော ဘာဝ-ကရဏေသု။

ဘာဝ-ကရဏေသု၊ ဘောဇာနက်၊ ကရိုက်၊ အနက်တို့၌။
ဝိဟိတေ၊ စီရင်အပ်သော။ ကမ္မိ၊ ကပ္ပပစ္စည်းကြောင့်။ ရန္ဓဿ၊
ရန္ဓဓာတ်၏ အစိတ်နှစ်၏။ ဇော၊ ဝိသံယောဂ.၉ ပြုသည်။
ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ရဉ္စနံ၊ ရဉ္စန္တိ ဝါ တေနာ.တိ ရာဂေါ။ ။
ပုံစံ။

သယံ ရဉ္စတိတိ ရာဂေါ၊ ဟု-ကတ္တုသၤ ခိပ္ပမ္ပ ယောဂ
ဝိဘာဂဖြင့် စီရင်။ ရဉ္စန္တိ ဧတ္တာတိ ရဂေါ၌ကား-မစီရင်ရ။

(၆၈) ဟနဿ ဃာတော။

ကမ္မိ၊ ကာအနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ ဟနဿ၊ ဟနဓာတ်
၏။ ဃာတော၊ ဃာတပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ပါဏဿ
ဃာတော၊ ပါဏ-ဃာတိ၊ ဂေါ-ဃာတကော၊ ဃာတေတိ၊
လ၊ ဃာတာပယတိ။ ။ပုံစံ။

(၉၇) ရာဂေါ—ရန္ဓ။ ရာဂေါ၊ တပ်ခြင်း၌။ ၎င်း၏။ ရဉ္စနံ-ဟူ၍လည်း
ကောင်း၊ ရဉ္စန္တိ တေနဟူ၍ လည်းကောင်း ပြု။ ဘာ
ဝေစ-ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝိသရဇ-ဖြင့်လည်းကောင်း ကာ
သက်။ ဤဖြင့် ကာကြောင့် ရန္ဓ၏ နှစ်ကို ဇေပြု။ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ကဂါ
စ ဇာနံ-ဖြင့် ကာကြောင့် ဇေကို ဝပြု။ ။ရာဂေါ—‘ရန္ဓတိ’
ပြု။ ကသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ကမ္မိ ရန္ဓဿ ဇော-ဟူသော သုတ်ခွဲ
ဖြင့် ကာကြောင့် နှစ်ကို ဇေပြု၊ ဇေကို ဝပြု။

(၆၈) ဃာတော—ဟန။ ‘ဟနနံ’ပြု။ ကသက်၊ ဤဖြင့် ကာ
ကြောင့် ဟနကို ဃာတပြု။ ကာအနုဗန်ချေ။ ။ပါဏဃာ

(၆၉) ဝဇော ဝါသဗ္ဗတ္ထ။

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိဘတ်ပစ္စည်း တို့ကြောင့်။ ဝါ
အလုံးစုံသော အရာတို့၌။ ဟနဿ၊ ဧ။ ဝဇော၊ ဝဇေပြုသည်။
ဝါ၊ ချို။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ဝဇေတိ၊ တိ ဝဇော၊ ပုတ္တ-ဝဇော
အတ္တနံ ဝဇေတွာ၊ အဝဇိမံ၊ အဟနိ မံ။ ။ ပုံစံ။

(၇၀) အာကာရန္တာနံ မာယော။

ဏမ္ပိ၊ ကြောင့်။ အာကာရန္တာနံ၊ အာအက္ခရာ အဆုံးရှိ
ကုန်သော ဓာတ်တို့၏ အဝိတ်အာ၏။ အာယော၊ အာယပြုသည်။

တိ—မိစ္ဆာဟန၊ ‘ပါဏံ ဟနတိ သီလေန’ ပြု။ ဏီသက်၊
ဤဖြင့် ဏကြောင့် ဟနကို ဃာတပြု။ ဏအနုဗန်ချေ။ ဂေ၊
ဃာတကော—‘ဂါဝေါ ဟနတိ’ ပြု။ ဣသက်၊ ဟနကို
ဃာတပြု။ ဣကို အကပြု။ ။ ဃာတေတိ-ဟန။ ဟနန္တံ
ပယောဇေတိ-ဟူသော ဟေတု ဤယင်း၌ ဏေ သက်၊ ကာ
ရိတ်မှည့်။ ဤဖြင့် ဏကြောင့် ဟနကို ဃာတပြု။ ဏအနုဗန်
ချေ။ တိသက်။ ။ ဃာတောပယတိ၊ ဏပယ သက်၊
နည်းတူ။

(၆၉) ဝဇော—ဟန ‘ဝဇေတိ’ ပြု။ ဣသက်၊ ဟနကို ဝဇေ
ဣကို အကပြု။ ။ ဝဇော-ဟန။ ‘ဟနနံ’ ပြု။ အသက်၊
ဟနကို ဝဇေပြု။ ဝဇေတွာ—ဟန။ ‘ဟန္တာ’ ပြု။ တွာသက်။
ဝဇေပြု။ ဣလာ။ ။ အဝဇိ-ဟန၊ အဇ္ဇတနိ ဤသက်၊ ဟန
ကို ဝဇေပြု။ ရဿပြု။ အဟနိ-ကား ဝါ၏ ပုံစံ။

(၇၀) ဒါယကော—ဒါ။ ဒါနေ၊ ဌ။ ဧ။ ‘ဒေတိ’ ပြု။ ဣသက်၊
ဤဖြင့် ဏကြောင့် ဒါ၏ အာကို အာယပြု။ ဣကို အက

ဟောတိ၊ ဣ။ ။ဒါယကော၊ ဒါယိ၊ မဇ္ဇ-ပါယိ၊ သိဃ-
ယာယိ။ ။ပုံစံ။

(၇၁) ပုရ-သ.မုပ-ပရိဟိ ကရောတိဿ ခ-ဓရာ ဝါ
တပ္ပုစ္စယေသုစ။

တ.ပုစ္စယေသုစ၊ တပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း။ ။ဣမိစ၊
ကြောင့်လည်းကောင်း။ ပုရ-သ.မုပ-ပရိဟိ၊ ပုရ၊ သံ၊ ဥပ၊ ပရိ
သဒ္ဓါဟိမ္မ။ ပရဿ၊ သော။ ကရောတိဿ၊ ကရဓာတ်၏။ ခ-ဓရာ၊
ခပြု၊ ခရပြုတို့သည်။ ဝါ၊ ချို။ ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။စသဒ္ဓါ၊
ဣမိကို ငင်၏။ ဗဟုဝုဇ် သဒ္ဓါလွန်ဖြင့် တံ၊ တွာ၊ စသည်တို့
ကြောင့် ပြု၏။ ။ပုရက္ခတော၊ ပုရက္ခာရော၊ သင်္ခတော၊ သင်္ခါ
ရော၊ ဥပက္ခတော၊ ဥပကာရော ဝါ၊ ပရိက္ခာရော၊ အဘိသင်္ခရိ
တံ၊ အဘိသင်္ခရိတွာ၊ ပုရက္ခရိတွာ၊ ပုရက္ခတွာ။ ။ပုံစံ။

ပြု။ (အာသက်၊ အက၏ အ ကို ဣပြု။ ဒါယိကာ)။ ။
ဒါယိ— ဒါ။ ‘ဒေဘိ သီလေန’ပြု။ တဿိလာဒိသု-ဖြင့်
ဣသက်၊ ဤဖြင့် ဒါ၏ အကို အာယပြု။ ။ဣ အနုဗန်
ချေ။ ။မဇ္ဇပါယိ—မဇ္ဇပါ။ ‘မဇ္ဇံ သီလေန ပိတေ’ပြု။
ဣသက်၊ ဒါယိ နည်းတူ။ ။သိဃ ယာယိ—သိဃ
ယာ။ ပါပုဏနေ၊ ဤ။ ။ဣ။ ‘သိဃံ သီလေန ယာတိ’ပြု။
ဒါယိ-နည်းတူ။

(၇၁) ပုရက္ခတော—ပုရ ကရ။ ‘ပုရေ ကရိယိတ္ထ’ပြု။ တသက်၊
ဤဖြင့် ပုရမှနှောင်းသော ကရကို ခပြု။ ပုရတော ပရ
ခကို ခိုတ္ထပြု။ ။ပုရက္ခာရော— ‘ပုရေ ကရုဏံ’ပြု။ ။

(၇၂) တဝေ-တုနာ.ဒီသု ကာ။

တဝေ-တုနာ.ဒီသု၊ တဝေ၊ တုနာ၊ စသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။
ကရောတိဿ၊ ကရဓာတ်၏။ ကာ၊ ကာပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။
ဟောတိ၊ ၏။ ကာတဝေ၊ ကာတုနာ၊ ကာတုံ၊ ကတု၊
ဓာတု၊ ကတ္တု ဝါ။ ။ပုံစံ။

သက်၊ ဤဖြင့် ပုရမှနှောင်းသော ကရကို ခရပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊
ဏ် အနုဗန်ချေ၊ ဒွိတ္တပြု။ ။သင်္ခတော—သံ ကရ။ ‘သင်္ခရိ
ယိတ္ထ’ပြု။ တသက်၊ ဤဖြင့် သံမှနှောင်းသော ကရကို ခပြု၊
ဝဂ္ဂန္တပြု။ ။သင်္ခါရော—‘သင်္ခရောတိ’ပြု။ ပုရက္ခာရော-
နည်းတူ။ ။ဥပက္ခတော— ဥပ ကရ။ ‘ဥပကရိယိတ္ထ’
ပြု။ ပုရက္ခတော-နည်းတူ။ ။ဥပကာရော—ဥပ ကရ။
‘ဥပကရဏံ’ပြု။ ဏသက်၊ ဝါမြစ်၍ ခရ မပြုရ၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊
ဏ် အနုဗန်ချေ။ ။ပရိက္ခာရော—‘ပရိ ကရိယတေ’ပြု။ ဏ
သက်၊ ခရပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဒွိတ္တပြု၊ အနုဗန်ချေ။ သဒ္ဓါလွန်-
ရပ်။ ။အဘိသင်္ခရိတု -အဘိ, သံ ကရ။ ‘အဘိသင်္ခရ
ဏတ္ထံ’ပြု။ တုသက်၊ တပုစ္စယေသု-သဒ္ဓါလွန်ဖြင့် တု၏
တကြောင့် ခရပြု။ ဣလော။ ။အဘိသင်္ခရိတွာ, ပုရက္ခရိ
တွာ-နည်းတူ၊ ပုရက္ခတွာ-တွာ၏ တကြောင့် ကရကို
ခပြု။

(၇၂) ကာတဝေ-စသည်တို့ကို ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းသက်သော သုတ်
များ၌ ပြီးစေအပ်ကုန်ပြီ။ ကတွာ၌ အာကို ရသပြု။

(၇၃) ဂမ-ခန-ဟနာ.ဒိနံ တုံ-တဗ္ဗာ.ဒီသု နံ။

တုံ-တဗ္ဗာ.ဒီသု၊ တုံ၊ တဗ္ဗ အာရုံသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။
ဂမ-ခန-ဟနာ.ဒိနံ၊ ဂမ၊ ခန၊ ဟန၊ စသော ဓာတ်တို့၏ အစိတ်
တို့၏။ န၊ နပြုသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ဂန္တု၊
ဂန္တု၊ ဂန္တဝေ၊ ဂန္တုန၊ ဂန္တာန၊ ဂန္တာ၊ ဂမိဘ္ဗာဝါ၊ ခန္တု၊
ဟန္တု၊ မန္တု၊ မန္တု၊ မန္တဝေ၊ မန္တုန၊ မန္တာန၊ မန္တာ၊ မနိဘ္ဗာ
ဝါ။ ။

(၇၄) သဗ္ဗေဟိ တုနာ.ဒိနံ ယော။

သဗ္ဗေဟိ၊ ခပ်သိမ်းသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။
တုနာ.ဒိနံ၊ တုနအာရုံသော ပစ္စည်းတို့၏။ ယော၊ ယပြုသည်။

(၇၃) ဂန္တု—ဂမ။ ‘ဂခနာယ’ဟူသော ဝါကျ၌ တုံသက်။
ဤဖြင့် တုံကြောင့် ဂမ၏ မကို နပြု။ နာမ်မငဲ့ရာ၊ သ
သက်၊ ချေ။ ။ဂန္တု ‘ဂမနိယံ’ပြု။ ။ဂန္တဝေ-‘ဂန္တု’
ပြု။ ။ဂန္တုန- ‘ဂန္တာ’ပြု။ ။ဂန္တာန- ‘ဂန္တုန’ပြု။ ။
ဂန္တာ-‘ဂန္တုန’ပြု။ ။ခန-အဝ ဓာရဏော ဟန၊ ဟိံ
သာဂကီသု။ မန၊ ဣနေ-ဟု ဓာတ်နက်ကြား။ (မနာနံ နိဂ္ဂဟိ
တံ-ဖြင့်လည်းပြီး၏။)

(၇၄) အဘိဝနိယ—အဘိ ဝဒိ (ဝန္တ)ထုဘိ ဝန္တနေသု၊ ချီးမွမ်း
ခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်းတို့၌။ ၎င်း။ ‘အဘိဝနိတွာ’ပြု။ တုန၊ တွာန၊
တွာ သက်။ ဤဖြင့် တုနာဒိတ္ထယက္ခံ ယပြု။ ကွစိဓာတု-
ဖြင့် နိဂ္ဂဟိဘိလာ၊ ဝဂ္ဂန္တပြု။ ဣလာ။ ။အဘိဝါဒီယ—
အဘိ ဝဒ။ ကထနေ၊ ဤ။ ၎င်း။ ‘ဝဒတော ပယောဇနံ’ဝါကျ
၌ ဏေသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုပန်ချေ။ ။အဘိဝါဒေတွာ—

ဝါ၊ ချို။ ။ ဟောတိ၊ ။ ။ အဘိဝနိယ၊ အဘိဝါဒိယ၊ အဘိ
 ဘုယျ၊ ဝိဘဇ္ဇ၊ ဝိဘဇိယ၊ ဥဒ္ဓိဿ၊ ဥဒ္ဓိသိယ၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ ဝါ၊ ပိ
 ဓာယ၊ ပိဒဟိတွာ ဝါ၊ နိဿာယ၊ နိဿယိတွာ ဝါ၊ အာဒါယ၊
 အာဒိယ၊ အာဒိယိတွာ ဝါ။ ။ ပုံစံ။

(မင်္ဂလာစကားကို ဆိုစေ၍) ဟူသော ဝါကျ၌ တုနာဒိတ္တ
 ယ သက်၊ ဤဖြင့် အဘိဝါဒေ ဇာတ်မှ နှောင်းသော တုနာ
 ဒီကို ယပြု၊ ဣလော၊ ချေ။ ။ အဘိဘုယျ—အဘိ ဘူ။ အဘိ
 ဘဝိတွာ-၌ တုနာဒိသက်၊ ယပြု၊ ဒိတ္တပြု၊ ရဿပြု။ ။
 ဝိဘဇ္ဇ—ဝိ ဘဇ။ ဘာဂေ။ ဝေဖန်ခြင်း၌။ ။ ။ ‘ဝိဘဇိ
 တုန’ပြု၊ တုနာဒိ သက်၍ ယပြု၊ ယဝတံ-၌ ကာရဖြင့်
 ဇာကို ဇပြု၊ ဒိတ္တပြု။ ။ ‘ဝိဘဇိယ-ယပြု၊ ဣလော။ ။ ဥဒ္ဓိ-
 သ-ဥ ဒိသ။ အတိသဇ္ဇနေ၊ အလွန်စီရင်ခြင်း၌။ ။ ။ ဥဒ္ဓိ-
 သိတွာ-၌ တုနာဒိသက်၊ ယပြု၊ သျှကို သ, သက် ဒိတ္တပြု။ ။
 ဥဒ္ဓိသိယ-ယပြု၊ ဣလော။ ။ ဥဒ္ဓိသိတွာ-ဝါ မြစ်။ ။
 ပိဓာယ—အင်္ဂါ ဆာဒနေ၊ ဖုံးခြင်း၌။ ။ ။ အပိဒဟိတွာ-
 ၌ တုနာဒိ သက်၊ ယပြု၊ ကွစာဒိ-ဖြင့် အကိုချေ။ ။
 ပိဒဟိတွာ၊ ဝါမြစ်။ ‘ဓာဓာ’ဟု ဒိတ္တပြု၊ အပ္ပာသမ္ပညံ၊
 အပ္ပာသ၏ အာကို အရသပြု၊ ဒုတိယ စတုတ္တာနံ-ဖြင့်
 စတုတ္ထ ဧကို တတိယ ဧပြု၊ နိဿာယ— နိ သိ။ သေဝါယံ၊
 ။ ။ ‘နိသိတွာ’ပြု၊ တုနာဒိသက်၍ ယပြု။ (ပျေသိသာ)
 ကွစာဒိ-ဖြင့် ဣကို အာပြု၊ ဒိတ္တပြု။ ။ ‘နိသိတွာ-ဝါမြစ်၊
 ဣလော၊ အညေသုစ-ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဧကို အယပြု။ ။ အာ
 ဒါယ—အာ ဒါ။ ဂဟနေ၊ ။ ။ ‘အာဒိယိတွာ’ပြု၊
 တုနာဒိသက်၍ ယပြု၊ ဣလော၊ ချေ။ အာဒိယ-ဣလော။ ။
 အာဒိယိတွာ—ဝါမြစ်၊ ကွစိဓာဟု-ဖြင့် ဒါ၏ အာကို ဣပြု၊
 ဒိဝါဒိ ယသက်။ (ဒါ၏အာကို ဣယပြု။)

ဝါသဒ္ဓါ၊ ဝဝတ္ထိတပိကာသတ္ထံ။ ။ အဝမည၊ အဝမညိတု၊
မန္တာ စသည့်၌ အသန္တဝိဓိ။

(၇၅) စ-န.န္တေဟိ ရစ္စံ။

စ-နန္တေဟိ၊ စအက္ခရာ၊ နအက္ခရာ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မူ။
ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာဒိနံ၊ တို့၏။ ရစ္စ၊ ရစ္စပြု၊ သည်။
ဝါ၊ ချို့။ ။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ ရစ္စံ၊ ယောဂဝိဘာဂ ဖြင့် တပါး
ဓာတ်နောင်ပြု၏။

ဝိဝိစ္စ၊ ဝိဝိစ္စိတု၊ ဝိဝေစေတု၊ ဝိမုစ္စ၊ ဝိမုစ္စိတု၊ ဝိမေ
စေတု၊ ပစ္စ၊ ပစိတု၊ အာဟစ္စ၊ ဥပဟစ္စ၊ ဟန္တု၊ ဟန္တိတု၊
ပဘိစ္စ၊ အဘိစ္စ၊ ဥပပစ္စ၊ ဥပေတု၊ သက္ကစ္စ၊ အဓိက္ခိစ္စ၊ ကရိယ၊
ကတု။ ။ ပုံစံ

(၇၅) ဝိဝိစ္စ—ဝိ ဝိစ။ ဝိဝေကော ဆိုက်ခြင်း၌။ ၏။ ‘ဝိဝိစ္စိတုန’
ပြု၊ တုနာဒိ သက်။ ဤဖြင့် စန္ဒိဓာတ်မှ နှောင်းသော တု
နာဒိကို ရစ္စပြု။ ရမိရန္တော-ဖြင့် စီရင်၊ နောက်သရချေ။ ။
ဝိဝိစ္စိတု-ဝါမြစ်၊ ဒိဝါဒိယသက်၊ တဏှာ ကတ္တရိ-ဖြင့်
ယကို ဓာတွန်နှင့် စပြု၊ ဒိဿပြု၊ ဣလ။ ။ ဝိဝေစေတု—
ဝိ ဝိစ။ ‘ဝိဝိစ္စတော ဝယောဇနံ’ ပြု၍ ကာရိတ် ဇော်သက်၊
ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုမန်ချေ။ ‘(ဝိဝေစေ) ဝိဝေစနံ’ ပြု၊ တွာသက်၊
ဣလ။ ။ ချေ။ ဝိမုစ္စ။ ဝိ မုစ။ မောစေ၊ လွတ်ခြင်း၌။ ၏။
(ဒိဝါဒိ) မောစနေ၊ လွတ်ခြင်း၌။ ၏။ (ရုဒါဒိ)။ ။
မုစ္စိတု-‘မုစ္စိတု’ ပြု။ တုနာဒိ သက်၊ နည်းတူ။ ဝိမုစ္စိတု-
ဝါမြစ်။ ဝိမုစ္စိတုနည်းတူ။ (ဝိမုစ္စိတု-ရုဓာဒိ၌ ဝါမြစ်)

။ ။ဝိမောစေတွာ—ဝိစေစေတွာ နည်းတူ။ (ဒိဝါဒိ-
 လွတ်စေ၍, လွတ်၍။ ရုဓာဒိ-လွတ်စေ၍)။ ။ပစ္စ—ပစ္စ။
 ပါကေ။ ပစ္စိတွာ(ဒိဝါဒိ), ပစ္စိတွာ(ရုဓာဒိ)ပြု။ နည်းတူ။
 ။ ။ပစ္စိတွာ-ဝါမြစ်။ ပစ္စိတွာလည်း နည်းတူ။ ။
 အာဟစ္စ—အာ ဟန၊ နည်းတူ။ ။ဥပဟစ္စ—ဥပ ဟန၊
 နည်းတူ။ ။ဟန္တာ-ဝါမြစ်။ ။ဝမ ခန ဟနာဒိနံ-ဖြင့် ဓာတွန်
 နကို နံပြု။ ။ဟနိတွာ-ဝါမြစ်။ ။ဣလာ။ ။ယောဂဝိဘာဂ-
 ရုပ်။ ။ပတိစ္စ—ပတိ ဣ။ ‘ဂတိယံ၊ပတိတွော’ ပြု။ ရစ္စ-
 ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့် ဣဓာတ်မှ နှောင်းသော တုနာဒိကို
 ရစ္စပြု။ ရအနုဗန်ချေ။ အကြောင့် ဣချေ။ ဣမှနှောင်းသော
 အချေ။ ။အဓိစ္စ—အဓိ ဣ။ နည်းတူ။ ။ဥပေစ္စ—ဥပ
 ဣ။ ဣကို ဧဝံပြု။ နောက် အချေ။ သမေစ္စ—သံ
 ဣ+တွာ။ သမေတွာ သံဣ+တွာ။ ဥပေတွာ-ဥပ ဣ+တွာ-
 ဝါမြစ်။ ။သက္ကစ္စ—သ ကရ+တွာ။ ရမိ ရန္တော-ဖြင့်
 စီရင်။ ရှေး အ ချေ။ (အသက္ကစ္စ-အသ ကရ နည်းတူ)။ ။
 သက္ကတွာ—အသက္ကတွာ (သက္ကရိတွာ, အသက္ကရိတွာ)
 ဝါမြစ်။ ။အဓိကိစ္စ—အဓိ ကရ+တွာ။ စနန္တေဟိ
 ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အမိပုပ္ဖကဓာတ်မှနှောင်းသော တုနာ
 ဒိကို ရိစ္စပြု။ ရမိ ရန္တော-ဖြင့် စီရင်။ (ဣစ္စ) ရှေးအချေ။ ။
 ကရိယ—ကရ+တွာ။ ဝါမြစ်။ သဗ္ဗေဟိ တုနာဒိနံ-ဖြင့်
 ယပြု။ ဣလာ။ ။ကတွာ-ဝါမြစ်။ တဝေတုနာဒိသုကာ
 ဖြင့် ကာပြု။ ရဿပြု။ ။အဝမည—အဝ မန။ တွာ။
 ဝါမြစ်။ သဗ္ဗေဟိ တုနာဒိနံ ယော-ဖြင့် ယပြု။ တဿစ
 ဝဂ္ဂံဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ယဝတံ-ဖြင့်သော်လည်း
 ကောင်း စီရင်။ ‘အဝမညိတွာ-ဝါမြစ်။ ဒိဝါဒိ ယသက်။
 တဿကတ္တရိစ-ဖြင့် စီရင်။ ။ဣလာ။ ။မန္တာ-ခန+တွာ။
 ဝါမြစ်။ ဝမ ခန ဟနာဒိနံ-ဖြင့် စီရင်။

(၇၆) ဒိသာ သွာန-သွာ.န္တ-လောပေါ စ။

ဒိသာ၊ ဒိသဓာတ်မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာ၊ ဒိနံ၊ တို့၏။
သွာန-သွာ၊ သွာနပြု၊ သွာပြု တို့သည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟောန္တိ၊
ကုန်၏။ အန္တ-လောပေါစ၊ အစိတ်သ၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။
ဟောတိ၊ ၏။ ဒိသွာန၊ ဒိသွာ၊ နေကမ္မံ ဒဠှံ၊ ဒိဠှာ၊ ပဿိယ၊
ပဿိတွာ။ ပုံစံ။

(၇၇) မ-ဟ-ဒ-ဘေဟိ မ္မ-ယု-ဇ္ဇ-ဗ္ဗ-ဒ္ဓါ စ။

မ-ဟ-ဒ-ဘေဟိ၊ မ၊ ဟ၊ ဒ၊ ဘ၊ အက္ခရာ အဆုံးရှိသော
ဓာတ်တို့မှ။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ တုနာ၊ ဒိနံ၊ တို့၏။ မ္မ-ယု-ဇ္ဇ-ဗ္ဗ-
ဒ္ဓါစ၊ မ္မပြု၊ ယပြု၊ ဇ္ဇပြု၊ ဗ္ဗပြု၊ ဒ္ဓပြု တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ ချို။

(၇၆) ဒိသွာန-ဒိသွာ။ ဒိသ ပေက္ခဏေ။ ‘ပဿိတုန’ပြု။ တုနာ
ဒိတ္ထယသင်္က။ ဤဖြင့် ဒိသာဒိတောပရ တုနာဒိကို ‘သွာန၊
သွာ’ပြု။ ဓမ္မက္ခန္တ သကိုဓေ။ ။ဒဠှံ—ဒိသ+တွာ။ ဝါမြစ်။
သာသဒိသတော-၌ စဖြင့် တွာကို ရဋ္ဌံပြု။ ရမိ ရန္တော-ဖြင့်
စီရင်။ ကွစိဓာတ်ဖြင့် ဒိသ၏ ဣကို အပြု။ ။ဒိဠှာ—
ဒိသ+တွာ။ ဝါမြစ်။ သာသဒိသတော-၌ စဖြင့် တွာကို
ရဠှာပြု။ နည်းတူ။ ဝါ-ရုပ်။ ။ပဿိယ—ဒိသ+တွာ။
ဝါမြစ်။ ဒိသဿ ပဿဖြင့်-ဒိသကို ပဿပြု။ သဗ္ဗေဟိ တုနာ
ဒိနံယော-ဖြင့် တုနာ ဒိကို ယပြု။ ဣလော။ ပဿိတွာ-ဝါ
မြစ်၊ ပဿပြု။ ဣလော။

(၇၇) အာဂမ—အာ ဂမ္မ+တုနာဒိ။ ‘အာဂန္တာ’ပြု။ ဤဖြင့် မမှ
နှောင်းသော တုနာဒိကို မ္မပြု။ ဓာတုန်ဓေ။ ။ပဂ္ဂယု—
ပဂဟ+တုနာဒိ။ ပဂ္ဂဟေတွာ ဂကို ဒိတ္ထပြု။ ။ဥပ္ပဇ္ဇ—ဥ

ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အန္တလောပေါ ဝ၊ အစိတ်၏ ကျေခြင်းသည်
လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ အာဂမ္မ၊ ပဂ္ဂယ၊ ဥပဇ္ဇ၊ အာရဗ္ဗ၊
အာရဒ္ဓ၊ ဥပလဒ္ဓ၊ လဒ္ဓါဝန-သညံ။ ။ ပုံစံ။

(၇၈) တဒ္ဓိတ-သမာသ- ကိတကာ နာမံဝါ-တဝေ
တုနာဒိသု စ။

အ တဝေ တုနာဒိသု၊ ဟပေ၊ ဟုန၊ တာန၊ တာ၊ တံ၊
တာယေ၊ စသော နိပိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်မှ တပါးကုန်
သော။ ဝါ၊ တပါးကုန်သော သဒ္ဓါတို့တွင်။ တဒ္ဓိတ-သမာသ-
ကိတကာ စ၊ တဒ္ဓိတ်၊ သမာသ်၊ ကိတ်၊ သဒ္ဓါတို့ကိုလည်း။
နာမံဝါ နာမ်ကို ကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်အပ်ကုန်၏။ ။
ဝါသိဋ္ဌော၊ ပတ္တ-ဓမ္မော၊ ကုမ္ဘ-ကာရာ၊ ကာဘဗျံ၊ ကညာ၊
နဒိ၊ ဂဟပတာနိ။ ။ ပုံစံ။

ပဒ တုနာဒိ။ 'တုနာဒိကို ဇ္ဇ'ပြု။ ပကို ဒ္ဓိတ္တပြု။ ။ အာ
ရဗ္ဗ—အာ ရဘ။ ရာဘသေ၊ အားထုတ်ခြင်း၌။ ၏။ 'အာ
ရဘိတွာ'ပြု။ ။ အာရဒ္ဓ—အာ ရဘ။ တုနာဒိကို ဒ္ဌပြု၊
ဓာတွန်ချေ။ ဥပလဒ္ဓ-ဥပ လဘာ+တုနာဒိ။ ။ လဒ္ဓါ လဘာ+
တုနာဒိ'ဒ္ဓါ'ပြု။

(၇၉) ဝါသိဋ္ဌော—'ဝသိဋ္ဌဿ အပစ္စံ' ပြု။ ဝါကာပစ္စေ-ဖြင့်
ဝသိဋ္ဌ၊ အပစ္စ နှစ်ပုဒ်အလယ် အပစ္စအနက်၌ ကာသက်၊
၎င်းကို အပစ္စမှည့်၊ 'ဝုတ္တတ္တာန မပယောဂေါ' ဟူသော
ကြောင့် သဝိဘတ်၊ အဝိဘတ်၊ အပစ္စပုဒ်၊ သ အာဂုံတို့ကို
ချေ။ ဝုဒ္ဓါဒိ-ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုပန်ချေ။ ဤဖြင့် ဝါသိဋ္ဌ

စသဒ္ဓါ၊ သမုစ္စည်း၊ ကိစ္စပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိလိင် ပစ္စည်း၊ ဓာတု
နိဒ္ဒိဋ္ဌပစ္စည်း၊ အဆုံးရှိသော သဒ္ဓါတို့ကို ဆည်း၏။ ။

(၇၉) ဒုမ္မိ ဂရု။

ဒုမ္မိ၊ နှစ်လုံးသော အက္ခရာအပေါင်းကြောင့်။ ပုဗ္ဗော၊ ရွှေ
ရဿ အက္ခရာသည်။ ဂရု၊ ဂရုမည်၏။ ။ဒတွာ၊ ဘိတွာ၊
ဟုတွာ။ ။ပုံစံ။

တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကို နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု၊ ချေ၊ ကပ်။ ။ပတ္တ
ဓမ္မော—‘ပတ္တော ဓမ္မော ယေန (အညာသိကောဏ္ဍညေ
န)’ပြု။ သမာသိမ္မည့်၊ ဗဟုဗ္ဗ^၀ဟိမ္မည့်၊ ဝိဘတ်၊ အညပုဒ်
တို့ကို ချေ၊ ပကထိ ခပ်၊ ဤဖြင့် နာမ်ဝဲ။ ။ကုမ္ဘကာရာ
ကို ကိတ်အစက အကျယ်ပြုအပ်ပြီ။ ။ကာတဗ္ဗံ—ဘာစ
ကဓမ္မေသု တဗ္ဗာနိယာ-၌ ကြည့်၊ ။ကညာ—ကည။ ဣတ္ထိ
ယ မတော-ဖြင့် ကည-ဟူသော အ နောင် ဣတ္ထိလိင်၌
အာသက်၊ ဤ၌ စဖြင့် အာပစ္စယန္တ ကညာကို နာမ်ဝဲ၊
သိသက်၊ ချေ။ ။နဒီ—နဒ။ နဒါဒိတောဝါ ဤ-ဖြင့် နဒ
နောင် ဣတ္ထိလိင်၌ ဤသက်၊ စဖြင့် နာမ်ဝဲ။ ။ဂဟပတာ
နိ—ပဟပတိ+ဣနိ။ ပတိသိနိမ္မိ-ဖြင့် ဣနိကြောင့် ပတိ၏
ဣကို အပြု။ ဝါပရော-ဖြင့် ဣကိုချေ၊ ပုဗ္ဗောစဖြင့် ဣကျေ
ပြီးသော် အရဿကို အာဒိဿပြု။

(၇၉) ဒတွာ—ဤဖြင့် သံယုတ် တွာကြောင့် ဒ ရဿ (လဟု)ကို
ဂရုမည်။ ဘိတွာ၊ ဟုတွာ-နည်းတူ။

(၇၀) ဒီဃော စ။

ဒီဃော စ၊ ဒီဃအက္ခရာသည်လည်း။ ဂရ၊ ဂရမည်၏။ ။
နာဝါ၊ နဒီ၊ ဝရ၊ ဒွေ၊ တယော။ ။ပုံစံ။

(၇၁) အက္ခရေဟိ ကာရ။

အက္ခရေဟိ၊ အက္ခရာတို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ကာရ၊ ကာရပစ္စည်း
သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။အဝေ အကာရော။ ။

(၇၂) ယထာဂမမိကာရော။

ယထာဂမံ၊ အာဂုံပါဠိအားလျော်စွာ။ ဣကာရော၊ ဓာတ်
နောင် ဣ အက္ခရာ လာသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ဝေဒိတဗ္ဗံ
ကာရိယံ၊ ဣစ္ဆိတံ၊ သီလံ ရက္ခိတော၊ ကရိတွာ။ ။ပုံစံ။

(၇၀) နာဝါ—ဤဖြင့် အာ, ဤ, ညီ, ဧ, ဩ- ဒီဃတို့ကို ဂရမည်။

(၇၁) အကာရော—အ တည်၊ 'အ ဝေ'ပြု။ ဤဖြင့် အက္ခရာဝါစ
က အ နောင် သွတ္တံ၌ ကာရသက်၊ နာမ်ဝဲ။

(၇၂) ဝေဒိတဗ္ဗံ—ဝိဒ ဉာနေ။ 'ဝေဒိယံ'ပြု။ တဗ္ဗသက်။ ဤဖြင့်
ဣလာ၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ကာရိယံ—ဧဏှာစ ကြည့်။ ။ဣစ္ဆိတံ—
ဣသု။ ဣစ္ဆာယံ၊ ဌံ။၏။ 'ဣစ္ဆိ'ယံ'ပြု။ တသက်၊ ဣလာ၊
ဣသုယမုန-ဖြင့် သံကို ဣပြု။ ။ရက္ခိတော—ရက္ခ။ ပါ
လနေ၊ ဌံ။၏။ 'ရက္ခိတိ, ရက္ခိယံ'ပြု။ တသက်၊ ဣလာ။ ။
ကရိတွာ-လွယ်၏။

(၈၃) ဒေဝန္တတော ယော ကုမီ။

တုနာဒီသု၊ တုန၊ စသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ဒေဝန္တ
တော၊ ဒေထွေး၊ ဓအောက်ခြိုက် အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊
၌။ ယထာဂမံ၊ စွာ။ ယော၊ ယသည်။ အာဂမော၊ သည်း။
ကုမီ၊ အချို့ပုံစံ၌။ ဟောတိ၊ န။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇိယ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊
ဥပ္ပါဒေတွာ ဝါ၊ ဗုဇ္ဈိယ၊ ဗုဇ္ဈိတွာ၊ ဗောဓေတွာ ဝါ။ ။
ပုံစံ။

ဣတိ ကိပ္ပိဓာနကပ္ပေ တေတော ကဏ္ဍော။ ၃၇။

ဣတိ အယံ၊ ဤကဆယ့် ခုနစ်သုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ်
အပေါင်းသည်။ ကိပ္ပိဓာန ကပ္ပေ၊ ၌။ စတေတော၊ သော။
ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတော၊ ပြီးပြီ။

x x x x x

(၈၃) ဥပ္ပဇ္ဇိယ—ဥ ပဒ+တွာ။ ဤဖြင့် ဒန္တဓာတ်နှောင့် ယ လာ။
ဝံ ဝတံ ဖြင့် စီရင်၊ ဣလာ၊ တွာကို ယပြု။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ-
တွာကို ယ မပြု။ ။ ဥပ္ပါဒေတွာ-ဥ ပဒ။ ဏေသဏ် (ဥပ္ပါ
ဒေ-ပြီးစေ) တွာသက်၊ ဝါမြစ်။ ။ ဗုဇ္ဈိယ-စသည် နည်း
တူ။ (ပဒ၊ ဗုဓတို့ ဘုဝါဒိဂဏ်ကတို့ ဖြစ်ကြ၍ ဒိဝါဒိ ယ
ပစ္စည်းဖြင့်လည်း ပြီးနိုင်၏။)

•တုတ္တပိုင်း ပြီးပြီ။

x x x x x x x

(၈၄) နိဂ္ဂဟိတံ သံယောဂါဒိ နော။

သံယောဂါဒိ၊ သံယုဂ်၌ သံယုဂ်တွင် အစဖြစ်သော။
ဝါ၊ အစသံယုဂ်ဖြစ်သော။ နော၊ နသည်။ နိဂ္ဂဟိတံ၊ ဗိန္ဒု
အဖြစ်သို့။ ပပွေတိ၊ ၏။ ။ဘင်္ဂေါ၊ ရင်္ဂေါ၊ သင်္ဂေါ။ ။
ပုံစံ။

(၈၅) သဗ္ဗတ္ထ ဂေဂီ။

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော တပစ္စည်း၊ တိပစ္စည်း သက်ဆ
သာဓန၌။ ဂေ၊ ဂေဇာတ်၏။ ဂီ၊ ဂီပူသည်း ဟောတိ၊ ၏။ ။
ဂီတော၊ ဂီတာ၊ ဂီတံ၊ ဂါထာဘိတံ မေ အ-ဘောဇနေယျံ၊
ဂါယနံ ဂီတံ၊ သဂီတံ။ ။ပုံစံ။

(၈၄) ဘင်္ဂေါ—ဘန္တ။ ဝိနာသေ၊ ၌။ ၏။ ‘ဘဉ္ဇနံ’ပြု၊ ဣသက်။
ဤသုတ်ဖြင့် သံယုဂ်၌ အစဖြစ်သော နကို နိဂ္ဂဟိတံပြု၊
ကဂါ စ ဇာနံ-ဖြင့် ဇာကို ဂ ပြု၊ ဝဂ္ဂန္တိပြု။ ။ရင်္ဂေါ—ရန္တ။
ရာဂေ၊ ၌။ ၏။ ‘ရန္တန္တိ ဧတ္ထ’ပြု၊ နည်းတူ။ (ရန္တတိတိ ရင်္ဂေါ
လည်းပြု-ဆိုးရည်)။ ။သင်္ဂေါ—သန္တ။ သင်္ဂံ၊ ငြိကပ်ခြင်း
၌။ ၏။ ‘သဉ္ဇနံ’ပြု၊ နည်းတူ။

(၈၅) ဂီတော—‘အဂါယိ’ပြု၊ တသက်၊ ဤဖြင့် ဂေကို ဂီပြု။ ။
ဂီတာ—နည်းတူ။ အာပစ္စည်း သက်။ ။ဂီတံ—‘ဂါယနံ’
ဟု ဘာဝသာဓိလည်းပြု၊ နည်းတူ။ ။အဘိ ဂီတံ—အဘိ
ဂေ၊ နည်းတူ။ ဂီတံ—‘ဂါယိတဗ္ဗာ’ပြု။ ။သဂီတံ—‘သင်္ဂါ
ယိတဗ္ဗာ’ပြု။ ‘သဟ ဂါယန္တိ ဧတ္ထ’လည်း ပြု။

(၈၆) သဒဿ သိဒတ္တံ။

သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိဘတ်၊ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ သဒဿ၊
သဒ ဓာတ်၏။ သိဒတ္တံ၊ သိဒ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ၊
နိသိဒတိ၊ ပသိဒတိ၊ သံသိဒတိ၊ အာသိဒတိ၊ နိသိဒိတွာ၊
နိသိဒ္ဓော။ ။ပုံစံ။

(၈၇) ယဇဿ သဒဿိဋ္ဌေ။

ဋ္ဌေ၊ ဋ္ဌပြုကြောင့်။ ယဇဿ၊ ယဇဓာတ်၏။ သဒဿ၊ အစိတ်
သရ၏။ ဣ၊ ဣပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ယိဋ္ဌော မယာ။ ။
ပုံစံ။

(၈၆) နိသိဒတိ—နိ သဒ + အ, တိ။ ဤဖြင့် သဒကို သိဒပြု။ ။
ပသိဒတိ-နည်းတူ။ ။သံသိဒတိ-နည်းတူ။ ။အာသိဒတိ-
နည်းတူ။ နိသိဒိတွာ—နိ သဒ + ဣ, တွာ။ နည်းတူ။ ။
နိသိဒ္ဓော—နိ သဒ + တ၊ ဤဖြင့် သဒကို သိဒပြု။ တကို
ဣန္ဒြပြု။ သန္ဓိပြု။ ။(သန္ဓ် ဣန္ဒ စပ်လျှင် ပြီးသောကြောင့်
သိဒ မပြုပဲသည် ပြီး၏။)

(၈၇) ယိဋ္ဌော—ယဇ + တ။ သာဒိသန္တသုတ် ကြည့်။ (ယ ဇဿ၊
ဒိ သိ-ဖြင့် ဣဋ္ဌောလည်း ပြီး၏။)

(၈၈) ဟ-စတုတ္ထာနံ.မန္တာနံ ဒေါ ဝေ။

ဝေ၊ ခပူဇြေကြာဉ်။ အန္တာနံ၊ ဓာတ်၏ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော။
ဟ-စတုတ္ထာနံ၊ ဟအက္ခရာ၊ စတုတ္ထက္ခရာတို့၏။ ဒေါ၊ ဒထေး
ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။သန္ဓုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိ၊
လဒ္ဓေါ၊ လဒ္ဓိ၊ လုဒ္ဓေါ၊ အာရုဒ္ဓေါ။ ။ပုံဝံ။

(၈၉) ခော ဗကာရော။

ဗကာရော၊ ဗအက္ခရာကြောဉ်။ အန္တာနံ၊ ကုန်သော။ ဟ-
စတုတ္ထာနံ၊ ဟို၏။ ခော၊ ဥရင်ကောက် ပြုသည်။ ဟောတိ၊
၏။ ။ဒဗော၊ ဥဗော၊ ဝုဗော၊ ဝဗော၊ ဝုဗု၊ ဝဗု။ ။ပုံဝံ။

(၈၈) ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝုဒ္ဓေါ၊ လဒ္ဓေါတို့ကို ဗဘေဟေဟိ-၌ ကြည့်။ ။
ဗုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိတို့လည်း နည်းတူ၊ တ၊ တိမျှ မှုကဲ့၏။ ။သန္ဓုဒ္ဓေါ—
သံ နဟ။ ဗန္ဓုဒ္ဓေါ၊ ၌။ ၏။ ‘သန္ဓုယျ’ ပြု။ တသက်။ ဗဘေ
ဟေဟိ-ဖြင့် ဟမ္ နှောင်းသော တကို ခပြု။ ဤဖြင့်
ခကြောဉ် ဓာတွန် ဟကို ခပြု။ ။လုဒ္ဓေါ—လုဘ ဂိဒ္ဓေါ၊
တင်ခြင်း၌။ ၏။ ‘အလုဗ္ဗ’ ပြု။ ။လဒ္ဓေါ-နည်းတူ။ ။
အာရုဒ္ဓေါ—အာ ရဘ။ အာရုတိ (အာရုဗ္ဗိ) ပြု။ လဒ္ဓေါ-
နည်းတူ။

(၈၉) ဒဗော၊ ဥဗော။ ဒဟ၊ ဥဟ၊ ဥာဟေ၊ လောင်ခြင်း၌။ ၏။
‘အဒဟိ (အဒယိ)’ ပြု။ တသက်။ ဗဘေဟေဟိ-ဖြင့် ဟမ္
နှောင်းသော တကို ခပြု။ ဤဖြင့် ခကြောဉ် ဓာတွန်ဟကို
ဥရင်ကောက်ပြု။ ။ဝုဗော-ဝဗု၊ ဝဗုဒ္ဓေါ၊ ၌၏။ ‘အဝဗု’

(၉၀) ဂဟဿ သရံ ဧဝံ ဝါ။

ဧဝံ၊ ဣပစ္စည်းကြောင့်၊ ဂဟဿ၊ ဂဟဇာတ်၏။ သရံ၊
သရပြုသည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟောတိ၊ ။ ဧဝံ၊ ဂါဟော။ ။
ပုံစံ။

(၉၁) ဒဟဿ ဒေါလံ။

ဧဝံ၊ ကြောင့်၊ ဒဟဿ၊ ဒဟဇာတ်၏။ ဒေါ၊ ဒသည်။ လံ၊ လ
အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ အချို။ ပပ္ဖေတိ၊ ။ ပရိဋ္ဌာဟော၊ ပရိဒါ
ဟော။ ။ ပုံစံ။

ပြု။ တသက်။ ခဘောဟေဟိ-ဖြင့် တကို ခပြု။ ကွစိခာတု-
ဖြင့် (ဝဿ ဝါဝု ဌ ဝါဝုသုတ်ခွဲဖြင့်) ဇာတ်၏ အ ကို ဥပြု။
ခုရင်ကောက်ကိုလည်း ချေ။ ဤဖြင့် ခရေမှတ်ကြောင့်
ခာတွန် ခကို ဥပြု။ (ဝကို ဗပြု၍ သော်လည်းကောင်း၊
ဗဟဇာတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဂုဇော ပြီး၏)။ ဝဇော-
နည်းတူ။ အကို ဥပြု။ ။ ဝုဗ္ဗိ-ဝုဗ္ဗိ။ ။ ဝုဗ္ဗိပြု။ တိသက်၊
နည်းတူ။

(၉၀) သရံ—ဂဟ။ အာဒါနေ၊ ဌ။ ။ ။ ‘ဂဏှာတိ’ပြု။ ဣသက်။
ဤဖြင့် ဣကြောင့် ဂဟကို သရပြု။ ဣ အနုဗန်ချေ။ (သရံ
နေတိတိ သရဏီ-အိမ်ရှင်မ)။ ဂါဟော-ဝါမြစ်။ ဝုဗ္ဗိပြု။

(၉၁) ပရိဋ္ဌာဟော—ပရိ ဒဟ။ ဘသ္မိ ကရဏေ၊ ပြာပြုခြင်း၌။
၏။ ‘ပရိတော ဒနံ’ပြု။ ဣ သက်။ ဤဖြင့် ဣကြောင့်
ဒဟ၏ ဒကိုဋ္ဌပြု၊ ဝုဗ္ဗိပြု၊ အနုဗန်ချေ။ ။ ပရိဒါဟော-
ဝါမြစ်။

(၉၂) ဓာတုန္တယ လောပေါ ကွံမ္ပိ။

ကွံမ္ပိ၊ ကွံပစ္စည်းကြောင့်။ ဓာတုန္တယ၊ ဓာတုန်ဗျည်း၏။
လောပေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ဘုဇ-ဂေါ။ ။ပုံစံ။

(၉၃) ဝိဒန္တ ဦး

ကွံမ္ပိ၊ ကြောင့်။ ဝိဒန္တ၊ ဝိဒဓာတ်၏ အဆုံး၌။ ဦး၊ ဦး
အက္ခရာသည်။ အာဂမော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။လောကံ
ဝိဒတိ ဇာနသတိတိ လောက ဝိဒူ။ ။ပုံစံ။

(၉၄) န-မ-ရာန-မန္တာနံ နိယုတ္တ-တမ္ပိ။

ဣ-ယုတ္တ- တမ္ပိ၊ ဣအာဂုံနှင့် ယှဉ်သော တပစ္စည်းကြောင့်။
မန္တာနံ ကုန်သော။ န-မ-ရာနံ၊ နအက္ခရာ၊ မ အက္ခရာ၊ ရအက္ခရာ
တို့၏။ လောပေါ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ။ဟနိတော၊

(၉၂) ဘုဇဂေါ—ဘုဇ ဂမ။ ‘ဘုဇေန ဂစ္ဆတိ’ပြု၊ ကွံစ ဖြင့် ကွံ
သက်။ ဤဖြင့် ကွံကြောင့် ဓာတုန္တ မကို ချေ။ ကွံလော
ပေါစ ဖြင့် ကွံချေ။

(၉၃) လောကဝိဒူ—လောက ဝိဒ။ ‘လောကံ ဝိဒတိ’ပြု၊ ကွံသက်၊
ဤဖြင့် ကွံကြောင့် ဝိဒန္တ၌ ဦးလာ၊ ကွံချေ။

(၉၄) ဟနိတော—ဟနံ။ အဟညိ’ပြု၊ တသက်။ ယထာဂမ-ဖြင့်
ဣလာ။ ဂမ၊ ခန၊ ဟန၊ ရမာဒိနမန္တာ-ဖြင့် တကြောင့်
ဓာတုန် နကို ချေသင့်သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ဣအာဂုံနှင့်
ယှဉ်ရာ ဓာတုန္တ လောပကို မြင်သောကြောင့် မချေရ။ ။
ဟနိတွာ-စသည်လွယ်ပြီး ။ဟတော၊ ဂတော-တို့ကို

ဟနိတော၊ ဟနိတံ၊ ဟနိတဗ္ဗံ၊ ဂမိတော၊ ဂမိတော၊ ဂမိတံ၊
ဂမိတဗ္ဗံ၊ အဘိဟရိတော၊ အဘိဟရိတော၊ အဘိဟရိတံ၊
အဘိဟရိတဗ္ဗံ။ ။ပုံစံ။

ဣဒါဂ္ဂံနှင့် မယျဉ်မူကား ဓာတုန် ကျေ၏။ နပြု၏ ဟူလိ
သည်။ ။ဟတော၊ ဟန္တာ၊ ဟန္တာ၊ ဟန္တာ၊ ဟန္တာ၊ ဂတော၊ ဂန္တာ၊
ဂန္တာ၊ ဂန္တာ၊ အဘိဟဋ္ဌော၊ အဘိဟဋ္ဌံ၊ အဘိဟာတဗ္ဗံ။ ။
ပုံစံ။

(၉၅) န ကာကတ္တံ စ-ဇာ ဣပိ။

ဣပိ၊ ဣပစ္စည်းကြောင့်။ စ-ဇာ၊ ဓာတုန် စ အက္ခရာ
စ အက္ခရာတို့သည်၊ ကာကတ္တံ၊ ကာကတ္တံ၊ ဂအဖြစ်၊ ဂအဖြစ်သို့၊ န ပပေပျီန္တံ၊
ကုန်။ ။ပစတိတံ ပါစကော၊ ယဇတိ ပူဇတိတံ ယာဇ
ကော။ ။ပုံစံ။

ဂမ,ခန,ဟန,ရမာဒိနခန္တော-ဖြင့် စီရင်။ ဟန္တာ, ဟန္တာ,
ဟန္တာ, ဂန္တာ, ဂန္တာ, ဂန္တာ တို့ကို ဂမ,ခန, ဟနာဒိနံ တို့
ဗျာဒိသုန-ဖြင့် စီရင်။ အဘိဟဋ္ဌော, အဘိဟဋ္ဌံတို့ကို
ရကာရောစ-ဖြင့် စီရင်။ အဘိဟာတဗ္ဗံ ကို ကရ သာစ
တတ္တံ တုသို့၌ စဖြင့် စီရင်။

(၉၅) ပါစကော-ပြီးစေအပ်ပြီ။ ။ယာဇကော—ယဇ။ ‘ယဇ
တိ’ပြု။ ဣသက်။ ကဂါစဇာနံ-ဖြင့် ကာနုဗန္ဓိတပစ္စည်း
ကြောင့် ဇကို ဂပျီသင့်သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ဣမြစ်
သောကြောင့် မပြုရ။ ဝုဒ္ဓိပျီ။ ဣကို အကပြု။

(၉၆) ကရယ စးတတ္တံ တုသ္မိံ။

တုသ္မိံ၊ တုပစ္စည်းကြောင့်။ ကရယ၊ ကရဇာတ်၏လည်း။ အန္တယ၊ အစိတ်ရ၏။ တတ္တံ၊ တ၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ကတ္တာ၊ ဘတ္တာ၊ တတ္တာ၊ ဘေတ္တာ၊ ဆေတ္တာ။ ။ပုံစံ။

(၉၇) တုံ-တုနတဗ္ဗေသု ဝါ။

တုံ-တုန-တဗ္ဗေသု၊ တုံ, တုန, တဗ္ဗပစ္စည်းတို့ကြောင့်။ ကရယ၊ ၎င်း။ အန္တယ၊ ၎င်း။ တတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ကတ္တုံ၊ ကာတုံ၊ ကတ္တုန၊ ကတုန၊ ကတ္တုဗ္ဗံ၊ ကာတုဗ္ဗံ။ ။ပုံစံ။

(၉၆) ကတ္တာ—ကရ။ ‘ကရောတိ’ပြု၊ သဗ္ဗတော ဣ-ဖြင့် တုသက်။ ဤဖြင့်တုကြောင့် ကရ၏ရကို တပြု။ ။ဘတ္တာ—ဘရ။ ပေါသေ၊ ‘ဘတိ’ပြု။ ။ဘတ္တာ—စစ။ ‘ဝစတိ’ပြု။ (ဘုဇာဒီန ၊ ဝစဝီဝုတို့ဖြင့်လည်း ပြီး၏။)။ ။ဘေတ္တာ—ဘိဒ။ အဝဓာရဏေ၊ ‘ဘိန္ဒတိ’ပြု။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ဆေတ္တာ—ဆိဒဒ္ဓိဓာကရဏေ ‘ဆိန္ဒတိ’ပြု၊ နည်းတူ။ စသဒ္ဓေန ဘရာဒီနဉ္စ။ ။ရူပသိဒ္ဓိ။

(၉၇) ကတ္တုံ—ကရ။ ‘ကာတ.ဝေ’ ဖြစ်၍ တုံသက်။ ဤဖြင့် တုံကြောင့် ကရ၏ရကို တပြု။ ။ကာတုံ-ဝါဖြစ်။ တဒေတုနာဒီသုကာဖြင့် ကရကို ကာပြု။ ။ကတ္တုန—ကရ+တုန-စသည် လွယ်ပြီ။

(၉၈) ကာရိတံ ဝိယ ဏာနုပဇ္ဇော။

ဏာနုပဇ္ဇော၊ ဏ အနုပဏ္ဍိတိယော ပစ္စည်းကို။ ကာရိတံ
ဝိယ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းကို ကဲ့သို့။ ဝါ၊ ချို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ရှုအပ်
၏။ ။ဒေဟော၊ နာယကော၊ အာရာ စာရိ။ ။ပုံစံ။

(၉၉) အနုကာ ယု-ဏ္ဍုနံ။

ယု-ဏ္ဍုနံ၊ ယု-ပစ္စည်း၊ ဏ္ဍုပစ္စည်းတို့၏။ အနုကာ၊ အနုပြု၊
အကပြုတို့သည်။ ။ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။နန္ဒနံ၊ ကာရကော၊
ကာရိကာ။ ။ပုံစံ။

(၉၈) ဒေဟော—ဒိဟ၊ ဝုဒ္ဓိယံ၊ ‘ဒေဟတိ’ပြု။ ဏသက်။ ဤဖြင့်
ဏကို ကာရိတ်ဌေ၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုပဏ္ဍိတိယော။ ။နာယကော—
နိ၊ ‘နေတိ’ပြု၊ ဏ္ဍုသက်။ ဤဖြင့် ကာရိတ်ဌေ။ အသံယော
ဂန္ထသ-ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု။ ဧကို အာယပြု၊ အကပြု။ ။အာရာ
စာရိ-အာရာ စရ။ စရဏေ၊ ဌ။ ။၏။ ‘အာရာ (အာရကာ)
စရတိ သီလေန’ပြု။ ဏီသက်၊ ကာရိတ်ဌေ၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုပဏ္ဍိ
တိယော။

(၉၉) နန္ဒနံ—နန္ဒာဒိဟိ ယု-ကြည့်။ ။ကာရကော-ကရ။ ‘ကရော
တိ’ပြု၊ ဏ္ဍုသက်။ ဤဖြင့် ဏ္ဍုကို အကပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ကာရိ
ကာ—ကရ+ဏ္ဍု။ အကပြု၊ အာသက်။ ကွစိဓာတု-ဖြင့်
အာကြောင့် ‘အက၏ အကို ဣပြု။

(၁၀၀) က-ဂါစးဇာန် ကာနုပဇ္ဇေ။

ကာနုပဇ္ဇေ၊ ကြောင့်။ စ-ဇာန်၊ ဓာတုန်စအက္ခရာ၊ ဇအက္ခရာတို့၏။ က-ဂါ၊ ကပြု၊ ဂပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။
ပါကော၊ ဝါကျ၊ ယောဂေါ၊ ဘာကျံ။ ။ပုံစံ။

ဣတိ ကိဗ္ဗိဇာနကပေ ပဉ္စမော ကဏ္ဍော။ ၁၇။

ဣတိ အယံ၊ ဤတဆယ့်ခုနစ်သုတ်၊ ဝုတ္တံ၊ ဥဒါဟရုဏ် အပေါင်းသည်။ ကိဗ္ဗိဇာန-ကပေ၊ ဌံ။ ပဉ္စမော၊ သော။ ကဏ္ဍော၊ တည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

ဣတိ ကိတ-ကပေ၊ စတုတ္ထော။

ဤကိတ် သုတ်ပေါင်းတရာတို့တွင် သညာ၊ အဓိကာရ၊ ပရိဘာသာ၊ ဝိဓိသုတ်မည်မျှစီ၊ ဓာတ်ကိုသာ စီရင်၊ ပစ္စည်းကိုသာ စီရင်၊ နှစ်ပါးလုံးကို စီရင်၊ နှစ်ပါးလုံးကို မစီရင် သော သုတ်မည်မျှစီ၊ သုတ်စွန်း အစီအရင် ပါသော သုတ်၊

(၁၀၀) ပါကော သောဂေါ—ဘာဝေစ ကြည့်။ ။ဝါကျံ-ဝစ 'ပစိတဗ္ဗိ'ပြု၊ ဣသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဤဖြင့် စကို ကပြု၊ အနုပဏ္ဍိ ချေ။ ဘာဂျံ—ဘဇ။ သေဝါယံ၊ 'ဘဇိတဗ္ဗိ'ပြု။ ဣသက်၊ နည်းတူ။ ဇ ကို ဂပြု။ (သက္ကတဋ္ဌကား ဝုဒ္ဓိမပြုသည့်အရာ-ယ-ပြုသည့် အရာ ဣဟု ခွဲပြထား၏။)

ပဉ္စမဝိုင်း ပြီးပြီ။
X X X
ကိတ် ပြီးပြီ။

ဗုဒ္ဓါသောသုတ် မည်မျှစီရှိ၏ ဟု-ရေတွက် အပ်၏။ တခုတခု သောဓာတ်ကို သုံးဆယ်ရှစ် ပစ္စည်းတို့နှင့် ယှဉ်၍ ရုပ်လုပ်ပြီး လျှင်လိင် သုံးပါးနှင့် ဝေဖန်၍ နာမ်ဂိုဏ်း တဆယ် သုံးဂိုဏ်း သို့ ချ၍ ပဓမာလာစဉ်ကို စီရင်အပ်၏။ ထိုတွင် သုတ်စုန်းပါ သော သုတ်ကား-

(က) တဿိလာ, ဘာဝ-ကမ္မေသု၊
ဧဗျော, ကရမ္မာ စ, ကတ္ထု စ။
ပုဟာဒိတော, သာသ ဒိသ၊
သာဒိသန္တ, သုသပ္ပစ။

(ခ) ပက္ခမာ, ဇာနာဒိ ဌာပါ၊ ပုရသမုပ, စနန္တေ။
တဒ္ဓိတ-သမာသ ဉ္ဇေဝ၊ ကရဿ, စာတိ သောဌဿ-
ဟူသော တဆယ် ခြောက်သုတ်တည်း။ ။ သုံး ဆယ် ရှစ် ပစ္စည်းဟူသည်ကား-

(၁) က, အ, ဣ, တု (စ) အာဝီ, က္ခိ၊
ရမ္မ, ဣ, ယု, (စ) ရူ, ဣက,။
ရ, တဗ္ဗာနိယ, ဣ, တေယျ၊
ရစ္စ, ဣ, တိ, ဝိရိယ, တ။

(၂) တဝန္တု, တာဝီ, ဣန, ခ၊
တဝေ, တံ, တုန, တာန, တာ။
မာနန္တာ, ရတ္တု, ရိတု, ဖုတု၊
တုကိက, ကာရ, ဌာတ္တိ သ-

ဟူသည်တည်း။ သုတ်စဉ်ကို ကြည့်၍ အနက်ပေးလေ။ ။
သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ ကိတ်သုတ်နက် ပြီး၏။

၅-သမာဿ

(၁) နာမာနံ သမာသော ယုတ္တံ။ ဧဝံ။

နာမာနံ၊ နာမ်တို့၏။ ဝါ၊ နာမ်တို့တွင်။ ဝါ၊ တို့နှင့်။

(၁) စက္ခုဗြူယံ—စက္ခုသဒ္ဓါ၊ စသဒ္ဓါ၊ တသဒ္ဓါ၊ ဣဗြူယံ သဒ္ဓါ၊ စသဒ္ဓါ တည်း။ စက္ခုနောင် သိ၊ စနောင်သိ၊ တနောင် သိ၊ ဣဗြူယနောင်သိ၊ စနောင်သိသက်။ သေသ တော-ဖြင့် စက္ခုနောင် သိကို ချေ။ သဗ္ဗာသမာဝုသော-ဖြင့် စ နိပါတ်တို့မှ နောက်ဖြစ်သော သိတို့ကို ချေ။ သိ-ဖြင့် တ၊ ဣဗြူယံ နပုံးလိင် အကာရန္တတို့မှ နောက်ဖြစ် သော သိကို အံပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ 'စက္ခုစ တံ ဣဗြူယံ စ၊ ဟူသော သမာဿ ဝါကျ ပြီး၏။ စက္ခုစ၊ စက္ခု သည်လည်းကောင်း။ တံ၊ တိုစက္ခုဟူသည်။ ဣဗြူယံစ၊ ဣဗြူယံသည်လည်းကောင်း။ တောတိ၊ ဟုတ်၏။ ဣတိ အတ္ထေ။ ဤအနက်၌။ နာမာနံဖြင့် သမာဿ်မှည့်။ ဒွိပဒေ တုလျာဓိကရဏေ-ဖြင့် ကမ္မဓရည်းမှည့်။ ဥဘေ တပ္ပုရိ သာ-ဖြင့် ၎င်းကို တပ္ပုရိသ် မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာနမပ္ပယော ဂေါ ကြောင့် တေသံ ဝိဘတ္တိယော-ဖြင့် သမာဿ်၏ သိ ဝိဘတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ တေသံသဒ္ဓါဖြင့် စ နိပါတ် နှစ်လုံး၊ တသဒ္ဓါတို့ကို လည်းကောင်း ချေ။ (စက္ခု+ ဣဗြူယံ)။ ပကတိစသ-ဖြင့် သရန္တဖြစ်သော စက္ခုဗြူယံ ကို စက္ခုဗြူယံ'ဟု ပကတိပြု။ ဝါပရော-ဖြင့် သဒ္ဓိပြု။ (စက္ခုဗြူယံ) တဒ္ဓိတ-ဖြင့် နာမ်ဝဲး စက္ခုဗြူ-ဟူသော သမာဿ်လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာ ဝိဘတ် ဧကရုဓ်

ယုတ္တတ္ထော၊ သင်္ဃိလျော်ပူးကပ်၊ စပ်ဟပ်ဆော အနက်သည်။
ဝါ၊ အနက်ရှိသောသဒ္ဓါသည်။ သမာသော၊ သမာသ် မည်၏။

သိသက်။ သိ-ဖြင့် နပုံးလိင်မှ နှောင်းသော သိကို အံပြု။
ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်၊ ပြီး၏။

တိလောကံ—ကို တိသဒ္ဓါ၊ လောကသဒ္ဓါတည်း။ သုံး
ခုကုန်သော လောကတို့ ဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌
တိ နှောင် ပထမာဝိဘတ် ဗဟုဝုဗ် ယော သက်။ ‘လော
ကတို့’ ဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ လောက နှောင်
ပထမာဝိဘတ် ဗဟုဝုဗ် ယော သက်။ တိ စတုန္ဒ-ဖြင့်
ယောနှင့် တက္က တိကို တယော ပြု။ သဗ္ဗယောနိနမာဇ-
ဖြင့် ပုံးလိင် အကာရန္တမှ နောက်ဖြစ်သော ပထမာ
ယောကို အာပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ‘တယော လောကာ’
ဟု သမာသ်ဝါကျ ဖြစ်၏။ နာမာနံ-ဖြင့် သမာသ်မှည့်။
ဒွိပဒေ-ဖြင့် ကမ္မဓရည်းမှည့်။ သင်္ချာပုဗ္ဗောဒိဂု-ဖြင့် ၎င်း
ကို ဒီဂုမှည့်။ ဥဘေ တပျံရိသာ-ဖြင့် ၎င်းကို တပျံရိသ်မှည့်။
ဒိဂုယေ ကတ္တံ-ဖြင့် သမာဟာရ ဒီဂုသမာသ်ကို နပုံး
ကေတ်ပြု။ နာမ်ငဲ့။ ‘လောကသုံးပါး’ ဟူသော လိင်ပုဒ်၏
အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုဗ် သိသက်။ သိ-ဖြင့် အံ
ပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ပြီး၏။

ကတိန ဒုဿံ—ကတိနသဒ္ဓါ၊ ဒုဿသဒ္ဓါတည်း။ ‘က
တိန်အလို့ငှာ’ ဟူသော တဒတ္ထသမ္ပဒါန်၌ စတုတ္ထိ ကေ
ဝုဗ် သသက်။ ဃ လာ။ ‘ပုဆိုး’ ဟူသော အနက်၌ ပထ
မာဝိဘတ် ကေဝုဗ် သိသက်။ အံပြု။ ကတိနဿ ဒုဿံ ပြီး
၏။ ကတိနဿ၊ ကတိန်အလို့ငှာ။ ဒုဿံ၊ အဝတ်တည်း။
ဣတိ အတ္ထေ၊ ၌။ နာမာနံ-ဖြင့် သမာသ်မှည့်။ အမာဒ

စက္ခု-နွှိယံ၊ တိ-လောကံ၊ ကထိန-ဒုဿံ၊ မဟာ-ပညော၊
ဥပ-နဂရံ၊ ဒါသိ-ဒါသံ။ ။ပုံစံ၊

ဇယာ-ဖြင့် တပွဲရိသ်မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာန-ကြောင့် တေသံ
ဝိဘတ္တိယော-ဖြင့် သမာသ်၏ သ၊ သိတို့ကိုလည်းကောင်း၊
တေသံသဒ္ဓါဖြင့် သ် အာဂုံကိုလည်းကောင်းချေ။ ပက
တိစယ-ဖြင့် ကထိနဒုဿံကို 'ကထိနဒုဿ'ဟု ပကတိပြု။
နာမ်ဝဲ-သိသက်၊ အံပြု။ ။မဟာပညော-မဟန္တိ^၀သဒ္ဓါ၊
ပညာသဒ္ဓါ၊ ယသဒ္ဓါ တည်။ 'မြတ်သောပညာ ဟူသော
အနက်၌ မဟန္တိ^၀နောင် လည်းကောင်း၊ 'ပညာ'ဟူသော
အနက်၌ ပညာနောင် လည်းကောင်း၊ သိသက် ချေ။
'အား' ဟူသော သမ္ပဒါန်၌လည်းကောင်း၊ 'အကြင်သူ၏'
ဟူသော သမ္ပန်၌လည်းကောင်း စတုတ္ထိ၊ ဆဋ္ဌ^၀ ကေဝုဗ် သ
သက်၊ သ လာ။ မဟန္တိ^၀ ပညာ ယဿ ပြီး၏။ မဟန္တိ^၀၊ သော။
ပညာ၊ သည်။ ယဿ၊ အား။ အတ္ထိ၊ ၏။ ယဿ၊ ၏။ ပညာ၊
သည်။ မဟန္တိ^၀၊ မြတ်၏။ ဣတိအတ္ထေ၊ ၌။ နာမာနံ သမာ
သော-ဖြင့် သမာသ် မှည့်။ အညပဒတ္ထေသု-ဖြင့် မဟုဗ္ဗ^၀ဟိ
(အည) အမည်မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာန- ကြောင့် တေသံ
ဝိဘတ္တိယော-ဖြင့် သမာသ်၏ သဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း၊
တေသံ-ဖြင့် ယသဒ္ဓါ၊ သ်အာဂုံတို့ကိုလည်းကောင်း ချေ။
ပကတိစယ-ဖြင့် မဟန္တိ^၀ပညာကို ပကတိပြု။ ဣတ္ထိယံ
ဘာတိတပုမိတ္ထိ-ဖြင့် ဣတ္ထိ လိင် သဒ္ဓါကြောင့် ဘာသိတပုမ
မဟန္တိ^၀ကို ပုလ္လင်ကဲ့သို့ ဝဲ။ (မဟန္တိ^၀) မဟတံ မဟာ-ဖြင့်
ပညာ-ဟူသော တုလျာဓိကရဏပုဒ်ကြောင့် မဟန္တသဒ္ဓါကို
မဟာပြု။ က္ခစာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံ-ဖြင့် သမ သန္တ အာကို အ
ရဿပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဩပြု။

နာမာနံ သမာသော၊ ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် အ-သဒ္ဓ-
ဘောဇိ၊ သော အယုတ္တတ္ထပုဒ်ကို သမာသော ယုတ္တတ္ထော၊
ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် ဒေဝါနံ ပိယတိသော၊ စသော

ဥပနဂရံ—ဥပသဒ္ဓါ၊ နဂရသဒ္ဓါတည်း။ ‘အနီးစကား’
ဟူသော လိင်ပုဒ်အနက်၌ ဥပနောင် ပထမာဝိဘတ် ကေဂုဏ်
သိသက်။ ‘မြို့၏’ဟူသော သမ္ပန်အနက်၌ ဆဋ္ဌာဝိဘတ်
ကေဂုဏ် သ သက်။ သဗ္ဗာသမာဝုသော-ဖြင့် ဥပ ဥပသာရမ္ပ
နှောင်းသော သိကို ချေ။ သာဂဓော သေ-ဖြင့် နောက် သဝိ
ဘတ် ကြောင့် ရှေ့၌ သလာ၊ ဥပနဂရဿ ပြီး၏။ ‘နဂရဿ
သမိပံ’ဟု ဝါကျပြု။ နဂရဿ၊ ၏။ သမိပံ၊ အနည်းစကား
တည်း။ ဣတ္ထိအတ္ထော၊ ဤအနက်၌။ ဤသုတ်ဖြင့် သမာသ်
ဗျည်း။ ဥပသဂ္ဂ နိပါတ-ဖြင့် အဗျယ ဘောဗျည်း။ ဝုတ္တတ္ထာန
ပွေယောဂေါ၊ ဟောအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသော သဒ္ဓါတို့ကို
ယေဉ်ရ-ဟူသော ပရိဘာသာလာသောကြောင့် ဧကသံ
ဝိဘတ္တိယော လောပါစ-ဖြင့် သမာသ်၏ သဝိဘတ်၊
တေသံသဒ္ဓါဖြင့် သ အာဂုံတို့ကို ချေ။ ပကတိစဿ သရန္တ-
ဿ-ဖြင့် သရန္တဖြစ်သော ဥပ နဂရကို ‘ဥပ နဂရ’ဟု ပကတိ
ပြု။ တဒ္ဓိတ သမာသ-ဖြင့် ‘ဥပနဂရ’ဟူသော သမာသ်
ပုဒ်ကို နာမ်ငဲ့။ သော နပုံသကလိဂေါ-ဖြင့် ‘ဥပနဂရ၊
ဟူသော အဗျယ ဘော သမာသ်ပုဒ်ကို နပုံးငဲ့။ ‘မြို့၏အနီး
စကား’ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာဝိဘတ်
ကေဂုဏ် သိသက်။ အဝိဘတ္တိန မကာရန္တာ အဗျယ ဘာဝါ-
ဖြင့် အကာရန္တ အဗျယ ဘောမှ နောက်ဖြစ်သော သိ ကို
အံပြု။ ချေ၊ ကပ်။ ဥပနဂရံ ပြီး၏။

ဒါသိ ဒါသိ—‘ဒါသိစ၊ ဒါသောစ’ဝါကျပြု။ ဒါသိစ
ကျွန်မလည်းကောင်း၊ ဒါသောစ၊ ကျွန်လည်းကောင်း။

အလုတ္တပုဒ်ကို သမာဿ် မှည့်၏။ ဤ သုတ်သည် သမာဿ်
ခြောက်ပါးလုံးကို မှည့်သော သာမညသညာသုတ်တည်း။

ဣတိ အတ္ထေ၊ ဤ။ နာမာနံ-ဖြင့် သမာဿ်မှည့်။ နာမာနံ
သမုစ္စယော ဒွန္ဓော-ဖြင့် ဒွန်မှည့်။ ဝုတ္တက္ခာန ကြောင့်
တေသံ ဝိ-ဖြင့် သမာဿ်၏ သိကို သည်းကောင်း၊ တေသံ-
ဖြင့် စနိပါတ်တို့ကို သည်း ကောင်း ချေ။ ပကတိ စဿ-
ဖြင့် 'ဒါသီ ဒါသ' ပကတိပြု။ ကုစာဒိ-ဖြင့် သမာဿ် မဏ္ဍိ
ဤကို ဣ ရဿပြု။ တထာဒွန္ဓေ-၌ စ-ဖြင့် အညောည
လိဂံဝိရုဒ္ဓံ 'ဒါသီဒါသ' ဟူသော ဒွန်ကို နပုံး ကော်ပြု။
နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။ ။ ယောဂဝိဘာဂ-ရုပ်။ ။ အသဒ္ဓံ-
နသဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓသဒ္ဓါတည်း။ နနောင်လည်းကောင်း၊
သဒ္ဓနောင်လည်းကောင်း သိသက်၊ သဗ္ဗာသ မာဝုသော-
ဖြင့် နနိပါတ်မှ သက်သော သိကိုချေ။ သိ ဖြင့် နပုံး
အကာရန္တမှ သက်သော သိကို အံပြု။ 'န သဒ္ဓံ' ဟု
ဝါကျပြီး၏။ (အနက်မပေးရ) ဤသုတ်၌ နာမာနံ
သမာဿော ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့် ယုတ္တတ္ထ မဟုတ်
သော န သဒ္ဓံကို သမာဿ်မှည့်။ တေသံ ဝိဘတ္တိယော-ဖြင့်
သမာဿ်၏ သိကိုချေ။ ပကတိစဿ-ဖြင့် သရန္တဖြစ်သော
နသဒ္ဓံကို နသဒ္ဓံ ဟု ပကတိပြု။ အတ္တံ နဿ တပျုရိသေ-ဖြင့်
တပျုရိသံ၌ ဖြစ်သော န ကို အ ပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊
အံပြု။ ။ အသဒ္ဓဘောဇီ-အသဒ္ဓ သဒ္ဓါ၊ ဘောဇီ သဒ္ဓါ
တည်း။ အသဒ္ဓနောင် သိသက်။ အံပြု။ ဘောဇီနောင်
သိသက်၊ ချေ။ (အသဒ္ဓံ ဘောဇီ'ဟု၊ ဝါကျပြီး၏။ (အနက်
မပေးရသေး။) နာမာနံ သမာဿော ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့်
သမာဿ်မှည့်။ တေသံ ဝိ-ဖြင့် သမာဿ်၏ သိကိုချေ။
ပကတိပြု။ နာမ်ဝဲ။ (ကုဗ္ဗိးထမင်းကို မစားသူ) ဟူသော

(၂) တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစ။

တေသံ၊ ထိုသင့်လျော် ပူးကပ်၊ စပ်ဟပ်သောအနက်ရှိကုန်
သော သမာသ်တို့၏။ ဝိဘတ္တိယော၊ ဝိဘက်တို့သည်။ လော
ပါစ၊ ကျေကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

သမာသ်လိင်ပုဒ်အနက်၌ ပထမာ ကေဂုဏ် သိသက်။ သေ
သတေ—ဖြင့် ချေ။ ။ ဒေဝါနံ ပိယတိဿော—ဒေဝ
သဒ္ဓါ၊ ပိယတိဿသဒ္ဓါတည်း။ ‘နတ်တို့၏’ ဟူသော သမ္ပန်
အနက်၌ သာမိသို့ ဆဋ္ဌိ-ဖြင့် ‘တို့သည်’ ဟူသော တက္ကာ
အနက်၌ ဆဋ္ဌိစ-ဖြင့် ဆဋ္ဌိဗဟုဂုဏ် နံသက်။ သုနံဟိသုစ-
ဖြင့် ‘ဒေဝနံကို ဒေဝါနံ’ ပြု။ ‘ချစ်အပ်သော တိဿ’ ဟူ
သော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဂုဏ်
သိသက်။ သော-ဖြင့် ပုလ္လင် အကာရန္တမ္ပ သက်သော
သိကို သြပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ဒေဝါနံ ပိယတိဿော
ပြီး၏။ ဒေဝါနံ—တို့၏။—တို့သည်။ ပိယတိဿော—
တည်း။ ဣတိ အတ္ထေ၌။ သမာသော ယုတ္တတ္ထော ယော
ဂဝိဘာဂ-ဖြင့် နံဒိဘတ်၊ ကျေသော ဒေဝါနံ ပိယတိဿော
ကို သမာသ်မှည့်။ အမာဒယော-ဖြင့် တပ္ပုရိသ်မှည့်။
ဝုတ္တတ္တာန ကြောင့် တေသံ ဝိဘတ္တိယော-ဖြင့် သမာသ်
၏ ဝိဘတ်တို့ကိုချေသင့်သော်လည်း စသဒ္ဓါ မြစ်သော
ကြောင့် နံဒိဘတ်ကို မချေရ။ သိဝိဘတ်မျှကို ချေ။ ပက
တိစဿ-ဖြင့် သရန္တ ဒေဝါနံ ပိယတိဿံကို ‘ဒေဝါနံ
ပိယတိဿ’ ဟု မကတိပြု။ နာခဲဝဲ။ သိသက်၊ သြပြု။ ချေ၊
ခပ်၊ ကပ်။ ပြီး၏။

(၂) အာဂန္တုကဘတ္တိ—‘အာဂန္တုကဿ ဘတ္တိ’ ဟု သမာသ်
ဝါကျပြု။ အာဂန္တုကဿ၊ ဧည့်သည်ရဟုန်းအလိုငှာ။

စသဒ္ဓါ၊ နိဝတ္တာပနာဝဇာရဏ၊ အလုတ္တ သမာဿိန္ဒ
 ဝိဘတ်ကျေခြင်းကို နှစ်စေ၏။ တေသံ သဒ္ဓါလုန်ဖြင့် သမာဿ
 တဒ္ဓိတ်၊ အာချေတ်၊ ကိတ်တို့၌ ကျန်ဝိဘတ်၊ ပစ္စည်း၊ ပုဒ်၊ အက္ခရာ၊
 အင်္ဂုတို့ကို ချေရ၏။ ။ အာဂန္တုက-ဘတ္တံ၊ ပဘ.ကံဇော၊
 ဝါသေဋ္ဌော၊ ပဗ္ဗတာယတိ။ ပုံစံ။

(၃) ပကတိ စသ သရ-န္တယ။

ဝိဘတ္တိယုတို့သည်။ လုတ္တာယု ကျေကုန်ပြီးသည်ရှိသော်။
 သရန္တယစ၊ သရ အဆုံးရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ အထစ။

ဘတ္တံ၊ ဆွမ်းတည်း။ ကထိန ဒုဿံနည်းတူ။ ။ ပဘကံဇော-
 ပဘာကရ။ ကရ။ ကရဏေ၊ ၌။ ။ ။ ကိတ်အစ သတ်
 ကြည့်။ ။ ဝါသေဋ္ဌော-ဝသေဋ္ဌယ အပစ္စံ၊ ယု တဒ္ဓိတ်
 ဝါကျပြု။ ဝသေဋ္ဌယ၊ ဝသိဋ္ဌရသေ့၏။ အပစ္စံ၊ သား
 တည်း။ ဣတိ အတ္ထေ၊ ၌။ ဓာတုလိင်္ဂေဟိ၊ ဓာတ်လိင်္ဂတို့
 မှ နောက်၌ ပစ္စည်းသက်ရာ၏ဟု ပရိဘာသာ လာသော
 ကြောင့် ဝါဏပစ္စေ-ဖြင့် အပစ္စ အနက်၌ ဝသေဋ္ဌယ +
 အပစ္စ နှစ်ပုဒ်တို့၏ အလယ် ဏ ပစ္စည်းသက်။ ပရသ
 မညာ-ဖြင့် ဏ ကို အပစ္စတဒ္ဓိတ်မှည့်၊ ဝုတ္တတ္တာန-ကြောင့်
 တေသံ င-၌ တေသံဖြင့် တဒ္ဓိတ်၏ သဝိဘတ်၊ သ အာ
 ဂုံ၊ အပစ္စပုဒ်တို့ကို ချေ။ ပကတိစသ ၌ စဖြင့် သရန္တ
 ဖြစ်သော ဝသေဋ္ဌကို 'ဝသေဋ္ဌ'ဟု ပကတိပြု။ ဝုဒ္ဓါဒိ
 သရသဝါ-ဖြင့် ဏာနုဗန်ပစ္စည်းကြောင့် အစ ဝ ဗျည်း
 ၏ အ ကို အာဓုဒ္ဓိပြု။ ဏ အနုဗန် ချေ။ နာမ်ဝဲ-စသည်။
 ။ ပဗ္ဗတာယတိ—အာယနာမဏော သုတ်ကြည့်။

(၃) မုခနာသိကံ—'မုခန္ဓ နာသိကာစ' ဟု ဝါကျပြု။ (အနက်
 ပေး)။ ဣတိ အတ္ထေ၊ ၌။ နာမာနံ-ဖြင့် သမာဿမှည့်။

သို့ယုတ္တုတ္ထသမာသံ လိင်၏လည်း။ ပကတိ၊ ရှေးအတိုင်း
ပကတိပြုသည်။ ဟောတိ၊ ။ မုခ-နာသိကံ။ ပုံစံ။

ရှေးစသဒ္ဓါဖြင့် ကိ-သမုဒယော၊ ကိ.မ္မဘဝေါ၊ ဣဒံ-ပစ္စ
ယတာ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ စသည်၌ ဗျဉ္ဇနန္တကို ဆည်း၏။
နောက် စသဒ္ဓါဖြင့် ဝါသေဋ္ဌော၊ ပဗ္ဗတာယဘိ၊ စသော
တဒ္ဓိတ် အာချာတ်ကို ဆည်း၏။

နာမာနံ သမုစ္စယော-ဖြင့် ဒွန်မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာနကြောင့်
တေသံ ဝိ-ဖြင့် သမာသံ၏ သိ ကို လည်းကောင်း၊ တေ
သံ သဒ္ဓါဖြင့် စနိပါတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ချေ။ ဤသုတ်
ဖြင့် သရန္တဖြစ်သော မုခ နာသိကာကို 'မုခနာသိကာ'
ဟု ပကတိပြု။ တထာဒ္ဓန္ဓေ-ဖြင့် 'မုခနာသိကာ'ဟူသော
ဒွန်သမာသံကို နပုံးကော်ပြု။ သရော ရသော နပုံသကေ-
ဖြင့် နပုံး၌ဖြစ်သော အာဒိဗ်ကို အ ရသံပြု။ နာမ်ဝဲ-
စသည်။ ။ စ-ရုပ်။ ။ ကိ သမုဒယော- 'ကော သမုဒ
ယော ယဿ'ဟု ဝါကျပြု။ ယဿ၊ အကြင်အကျိုး၏။
သမုဒယော၊ ဖြစ်ကြောင်းကား။ ကော၊ အဘယ်နည်း။
ဣတိအတ္ထေ၊ ။ နာမာနံဖြင့် သမာသံမှည့်။ အညပဒ-
တ္ထေသု-ဖြင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြု။ ဝုတ္တတ္တာနကြောင့် တေသံ
ဝိ-ဖြင့် သမာသံ၏ သိ သတို့ကို လည်းကောင်း၊ တေသံ
သဒ္ဓါဖြင့် ယပုဒ်၊ သ အာဂုံတို့ကို လည်းကောင်း၊ ချေ။
ဤသုတ်၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ဗျဉ္ဇနန္တဖြစ်သော ကိ ကို လည်း
ကောင်း၊ ဤသုတ်ဖြင့် သရန္တဖြစ်သော သမုဒယ်ကိုလည်း
ကောင်း 'ကိ သမုဒယ'ဟု ပကတိပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။
ကိမ္မဘဝေါ- 'ကော ပဘဝေါ ယဿ'ပြု။ ပဘဝေါ၊
အမွန်-စသည်ပေး။ နည်းတူ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ပဝဂ္ဂန္တပြု ထူး

(၄) ဥပသဂ္ဂ-နိပါတ-ပုဗ္ဗကော အဗျယိ-ဘာဝေါ။

ဥပသဂ္ဂ-နိပါတ-ပုဗ္ဗကော၊ ဥပသဒေ နိပါတ ပြဋ္ဌာန်း
ရှေးရှိသော သမာဿ်သည်။ အဗျယိ-ဘာဝေါ၊ အဗျယကဲ့သို့
ဖြစ်ကြောင်း သတ္တိကြောင့် အဗျယိဘောမည်၏။

၏။ ။ဣဒပုဗ္ဗယာ—ဣဒံသဒ္ဓါ၊ ပစ္စယသဒ္ဓါတည်း။ ဣဒံ
နောင် နံ သက်။ ဣမသိဒံ နိပါတန-ဖြင့် ဣဒံကို ဣမ
ပြု။ သဗ္ဗတော နံ သံသာနံ-ဖြင့် သဗ္ဗနာမ်မှ နောင်း
သော နံကို သံ ပြု။ သဗ္ဗနာမာနံ-နမိစ-ဖြင့် နံကြောင့်
ဣမ သဗ္ဗနာမ်၏ အ ကို ဧ ပြု။ ယောကို အာပြု။ချေ၊
ကပ်။ ဣမေသံ ပစ္စယာ၊ ပြီး၏။ ဣမေသံ၊ ဤအကျိုးတို့
၏။ပစ္စယာ၊ကြောင့်တည်း။ ဝုတ္တတ္တာန-၊နံ၊ယောတို့ကိုချေ။
ဤသုတ်၌ စဖြင့် ဗျဉ္ဇနန္တ ဖြစ်သော ဣမ၊ ဤသုတ်ဖြင့်
သရန္တဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့ကို 'ဣဒံ ပစ္စယ'ဟု ပကတိ
ပြု။ ပ ဝဂ္ဂန္တပြု။ နာမ်ဝဲ၊ ယောသက်-စသည်။ ။ဒု။ဘိ
ယ စရုပ်။ ။ဝါ။သေဋ္ဌော။ ပဗ္ဗတဒယတိ—အနန္တရသုတ်
ကြည့်။

(၄) ယထာဝုဒ္ဓိ—ယထာ၊ ဝုဒ္ဓိ တည်း။ ယထာနောင် ယော
သက်၊ချေ။ ဝုဒ္ဓိနောင် ယောသက်၊ အာပြု။ 'ယေ ယေ
ဝုဒ္ဓါ'ဟု အသပဒ ဝိဂ္ဂဟဝါကျပြု။ ယေယေ၊ အကြင်
သူတို့သည်။ ဝုဒ္ဓါ၊ ကြီးကုန်၏။ ဣတိအတ္ထေ။ ၌။ နာ
မာနံ-ဖြင့် သမာဿ်မှည့်။ ဥပသဂ္ဂ နိပါတ-ဖြင့် အဗျယ
ဘောမှည့်။ ဝုတ္တတ္တာန ကြောင့် တေလံဝိ-ဖြင့် သမာဿ်
၏ ယောဝိဘတ်ကိုချေ။ ပကတိစသဖြင့် သရန္တဖြစ်သော
ယထာဝုဒ္ဓိကို 'ယထာဝုဒ္ဓိ' ဟု ပကတိပြု။ သော နပုံ

ယေ ယေ ဘိက္ခု။ ဝုဇ္ဇာ ယထာ-ဝုဇ္ဇံ နိသိဒန္တိ။ အဓိကာရံ
ကတော ပဝတ္တာ ဓမ္မာ အဓိကိစ္စိကာ။ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စိကာ
အဗျတ္တံ။ အဝ-ကောကိလံ။ ယထာ-က္ကမံ။ နိဗ္ဗာနံ။ သမိပေ
ပဝတ္တာ ကထာ သာမိပါ။ နဂရဿ သာမိပါ ဥပ-နဂရံ။
ဣတ္ထိ သု အဓိကိစ္စိကာ ကထာ အဓိတ္ထိ။ ။ပုံစံ။

သကလိင်္ဂါ-ဖြင့် ယထာ ဝုဒ-ဟူယော အဗျယိဘော
ကို နပုံးဝဲ၊ နာမ်ဝဲ။ 'ကြီးကုန် 'ကြီးကုန်သော ရဟန်းတို့'
ဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာ ယော သက်။
အံဝိဘတ္တိန-ဖြင့် အကာရန္တ အဗျယိဘောမှ နှောင်း
သော ယောကို အံပြု။ ချေ၊ ကပ်။ ။အဗျတ္တံ—အဓိ
အတ္တာနံ။ 'အတ္တာနံ အဓိကိစ္စိကာ'ပြု။ အနက်ပေး။ နာ
မာနံ-ဖြင့် သမာသ်မှည့်။ ဤသုတ်ဖြင့် အဗျယိဘောမှည့်။
ဝုတ္တတ္တာန-ကြောင့် သမာသ်၏ အံဝိဘတ်ကို ချေ။ ပက
တိစဿ-ဖြင့် သရန္တဖြစ်သော အဓိအတ္တိကို 'အဓိအတ္တိ'
ဟု ပကတိပြု။ သော နပုံသကလိင်္ဂါ-ဖြင့် နပုံးဝဲ၊ နာမ်ဝဲ။
ပထမာသော သက်။ အံပြု။ ။အဝ ကောကိလံ—
အဝကောကိလေ န။ 'လောကိလေ န အဝကုဋ္ဌံ'ပြု။ အနက်
ပေး။ သမာသ်မှည့်။ အဗျယိဘော မှည့်။ နာဝိဘတ်ချေ။
ပကတိပြု။ နပုံးဝဲ၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်။ အံပြု။ ။ယထာ-
က္ကမံ—ယထာ ကမဿ။ 'ကမဿ အနုရူပံ' ပြု။ အနက်
ပေး။ သမာသ် အဗျယိဘောမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိ
ပြု။ နပုံးဝဲ၊ နာမ်ဝဲ။ ။နိဗ္ဗာနံ—နိ ဝါနာ။ 'ဝါနာ နိက္ခ
န္တံ'ပြု။ အနက်ပေး။ သမာသ်၊ အဗျယိဘောမှည့်။ ဝိဘတ်
ချေ။ ပကတိပြု။ နပုံးဝဲ၊ နာမ်ဝဲ။ ဒွေဘော်ပြု။ သိသက်၊
အံပြု။ ။ဥပနဂရံ—အစသုတ်ကြည့်။ ။အဓိတ္ထိ—အဓိ

(၅) သော နပုံသက-လိင်္ဂါ။

သော၊ ထိုအဗျယိဘော သမာသ်ကို။ နပုံသက-လိင်္ဂါ၊
နပုလိင်္ဂဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ဧ။ ။ ဥပပင်္ဂ ကံထာ၊ အဓိတ္ထိ။
ဥပ ဝဓု။ ။ ပုံစံ။

ဣတ္ထိသု။ ‘ဣတ္ထိသု အဓိကိစ္စကာ’ ပြု။ အနက်ပေး။ သမာသ်
 အဗျယိဘောမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။ နပုံးဌဲ။ သ
 ရော ရသော နပုံသက-ဖြင့် နပုံးလိင်္ဂ၌ ဖြစ်သော ဤဒီဃ
 ကို ဣရဿပြု။ နှာမ်ဌဲ၊ သိသက်။ အညသ္မာ လောပေါ
 စ-ဖြင့် ဣကာရန္တ အဗျယိဘောမှနှောင်းသော သိကိုချေ။

(၅) ဥပပင်္ဂ—ဥပ ပင်္ဂါယ။ ‘ပင်္ဂါယ သမိပေ ပဝတ္တာ’ ပြု။
 အနက်ပေး။ သမာသ်မှည့်။ အဗျယိဘောမှည့်။ ဝိ
 ဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အဗျယိဘောကို နပုံးပြု။
 သရော ရသော-ဖြင့် နပုံး၌ဖြစ်သော အာကို အ ရဿ
 ပြု။ နှာမ်ဌဲ၊ သိသက်။ အံဝိဘတ္တိန-ဖြင့် သိ ကို အံပြု။
 အဓိတ္ထိ—အဓိ ဣတ္ထိသု၊ ‘ဣတ္ထိသု အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ’
 ပြု။ အနက်ပေး။ သမာသ်မှည့်။ အဗျယိဘောမှည့်။ ဝိ
 ဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အဗျယိဘောကို နပုံး
 ပြု။ သရော ရသော နပုံသက-ဖြင့် နပုံး၌ဖြစ်သော
 ဤဒီဃကို ဣရဿပြု။ နှာမ်ဌဲ။ သိသက်။ အညသ္မာ
 လောပေါစ-ဖြင့် ဣကာရန္တ အဗျယိဘောမှ သိကိုချေ။
 ။ ဥပဝဓု—ဥပ+ဝဓုယာ။ ‘ဝဓုယာ သမိပေ ပဝတ္တာ’ ပြု။
 အနက်ပေး။ သမာသ်လည်းကောင်း၊ အဗျယိဘောလည်း
 ကောင်းမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။ နပုံးပြု။ သရော
 ရသော-ဖြင့် နပုံး၌ဖြစ်သော ဤဒီဃကို ဥရဿပြု။
 နှာမ်ဌဲ၊ သိသက်။ အညသ္မာ လောပေါစ-ဖြင့် ချေ။

(၆) ဒိဂုဿေ-ကတ္တံ။

ဒိဂုဿ၊ သမာဟာရ ဒိဂုသမာသ်၏။ ကေတ္တံ၊ ဧကေတံ။ ကေတုပင်၏
အဖြစ်သည် လည်းကောင်း။ နပုံသက-လိင်္ဂတ္ထံ၊ နပုလ္လင်၏
အဖြစ်သည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ စတုဒ္ဓိသံ၊ ဒိ-
ရတ္တံ၊ ဒွါသဋ္ဌိ-ပတိပဒံ။ ။ ပုံစံ။

စတု-ဒ္ဓိသံ၊ ဒိ.ယတ္ထိယော၊ ဒွါသဋ္ဌိ-ပတိပဒံ၊ စသည်တို့ကား
အသမာဟာရဒိဂု၊ နပုံ၊ ကေတံ မင်းရပြီ။

(၆) စတုဒ္ဓိသံ—‘စတုဿော ဒိသယော’ဟု ဝါကျပြု။ အနက်
ပေး၊ သမာသ်မှည့်၊ ဒိဂုမှည့်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ပကတိပြု။ ဤသုတ်
ဖြင့် စတုဒ္ဓိသံ-ဟူသောဒိဂုသမာသ်ကိုနပုံကေတံဝဲ၊ သရော
ရဿောဖြင့် နပုံ၌ဖြစ်သော အာ ဒိဃကို အ ရဿပြု။
ဒွါသဋ္ဌိပြု၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။

ဒိရတ္တံ—‘ဒွေ ရတ္တံ’ ဟု ဝါကျပြု။ အနက်ပေး၊ သမာသ်
မှည့်၊ ဒိဂုပြု။ ဝိဘတ်ချေ၊ ပကတိ ခပ်။ ဤဖြင့် နပုံကေတံဝဲ။
ဝိသတိ ဒသေသု-၌ တုဖြင့် ဒွါကို ဒိပြု။ ကွစိ သမာသန္တ-ဖြင့်
သမာသ်ပုဒ်၏ အဆုံး ဣကို အပြု။ အဆုံး၌ အပစ္စည်းသက်၊
ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။ ။ ဒွါသဋ္ဌိ ပတိပဒံ—
‘ဒွါသဋ္ဌိ ပတိပဒါယော’ပြု။ ဒွါသဋ္ဌိ၊ ၆၂- ပါးသော။
ပတိပဒါယော၊ မိစ္ဆာအကျင့်တို့တည်း။ သမာသ်၊ ဒိဂုမှည့်။
ဝုတ္တတ္တာန မပ္ပယောစေ၊ ကြောင့် ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။
နပုံကေတံဝဲ။ ရဿပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။ (ကွစိ
စတု-ဒ္ဓိကို ဒွါပြု။ ဒွါသဋ္ဌိ၊ သရာ သရေ လောပံ-၌ လောပံ
သုတ်ခွဲဖြင့် ဌကြောင့် သကို ချေလျှင်ဒွါသဋ္ဌိ ဖြစ်၏။)

(၇) တထာ ဒုန္ဒေ ပါဏိ-တူရိယ-ယောဂ-သေနင်္ဂ-ခုဒ္ဒ
ဇန္တုက-ဝိဝိဓ ဝိရုဒ္ဓ ဝိသဘာဂတ္ထာ.ဒီနဉ္စ။

တထာ၊ ထို ဒီဂုသမာဿ် အတူ။ ဒုန္ဒေ၊ ဒွန်သမာဿ်၌။ ပါဏိ
တူရိယ၊ လ၊ ဝိသဘာဂတ္ထာ ဒီနဉ္စ၊ သတ္တဝါ, တူရိယာ, ယာဉ်,

(၇) မုခနာသိကံ—ပကတိစသ၌ ကြည့်။ သင်္ခပဏဝံ-‘သင်္ခါစ
ပဏဝေါစ’ပြု။ အနက်ပေး။ သမာဿ်ပြု။ ဒွန်ပြု။ ဝိဘတ်
ချေ။ ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် တူရိယင်္ဂတ္ထဝါစက ဖြစ်သော
သင်္ခပဏဝကို နှုံးကောက်ပြု။ နာမ်ငဲ့။ သိသက်၊ အံပြု။ ။
ဖာလပါဇနံ—‘ဖာလဉ္စ ပါဇနဉ္စ’ပြု။ ဖာလဉ္စထယ်(ထွန်)
သွားလည်းကောင်း။ ပါဇနဉ္စ၊ နှင်တံလည်းကောင်း။
(ပ ပုဗ္ဗ-အဇ-ဘုဒနေ၊ ယု) သမာဿ်ပြု။ ဒွန်ပြု။ ဝိဘတ်
ချေ။ ပကတိခပ်။ ဤဖြင့် သောက်ဂုတ္ထ ဝါစက ဖြစ်သော
ဖာလပါဇနကို နှုံးကောက်ပြု။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။ ဟတ္ထိဿ
ရဿ ပတ္တိကံ—‘ဟတ္ထိစ, အသောစ, ရထောစ, ပတ္တိစ’ပြု။
အနက်ပေး။ သမာဿ်, ဒွန်ပြု။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။
ဤဖြင့် သေနင်္ဂတ္ထဝါစက၊ ဟတ္ထိ ပတ္တိ ကို နှုံးကောက် ငဲ့။
ဟတ္ထိနှင့် အဿ သဒ္ဓိပြု။ ကွစိသမာသန္တ သုတ်၌ ကာရ
သဒ္ဓါဖြင့် သမာသန္တ၌ ကလာ, နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။ ဥံသမက
သံ—‘ဥံသစ မကသာ စ’ပြု။ အနက်ပေး။ သမာဿ်ဒွန်,
ပြု။ ယောဝိဘတ်တို့ကို ချေ။ ပကတိခပ်။ ဤဖြင့် ခုဒ္ဒဇန္တု
ကတ္ထဝါစက ဥံသ မကသကို နှုံးကောက်ပြု။ နာမ်ငဲ့-
စသည်။ ။ ကာကောလုကံ—‘ကာကောစ, ဥလူကောစ’
ပြု။ အနက်ပေး။ သမာဿ်ပြု။ ဒွန်ပြု။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိ
ခပ်။ ဤဖြင့် ဝိဝိဓ ဝိရုဒ္ဓတ္ထဝါစက-ကာက ဥလူက ကို နှုံး

စသည်တို့၏ အစိတ်, ငယ်သော စက္ကဝါ, အထူးထူး ဆန့်ကျင်
 အထူးထူး သဘောမတူသော အနက်ရှိသော သဒ္ဓါ, စသည်တို့၏
 လှည်း။ ကေတ္တု, ညှို့ သည် လည်းကောင်း။ နပုံသက်လိင်္ဂတ္တု
 သည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ။ မုခ-နာသိကံ၊ သင်္ခ-ပဏခံ၊
 ဖာလ-ပါဇနံ၊ ဟတ္ထု-ဿ-ရထ-ပတ္တိကံ၊ ချံသ-မကသံ၊
 ကာကော-လူကံ၊ သမထ-ဝိပဿနံ။ ။ ပုံစံ။

ကေတ်ပြု။ သဒ္ဓိပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ သမထ ဝိပဿနံ-
 'သမထောစ ဝိပဿနာစ' ပြု။ အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။
 ပကတိခပ်။ ဤဖြင့် ဝိသဘာဝတ္ထဝါစက သမထ ဝိပဿနာ
 ကို နပုံးကေတ်ပြု။ သရော ရသော-ဖြင့် နပုံး၌ အာကို အ
 ရသပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။

အာဒိရုပ်။ ။ ဒါသိဒါသံ— 'ဒါသီစ, ဒါသောစ' ပြု။
 အနက်ပေး။ သမာသ်မှည့်၊ ဒွန်မှည့်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ပကတိ
 ခပ်။ ဤ၌ အာဒိဖြင့် အညောည လိင်္ဂဝိသိဋ္ဌ ဒါသိဒါသကို
 နပုံးကေတ်ပြု။ ကွာဒိမဇ္ဈတ္တရာနံ ဖြင့် သမာသမဇ္ဈ ဤဒါသ
 ကို ဣရသပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ တိကစတုက္ကံ— 'တိကဉ္စ,
 စတုက္ကဉ္စ' ပြု။ အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိ ခပ်။ ဤ၌
 အာဒိ-ဖြင့် သင်္ချာတ္ထဝါစက တိက စတုက္ကကို နပုံးကေတ်ပြု။
 နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ ဒိသမဇ္ဈိမံ— 'ဒိသောစ, မဇ္ဈိမောစ' ပြု။
 အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။ ဤ၌ အာဒိ-ဖြင့်
 ပရိမာနတ္ထဝါစက ဒိသမဇ္ဈိမကို နပုံးကေတ်ပြု။ နာမ်ဝဲ
 စသည်။ ။ ဝေနေ ရထကာရံ— 'ဝေနောစ, ရထကာ
 ရောစ' ပြု။ အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။ ဤ၌ အာဒိ-
 ဖြင့် ပစနတ္ထဝါစက ဝေနေ ရထ ကာရကို နပုံးကေတ်ပြု။ ။
 သာကုနိက မာဂဝိကံ— 'သာကုနိကောစ, မာဂဝိကောစ'

အာဒိ-ဖြင့်- * လိင်ချင်း ဆန့်ကျင်၊ သင်္ချာသဒ္ဒါ၊
ပရိမာဏ၊ စက္ကာလမ္မ၊ ဆယ်ခုဒိသာ၊ အပ္ပါဏဇာတ်၊
ဒွန်သမာဿ်၊ ကေတ်နပုံး ငဲ့သတည်း။

ဒါသိ-ဒါသိ၊ တိက-စတုက္ကံ၊ ဒိဗ-မဇ္ဈိမံ၊ ဝေဒ-ရထကာရံ၊
သာကုန်ကံ-မာဂဝိကံ၊ သပါက-စက္ကာလံ၊ ပုဗ္ဗာ-ပရံ၊ အာရ-
သတ္ထံ၊ ပုံစံ။

(ဂ) ဝိဘာသာ ရုက္ခ-တိဏ-ပသု-နေ-ည-ဇနပဒါ
ဒီနု-ဉ္စ။

ဒွန္ဒု၊ ဒွန်သမာဿ်။ ရုက္ခ-တိဏ-ပသု-နေ-ည-ဇနပဒါ၊
ဒီနု-ဉ္စ၊ သစ်ပင်၊ မြက်၊ သားကောင်၊ ဥစ္စာ၊ စပါး၊ ဇနပုဒ်၊

ပြု။ အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။ ဤ၌ အာဒိ-ဖြင့်
ပစနတ္ထ ဝါစက သာကုန်က မာဂဝိကကို နပုံးကေတ်ပြု။ ။
သပါက စက္ကာလံ— ‘သပါကောစ စက္ကာလောစ’ပြု။
အနက်ပေး။ ဝိဘတ် ချေ။ ပကတိခပ်။ ဤ၌ အာဒိ-ဖြင့်
စက္ကာလတ္ထဝါစက သပါက စက္ကာလကို နပုံးကေတ်ပြု။
ပုဗ္ဗာပရံ— ‘ပုဗ္ဗစ၊ အပရာစ’ဟုပြု။ နည်းတူ။ အာဒိ-ဖြင့်
ဒိသာတ္ထ ပုဗ္ဗအပရကို နပုံးကေတ်ပြု။ သန္ဓိပြု။ ။ အာရ
သတ္ထံ— ‘အာရာစ (အင်နဖားထွင်း၊ သားရေဖောက်စူး
လည်းကောင်း။) သတ္ထဉ္စ၊ (လက်နက်လည်းကောင်း)’ပြု။
အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။ ဤ၌ အာဒိ-ဖြင့်
လက်နက်ဟော အာရာသတ္ထကို နပုံးကေတ်ပြု။ မဇ္ဈိ-
ရသပြု။

(ဂ) အသတ္ထ ကပိတ္တနံ— ‘အသတ္ထောစ၊ ကပိတ္တနောစ’
ပြု။ အနက်ပေး။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။ ဤဖြင့် ရုက္ခတ္ထ

အနက်ဟောသဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ကေတ္တု၊ သည်
လည်းကောင်း။ နပုံသကလိဂ်တ္တု၊ သည် လည်းကောင်း။ ဝိဘာ
သာ၊ အချို့။ ဟောတိ၊ ။ ။ အယတ္ထကပိတ္တနံ၊ ဥသီရ-ဗိရဏံ၊
အဇေဋ္ဌကံ၊ ဇာတရူပ ရဇတံ၊ တိလ-မုဂ္ဂ-မာသံ၊ ကာသိကော-
သလံ၊ ကာသိ-ကောသလာ ဝါ။

ပုံစံ။

* ဂုဏ်ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ဟင်းမျိုးငှက်၊ ထည့်စွက်အာဒိ
တည်း။

ကုသလာ*ကုသလံ၊ ဒဓိ-ဃတံ၊ ကာရဏ္ဍဝ-က္ကဏ္ဍဝါကံ၊
ကာရဏ္ဍဝ-က္ကဏ္ဍဝါကာ ဝါ။ ။ပုံစံ။

ဝါစက အယတ္ထ ကပိတ္တနကို နပုံးကေတ်ပြု။ ဥသီရဗိရ
ဏံ- 'ဥသီရနိစ၊ ဗိရဏာနိစ'ပြု။ တိဏတ္ထဝါက ခွန်ကို
နပုံးကေတ်ပြု။ ။အဇေဋ္ဌကံ—'အဇောစ၊ ဇေဋ္ဌကောစ'
ပြု။ ပသုတ္ထဝါစကခွန်ကို နပုံးကေတ်ပြု။ သဒ္ဓိပြု။
ဇာတရူပရဇတံ—'ဇာတရူပဉ္စ၊ ရဇတဉ္စ'ပြု။ ခနတ္ထဝါ-
စက ခွန်ကို နပုံးကေတ်ပွဲ။

တိလမုဂ္ဂ မာသံ—'တိလဉ္စ၊ မုဂ္ဂေါစ၊ မာသောစ'ပြု။
ညတ္ထဝါစက ခွန်ကို နပုံးကေတ်ပြု။

ကာသိကောသလံ—'ကာသယောစ၊ ကောသလာစ၊
ပြု။ ဇနပဒတ္ထဝါစကခွန်ကို နပုံးကေတ်ပြု။

ကာသိကောသလာ—နည်းတူပြု။ ဇနပဒတ္ထ ဝါစက
ကာသိကောသလကို နပုံးကေတ် ပြုသင့်သော်လည်းဝိဘာ
သာသဒ္ဓါကြောင့် မပြုရ။ နာမ်ပွဲ၊ ယောသက်။

* အမြတ်ဟောစု၊ ယုဝဏ္ဏန္တ၊ သရ၊ သင်္ချာ၊ နည်းထု
 ရွှေကျ၊ သရစပြန်၊ အ၊ ကာရန်လည်း၊ လက်မှန်ရွှေဖျား၊
 နေထုဖျားသည်။ ။နှစ်ပါးဒွန်ပုဒ် နိယံတည်း။

သမဏ-ဗြာဟ္မဏာ၊ ဒါသိ-ဒါသံ၊ စက္ခု-သောတံ၊ မုခ-နာသိ
 ကံ၊ ဒုက-တ္တိကံ၊ ဥစ္စ-နိစံ၊ ဥစ္စ-နိစာ ဝါ၊ အဟ-ဉ္စ ရတ္တိစ
 အဟော-တ္တိ၊ အဟော-ရတ္တာဝါ။ ။ပုံစံ။ (ကဗျာ၌ ယုကို
 ဣဥပြတ်။)

(၉) ဒွိ-ပဒေ တုလျာ.ခိကရဏေ ကမ္မဓာရယော။

ဒွိ-ပဒေ၊ နှစ်ပုဒ်သည်။ တုလျာ.ခိကရဏေ၊ တူသောတည်း
 ဣအနက် ရှိလတ်သော်။ သော၊ ထို သမာဿ်သည်။ ကမ္မဓာရ

အာဒိရုပ်။ ။ကုသလာ ကုသလံ- 'ကုသလဗ္ဗီ၊ အကု
 သလဉ္စ'ပြု။ အာဒိဖြင့် အညောည ပဋိပက္ခဝါစက ကုသ
 လ အကုသလကို နှုံးကော်တံ့။ သန္ဓိပြု။ ။ဒမိဃတံ—
 'ဒမိစ, ဃိတဉ္စ'ပြု။ အာဒိဖြင့် ဗျဉ္စနတ္ထ (ဟင်းချိုး) ဝါစက
 ဒမိဃတကို နှုံးကော်ပြု။ ။ကာရဏ္ဍဝ စက္ကဝါကံ—
 'ကာရဏ္ဍဝေါစ, စက္ကဝေါစ'ပြု။ အာဒိဖြင့် သကုနတ္ထ
 ဝါစက ကာရဏ္ဍဝ စက္ကဝါကကို နှုံးကော်ပြု။

(၉) မဟာပုရိသော—'မဟာန္တော ပုရိသော(မဟာန္တောစ, သော
 ပုရိသောစ)' ပြု။ သမာဿ်မှည့်၊ ဤဖြင့် ကမ္မရည်းမှည့်၊
 ဝုတ္တတ္တာနကြောင့် တေသံ ဝိ—ဖြင့် သမာဿ်၏ သိဝိဘတ်
 တို့ကို (သမာဿ်၏ ဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း၊ တေသံ—
 ဖြင့် စ, တတို့ကို လည်းကောင်း၊) ချေ။ ပကတိစပ်။ မဟာ

ယော၊ ကမ္မဓရည်းမည်၏။ ။မဟာ-ပုရိသော၊ မဟာဗ္ဗလံ။ ။
ပုံစံ။

(၁၀) သင်္ချာ-ပုဗ္ဗော ဒိဂု။

သင်္ချာ-ပုဗ္ဗော၊ သင်္ချာ ရှေးရှိသော။ ကမ္မဓာရယော၊
ကမ္မဓရည်းသမာသ်သည်။ ဒိဂု၊ ဒိဂု-မည်၏။ ။ကေ-ပုဂ္ဂလော၊

တံ-ဖြင့် တုလျတ္ထဖြစ်သော ပုရိသသဒ္ဓါကြောင့် မဟန္တကို
မဟာပြု။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။မဟဗ္ဗလံ။ ‘မဟန္တံ တံ
ဗလန္တ’ပြု။ ရှေးနည်း ပကတိခပ်၊ မဟာပြု။ ဗ ကို ဒွိတ္ထပြု။
မဟတံ-သုတ်၌ ဗဟုဂုဏ်သဒ္ဓါပိုဖြင့် မဟန္တကို မဟပြု။
ဒွိတ္ထပြု။ နာမ်ငဲ့စသည်။

(၁၀) ကေပုဂ္ဂလော— ‘ကော ပုဂ္ဂလောပြု’ပြု။ အနက်ပေး။
ဝုတ္တတ္ထာနကြောင့် တေသံ ဝိ—ဖြင့် သမာသ်၏ သိဒ္ဓိ
ဘတ်တို့ကို ချေ။ သမာသ်မှည့်၊ ကမ္မဓရည်းမှည့်၊ ဤဖြင့်
သင်္ချာ ရှေးရှိသော ကမ္မဓရည်းကို ဒိဂုမှည့်၊ ပကတိခပ်၊
နာမ်ငဲ့။ ။ဒွဂ်လံ— ‘ဒွေအင်္ဂုလိယော’ ပြု။ အနက်ပေး။
သမာသ် ကမ္မဓရည်း ဒိဂုမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။
ကုစိသမာသန္တ-ဖြင့် သမာသန္တ ဣကို အ ပြု။ ဒွိ+အင်္ဂုလ
ကို သဒ္ဓိပြု။ ဒိဂုသေကတ္တံ-ဖြင့် ဒိဂုသမာသ်ကို နပုံး
ကေတ်ပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။စတုဒ္ဓိသံ— ‘စတသောဒိသံ’ပြု။
အနက်ပေး။ သမာသ်ကမ္မဓရည်း ဒိဂုမှည့်။ ဝိဘတ်
ချေ။ ပကတိပြု။ နပုံး ကေတ် ပြု။ သရော ရသော-
ဖြင့် နပုံး၌ အာဒိဃကို အရသပြု။ နာမ်ငဲ့။ စတုဒ္ဓိ
သာ-နည်းတူ။ နပုံးကေတ်မပြုရ။ ။တိဒဏ္ဍ— ‘တ-

ဒွာဂုံလံ၊ တိ-ဒဏ္ဍံ၊ စတု.ဒွိသံ၊ စတု.ဒွိသာ၊ ဒသ, သဟဿ-
စက္က, ဝါဠာနိ၊ တိ, သဟဿိ-မဟာသဟဿိ-လောကဓာတု-
ယော၊ ပုံစံ။

(၁၁) ဥဘေ တပျရိသာ။

ဥဘေ၊ ကမ္မဓရည်း၊ ဒိဂုသမာဿ် နှစ်ခုတို့သည်။ တပျရိသာ၊

ယော ဒဏ္ဍာ'ပြု။ အနက်ပေး။ သမာဿ်, ကမ္မဓရည်းမှည့်၊
ဒိဂုမှည့်၊ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်။ နပု'းဧကတ်ပြု။ နာမ်ငဲ့။
ဒသ သဟဿ စက္ကဝါဠာနိ—'ဒသ သဟဿံ စက္ကဝါ
ဠာနိ'ပြု။ ဒသ သဟဿံ၊ တသောင်းသော။ စက္ကဝါဠာနိ၊
စက္ကဝါဠာတို့တည်း။ သမာဿ် ကမ္မဓရည်း ဒိဂုမှည့်။ ပက
တိပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။ တိသဟဿိ မဟာသဟဿိ လောကဓာတု
ယော—'တိ သဟဿိ မဟာသဟဿိ လောက ဓာတုယော'
ပြု။ တိ သဟဿိ မဟာသဟဿိ၊ သုံးထောင်ဖြင့် (တ
ထောင်စီ သုံးကြိမ်) မျောက်အပ်သော ထောင်ကြီးအရေ
အတွက်ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ကုဋေတသိန်း အရေအတွက်
ရှိကုန်သော။ လောကဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့တည်း။ သ
မာဿ်ကမ္မဓရည်း ဒိဂုမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိခပ်၊
နာမ်ငဲ့။ ကုစာဒိ-ဖြင့် မဇ္ဈိဒီဃ ဤကို ဣရဿပြု။

၁၁) အမြာဟ္မဏော- 'န မြာဟ္မဏော'ပြု။ မြာဟ္မဏော၊ ထင်တိုင်း
ပုဏ္ဏားစစ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ သမာဿ် ကမ္မဓရည်းမှည့်။
ဤသုတ်ဖြင့် ကမ္မဓရည်းကို တပျရိသ် မှည့်၊ ဝိဘတ်ချေ။
ပကတိခပ်။ အတ္တံ နဿ တပျရိသေ-ဖြင့် နနိပါတ်ကို အ
ပြု။ (နံဗျည်းကိုချေ) နာမ်ငဲ့။ ။ ပဗ္ဗိန္ဒြိယံ—'ပဗ္ဗ ဣန္ဒြိ
ယာနိ'ပြု။ အနက်ပေး။ သမာဿ်ကမ္မဓရည်း ဒိဂုမှည့်။

တပျုရိသ် မည်ကုန်၏။ ။အ.ပြာဟ္မဏော၊ ပဉ္စိန္ဒြိယံ၊
အသတ္တဂေါဒါဝရံ။ ။ပုံစံ။

(၁၂) အမာဒယော ပရ-ပဒေတိ။

ပရ-ပဒေတိ၊ နောက်ပုဒ်ဘို့နှင့်၊ သဟ၊ တက္ခ။ သမာ
သန္တာ၊ ချဉ်းစပ်တတ်ကုန်သော။ အ.မာဒယော၊ အံ၊ အစ
ရှိသော ဝိဘတ် အဆုံးရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်။ တပျုရိသ်၊
တပျုရိသ်မည်ကုန်၏။ ။ဒု.ဂူတော၊ သဗ္ဗရတ္တိ-သောဘနော၊

ဤဖြင့် ကမ္မဓရည်း ဒိဂုံကို တပျုရိသ်မှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။
ပကတိခပ်၊ သဒ္ဓိပြု၊ နာမ်ငဲ့။ ။အသတ္တ ဂေါဒါဝရံ—
'သတ္တဂေါဒါဝရိယော သတ္တဂေါဒါဝရံ' သမာသ်ကမ္မ
ဓရည်း ဒိဂုံ တပျုရိသ်မှည့်။ 'န သတ္တဂေါဒါဝရံ'ပြု။
သမာသ် ကမ္မဓရည်း တပျုရိသ်မှည့်။ အပြာဟ္မဏောနှင့်
နည်းတူ။

(၁၂) ဒုဂူတော—ဒု ဂတတည်။ ဒုနောင် အံ၊ ဂတနောင်
သိသက်၍ ဒုဂတော ပြီးစေ။ ။'ဒုက္ခ'—(ဒုဂုံတိ) ဂ
တော'ဟုပြု။ ဒုက္ခ၊ ဆန်းရဲခြင်းသို့ (ဒုဂုံကိ) မကောင်း
သော ဂတိသို့။ ဂတော၊ ရောက်သည်တည်း။ ဣကိ
အတ္ထေ၊ ဤ၊ နာမာနံ သမာသော-ဖြင့် သမာသ်မှည့်။ ဤ
သုတ်ဖြင့် တပျုရိသ်မှည့်။ ဝုက္ကတ္တာနကြောင့် တေသံ
—ဖြင့် သမာသ်၏ သိဝိဘတ်ကိုချေ။ ။ပကတိခပ်၊ ဒွိတ္တ
ပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။သဗ္ဗရတ္တိ သောဘနော—'သဗ္ဗရတ္တိသော

ဒါသ-ကမ္မံ၊ သလ္လ-ဝိဒ္ဓေါ၊ ရတန-တ္တယ-ပုဏ္ဏာမော၊ ကထိန-
ဒုဿံ၊ မေထုနာ-ပေတော၊ ရာဇ-ပုတ္တော၊ ကမ္မ-ကရဏံ၊ သံ-
သာရ-ဒုက္ခံ။ ။ပုံစံ။

(၁၃) အည-ပဒ-ဧတ္ထေသု ဗဟုဗ္ဗိဟိ။

အည-ပဒ-ဧတ္ထေသု၊ သမာသ်ပုဒ်မှ တပါးသော ယ၊ တ၊
တေ၊ ဣမ၊ ဟူသော သဗ္ဗနာမ် လေးပုဒ်တို့၏ အနက်၌။ သမာ-
သုန္တာ၊ ချဉ်းဝပ်အပ်ကုန်သော သဒ္ဓါတို့သည်။ ဗဟုဗ္ဗိဟိ၊
ဗဟုဗ္ဗိဟိ မည်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဘနော' ပြု။ ။ဒါသကမ္မံ—'ဒါသေန ကတံ ကမ္မံ' ပြု။
တေသံ ငါ—ဖြင့် ဝိဘတ်၊ တေသံသဒ္ဓါ' ပိုဖြင့် ကကပုဒ်ကို
ချေ။ (သာကပတ္တိဝါဒိ ဂိဇ္ဈိကုဋ္ဌာဒိ ဂိုဏ်းဝင်တည်း။)

သလ္လဝိဒ္ဓေါ—'သလ္လေန ဝိဒ္ဓေါ'။ ။ရတနတ္တယပုဏ္ဏာ
မော—'ရတနတ္တယသယ ပုဏ္ဏာမော'။ ။ကထိနဒုဿံ—
'ကထနာယ အာဘဋံ ဒုဿံ' (ဂိဇ္ဈိကုဋ္ဌာဒိ ဂိုဏ်းဝင်တည်း။)
မေထုနာပေတော—'မေထုနာ အပေတော'။ ။ရာဇ
ပုတ္တော—'ရညော ပုတ္တော'။ ။ကမ္မကရဏံ—'ကမ္မသ
ကရဏံ'။ ။သံသာရဒုက္ခံ—'သံသာရေ ပဝတ္ထံ ဒုက္ခံ'
(သာကပတ္တိဝါဒိဂိုဏ်းသာတည်း။)

(၃၃) သဟေသုကာ—သဟ ဟေတု ယ တည်။ 'သယ ဟေတုဟိ
ယေ' ပြု။ ဝါကျကျဉ်း အနက်ပေး။ သမာသ်မှည့်။ ဤသုတ်
ဖြင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိမှည့်။ ဝုတ္တတ္တာနကြောင့် တေသံ ဝိ-ဖြင့်

သဟ ဟေတုဟိ ယေတိ သ-ဟေတုကာ၊ မော။ အာဂတာ
သမဏာ တန္တိ အာဂတ.သမဏော၊ ဝိဟာဏော။ ဇိတာ နိဗ္ဗန္တိ
ယာနိ တေနာတိ ဇိတိန္ဒြိယော၊ အရဟာ။ ဆိန္ဒုရက္ခော၊
ဇာသိ။ ဒိန္ဒုသုက္ခော၊ ရာဇာ။ နိဂ္ဂတ-ဇနော၊ ဂါမော။ ဆိန္ဒု-
ဟတ္ထော၊ ပုရိသော။ ဗဟဇေါဝိဟယောဣမသ္မိန္တိ ဗဟုဗ္ဗိဟိ။

သမာသ်၏ ဟိ၊ ယော ဝိဘတ်တို့ကိုချေ။ တေသံ ဝိ
တေသံ-ဖြင့် ယပုဒ်ကို ချေ။ ပကတိပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိ-ဖြင့်
သဟကို သ ပြု။ ကုစိသမာသန္တိ၌ ကာရသဒ္ဓါဖြင့် သမာ
သန္တိ၌ ကလာ၊ နာမ်ငဲ့၊ ယောသုက်။

အာဂက သမဏော—‘အာဂတာ သမဏာ တံ’ပြု။
အနက်ပေး။ သမာသ် လည်းကောင်း၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိ လည်း
ကောင်း မှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ တချေ။ ပကတိခပ်။ သ ကို
ဒွိတ္ထပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။ဇိတိန္ဒြိယော—‘ဇိတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ
ဧကေန ပြု၊ ‘ဇိတ ဣန္ဒြိယ’ဟု ပကတိပြု။ သဒ္ဓိပြု။

ဆိန္ဒုရက္ခော—‘ဆိန္ဒု ရက္ခော ယေန’။ ။ဒိန္ဒုသုက္ခော-
‘ဒိန္ဒု သုက္ခော ယဿ’ ။ ။နိဂ္ဂတ ဇနော— ‘နိဂ္ဂတာ
ဇနာ ယသ္မာ’။ ။ဆိန္ဒုဟတ္ထော—‘ဆိန္ဒု ဟတ္ထာ ယဿ’

ဗဟုဗ္ဗိဟိ—‘ဗဟဇေါ ဝိဟယော ယသ္မိ’ပြု။ ။
သယံ ပတိတာဟာရာ— ‘သယံ ပတိတ ပဏ္ဍပုပ္ဖဗလဝါယု
တောယာ အာဟာရာ ယေသံ’ပြု။ ပကတိပြုပြီးသည့်အခါ
တောယနှင့် အာဟာရာ သဒ္ဓိပြု။ ။နာနာဒုမ ပတိတ ပုပ္ဖ
ဝါသိတသာနု ‘နာနာဒုမ ပတိက ပုပ္ဖဝါသိတာ သာနု
ယဿ’ဟု ကမ္မဓာရယ တပျရိသ ဝတ္ထိ တုလျာမိကရဏ
ဗဟုဗ္ဗိဟိသော်လည်းကောင်း ပြု။

ဇနပဒေ၊ သယံ-ပတိတ-ပဏ္ဍ-ပုပ္ဖ- ဖလ-ဝါယု- တောယာ၊
ဟာရာ၊ ဣသယော။ နာနာ-ဒုမ-ပတိတ-ပုပ္ဖဝါသိတ- သာန၊
ပဗ္ဗတရာဇာ။ ။ ပုံစံ။

(၁၄) နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒော။

နာမာနံ၊ ဝိဘတ်ဘူကုန်၊ ခပ်ရာ တူကုန်သော နာမ်ပုဒ်တို့၏။
ဝါ၊ တို့တွင်။ သမုစ္စယော၊ ပေါင်းစည်းခြင်း အနက်သည်။
ဝါ၊ အနက်ရှိသောနာမ်သည်။ ဒွန္ဒော၊ ဒွန်မည်၏။ ။ စန္ဒိမ-
သုရိယာ။ ။ ပုံစံ။

(သင်္ချောဘယ ဌိ ဝါ ကို အညပုဒ် ယူသောကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဘဝဗ္ဗတိဋ္ဌာ မယံ ဌိ အမှောက်-ဟု ဂုဏ-
ဝန္တပုတိဋ္ဌော သို့ ဖေ-ဟု အညပုဒ် ထည့်ရသောကြောင့်
လည်းကောင်း။ အည အရ—သ, တ, တေ, ဣမ ကိုသာ
ဆိုသည်ကား ယေဘုယျနည်းတည်း။)

(၁၄) စန္ဒိမသုရိယာ—‘စန္ဒိမာစ သုရိယောစ’ပြု။ စန္ဒိမာစ၊
တနင်းလာ (စန်း) ဂြိုဟ်လည်းကောင်း။ သုရိယောစ၊
တနင်္ဂနွေဂြိုဟ် လည်းကောင်းပေး။ သမာဿ်မှည့်။ ဤသုတ်
ဖြင့် ဒွန်မှည့်။ ဝုတ္တိတ္တာနကြောင့် တေသံ ဝိ—ဖြင့် သမာဿ်
၏ သိတို့ကို ချေ။ တေသံ ဝိ—၌ တေသံ-ဖြင့် စ နိပါတ်
တို့ကိုချေ။ ပကတိခပ်။ နာမ်ငဲ့။ ‘လ, နေတို့’ဟူသော လိုင်
ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာ ဗာဂုရစ် ယော သက်။ သဗ္ဗ-
ယောနိနမာဇ-ဖြင့် အာပြု။ ချေ, ခပ်, ကပ်။

(၁၅) မဟာတံ မဟာ တုလျာဓိကရဏေ ပဒေ။

တုလျာဓိကရဏေ၊ တူသောတည်ရာ အနက်ရှိသော။ ပဒေ၊ ပုဒ်ကြောင့်။ မဟာတံ၊ မဟန္တသဒ္ဓါတခုတို့၏။ မဟာ၊ မဟာပြုသည်။ ဟောတံ၊ ။ ။ မဟာ-ရာဇာ၊ မဟာ-ဒေဝီ၊ မဟာ-ဝနံ။ ။ ငုံ့စံ။

(၁၅) မဟာရာဇာ—‘မဟန္တောစ သော ရာဇာစ’ ပြု။ အနက်ပေး။ သမာသ် ကမ္မရေည်းမှည့်။ ဝိဘတ်ဈေ၊ စ၊ တံ ဈေ။ ပကတိဝပ်၊ ဤသုတ်ဖြင့် တုလျာဓိကရဏ ရာဇသဒ္ဓါကြောင့် မဟန္တကို မဟာပြု၊ နာမ်ငဲ့။

မဟာဒေဝီ—‘မဟန္တံ စ သော ဒေဝီစ’ ပြု။ အနက်ပေး စသည်။ ပကတိဝပ်။ ကမ္မဓာရယ သညေစ-ဖြင့် တုလျာဓိကရဏ ဣတ္ထိလိင် ဒေဝီသဒ္ဓါကြောင့် ပုလ္လင်ကို ဟောဖူးသော မဟန္တံ ဟူသောဣတ္ထိလိင်ကိုပုလ္လင်ကဲ့သို့ငဲ့။ (မဟန္တ ဖြစ်၏။) ဤဖြင့် ရှေးနည်းစီရင်။

မဟာဝနံ—‘မဟန္တံ ဝနံ (မဟန္တံ စ တံ ဝနံစ)’ ပြု။ မဟာရာဇာနည်းတူစီရင်။ သဒ္ဓါလွန်ရပ်။ ။ မဟာဗ္ဗလံ—‘မဟန္တံ ဗလံ’ ပြု။ အနက်ပေး၊ ပကတိပြု။ ဤ၌ မဟာဝနံ နံဝိဘတ်ဖြင့် တုလျာဏ ဗလကြောင့် မဟန္တကို မဟာပြု။ မကို ဒွိတ္ထပြု။ နာမ်ငဲ့။

မဟာဗ္ဗလံ—‘မဟန္တံ ဘလံ’ ပြု။ နည်းဟူ။ ယောဂ-ဝိဘာဂရပ်။ ။ မဟာပညော—‘မဟန္တံ ပညာ ယဿ’ ပြု။ အနက်ပေး။ သမာသ် ဗဟုဗ္ဗံဟံ မှည့်။ ဝိဘတ်ဈေ၊ ပကတိပြု။ ဣတ္ထိယံ ဘာသိတ-ဖြင့် တုလျာဏ ဣတ္ထိလိင် ပညာသဒ္ဓါကြောင့် ဘာသိတပုံမ အနိယတ ဣတ္ထိလိင်

မဟာတံ၊ ဗဟုဂုဏ်လွန်ဖြင့် မဟာဗ္ဗလံ မဟာဗ္ဗယံ စသည်၌ မဟာ
ပြု။ ။မဟာတံ မဟာ၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် မဟာပညော၊ စသော
ဗဟုဗ္ဗိဟိ၊ မဟာသတ္တော၊ စသော တပျုရိသ်၊ မဟာ တေ ဥပါ-
သဏ ပရိစ္စာဂေါ စသော ဝါကျတို့၌ မဟာပြု။

(၁၆) ဣတ္ထိယံ ဘာသိတ-ပုမိ.တ္ထိ ပုမာဝ စေ။

ဣတ္ထိယံ၊ နိယတ ဣတ္ထိလိင်၌။ ဝတ္ထမာနေ၊ ဖြစ်သော။
တုလျာဓိကရဏေ၊ သော။ ပဒေ၊ ကြောင့်။ ဘာသိတ ပုမာ၊
ဟောဖူးသော ပုလ္လိင်ရှိသော။ ဣတ္ထိ၊ အနိယတ ဣတ္ထိလိင်

မဟန္တ^၉ကို မဟန္တ ဟု ပုလ္လိင်၌။ ဤ၌ မဟာတံ မဟာ
ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့် မဟန္တကို မဟာပြု။ ကွာစဒိ မဇ္ဈ-
တ္တရာနံ—ဖြင့် သမာသန္တ အာဒိသကို အရယပြု။ နာမ်၌။
မဟာ သတ္တော— ‘မဟာသိ သတ္တော’ပြု။ မဟာတိ၊
မြတ်သော ဉာဉ်၌။ သတ္တော၊ တပ်စွဲသူဘည်း။ ပေး။
‘မဟန္တသတ္တ’ ပကတိပြု။ မဟာတံ မဟာ ယောဂဝိဘာဂ-
ဖြင့် ဘိန္ဒာဓိကရဏ သတ္တသဒ္ဓါကြောင့် မဟန္တကို မဟာ
ပြု။ နာမ်၌။

မဟာကို မဟန္တ တည်း။ သိသက်။ မဟာတံ မဟာ
ယောဂ ဝိဘာဂ-ဖြင့် သိကြောင့် မဟန္တကို မဟာပြု။
သေသတော-ဖြင့် သိချေ။

(၁၆) ဒိဃဇဗော—‘ဒိဃာ ဇဗော ယဿ’ပြု။ အနက်ပေး။
သမာသ်ဗဟုဗ္ဗိဟိမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။ ဤသုတ်
ဖြင့် ဣတ္ထိလိင် ဇဗောသဒ္ဓါကြောင့် ဘာသိတ ပုမ အနိ-
ယတ ဣတ္ထိလိင်ဒိဃာကို ဒိဃာဟု ပုလ္လိင်၌။ ကွာစဒိ မဇ္ဈ-

ဟော သဒ္ဓါသည်။ စေ အတ္ထိ၊ အကယ်၍ ရှိငြားအံ့။ သော၊
ထိုအနိယတ ဣတ္ထိလိင်ဟော သဒ္ဓါကို။ ပုပ္ဖာဝ၊ ပုလ္လိင်ကို ကဲ့သို့။
ဒဋ္ဌဗျော၊ ရှုမှတ်အပ်၏။ ဒိဃိယာ ဇယံ ယဿာတိ သော
ဒိဃ-ဇယော၊ ပုရိသော။ ဒိဃ-ဇယော၊ ဣတ္ထိ။ ဒိဃ-ဇယံ၊
ကုလံ။ ။ ပုံစံ။

(၁၇) ကမ္မဓာရယ-သညေ စ။

ကမ္မ- ဓာရယ- သညေစ၊ ကမ္မဓရည်း အမည်ရှိသော
သမာသိဉ္စလည်း။ ဣတ္ထိယံ၊ ဉ္စ။ ဝတ္တမာနေ၊ သော။ တုလျာ-

တ္တရာနံ—ဖြင့် နောက်ပုဒ်၏ အစိတ် အာဒိဃကို အရဿ
ပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။ ဒိဃဇယံ— ဥတ္တရပဒန္တ အာဒိဃကို
အရဿ ပြုပြီးနောက် အာပစ္စည်း ထပ်သက်။ ။ ဒိဃ-
ဇယော နည်းတူ။

(၁၇) မြာဟ္မဏ ဒါရိကာ—‘မြာဟ္မဏီစ သာ ဒါရိကာစ’ပြု။
အနက်ပေး။ သမာသိ ကမ္မဓရည်းမှည့်။ ဝိဘတ်ချေ။
ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် တုလျာတ္ထ ဣတ္ထိလိင် ဒါရိကာသဒ္ဓါ
ကြောင့် ဘာသိတုပုမ အနိယတ ဣတ္ထိလိင် မြာဟ္မဏီကို
မြာဟ္မဏဟု ပုလ္လိင်ငဲ့၊ နာမ်ငဲ့။ ခတ္တိယဒါရိကာ နည်းတူ။
သဒ္ဓါလွန်-ရုပ်။ ။ တမ္မုခံ—‘တဿာမုခံ’ ပြု။ အနက်၊
သမာသိ၊ တပုရိသ်ပြု။ ဝိဘတ်ချေ။ ပကတိပြု။
ဤ၌ (သုဗောဓတ္တာ)သညာသဒ္ဓါလွန်ဖြင့် ဘိန္နတ္ထ အနိတ္ထိ
ဝါစက ဖြစ်သော မုခ သဒ္ဓါကြောင့် ဘာသိတ ပုမ
အနိယတ ဣတ္ထိဖြစ်သော တာကို တ ပုလ္လိင်ငဲ့။ နိဂ္ဂဟိ-
တဉ္စ-ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဝဂ္ဂန္တပြု။ (ပရဒွေဘာဝေါ-ဖြင့်

ဓိကရဏော သော။ ပဒေ၊ ကြောင့်။ ဘာသိတ ပုမာ၊ သော။
ဣတ္ထိ၊ သည်။ စေ-ဣတ္ထိ၊ အံ။ သော၊ ကို။ ပုမာ၊ ၀၊ ကဲ့သို့၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ နိ။ ပြု-ဟူ-ဣ-ဒါယိကာ၊ ဣတ္ထိယ-ကညာ။ ။ပုံစံ။

သညာ သဒ္ဓါလုန့်ဖြင့်- တဿာ ဣတ္ထိယာ မုခံ-တံ-မုခံ၊
တ-ပျုရိသိသ် ငဲ့ရ၏။ ။စသဒ္ဓါ၊ သမုစုည်း။ ယတော ဣတ္ထိယာ၊

ဒိတ္ထိပြု) နာမ်ငဲ့။ ။စ-ရုပ်။ ။ ယတော— ယာတည်။
ကွစိတော ပဉ္စမုတ္တေ-ဖြင့် မှ-ဟူသော ပဉ္စမိ၏ အပါဒါန်
အနက်၌ တောသက်။ ဤ၌ စဖြင့် တောပစ္စည်းကြောင့်
ယာကို ယ ဟု ပုလ္လင်ငဲ့။ ။ယဗြ— ယာ တည်၊ ဩထ-
သတ္တမိယာ-ဖြင့် 'ဤ' ဟူသော သတ္တမိ၏ ဩကာသအနက်
၌ ဩ သက်။ ဤ၌ စဖြင့် ဩပစ္စည်းကြောင့် ယာကို ယ
ဟု ပုလ္လင်ငဲ့။ ။တတ္ထိ— 'တဿာ ဘာဝေါ' ပြု။ အနက်
ပေး။ ဣတ္ထိတာ ဘာဝေတု-ဖြင့် ဘော၌ ထွသက်။ ပရ
သမညာ-ဖြင့် ထွကို ဘာဝတဒ္ဓိတ်မှည့်။ တေသံ ဝိ—၌
တေသံ-ဖြင့် ဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဘာဝပုဒ်ကိုလည်း
ကောင်း ချေ၊ ပကတိပြု။ ဤ၌ စဖြင့် ထွပစ္စည်းကြောင့်
တာကို တဟု ပုလ္လင်ငဲ့။ ။ဣတ္ထိ- 'ဣတ္ထိယာဘာဝေါ'
ပြု။ ။ပကတိပြု။ ဤ၌ စဖြင့် ဣတ္ထိကို ဣတ္ထိ ဟု ပုလ္လင်ငဲ့။
တဒါယတိ— 'သာဝိယ စရတ်' ပြု။ အနတ်ပေး။ အာသ
နာမတော-ဖြင့် အာစာရ အနက်၌ ဥပမာန ဝါစ
က တာသဒ္ဓါမှ နောက်၌ အာယသက်။ တေသံ ဝိ—၌
တေသံ ဖြင့် ဝိဘတ်၊ ဝိယ၊ အာစရတ်တို့ကို ချေ။ ဤ၌ စ
ဖြင့် အာပ ကြောင့် တာကို တဟု ပုလ္လင်ငဲ့။ ။နိဂ္ဂဟိ-
တဉ္စဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ် လာ။ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဒပြု။

ယတြ ဣတ္ထိယံ၊ နာမ်၊ တဿာ ဣတ္ထိယာ ဘာဝေါ တတ္ထံ၊
ဣတ္ထိတ္တံ၊ တဒ္ဓိတ်၊ သာ ဣတ္ထိဝိယ အတ္တာနာမာစရတိ တဒါယတံ၊
အာချာတ်တို့၌ ဝဲခြင်းကိုဆည်း၏။

(၁၈) အတ္တံ နဿ တပ္ပုရိသေ။

တပ္ပုရိသေ၊ တပ္ပုရိသ်သမာသ်၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ နဿ၊
န နိပါတ်ပုဒ်၏။ အတ္တံ၊ အ၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။
အမြာဟ္မဏော။ ။ ပုံစံ။

အတ္တံ နဿ- ယောဂဝိဘာဂ ဖြင့် ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်၌ပြု။
အ-တုလော။ ။ပုံစံ။

(၁၉) သရေ အနံ။

တပ္ပုရိသေ၊ ၌။ ဝါ၊ ဖြစ်သော။ သရေ၊ သရကြောင့်။
နဿ၊ ၏။ အနံ၊ အနံပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။အန.ရိယော။
ပုံစံ။

(၁၈) အမြာဟ္မဏော—‘န မြာဟ္မဏော’ပြု။ ဥဘေ တပ္ပုရိသာ
ကြည့်။ ယောဂဝိဘာဂ-ရုပ်။ ။အတုလော ‘န တုလော
ယဿ’ပြု။ အနက်၊ သမာသ်၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိ ပြု။ ဝိဘတ်ချေ။
ယပုဒ်ချေ။ ပကတိပြု။ ဤ၌ အတ္တံနဿ ယောဂဝိဘာဂ-ဖြင့်
နကို အပြု။ နာမ်ဝဲ။

(၁၉) အနရိယော—‘န အရိယော’ပြု။ အမြာဟ္မဏော နည်း
တူ။ အနက်-စသည်မြူ၍ ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အသရ

သရေအန်-ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဗဟုဗ္ဗိဟု၌ပြု။ ။
အနာသဝေါ၊ အနုတ္တရော။ ပုံစံ။

(၂၀) ကဒ် ကုဿ။

တပျုရိသေ၊ ဌ။ ဝါ၊ ဖြစ်သော။ သရေ၊ ကြောင့်။ ကုဿ၊
ကုန်ပတ်ပုဒ်၏။ ကဒ်၊ ကဒ်ပြုသည်။ ဟောတိ၊ ။ ။ ကဒ။
နု၊ ကဒသနံ။ ။ပုံစံ။

(၂၁) ကာပွတ္တေသု စ။

တပျုရိသေ၊ ဌ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပွတ္တေသုစ၊ အနည်း
ငယ်ဟူသော အနက်တို့၌လည်း။ ဝတ္ထုမာနဿ၊ သော။ ကုဿ။

ကြောင့် န နိပါတ်ကို အန်ပြု။ နကို အ သို့ ကပ်။ နာမ်ငဲ့၊
ယောဂဝိဘာဂ-ရုပ်။ အနာသဝေါ- 'န အာသဝေါ ယဿ'
ပြု။ ။ အတုသော-နည်းတူ အနက်-စသည် ပြု၍ ပကတိ
ပြု။ သရေ အန် ဝိနာဓိကာရ-ဖြင့် အသရကြောင့် န ကို
အန်ပြု။ န အာသိုကပ်၊ နာမ်ငဲ့။ ။ အနုတ္တရော- 'နုတ္တ
ရော ယဿ'ပြု။ အနာသဝေါ နည်းတူ။

(၂၀) ကဒန္တံ— 'ကုစ္ဆိတံ အန္တံပြု။ အနက်စသည်ပြု။ ဤသုတ်
ဖြင့် တပျုရိသ်၌ ဖြစ်သော အသရကြောင့် ကု နိပါတ်ကို
ကဒ် ပြု။ ဒ် အသိုကပ်၊ နာမ်ငဲ့။ ကဒသနံ- 'ကုစ္ဆိတံ အသ
နံ'ပြု။ နည်းတူ။

(၂၁) ကာလဝဏံ— 'အပွကံ လဝဏံ'ပြု။ အနက် စသည်ပြု။
ဤသုတ်ဖြင့် တပျုရိသ်၌ ဖြစ်သော နောက်ပုဒ်ကြောင့်

၏။ ကာ၊ ကာပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ ကာ-လဝဏံ၊ ကာ-
ပုပ္ဖံ။ ။ ပုံစံ။

ဗဟုဝုဇ် သဒ္ဓါလွန်ဖြင့် ကုစ္ဆိတတ္ထိလည်း အချို့ ပြု၏။
ကာပုရိသော၊ ကုပုရိသော၊ ကုမဂ္ဂေါ။ ။ ပုံစံ။

(၂၂) ကုစ္ဆိ သမာသန္တ-ဂတာနုမကာရန္တော။

သမာသန္တ-ဂတာနံ၊ သမာသိပုဒ်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်ကုန်သော
နာမ်တို့၏။ အန္တော၊ အစိတ်သရသည်။ ကုစ္ဆိ၊ အချို့ ပုံစံ၌။
အကာရော၊ အ, အက္ခရာပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ ဒေဝ-
ရာဇော။ ဒေဝ-ရာဇာ၊ ဝိသာလက္ခော၊ တိရတ္တံ။ ။ ပုံစံ။

အပ္ပတ္တ ကု ကို ကာပြု။ နာမ်ဝဲ။ ကာပုပ္ဖံ 'အပ္ပကံ ပုပ္ဖံ' ပြု။
နည်းတူ။ သဒ္ဓါလွန်-ရုပ်။ ။ ကာပုရိသော— 'ကုစ္ဆိတော
ပုရိသော' ပြု။ အနက်စသည်ပြု။ ဤသုတ်၌ ဗဟုဝုဇ်သ
သဒ္ဓါဖြင့် တပျုရိသ် ပုရိသသဒ္ဓါကြောင့် ကုစ္ဆိတတ္ထ ကုကို
ကာပြု။ နာမ်ဝဲ။ ကုပုရိသော၊ ကုမဂ္ဂေါ၊ ကုစတ္ထံ စဖြစ်။

(၂၂) ဒေဝရာဇော— 'ဒေဝါနံ ရာဇော' ပြု။ အနက်, သမာသ်,
တပျုရိသ်, ဝိဘတ်ချေ၊ ပကတိပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် သမာသန္တ
ရာဇ၏အစိတ် အ ကို အပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သံသက်။ သော
သုတ်ဖြင့် ဩပြု။ ချေ, ကပ်။ ဒေဝရာဇော— နည်းတူ ပြု၍
ပကတိပြု။ ကုစ္ဆိသဒ္ဓါကြောင့် သမာသန္တရာဇ၏ အ ကို
အမပြုရ။ သံသက်။ သျှာ စ ဖြင့် စီရင်။

ဝိသာလက္ခော— 'ဝိသာလာနိ အက္ခိနိ ယဿ' ပြု။
အနက်, သမာသ်, ဗဟုပ္ပိဟိ-စသည်ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့်
သမာသန္တ အက္ခိ၏ အစိတ် ဣကို အ-ပြု။ နာမ်ဝဲ။

ကာရသဒ္ဓါလွန်ဖြင့် အာ၊ ဣလည်း ပြုရ၏။ အ ပစ္စည်း
 ကပစ္စည်းလည်း သက်ရ၏။ ။ပစ္စက္ခ-ဓမ္မာ၊ သုရဘိ-ဂန္ဓိ၊
 ပူတိ-ဂန္ဓိ၊ ပဉ္စ-ဂဝံ၊ ဗဟု-နဒိကော၊ ဗဟု-ကတ္ထုကော။ ။ပုံစံ။

တိရတ္တံ—‘တိဿော ရတ္တိယော’ပြု။ အနက် သမာဿ်၊
 ဒိဂု၊ ကမ္မဓရည်း၊ တပွရိသ် စသည်ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် သမာ
 သန္တ ရတ္တိ ၏ ဣကို အပြု။ ဒိဂုဿကတ္တံ-ဖြင့် ဒိဂုကို နပုံး
 ကေတ်ပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြု။ ။သဒ္ဓါလွန်-ရုပ်။ ။
 ပစ္စက္ခ ဓမ္မာ— ‘ပစ္စက္ခော ဓမ္မော ယဿ’ပြု။ အနက်၊
 သမာဿ်၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိ စသည်ပြု။ ဤသုတ်၌ ကာရ သဒ္ဓါလွန်
 ဖြင့် သမာသန္တဓမ္မ၏ အစိတ် အ ကို အာပြု၊ နာမ်ဝဲ၊
 သိသက်၊ ချေ။

သုရဘိ ဂန္ဓိ—‘သုရဘိနော ဂန္ဓော’ပြု။ အနက်-စသည်
 ပြု။ ဤသုတ်၌ ကာရသဒ္ဓါလွန်ဖြင့် သမာသန္တ ဂန္ဓ၏အစိတ်
 အကို ဣပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ချေ။

ပူတိ ဂန္ဓိ—‘ပူတိ ဂန္ဓော’ဟု ပြု။ အနက်၊ သမာဿ်၊
 ကမ္မဓရည်း စသည်ပြု။ ဤ၌ ကာရလွန်ဖြင့် သမာသန္တ
 ဂန္ဓ၏ အ ကို ဣပြု။

ပဉ္စဂဝံ—‘ပဉ္စ ဂါဝေါ’ပြု။ အနက်-စသည်ပြု။
 ဒိဂုဿ ကတ္တံ-ဖြင့် ပဉ္စဂေါ-ဟူသော ဒိဂုကို နပုံးကေတ်ဝဲ။
 သရောရဿော နဂံသကေ-ဖြင့် နပုံး၌ဖြစ်သော ဩကို
 ဥ ရသပြု။ ဤ၌ ကာရလွန်ဖြင့် သမာသန္တ၌ အပစ္စည်း
 သက်။ ဩသရေစ-၌ စသဒ္ဓါဖြင့် အသရကြောင့် ဥကို
 အဝပြု။ နာမ်ဝဲ။

ဗဟုနဒိကော—‘ဗဟု နဒိယော ယသ္မိ’ပြု။ အနက်
 စသည်ပြု။ ဤ၌ ကာရ-ဖြင့် သမာသန္တ၌ က ပစ္စည်း

စသဒ္ဓါတ္ထပစ္စယန္တကို ဆည်း၏။ ကပစ္စည်းနှင့် တကု ကာရ-
သဒ္ဓါကိုလည်း ငစ်၏။ ထိုကာရ သဒ္ဓါဖြင့် ပြီးလျက် နိစ္စဝိဓိ
အကျိုးငှာ ဤသုတ်ကို ဆိုပြန်၏။

(၂၃) နဒိမှာ စ။

သမာသန္တ-ဂတာ၊ သမာသပုဒ်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သော။
နဒိမှာစ၊ နဒိ မည်သော ဣတ္ထိလိင် ဤ၊ဥ၊ ကာရန္တ သဒ္ဓါမှ
လည်း။ ပရံ နောက်၌။ က၊ ကပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(၂၄) ဇာယာယ တုဒံ-ဇာနိ ပတိမ္ပိ။

ပတိမ္ပိ၊ ပတိ သဒ္ဓါကြောင့်၊ ဇာယာယ၊ ဇာယာ သဒ္ဓါ၏။
ဒံ-ဇာနိတု၊ ဒံပြု၊ ဇာနိပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။
ဇာယာစ ပတိစ ဒ.မ္ပတိ၊ ဇာနိ-ပတိ။ ။ပုံစံ။

တုသဒ္ဓါ၊ ဇံပြုကိုဆည်း၏။ ဇံပတိ၊ ရဿပြု၊ ဝိန္ဒု၊ လာလျှင်
ဇာယံ ပတိ၊ ကပစ္စည်းသက်လျှင်၊ ဇာယ.မ္ပတိကာ ဖြစ်၏။

သက်။ ကုစာဒိ မဇ္ဈတ္တရာနံ-ဖြင့် ကပစ္စည်းကြောင့် ဤ
ဒီဃကို ဣရဿပြု၊ နှာမိဇံ။

ဗဟုကတ္ထုကော— ‘မဟဝေါ ကတ္တာရော ယဿ
(ယသ္မိံ)’ပြု၊ အနက် စသည်ပြု။ ဤ၌ ကာရဖြင့်
သမာသန္တ၌ က ပစ္စည်းသက်၊ နှာမိဇံ။

(၂၃) အနန္တရသုတ်လာ ကာရသဒ္ဓါလွန်ရပ်။ ဗဟုနဒိကော ဗဟု
ကတ္ထုကောတို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။

(၂၄) ဒမ္ပတိ—‘ဇာယာစ ပတိစ’ပြု။ အနက်အမာသ်,ဒွန်-စသည်
ပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ပတိသဒ္ဓါကြောင့် ဇာယာကို ဒံပြု၊ ဝဂ္ဂန္တ

(၂၅) ခနုပ္ပာ စ။

သမာဿန္တ-ဂတာ၊ သော။ ခနုပ္ပာစ၊ ခနုသဒ္ဓါမှလည်းစ
ပရံ၊ ဌံ။ အာ၊ အာပစ္စည်းသည်။ ကုစိ၊ ဌံ။ ဟောတိ၊ ဇိ။
စ-သဒ္ဓေန မ္ဗောဓိတောစ။ (ရူ) ကဏ္ဍိဝ-ဇော၊ ပစ္စက္ခ-မ္ဗော၊
သဟာသတ္ထာမ-ဇန၊ ပစ္စက္ခ-မ္ဗော၊ ဒိဋ္ဌ-ပုပ္ဖော။ ။ပုံစံ။

(၂၆) အံဝိဘတ္တိန-မကာရန္တာ အဗျယိဘာဝါ။

အကာရန္တာ၊ အ အက္ခရာ အဆုံးရှိသော။ အဗျယိဘာဝါ၊
အဗျယိဘောသမာဿ်မှ။ ပရာသံ၊ နှောင်းကုန်သော။ ဝိဘတ္တိနံ၊

ပြု။ နာမ်ငဲ့။ ယောသက်။ ။ဇာနိပတိ-နည်းတူ။ ။တု-ရုပ်။
ဇမ္ဗတိ-နည်းတူ။ တုသဒ္ဓါဖြင့် ဇာယာကို ဇံပြု။ ။
ဇာယမ္ဗတိ—ကွစိ မြစ်၍ မပြုရ။ ကွစာဒိ မဇ္ဈတ္တရာနံ-
ဖြင့် မဇ္ဈ အာ ကို အရယပြု။ နိဂ္ဂဟိတဉ္စသုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂ
ဟိတ်လာ၊ ဝဂ္ဂန္တပြု။ ။ဇာယမ္ဗတိကာ- က လာ၊
အာပစ္စည်းသက်၊ နာမ်ငဲ့၊ ယောသက်၊ ချေ။

(၂၅) ကဏ္ဍိဝ ဇော—‘ကဏ္ဍိဝေါ ခနု ယဿ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့်
ခနုသဒ္ဓါနောင် အာပစ္စည်းသက်။ ဥကို ဝ်ပြု။ နာမ်ငဲ့၊
သိသက်၊ ချေ။ ။ပစ္စက္ခမ္ဗော—‘ပစ္စက္ခော ခမ္ဗော ယဿ’ပြု။
စသဒ္ဓါဖြင့် အာပစ္စည်းသက်။ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ငဲ့။ ။
ပစ္စက္ခမ္ဗော- ဒိဋ္ဌပုပ္ဖော-ကွစိမြစ်။

(၂၆) အဓိစိတ္တံ—စိတ္တံ အဓိ တည်။ ‘စိတ္တံ စိတ္တဿ အဓိပတိ’ပြု။
အနက် စသည်ပြု။ နာမ်ငဲ့။ သိ၊ ယော၊ အံ၊ ယော၊ နာ၊ ဟိ။

အာလုပ်နှံတကွ ဝိဘတ် ရှစ်သွယ်တို့၏။ ကုစိ၊ ဤ။ အံ၊ အံပြုသည်။
ဟောတိ၊ ၎င်း။

ဘော၊ ဘောန္တော၊ သော၊ တော၊ ကံ၊ တော၊ အဓိ-စိတ္တံ၊
တေန အဓိ-စိတ္တံ အဓိ-စိတ္တေန၊ တေဟိ အဓိ စိတ္တံ၊ အဓိ-
စိတ္တေဟိ၊ လ၊ တေသု အဓိ စိတ္တံ၊ အဓိ-စိတ္တေသု ဘိက္ခုသု။ ပုံစံ။

* ပ-ဒု-နိစ္စ၊ အံဘာဝ၊ သေသဝိကပ်ပြု။

(၂၇) သရော ရသော နပုံသကော။

နပုံသကော၊ နပုလ္လိင်္ဂံ။ ဝတ္ထမာနဿ၊ ဖြစ်သော သမာသ်
ပုဒ်၏။ သရော၊ အစိတ်ဒိဿသရသည်။ ရသော၊ ရသာပြုသည်။
ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ ဥပ-ဂင်္ဂံ၊ အဓိ-တ္တိ၊ ဥပ-ဝရ၊ ဥပဂု၊ ဒိဂု၊
စတုဒ္ဓိသံ၊ မုခ-နာသိကံ၊ အ-သဒ္ဓိ ကုလံ။ ။ ပုံစံ။

သ,နံ၊ သွာ, ဟိ၊ သ၊ နံ၊ သို့သု-သက်။ ဤသုတ်ဖြင့်
အကာရန္တ အဗျယိဘောမှ နှောင်းသော သိ-သုကို အံပြု။
ဈေ, ကပ်၊ ပြီး၏။ ပဉ္စမိ၌ အဓိစိတ္တသွာ, အဓိစိတ္တေဟိ၊
ပြီး၏။ တတိယာ ဆဋ္ဌိ သတ္တမိတို့၌ အဓိစိတ္တေန-ဟိ။
အဓိစိတ္တံဿ, အဓိစိတ္တာနံ။ အဓိစိတ္တေ, အဓိစိတ္တေသု-
ပြီး၏။

(၂၇) ဥပဂင်္ဂံ—အဓိတ္တိ, ဥပဝရ, သော နပုံသကလိဂေါ-ကြည့်။
ဥပဂု-ဥပဂုန္တံ သမိပံ-ဟု အနက်ပေး။ သမာသ် အဗျယိ
ဘောပြု။ ဝိဘတ်ဈေ။ ပကတိပြု။ သော နပုံသကလိဂေါ-
ဖြင့် နပုလ္လိင်္ဂံပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် နပုံ၌ဖြစ်သော သမာသ်၏

(၂၈) အညသ္မာ လောပေါစ။

အညသ္မာ၊ အကာရန္တမှ တပါးသော အဗျယိဘောမှ။
ပဏသံ၊ ကုန်သော။ ဝိဘတ္တိနံ၊ ဝိဘတ်ခုနစ်သွယ်ဘို့၏။ လော
ပေါစ၊ ကျေခြင်းသည်လည်း။ ဟောတံ၊ ၏။ ။ အဓိကုမာရိ၊
ဥပဝဇု၊ ကထာ၊ ကထာယော၊ ကထံ၊ ကထာယော၊ ကထာယ၊
လ၊ ကထာသု။ ပုံစံ။

စသဒ္ဓါကို မည်သို့မျှမဆိုကြ၊ အဗျယိဘာဝကို လိုက်အောင်
ငင်သည်၊ မကျေခြင်းကိုလည်း ဆည်းသည်ဟု ကြံသင့်၏။ ။
အဓိ-ကုမာရိမှ၊ ကထာယံ၊ အဓိကုမာရိသု၊ ကထာသု။ ။ ပုံစံ။

ဩဒိဇကို ဥ ရသပြု။ နာမ်ဝဲ။ သိသက်၊ အညသ္မာ လော
ပေါစ-ဖြင့် အနကာရန္တ အဗျယိဘောမှ နောက်ဖြစ်သော
သိချေ။ ။ ဒိဂု—‘ဒွေ ဂါဝေ’ ပြု။ အနက်ပေး။ သမာဿ်
ဒိဂုမှည့်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ပကတိခပ်။ ဝိသတိ ဒသေသု-၌ တု
ဖြင့် ဂေါကြောင့် ဒွိကို ဒွိပြု။ သော နပုံသကလိဂေါ-ဖြင့်
နပုံးပြု။ ဤဖြင့် ရသပြု။ ။ စတုဒ္ဓိသံ-ဒိဂုသေကတ္တံ
ကြည့်။ ။ မုခနာသိကံ—တထာဒ္ဓန္ဓေ-ကြည့်။ ။ အသဒ္ဓိ-
‘နတ္ထိ သဒ္ဓါ ယသ’ ပြု။ အနက်၊ သမာဿ်ဗဟုဒ္ဓိဟိပြု။
ဝိဘတ်ချေ၊ ပကတိ ခပ်။ ဤဖြင့် နပုံလိုင် သမာဿ်၏
အာဒိဇကို အ ရသပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်.အံပြု။

(၂၈) အဓိကုမာရိ— ‘ကုမာရိသု အဓိ’။ အဓိတ္ထိ-နည်းတူ။
သော နပုံသက-ကြည့်။ ဥပဝဇု-၎င်းသုတ်ကြည့်။ ။ အဓိ-
ကုမာရိမှ- စသဒ္ဓါကြောင့် မချေရ။ ။ အဓိကုမာရိသု-
နည်းတူ။

ဣတိ သမာသ-ကပ္ပေါ ပဉ္စမော။

ဣတိဇယံ၊ ဤ နှစ်ဆယ့်ရှစ်သုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ်၊
အပေါင်းသည်။ ပဉ္စမော၊ သော။ သမာသ-ကပ္ပေါ၊ သမာသ
ကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တာ၊ ပြီးပြီ။

ဤ သမာသသုတ်ပေါင်း၊ နှစ်ဆယ့်ရှစ်တွင် သညာ၊ အဓိ-
ကာရ၊ ပရိဘာသ၊ ဝိစိသုတ် မည်မျှစီ။ ။ကမ္မဓရည်း ဒိဂု၊
တပ္ပရ၊ ဗဟု၊ ဗျယိ၊ ဒွန်။ ။ဟူသော သမာသခြောက်ပါး
တို့တွင်၊ တပါးကိုသာ စီရင်သောသုတ်၊ နှစ်ပါးကို၊ သုံးပါးကို၊
လေးပါးကို၊ ငါးပါးကို၊ ခြောက်ပါးလုံးကို စီရင်သောသုတ်
မည်မျှစီ၊ သုတ်စွန်းပါသော သုတ် မည်မျှရှိ၏ဟု ရေတွက်
ပေါင်းစုမည်၊ တခုတခုသော သမာသပုဒ်ကို လိင်စုန်ကျဆု
ဝေဖန်၍ နာမ်ဂိုဏ်း တဆယ့်သုံးပါးတို့၌ ထိုက်လျော်စွာချ၍
ပဒမာလာစဉ်ရမည်။ ထိုတွင် သုတ်စွန်းပါသော သုတ်ကား—

(၁) နာမာနံ၊ ဘေသံ၊ ပကဘိ၊ တထာဒန္တေ၊ ဝိဘာသကာ။
မဟတံ၊ ကမ္မဓာဓော၊ စ၊ အတ္တံနဿ၊ သရေအန၊။

(၂) ကာပွံတ္ထေ၊ ကုစိ သမာသ၊ နဒိမှာဏ၊ ဇာယာယဘူ။
ဓနုမှာစာ၊ အညသ္မာ၊ တိ၊ သာဓိကာ ဒသ ပဉ္စ စ—

ဟူသော တဆယ့်ငါးသုတ်တို့တည်း။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ သမာသသုတ်နက် ပြီး၏။

သမာသ ပြီးပြီ။

X X X

၆-တဒ္ဒိတ်

(၁) ဝါဏာ.ပစ္စေ။

အပစ္စေ၊ ဘိုးဘွားမိဘ၊ မကျလေ့၊ မပြတ်စဲကြောင်း ဖြစ်
 သော မျိုးနွယ်အစဉ်ဟူသော ကရိုဏ်းအနက်၌။ ဧကော၊ ဣ
 ပစ္စည်းသည်။ ဝါ။ အချို့။ ဟောတိ။ ဧ။ ။ ဝသိဋ္ဌဿ
 အပစ္စံ ဝါသိဋ္ဌော၊ ဝါသိဋ္ဌိ ဝါသိဋ္ဌံ၊ ဝါသဋ္ဌံ၊ ဝသိဋ္ဌဿ အပစ္စံ
 ဝါ။ ပုံစံ။

(၁) ဝါသိဋ္ဌော—ဝသိဋ္ဌ၊ အပစ္စ တည်း။ ဝသိဋ္ဌရသေ့၏ ဟူ
 သော သမ္ဗန်အနက်၌ ဝသိဋ္ဌ နောင် ဆဋ္ဌိပိဘတ် ဧကဝုဇ်
 သ သက်၊ သလာ။ သား တည်းဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်
 ၌ အပစ္စနောင် ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုဇ် သိသက်၊ အံပြု၊
 ချေ၊ ကပ်။ 'ဝသိဋ္ဌဿ အပစ္စံ'ဟူသော တဒ္ဒိတ်ဝါကျ ပြီး
 ၏။ ဝသိဋ္ဌဿ၊ ဝသိဘော်လွန်သော ရသေ့၏။ အပစ္စံ၊
 မျိုးနွယ်အစဉ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်၌။ ဓာတုလိင်္ဂေဟိ
 ပရာပစ္စယာ၊ ဓာတ်လိင်တို့မှ နောက်၌ ပစ္စည်းသက်ရာ၏
 ဟု ပရိဘာသာ လာသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် တဿ
 အပစ္စ အနက်၌ ဝသိဋ္ဌဿ-ဟူသော (ဆဋ္ဌယန္တ)နောင်
 ဣ ပစ္စည်းသက်။ ပရသမညာ-ဖြင့် ဣ ကို အပစ္စ အမည်
 မှည့်။ ဝုတ္တတ္တာန မပ္ပယောဂေါ-ဟူသောကြောင့် တေသံ

(၂) ကာယန ကာနာ ဝတ္ထာဒိတော။

အပစ္စေ၊ ဌံ။ ဝတ္ထာဒိတော၊ ဝတ္ထအစရှိသော သဒ္ဓါမှ၊
ပရေ၊ နောက်၌။ ကာယန-ကာနာ၊ ကာယနပစ္စည်း၊ ကာန
ပစ္စည်းတို့သည်။ ဝါ၊ အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ဝတ္ထဿ
အပစ္စံ ဝတ္ထာယနော၊ ဝတ္ထာနော၊ ဝတ္ထာယနိ၊ ဝတ္ထာနိ၊ ဝတ္ထာယနံ၊
ဝတ္ထာနံ။ ။ပုံစံ။

ဝိဘတ္တိယော၌ တေသံဖြင့် တဒ္ဓိတ်၏ သ ဝိဘတ်၊ သ်အာဂုံ၊
အပစ္စုပုဒ်တို့ကို ချေ။ ပကတိ စဿ-၌ စ ဖြင့် ဝသိဋ္ဌကို
'ဝသိဋ္ဌ'ဟု ပကတိပြု။ ဝုဒ္ဓါဒိသရဿဝါ-ဖြင့် က အနုဗန်
ရှိသော အပစ္စည်းကြောင့် အစ ဝဗျည်း၏ အ ကို အာရုဒ္ဓိ
ပြု။ တေသံ ကောလော ဝိ-ဖြင့် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း၏ က် အနု
ဗန်ချေ။ ချေ၊ ကပ်၊ နာမ်ဝဲ။ 'ဝသိဋ္ဌ၏ သား' ဟူသော
လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုစ သိသက်၊ ဩ
ပြု၊ ချေ၊ ကပ်။

ဝါသိဋ္ဌိ—ရှေးနည်းတွက်၍ ကဝဏိက-ဖြင့် ကပစ္စ-
ယန္တ ဣတ္ထိလိင် အာကာရန္တနောင် ဤသက်၊ ချေ၊ ကပ်၊
စ ဖြင့် နာမ်ဝဲ။ သိသက်၊ ချေ။

ဝါသိဋ္ဌိ—နည်းတူတွက်၍ သိသက်၊ အံပြု။ ။ဝါသေ-
ဋ္ဌိ 'ဝသေဋ္ဌဿ အပစ္စံ' ဝါကျပြု။ နည်းတူ။ ။ဝသိဋ္ဌဿ
အပစ္စံ။ ဝါသဒ္ဓါ မြစ်သောကြောင့် ကပစ္စည်း မသက်ရ၊
တဒ္ဓိတ်မပြုရ။

(၂) ဝတ္ထာယနော—'ဝတ္ထဿ အပစ္စံ'ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ကာယန
သက်။ ဝုဒ္ဓါဒိ သရဿ-ဖြင့် ဝုဒ္ဓိ ပြုသင့်သော်လည်း အနီး
၌ သံသုဂ်ရှိသောကြောင့် မပြုရ။ ဝတ္ထာနော-ကာနပစ္စည်း

(၃) ဣယျော ကတ္တိကာဒီဟိ။

အပစ္စေ၊ ဤ။ ကတ္တိကာဒီဟိ၊ ကတ္တိကာ အတုရှိသော
ကတ္တိလိင်ဟော သဒ္ဒါတို့မှ။ ပရေ၊ ဤ။ ဣယျော၊ ဣယျ
ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ကတ္တိကေယျော၊
ဘာဂိနေယျော၊ နာဒေယျော။ ။ ပုံစံ။

ဣယျော၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟိတ၊ အရဟတိ၊ အဿ
ဒီယတေ၊ ဇာတ၊ ဝသတိ အနက်တို့၌ သက်။ ။ ဒက္ခန္တိ ဝဇ္ဇန္တိ
သတ္တာတောယာတိ ဒက္ခိကာ၊ တာယ ဟိတော၊ တံ ဝါ အရ-
ဟတိ၊ သာ ဝါ ဒီယတေ အဿာတိ ဒက္ခိဣယျော။ ခိကာ
သဝေါ။ ပထဿ ဟိတံ ပါထေယျံ။ ဗာရာဏသိယံ ဇာတော၊
ဝသတိ ဝါးတိ ဗာရာဏ သေယျော။ ဗာရာဏသေယျကော။
ပုံစံ။

သက်။ ။ ဝစ္ဆာယနိ၊ ဝစ္ဆာနိ-နာမ်ဝဲပြီး ဤပစ္စည်းသက်။
စ ဖြင့် နာမ်ဝဲ။ ။ ဝစ္ဆာယနံ၊ ဝစ္ဆာနံ-နပုံး၌ သိကို အံပြု။
(၃) ကတ္တိကေယျော— 'ကတ္တိကာယ အပစ္စံ'ပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့်
ဣယျသက်။ ။ ဘာဂိနေယျော— 'ဘဂိနိယာ အပစ္စံ'ပြု။
ဣယျသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ နာဒေယျော— 'နဒီယာ အပစ္စံ'
ပြု။ နည်းတူ။ ။ ယောဂဝိဘာဂ-ရုပ်။ ။ ဒက္ခိဣယျော—
'ဒက္ခိကာယ ဟိတော'ပြု။ ဒက္ခိကာယ၊ အလှူအား။ ဟိ
တော၊ အကျိုးများသည် တည်း။ ပေး။ ဤ၌ ဣယျော—
ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဒက္ခိကာယ ဟိတ အနက်၌
ဒက္ခိကာယ ပုဒ်နောင် ဣယျသက်။ 'ဒက္ခိကံ အရဟတိ'
ပြု။ ဒက္ခိကာ အရဟတိ အနက်၌ ဒက္ခိကာ အဿ ဒီယတေ

(၄) အတော့ အင်္ဂါ။

အပစ္စေ၊ ဌံ။ အတော၊ အကာရန္တပုဒ်မှ။ ပရေ၊ ဌံ။ အင်္ဂါ၊
အင်္ဂါ၊ ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို။ ဟောတိ၊ ခါ။ သက္က
ပုတ္တိ၊ နာဠပုတ္တိ။ ပုံစံ။

ဝါသုဒ္ဓါလွန်ဖြင့် အင်္ဂါပစ္စည်း၊ ဣပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း၏။
သက္က ပုတ္တိကော၊ သက္က ပုတ္တိယော၊ ဝေမာတိကော၊ အာဒိ-
စော၊ ကောရပျော၊ ကောဏ္ဍညော။ ပုံစံ။

အနက်၌ ဣယျသက်။ (တုမန္တနောင်အရဟတ္တ၌ ရာယ
သက်။ သံတေဘာယံ သံတေတုံ၊ ဇာပေတာယံ ဇာ
ပေတုံ၊ ပဗ္ဗာဇေတာယံ ပဗ္ဗာဇေတုံ)။ ပါထေယျံ—
'ပထသ ဟိတံ'ပြု။ ပထသ ဟိတံ အနက်၌ဣယျ သက်။
ဗာရာဏသေယျော—ဗာရာဏသိယံ ဇာတေ။ (ဝသတိ)
ပြု။ ဗာရာဏသေယျကော-က လာ။

(၄) သက္ကပုတ္တိ- 'သက္ကပုတ္တိယ အပစ္စံ'ပြု။ အင်္ဂါ။ သက္က
ပုတ္တိ- 'နာဠပုတ္တိယ အပစ္စံ'ပြု။ ဝါ-ရုပ်။ သက္ကပုတ္တိ
ကော— ဝါဖြင့် အင်္ဂါ သက်။ သက္ကပုတ္တိယော-ကင်္ဂ
ယ ပြု။ ဝေမာတိကော— 'ဝိမတုကာ အပစ္စံ'ပြု။ အင်္ဂါ
က သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အာဒိစော— 'အဒိတိယာ အပစ္စံ'ပြု။
ဣ သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုပန်ချေ။ အဝဏ္ဏောယေ ဌံ စဖြင့်
တဒ္ဓိတ ယကြောင့် ဣချေ။ တဿစဂဂ-ဖြင့် တျကို စပြု။
ဒိတ္တိပြု။ နာမိဒေ။ ကောရပျော— 'ကုရုနံ အပစ္စံ'ပြု။
ဣ သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုပန်ချေ။ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥကို အဝပြု။
ဝ ကို ဗပြု။ ကောဏ္ဍညော— 'ကုဏ္ဍနိယာ အပစ္စံ'ပြု။

(၅) ကဝေါပက္ခာဒိဟိ။

အပစ္စေ၊ ဌိ။ ဥပက္ခာဒိဟိ၊ ဥပက္ခ အတူရှိသော ဥကာရန္တ သဒ္ဒါတို့မှ။ ပဓော ဌိ။ ကဝေါ၊ ကဝပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ နိ။ ။ ဩပကဝေါ၊ မာနဝေါ။ ။ ပုံစံ။

(၆) ဣရ ဝိဝေါဒိတော။

အပစ္စေ၊ ဌိ။ ဝိဝေါဒိတော၊ ဝိဝေါအစရှိသော သဒ္ဒါမှ။ ပဓော ဌိ။ ဣရ၊ ဣရပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ နိ။ ။ ဝေဝေဝေ၊ သာမဏေ၊ ။ ပုံစံ။

(၇) ယေန ဝါ သံသဋ္ဌံ တဒုတိ စရတိ ဝဟတိ ဣကော။

ယေန၊ အကြင်ဝတ္ထုနှင့်။ သံသဋ္ဌံ၊ ရောနှောအပ်၏။ ယေန၊

ဣသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ အဝဏ္ဏော ယေ-ဌိ စဖြင့် ယကြောင့် ဤကိုချေ။ တဿစဝဂ္ဂ ဖြင့် ချကို ဥပြု၊ ဒိတ္ထိပြု။

(၅) ဩပကဝေါ—‘ဥပက္ခာဒိဟိ’ ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ၊ ဥချေ။ နာမ်ဝဲ။ ။ မာနဝေါ— ‘မာနာဒိဟိ’ နည်းဘူ။ ။ (အဂ္ဂဝေါ၊ ပဏ္ဏဝေါတို့ကို လည်း ထုတ်)။

(၆) ဝေဝေဝေ—‘ဝိဝေါ ဒိတော’ ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣရ သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ နာမ်ဝဲ။ ။ သာမဏေ— သမဏဿာပစ္စံ’ ပြု။ နည်းတူ။

(၇) တေလိကံ—‘တလေန သံသဋ္ဌံ’ ပြု။ အနက်ပေး။ ဤသုတ် ဖြင့် သံသဋ္ဌံအနက်၌ ဣက သက်၊ ပရသမညာ-ဖြင့် ဣကကို

ဖြင့်။ တရတိ၊ ကူး၏။ စရတိ၊ သွား၏။ ဝဟတိ၊ ရွက်ဆောင်
ထမ်းပိုး၏။ တေသုဝါ၊ ထို ရွှေကရိုက်၊ နောက်ကံ ကတ္တာ၊
အနက်တို၌လည်း။ ဣကောဝါ၊ ဣထပစ္စည်းသည်လည်း။ ဝါ၊
ချို။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ဘေလိက္ခံ၊ နာဝိကော၊ သာကဋိကော၊
သိသိကော။ ။ပုံစံ။

ဝါသုဒ္ဓါလွန်ဖြင့် တပါးအနက်၌ တပါးပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း
၏။ ။ပထံ ဂစ္ဆတိ.တိ ပထိကော၊ ဣက၊ ကုသိနာ ရာယံ
ဇာတော၊ ဣဿရော။ ဝသတိဝါ.တိ ကောသိနာရကော၊
ကုသိနာရကောဝါ၊ ဣက။ စမ္ပာယံ တထာ စမ္ပေယျကော၊
ဏေယျကပစ္စည်း။ ။ပုံစံ။

သံသဋ္ဌတဒ္ဓိတ်အမည်မှည့်၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုဗန်ချေ၊ နာဒံဇံ၊
'နာဝိကော-နာဝါယ တရတိ'ပြု။ နည်းတူ။ တရတိ-တဒ္ဓိတ်
မှည့်။ ။သာကဋိကော- 'သကဋေန စရတိ'ပြု။ စရတိ-
တဒ္ဓိတ်မှည့်။ သိသိကော- 'သိသေန ဝဟတိ'ပြု။ ဝဟတိ-
တဒ္ဓိတ်မှည့်။ ။ဝါ-ရုပ်။ ။ပထိကော- 'ပထံ(ပထလ္လိံ)
ဂစ္ဆတိ'ပြု။ ဤသုတ်၌ ဝါဖြင့် ဣက သက်။ ဂစ္ဆတိ-တဒ္ဓိတ်
မှည့်။ ။ကောသိနာရကော- ကုသိနာရာယံ ဇာတော၊
ဣဿရော၊ ဝသတိ'ပြု။ ဝါဖြင့် ဣက သက်။ ဇာတ တဒ္ဓိတ်-
စသည်မှည့်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ကုသိနာရကော-နည်းတူ။ ဝုဒ္ဓိ-
မပြု။ (က အာဂုံဆိုလျှင် ဣပစ္စည်းဖြင့်ပင် ပြီး၏)။ ။
စမ္ပေယျကော- 'စမ္ပာယံ ဇာတော၊ ဣဿရော၊ ဝသတိ'
ပြု။ ဝါဖြင့် ဣယျကသက်။ (က အာဂုံဆိုလျှင် ဣယျဖြင့်
ပင် ပြီး၏။)

(ဂ) တ.မဓိတေ ဟေနကဘာဒိ-သန္တိဓာန-နိယောဂ-
သိပ္ပ-ဘဏ္ဍ-ဇိဝိက.တ္ထေသု စ။

တံ အဓိတေ, ဟေနကဘာဒိ-သန္တိဓာန- နိယောဂ- သိပ္ပ-
ဘဏ္ဍ-ဇိဝိကတ္ထေသုစ။ ထိုကျမ်းဂန် အတတ်ကို သင်ယူတတ်၏
ဟူသော ကံကတ္တား အနက်, တို့ဖြင့် ထိုသည် ပြုအပ်၏ ဟူသော
ကရိုဏ်းကံအနက် စသည်, ထို၌ ကောင်းစွာစွဲကပ် တည်နေတတ်
၏ ဟူသော အာဓာရ ကတ္တားအနက်, ထို၌ တိုက်တွန်းအပ်၏
ဟူသော အာဓာရ ကံအနက်, ထိုသူ၏အတတ်ဖြစ်၏။ ဥစ္စာ
ဖြစ်၏ဟူသော သမ္ပန္နိ ကတ္တားအနက်, ထိုသတ္တဝါကို သတ်၍
အသက်မွေးတတ်၏ဟူသော ကံကတ္တား အနက်တို့၌လည်း။
ဏိကော၊ သည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟောတံ၊ ၎င်း။

(ဂ) ဝေယျာကရဏိကော— ‘ဗျာကရဏိ အဓိတေ’ ပြု။ ဏိက-
သက်။ တေသုဝုဒ္ဓိ-ဖြင့် ဗျာကရဏကို ဝ်+ယာ ကရဏ’ဟု
သမ္ပသာရဏပြု။ မာယုန-ဖြင့် ဣ ၎င်း ဝေဒိကို မြစ်၍
ဣ၏ အာဒေသ ယမှ၍ ဝေဒိလော။ ယကို ခွိတ္တပြု။ ။
ကသိကံ— ‘ကာယေန ကတံ’ ပြု။ ။ သာရိရိကာ—
‘သရိရေ သန္တိဓာနာ’ ပြု။ နာမ်ဝဲ။ အာပစ္စည်းသက်။
စဖြင့် နာမ်ဝဲ။ ။ ဒေါဝါရိကော— ‘ဒ္ဓါရေ နိယုတ္တော’
ပြု။ ဏိကသက်။ ။ ဝ်+ဝါရ’ဟု သမ္ပသာရဏ’ပြု။
မာယုန-ဖြင့် ဥ၏ သြဝုဒ္ဓိမြစ်၍ ဥ ၎င်း အာဒေသ ဝ မှ
၍ သြဝုဒ္ဓိသော။ ။ ဝေဏိကော— ‘ဝိဏာ အသ သိပ္ပံ’
ပြု။ ဝေါဋ္ဌိကော— ‘ဂုဋ္ဌော အသ ဘဏ္ဍ’ ပြု။ ။ မာဂဝိ
ကော— ‘မဂေ (မိဂေ) ဟန္တာ ဇိဝိတိ’ ပြု။ ဏိကသက်။ ဝုဒ္ဓိ-
ပြု။ ဝ်+လာ၊ (မိဂကို မဂပြု)။ ။ အာဒိ-ရုပ်။ ။

ဝေယျာကရဏီကော၊ အာစေရော။ ကာယိကံ၊ ကမ္ပံ၊ သာရိ-
ရိကာ၊ ဝေဒနာ။ ဒေါဝါရိကော၊ ပုရိသော။ ဝိကာဝါဒန-
မဿ သိပ္ပန္နိ ဝေဏီကော၊ ဂုဠော အဿ ဘဏ္ဍန္နိ ဝေါဠိကော။
မဂေ ဟန္တာ ဇီဝတိ တိ မာဂဝိကော။ ။ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ၊ အညမညသမုစ္စည်း။ အာဒိသဒ္ဓါပြုစဉ်-
ဟတော ဗန္ဓောဿ အာဗာဓော၊ အာဝုဓံ ပရိမာဏကံ၊
ကိတော ရာသိ အရဟတိ၊ သဒ္ဓေါသန္တက ဒိဗ္ဗတိ။

စသော အနက်တို့၌ သက်။ ။ ဇာလေန ဟတော၊ ဟနတိ ဝါ
တိ ဇာလိကော။ သုတ္တေန ဗန္ဓော သုတ္တိကော၊ ဝါတော အဿ
အာဗာဓောတိ ဝါတိကော။ စာပေါ အဿ အာဝုဓန္တိ စာ-
ပိကော။ ကုမ္ဘော အဿ ပရိမာဏံ၊ ကုမ္ဘေန ဝါ ကိတော၊ ကုမ္ဘ-
ဿ ဝါ ရာသိ၊ ကုမ္ဘံ ဝါ အရဟတိ၊ တိ ကုမ္ဘိကော၊ ဗုဒ္ဓေ ပသန္ဓော
ဗုဒ္ဓိကော၊ သံဃဿ သန္တကံ သံဃိကံ။ အက္ခေန ဒိဗ္ဗတိ၊ တိ အက္ခိ-
ကော။ ။ပုံစံ။

ဇာလိကော—‘ဇာလေန ဟတော၊ ဟနတိ’ပြု။ ။ ။
သုတ္တိကော—‘သုတ္တေန ဗန္ဓော၊ ဗန္တတိ’ပြု။ ။
ဝါတိကော—‘ဝါဟော အဿ အာဗာဓော’ ပြု။ ။
စာပိကော—‘စာပေါ အဿ အာဝုဓံ’ပြု။ ။ ကုမ္ဘိကော—
‘ကုမ္ဘော အဿ ပရိမာဏံ’ပြု။ ။ ‘ကုမ္ဘေန ကိတော၊
ကုမ္ဘဿ ရာသိ၊ ကုမ္ဘံ အရဟတိ’ လည်း ပြု။ ။ ဗုဒ္ဓိကော—
‘ဗုဒ္ဓေ ပသန္ဓော’ပြု။ ။ သံဃိကံ—‘သံဃဿ သန္တကံ’
ပြု။ ။ အက္ခိကော—‘အက္ခေန ဒိဗ္ဗတိ’ပြု။ ။

[e]

(၉) ဣ ရာဂါ တသေ.ဒ.မည.တ္ထေသုစ။

ရာဂါ၊ ဣဝံစွံသော ဆိုးရည် အနက်ဟော သဒ္ဓါမှ။ ပရေ
 နောကံ၌။ တေန၊ ထိုဆိုးရည်ဖြင့်။ ရတ္တံ၊ ဆိုးအပ်၏။ ဣတျ-
 တ္ထေစ၊ ဤ ကရိုဏ်းကံအနက်၌ လည်းကောင်း။ ဣဿ၊ ထိုသူ
 ၏။ ဣဒံ၊ ဥစ္စာတည်း။ ဣတျ.တ္ထေစ၊ ဤသမ္ပန်ကတ္တာ အနက်၌
 လည်းကောင်း။ အည.တ္ထေသုစ၊ အဝိဒ္ဓုရာ၊ ဇာတာ.ဂတ၊
 ဣဿရန္တံ၊ ယုတ္တသမ္ပဟော၊ ဝိသယော တညံ၊ နိဝါသော၊
 အဿဒေဝတော၊ နိဗ္ဗတ္တာဓိတေ၊ ဝိကာရေ၊ ပရိမာဏဘဝ၊
 အရဟတံ၊ အစရှိသော တပါးအနက်တို့၌ လည်းကောင်း။ ဣ၊ ဣ
 အနုဗန်ရှိလော အပဗ္ဗည်းသည်။ ဝါ၊ ချို။ ။ ဟောတိ၊ ၏။

ကသာယေန ရတ္တံ ကာသာယံ၊ ကာသာဝံ ဝါ။ ဝေ နိသံ၊
 ပိတံ။ သုကရဿ ဣဒံ မံသံ သောကရံ။ ဥဒုဗ္ဗရဿ အဝိဒ္ဓုရံ
 ဩဒုဗ္ဗရံ။ မထုရာယ ဇာတော၊ အာဂတော၊ ဣဿရော ဝါ
 မာထုရော၊ စိတ္တာဒိ-နက္ခတ္တေဟိ ယုဒတ္တာ မာသော။

(၉) ကာသာယံ—(ကာသာဝံ) ‘ကသာယေန ရတ္တံ’ ပြု။ ။ ဤ-
 သုတ်ဖြင့် ဣသကံ၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ‘နိလံ—နိလေန ရတ္တံ’
 ပိတံ—‘ပိတေန ရတ္တံ’ ပြု။ သောကရံ—‘သုကရဿ ဣဒံ’
 ပြု။ ။ ဩဒုဗ္ဗရံ—‘ဥဒုဗ္ဗရဿ အဝိဒ္ဓုရံ’ ပြု။ ။ မာထု-
 ရော—‘မထုရာယ ဇာတော၊ အာဂတော၊ ဣဿရော’ ပြု။
 ‘စိတ္တာ—‘စိတ္တေန ယုတ္တော’ ပြု။ ။ ဝေသာခေါ-စသည့်
 ကို ‘ဝိသခါယ၊ ဇေဋ္ဌာယ၊ အာသဋ္ဌာယ၊ သဝဏာယ
 (သဝဏေန)، ဘဒ္ဒေန၊ အဿယုဇာယ၊ ကတ္တိကာယ၊ ဝိဂ-
 သိရေန၊ ဖုဿေန (ဖုဿာယ)၊ မဿာယ ဖဂ္ဂနိယာ

စိတ္တော ဝေသာဒေါ ဇေဋ္ဌော စ။

အာသဋ္ဌော သာပဏောပိ စ။

ပုဗ္ဗုတ္တရ-ဘဒ္ဒပဒေါ၊ အဿယုဋ္ဌော စ ကတ္တိကော။

မာဂသိရော ပုဿောမာဒဿ၊ ဖဂ္ဂုနော.တိ ဒုဝေ ဒဿ။

န ဝုဒ္ဓိ နိလ.ပိဘာ.ဒေါ၊ ပစ္စယေ သ-ဏကာရကော။

ပကာရော ပုဿ-သဒ္ဓဿ၊ သိမရာ.တိ သိရသံ ဝဒေ။

မယူရာနံ သမ္ပဟော မာယူရော။ ဝသာဒါနံ ဝိသယော
ဒေသော ဝါသာဒေါ၊ မထုရာ အဿ နိဝါသော မာထုရော။
ဗုဒ္ဓေါ အဿ ဒေဝတာ.တိ ဗုဒ္ဓေါ။ ပယသာ ပယသိဝါ
နိဗ္ဗတ္တော ပါယသော။ ဝေယျာကရဏော။ အယမသာ ဝိကာ

ယုတ္တော'ပြု။ ဇေထိဝုဒ္ဓိ-ဖြင့် မိဂကို မဂ ပြု။ ဝုဒ္ဓိပြု။ မာယူ
ရော—'မယူရာနံ သမ္ပဟော'ပြု။ ။ သမ္ပဟတ္တေ ကဏ်
ဏာ လာလတ္တံ့ကြောင့် ဤ၌ ပို၏။ ဝါသာဒေါ- 'ဝသာ
ဒါ(တိ)နံ ဝိသယော'ပြု။ ။ မာထုရော—'မထုရာ အဿ
နိဝါသော'ပြု။ ။ ဗု(ဗော)ဒ္ဓေါ—'ဗုဒ္ဓေါ အဿ ဒေဝတာ'
ပြု။ ။ ပါယသော—'ပယသာ နိဗ္ဗတ္တော'ပြု။ ။ ဏ သ.က်၊
ဝုဒ္ဓိပြု။ သသရေဝါဂဓော ဖြင့် သလာ။ ။ ဝေယျာကရ-
ဏော 'ဝိယာကရဏံ အဓိဘေ ဝိဒတိ'ပြု။ ။ အယသော—
'အယသော ဝိကာရော'ပြု။ ။ ပါသယော—နည်းတူ။ ။
ပေါရိသံ—'ပုရိသော အဿ ပရိမာဏံ'ပြု။ ။ သာရသော
'သရသိ ဘဝေါ'ပြု။ ။ သာရသီ—နည်းတူ။ ။ ဤဆင့်။ ။
သာရသီ-နည်းတူ။ ။ သာဟသော—'သဟသံ အရဟတိ'
ပြု။

ရာ အာယသော၊ ကုဗ္ဗာရော။ ပုရိသော အသယ ပရိမာဏံ ပေါရိ-
သံ၊ ဥဒကံ။ သရသိ အဝေါသာရသော၊ သက္ကနော။ သာ-
ရိသိ၊ သက္ကနိ။ သာရသံ၊ ပုပ္ဖံ။ သဟသံ အရဟတိတိ သာဟ-
သော။ ။ပုံစံ။

(၁၀) ဇာတာဒိနံမိမိယာစ။

ဇာတာဒိနံ၊ ဇာတ အပေါသော သဒ္ဓါတို့၏။ အတ္ထေ၊
အနက်၌။ ဣမိယာစ၊ ဣပစ္စည်း၊ ဣယပစ္စည်းတို့သည်လည်း။
ယောန္တိ၊ ကုန်၏။

အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်- ဘဝ၊ နိယုတ္တ၊ အသတ္တိ၊ ဣဒံ အနက်
စသည်ကိုယူ။ စသဒ္ဓါ၊ ထိုအနက်တို့၌ ဣကပစ္စည်း၊ ဣဒံ၊ နိယုတ္တ
အနက်တို့၌ ကိယပစ္စည်းတို့ကို ဆည်း၏။

ပစ္ဆာ ဇာတော ပစ္ဆိမော။ မနုဿ-ဇာတိယော။ မနုဿ-
ဇာတိကော။ ဗောဓိယာ ပက္ခေ ဘဝါ ဗောဓိ-ပက္ခိယာ။ အန္တေ

(၁၀) ပစ္ဆိမော—‘ပစ္ဆာ ဇာတော’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣသက်၊
မနုဿဇာတိယော—‘မနုဿ ဇာတိယံ ဇာတော’ပြု။
ဣယ သက်။ ။မနုဿ ဇာတိကော-နည်းတူ။ ယကို က-
ပြု။ ။ဗောဓိပက္ခိယာ—‘ဗောဓိယ ပက္ခေ ဘဝါ’ ပြု။
ဣယသက်။ ။ အန္တိမော-ယော၊ ကော။ ‘အန္တေ နိယု-
တ္တော’ပြု။ ။ ပုတ္တိမော-ယော၊ ကော။ ‘ပုတ္တော အသယ၊
အသိ’ အတ္တိ’ပြု။ ။ အတ္တနိယံ—‘အတ္တနော ဣဒံ’ပြု။ နိ-
လာ။ ။ အသ (အတ္တနော) အယံ’ပြု။ ကိယ သက်။ ။
ဇေဇ္ဇနိယော—‘ဇေဇ္ဇနိ နိယုတ္တော’ပြု။

နိယုတ္တော အန္တိမော၊ အန္တိယော၊ အန္တိကော။ ပုတ္တော အဿ
အသ္မိံ ဝါ အတ္တိတိ ပုတ္တိမော၊ ပုတ္တိယော၊ ပုတ္တိကော။ အတ္တ-
နော ဣဒံ အတ္တနိယံ။ သဿ အယံ သကိယော။ ဇာတိယာ
အန္ဓေ နိယုတ္တော ဇစ္စန္ဒကိယော။ ။ပုံစံ။

(၁၁) သမ္မဟုတ္ထေ ကဏ် ကာ။

သမ္မဟု-တ္ထေ၊ အပေါင်းဟူသော အနက်၌။ ကဏ်.ကာ၊
ကဏ်ပစ္စည်း၊ ဣပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။မနုဿာ
နံ သမ္မဟော မာနုသကော၊ မာနုဿော၊ ဒွယံ၊ တယံ၊ တိကံ၊
စတုက္ကံ၊ ပဉ္စကော။ပုံစံ။

(၁၂) ဂါမ-ဇန-ဗန္ဓု-သဟာယာဒိဟိ တာ။

သမ္မဟု.တ္ထေ၊ ၌။ ဂါမ-ဇန-ဗန္ဓု-သဟာယာဒိဟိ၊ ဂါမ၊
ဇန၊ ဗန္ဓု၊ သဟာယ၊ အစရှိသော ဂဒ္ဒါတို့မှ။ ပရမိ၊ နောက်၌။

(၁၁) မာနုဿကော— ‘မနုဿာနံ သမ္မဟော’ပြု။ ။ ကဏ်
သက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ ။မာနုဿော— နည်းတူ
ဏ သက်။ ။ဒွယံ— ‘ဒွိန္ဒ’ သမ္မဟော’ပြု ဏ သက်။
ဇယာန မိယုဝါ၌ ဝါ ဖြင့် ဖျက် အယပြု။ (ဝုဒ္ဓိပြု၍သော်
လည်းကို အယပြု) တယံ— ‘တိက္ကံ’ သမ္မဟော’
ပြု။ နည်းတူ။ ။တိကံ—နည်းတူပြု။ ကဏ်သက်၊ အနု
ဗန်ချေ။ ။စတုက္ကံ— ‘စတုက္ကံ’ သမ္မဟော’ပြု။ ကဏ်
သက်၊ ဒွိတ္ထိပြု။ ။ပဉ္စကော—နည်းတူ။

(၁၂) ဂါမတာ— ‘ဂါမာနံ သမ္မဟော’ပြု။ အကြွင်းနည်းတူ။

စာ၊ တာပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဇိ။ ။ဂါမတာ၊ ဇနတာ၊
ဗန္ဓုတာ၊ သဟာယတာ၊ နဂရတာ။ ။ပုံစံ။

(၁၃) တဒ္ဒိတ် ဌာနမိယောစ။

ဟံ၊ ယိဝတ္ထုသည်။ အထ၊ တိုအမူအရာ ကြိယာဇိ။ ဌာနံ၊
တည်ရာ အကြောင်းတည်း။ ဣတု၊ ဣတ္ထစ၊ ဤသမ္ပုန်နှင့် ကရိုဏ်း၊
အာဓာရ၊ အနက်၌လည်း။ ဣယောစ၊ ဣယပစ္စည်းသည်လည်း။
ဟောတိ၊ ဇိ။

ရွှေစသဒ္ဒါ၊ ဟိတအနက် စသည်ကို၊ နောက် စသဒ္ဒါ၊ ဣယ
ဣယ ပစ္စည်းတို့ကို ဆည်းဇိ။ မဒဒ္ဒိယ ဌာနံ မဒဒ္ဒိယံ၊ ဗန္ဓုနိယံ၊
မုစ္ဆုနိယံ၊ ဥပါဒါနာနံ၊ ဌာနံ၊ ဟိတံ၊ အာရမဏံ ဝါ ဥပါဒါနိယံ၊
ရုညော ဣဒံ ဌာနံ ရာဇိယံ၊ ရာဇိလံ။ပုံစံ။

(၁၄) ဥပမတ္ထာယိတတ္ထံ။

ဥပမတ္ထော၊ ဥပမာ အနက်၌။ အာယိတတ္ထံ၊ အာယိတတ္ထ
ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဇိ။ ။ဓူမော ဝိယ ဒိဿတိ၊ တိ ဓူမာ-
ယိတတ္ထံ၊ ဝနံ၊ တိမိရာယိတတ္ထံ။ ။ပုံစံ။

(၁၃) မဒဒ္ဒိယံ—‘မဒဒ္ဒိယ ဌာနံ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣယ သက်။
ဌာန တဒ္ဒိတ် မှည့်။ ဗန္ဓုနိယံ-နည်းတူ။ ။ဥပါဒါနိယံ—
‘ဥပါဒါနာနံ ဟိတံ’ပြု။ စဖြင့် ဟိတအနက်၌ ဣယ သက်။
(၁၄) ဓူမာယိတတ္ထံ— ‘ဓူမောဝိယ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဥပမာ
အနက်၌ အာယိတတ္ထပစ္စည်း သက်။ ဥပမာ တဒ္ဒိတ်မှည့်။
တိမိရာယိတတ္ထံ-နည်းတူ။

(၁၅) တ.နိဿိတ.ထွေ လော။

တ.နိဿိတ.ထွေ။ ထိုကိုမှီ၏ ဟူသော အနက်၌ လည်း
ကောင်း။ တဒဿဋ္ဌာနထွေ။ ထိုဝတ္ထုသည် ထိုကြိယာ၏တည်
ရာ အကြောင်းဟူသော အနက်၌လည်းကောင်း။ လော။ လ
ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။ ၎င်း။ ။ ဒုဋ္ဌ၊ နိဿိတံ၊ ဒုဋ္ဌ၊ ဝါ ဌာနံ
နိဿိတံ ဒုဋ္ဌလ္လံ ။ ဝေဒံ နိဿိတံ၊ ဝေဒဿံ ဝါ ဌာနံ နိဿိတံ ။ ။
ပုံစံ။

(၁၆) အာလု တဗ္ဗဟုလေ။

တ.ဗ္ဗဟုလေ။ ထိုသူအား ထိုတရားများ၏ဟူသောအနက်၌။
အာလု၊ အာလုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။ ၎င်း။ ။ အဘိဇ္ဈာ အဿ
ဗဟုလာ ပကတိဝါတိ အဘိဇ္ဈာလု၊ သိတာလု၊ ဒယာလု၊ ဇ
ဇာလု။ ။ ပုံစံ။

(၁၇) ဣ-တ္တ-တာ ဘာဝေ တု။

ဘာဝေ၊ အသိဉာဏ်သဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ပဝတ္တိနိမိတ်

(၁၅) ဒုဋ္ဌလ္လံ—‘ဒုဋ္ဌ၊ နိဿိတံ’ ဒုဋ္ဌ၊ ဌာနံ’ ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် နိ-
ဿိတ (ဌာန (အနက်၌ လ ပစ္စည်းသက်။ နိဿိတ (ဌာ-
န) တဒ္ဓိတ်မှည့်။ ဒွိဘာဝ ပြု။ နာမ်ဝဲ။ ။ ဝေဒလ္လံ-
နည်းတူ။

(၁၆) အဘိဇ္ဈာလု—‘အဘိဇ္ဈာ အဿ ဗဟုလာ’ ပြု။ အာလု
သက်။ ဗဟုလမှည့်။

(၁၇) အာနဏျံ—‘အနဏဿ ဘာဝေ’ ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ-

ဘော အနက်၌၊ ဣ-တ္တ-တာတု၊ ဣ ပစ္စည်း၊ တ္တပစ္စည်း၊
တာဝစ္စည်း၊ တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။

တုသဒ္ဒါ၊ တ္တနပစ္စည်း၊ ဣယုပစ္စည်း၊ စသည်ကို ဆည်း၏။
ဣတ္တတာ၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကမ္မ၊ စာဓု၊ ဟိတ၊ ဘဝ၊
ဇာတ၊ သကတ္တတို့၌ သက်။

သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု၊ အနုဗန်ချေ။ ။ သာမညံ-‘သမာနာနံ(သ
မနဿ) ဘာဝေါ’ပြု။ နည်းတူ။ တဿစဝဂ္ဂ-ဖြင့် (၎င်း
၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့်) ဣ (ဣ)ကို ဥ ပြု၊ ခွိတ္တပြု။ ။ ဒဏ္ဍိ-
တ္တံ၊ ဒဏ္ဍိတာ-‘ဒဏ္ဍိနော ဘာဝေါ’ပြု။ တ္တ သ ။ တာသက်။
ရသံ-ဖြင့် သံယုဂ်ဗျည်းကြောင့် (ကုစာဒိ မဇ္ဈတ္တရာနံဖြင့်
တာ ပစ္စည်းကြောင့်) ဤဒိသကို ဣ ရသပြု။ ။ ဇာယတ္တနံ
‘ဇာယာယ (ဇာယဿ) ဘာဝေါ’ပြု၊ ဤ၌ တုဖြင့် တ္တန
သက်။ ကမ္မဇာရယသညေစ၌ နဖြင့် ဇာယာကို ပုလ္လင်္ဂံ
ဇာရတ္တနံ—‘ဇာရိယာ(ဇာရဿ)ဘာဝေါ’ပြု။ တ္တနသက်။
ဇာရိကို ပုလ္လင်္ဂံ။ ။ သောစေယံ—‘သုစိဿ ဘာဝေါ’
ပြု။ ဣယုသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ကာဝေယံ—‘ကဝိနော ဘာ
ဝေါ’ပြု။ ။ သာဋ္ဌေယံ—‘သဋ္ဌဿ ဘာဝေါ’ပြု။ ။
ထေယံ-ထေနဿ ဘာဝေါ’ပြု။ ဣသက်။ တေသုဂုဒ္ဓိ-ဖြင့်
န ချေ။ ယကို ခွိတ္တပြု။ ။ ဝိရိယံ-‘ဝိရာနံ ဘာဝေါ-ကမ္မံ’
ပြု။ ဣသက်။ ဝုဒ္ဓိမပြုရ။ ဣလာ။ ပါရိဘဋ္ဌာတာ-‘ပါရိဘဋ္ဌာ-
ဿ ကမ္မံ’ပြု။ ဣသက်။ ပါရိဘဋ္ဌာပြီး၏။ ‘ပါရိဘဋ္ဌာဿ
ဘာဝေါ’ပြု။ တာသက်။ ။ ဧတသဇ္ဇံ-‘ဘိသဂ္ဂဿ ကမ္မံ’
ပြု။ ဣသက်။ ။ ဝေယျာဝစ္စံ-‘ဝိယျာဝဋ္ဌဿ (ဗျာဝတ-
ဿ) ကမ္မံ’ပြု။ ဣသက်။ ဣာရ-ဖြင့် ဋျကို စပြု။ (ဝေ

ဆနကဿ ဘာဝေါ အာနဏျံ၊ အာဏဏျံ ဝါ၊ သာမညံ၊
ဒဏ္ဍိတ္တံ၊ ဒဏ္ဍိတာ၊ ဇာယတ္တနံ၊ ဇာရတ္တနံ၊ သောစေယံ၊ ကာ
ဝေယျံ၊ သာဋ္ဌေယျံ၊ ထေယျံ၊ ဝိရိယံ၊ ပါရိဘဋ္ဌာတာ၊ ဘေ
သဇ္ဇံ၊ ဝေယျာဝစ္စံ၊ ကမ္မညံ၊ သဗ္ဗံ၊ ပဇ္ဇံ၊ ရစ္ဆာ၊ ဂမ္မော၊ ဂဗျံ၊
ကေဇ္ဈံ၊ ဒွေဇ္ဈံ၊ ကဗျံ၊ ဒိဗျံ၊ ထညံ၊ ဗာဟျံ၊ ဗာဟိယံ၊
ယထာဘူဇံ၊ ကာရုညံ၊ ပတ္တကလ္လံ၊ အာကာသာနဉ္စံ၊ ဒေဝတာ။
ပုံစံ။

ယျာကရဏိကော-နည်းတူ)။ ။ကမ္မညံ—‘ကမ္မနိ သာဓု’
ပြု။ ။ဏျသက်, နိလာ (ဣသည်းလာလျှင် ကမ္မနိယံ)။ ။
သဗ္ဗံ-သဘာယံ သာဓုပြု။ ။ပဇ္ဇံ—‘ပါဒဿ ဟိတံ’ပြု။
ဇ္ဇသံယုဂ်ကြောင့် ရဿပြု။ ။ရစ္ဆာ—‘ရထဿ ဟိတာ’
ပြု။ (ဥဏာဒိဋ္ဌိလည်း ပြီးစေအပ်၏)။ ။ဂမ္မော—‘ဂါမေ
ဘဝေါ’ပြု။ ။ဂဗျံ ‘ဂေါသု ဘဝံ’ပြု။ ။ဏျသက်။ အနု
ပန်ချေ။ သြကိုအဝပြု။ ။ကေဇ္ဈံ—‘ကေဓာ ဘဝံ(ကေ
ဓာဝ)’ပြု။ ။ဒွေဇ္ဇံ—‘ဒ္ဓိဓာ ဘဝံ(ဒ္ဓိဓာယေဝ)’ပြု။ ။ကဗျံ
‘ကဝိနော ဣဒံ’ပြု။ ။ဒိဗျံ ‘ဒိဝိဘဝံ’ပြု။ ။ထညံ—‘ထန
တော ဘဝံ’ပြု။ ။ဗာဟျံ—‘ဗဟိ ဇာတံ’ပြု။ ။ဗာဟိယံ-ဋ္ဌိ
ဣလာ။ ။ယထာဘူဇံ—‘ယထာဘူတမေဝ’ပြု။ (ဝုဒ္ဓိပြု၊
ယထာဘူဇံ)။ ။ကာရုညံ—‘ကရုဏာယေဝ’ပြု။ ။
ပတ္တကလ္လံ—‘ပတ္တကာလမေဝ’ပြု။ ။အာကာသာနဉ္စံ—
‘အာကာသာနန္တမေဝ’ပြု။ ။ဏျသက်။ န္တံ ကို ဇြပြု။ နံကို
နဂ္ဂဟိတ်ပြု။ တျကို စပြု (ဝဂ္ဂန္တ)ပြု။ ။ဒေဝတာ—
‘ဒေဝေါယေဝ’ပြု။

(၁၈) က ဝိသမာဒိဟိ။

ဘာဝေ၊ ဌ။ ဝိသမာဒိဟိ၊ ဝိသမ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ။
ပရေ၊ နောက်ဌ။ က၊ က ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။
ဝိသမဿ ဘာဝေါ ဝေသမံ၊ သုစိနော ဘာဝေါ သောစံ။ ။
ပုံစံ။

(၁၉) ရမဏိယာဒိတော ကဏ်

ဘာဝေ၊ ဌ။ ရမဏိယာဒိတော၊ ရမဏိယ အစရှိသော သဒ္ဒါ
တို့မှ။ ပရေ၊ နောက်ဌ။ ကဏ်၊ ကဏ် ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊
ဧ။ ။ ရမဏိယကံ၊ တံဘူမိ ရမဏေယကံ၊ မာနုညကံ။ ။ ပုံစံ။

(၂၀) ဝိသေသေ တရ တမိ သိကိ ယိဋ္ဌာ။

ဝိသေသေ၊ ထို့အောက် ထို့ထက် ထူးချွန်၏ ဟူသော အပါ
စါန်ကတ္တား အနက်ဌ။ တရ တမိ သိကိ ယိဋ္ဌာ၊ တရ၊ တမ၊

(၁၈) ဝေသမံ—‘ဝိသမဿ ဘာဝေါ’ပြု။ ကသက်၊ ဘာဝ
တဒ္ဒိတ်မှည့်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ သောစံ—‘သုစိနော ဘာဝေါ’
ပြု။ နည်းတူ ဣကို ယပြု။

(၁၉) ရမဏိယကံ—‘ရမဏိယဿ ဘာဝေါ’ပြု။ ကဏ်သက်၊
ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ ။ မာနုညကံ—‘မနုညဿ ဘာဝေါ’
ပြု။ နည်းတူ။

(၂၀) ပါပတရေ—‘ပါပါနံ ဝိသေသော’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် တရ
သက်၊ အကြွင်းနည်းတူ။

ဣသိက၊ ဣယ၊ ဣဋ္ဌ ငါးပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။
ပါပါနံ ပါပေသု ဝါ ဝိသေသောတိ ပါပတာရော၊ ပါပ
တမော၊ ပါပိသိကော၊ ပါပိယော၊ ပါပိဋ္ဌော၊ ပဏိတတာရော။
ပုံစံ။

(၂၁) တာဒဿတ္ထိတံ ဝီ စ။

တံ၊ ထိုဝတ္ထုသည်။ အဿ၊ ထိုသူအား။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ
အတ္ထေ၊ ဤကတ္တား သမ္ပဒါနံ အနက်၌။ ဝီစ၊ ဝိပစ္စည်း
သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ။ မေဓံ အဿ အသ္မိံ ဝါ
အတ္ထိ တံ မေဓာဝီ၊ မာယာဝီ ။ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ၊ သ၊ ဝ၊ အာလ၊ ဣလ၊ ဣဝ၊ စသည်ကို ဆည်း
၏။ ။ သုမေဓေသော၊ သုမေဓော၊ သုမေဓံ။ ။ ဣမိနာ၊
ဝ တွံ ဝယသ၊ ဣပုတ္တံ သုမေဓေ။ ဗြဟ္မ-စရိယံ စရေ
ယျာသိ၊ ဘိယျော ဝဏ္ဏတိ သိယာ။ ။ ဣသိံ လောမသ-က
သပံ၊ ကေသဝေါ၊ ဝါစာလော၊ ပိစ္ဆိလော၊ ဖေနိလော၊
တုဏ္ဏိလော၊ ကဏ္ဍော အဿ အသ္မိံ ဝါ အတ္ထိတံ ကဏ္ဏိံ၊ ဓနု။
ပုံစံ။

(၂၁) မေဓာဝီ—‘မေဓာ အဿ(အသ္မိံ) အတ္ထိ’ ပြု၊ ဤသုတ်
ဖြင့် ဝိသက်။ အတ္ထိ တဒ္ဓိတ်မှည့်။ မာယာဝီ-နည်းတူ။ ။
စ ရုပ်။ ။ သုမေဓေသော— ‘သုမေဓာ ယဿပြု’။ စ ဖြင့်
သ သက်၊ ရဿပြု။ ။ လောမသော— ‘လောမာနိ
ယဿ’ ပြု။ နည်းတူ၊ ကေသဝေါ— ‘ကေသာ ယဿ’ ပြု။

(၂၂) တပါဒိဏာ သိ။

တဒဿတ္တိတိ အတ္ထေ၊ တံ အဿ အတ္ထိ ဟုသောအနက်၌။
တပါဒိဏာ၊ တပာစရိသော မနောဂိုဏ်း သဒ္ဓါမှ။ ပရောဋ္ဌိ။
သိ၊ သိ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။ တပဿိ၊ ယသဿိ။
တေဇဿိ။ ။ပုံစံ။

(၂၃) ဒဏ္ဍာဒိတော ဣက-ဤ။

တဒဿတ္တိတိ အတ္ထေ၊ ၌။ ဒဏ္ဍာဒိတော၊ ဒဏ္ဍာသဒ္ဓါ
အတူရှိသော အဝဏ္ဏနသဒ္ဓါမှ။ ပရောဋ္ဌိ။ ၌။ ဣက-ဤ၊ ဣက
ပစ္စည်း ၌ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောတိ၊ ကုန်၏။ ။ဒဏ္ဍိကော၊
ဒဏ္ဍိ၊ မာလိကော၊ မာလိ။ ။ပုံစံ။

(ဒဏ္ဍိ ဇလမေတ္တတ္ထိအဏ္ဍဝေါ-၌ အဏ္ဍနောင် အမြဲ ဝ
သက်)။ ။ဝါစာလော—‘ဝါစာ(ကုစ္ဆိတာ ဗဟုဝါစာ)
ယဿ’ပြု။ ။ဝိစ္ဆိလော—‘ဝိစ္ဆိ’ ယဿတ္ထိ’ပြု။ ။ဖေနိ
လော—‘ဖေနံ ယဿတ္ထိ’ပြု။ ။တုဏ္ဍိသော—‘တုဏ္ဍမဿတ္ထိ’
ပြု။ ဂဏ္ဍိဝေါ (ဝံ) ‘ဂါဏ္ဍိ(နိ)ယဿတ္ထိ’ပြု။

(၂၂) တပဿိ—‘တပေါ ယဿတ္ထိ’ပြု။ ဤဖြင့် သိ သက်, သ
လာ။ ယသဿိ—တေဇဿိနည်းတူ။

(၂၃) ဒဏ္ဍိကော—‘ဒဏ္ဍော အဿတ္ထိ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣက
သက်၊ ဒဏ္ဍိ-ဤသက်။

(၂၄) မဇ္ဇာဒိတော ဘော။

တဒဿတ္တိတိအတ္ထေ၊ ဌံ။ မဇ္ဇာဒိတော၊ မေ အစရှိသော
သဒ္ဓါတို့မှ။ ပဇော၊ ဌံ။ ဘော၊ ရ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဇ်။
မဇ္ဇာဘော၊ ကုဉ္ဇော။ ကုဉ္ဇော ဟန္တ အဿတ္တိတိ ကုဉ္ဇော၊ မုခရော၊
သုသိရော၊ နဂါ သန္တိ အသိန္တိ နဂရံ။ ။ပုံစံ။

(၂၅) ဂုဏာဒိတော ဝန္တု။

တဒဿတ္တိတုတ္ထေ၊ ဌံ။ ဂုဏာဒိတော၊ ဂုဏ အစရှိသော
သဒ္ဓါမှ။ ပရော၊ ဌံ။ ဝန္တု၊ ဝန္တုပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဇ်။ ။
ဂုဏဝါ၊ ပညဝါ၊ ရသဝါ၊ ဩဒနော။ ရသဝတိ ရသဝန္တိ၊
ဘတ္တသလော၊ ရသဝံ၊ ရသဝန္တံ၊ ဗျဉ္ဇနံ။ ။ပုံစံ။

(၂၄) မဇ္ဇာဘော- 'မဇ္ဇာ(သာဒု ရသော)ယဿတ္တိ' ပြု။ ရသက်။ ကုဉ္ဇ
ဘော- 'ကုဉ္ဇော(ဟန္တဒန္တောဝါ) ယဿတ္တိ' ။ မုခရော- 'မုခမ-
ယတ္တိ' သုသိရော- 'သုသိ (ဆိဒ္ဓံ) အဿတ္တိ' ။ နဂရံ- 'နဂါ
(ပါသဒဒါဒယော ပါသာဏ မယာ၊ ဒေဝါယ လယာ)
သန္တိ ဧတ္ထိ' ပြု။

(၂၅) ဂုဏဝါ- 'ဂုဏော အဿတ္တိ' ပြု။ ဝန္တုသက်။ ။ ပညဝါ
- 'ပညာ တဿတ္တိ' ပြု။ ဝန္တုသက်။ ကုဉ္ဇာဒိမတ္တု-ဖြင့်
ဝန္တုကြောင့် အာဒိဗကို အရသပြု။ ရသဝါ နည်းတူ။
ရသဝတိ- 'ရသော တေယျ' ပြု။ ဝန္တုသက်။ ဣဝဏိက-
ဖြင့် ဤသက်။ န္တုသတ-ဖြင့် ဤကြောင့် န္တုကို တပြု။
ရသဝန္တိ- နည်းတူ။ ဝန္တု၊ ဤတို့ သက်။ ရသဝံ- 'ရသော

(၂၆) သတျာဒီဟိ မန္တု

တဒယတ္ထိတျတ္ထေ၊ ဌံ။ သတျာဒီဟိ၊ သတိသဒ္ဓါ အတူရှိ
သော ဣဝဏ္ဏ၊ စန္ဒော ကာရန္တ သဒ္ဓါတို့မှ။ ပရေ၊ ဌံ။
မန္တု၊ မန္တု ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။သင်္ခါမာ၊ ဝိမာ၊
ဘာနုမာ၊ ဘုမာ၊ ဂေါမာ။ ။ပုံစံ။

သတျာဒီဟိ ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် ဣမန္တု ပစ္စည်းသက်။ ။
စန္ဒိမာ၊ ပုတ္တိမာ။ ။ပုံစံ။

(၂၇) သဒ္ဓါဒိတော ဣ။

တဒယတ္ထိ တျတ္ထေ၊ ဌံ။ သဒ္ဓါဒိတော၊ သဒ္ဓါ အစရှိသော
သဒ္ဓါတို့မှ။ ပရေ၊ နောက်ဌံ။ ဣ၊ ဣ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊

အယတ္ထိ'ပြု။ မန္တုသက်၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံနပုံသကေ-
ဖြင့် သိကြောင့် နန္တုကို ဝိဘတ်နှင့်ဣကု အံပြု။ ။ရသဝန္တိ-
နည်းတူ။ သိမ္ပိဝါ-ဖြင့် သိကြောင့် နန္တု၏ဥကို အပြု။ သိ-
ဖြင့် သိကို အံပြု။

(၂၆) သတိမာ—'သတိ အယတ္ထိ'ပြု။ မန္တုသက်။ ။ဝိမာ—
'ဝိပညာ အယတ္ထိ'ပြု။ ။ဘာနုမာ—'ဘာနု(ရံသိ)ယထာ-
တ္ထိ'ပြု။ ။ဘုမာ 'ဘု (ဘုမိ-ဘမုကံ) ယထာတ္ထိ'ပြု။ ။
ဂေါမာ—, 'ဂေါ ယထာတ္ထိ'ပြု။ ။စန္ဒိမာ—'စန္ဒော
(ဒေဝပုတ္တော) ယထာတ္ထိ'ပြု။ ။ပုတ္တိမာ—နည်းတူ။ ဣမ-
န္တု ပစ္စည်းသက်။

(၂၇) သဒ္ဓါ—'သဒ္ဓါ အယတ္ထိ'ပြု။ ဣသက်။ ။ပညော-
ပညာ အယတ္ထိ' ။မစ္ဆရေ—'မစ္ဆရ မထာတ္ထိ' ။

၏။ ။ သဒ္ဓေါ၊ ပညော၊ မစ္ဆရံ အဿ အတ္ထိတိ မစ္ဆရော၊ န
မစ္ဆရော အ-မစ္ဆရော။ ။ ပုံစံ။

(၂၀) အာယုဿု.ကောရာသုန္နမ္ပိ။

မန္တမ္ပိ၊ မန္တပစ္စည်းကြောင့်။ အာယုဿ၊ အာယုသဒ္ဓါ
၏။ ဥကာရော၊ ဥအက္ခရာသည်။ အသံ၊ အသံပြုသည်။ ဟော
တိ၊ ၎င်း။ ။ အာယု-အဿ.တ္ထိ အသ္မိ ဝါ.တိ အာယသ္မာ။
ပုံစံ။

(၂၉) တ.ပုကတိ-ဝစနေ မယော။

တ.ပုကတိ-ဝစနေ၊ ထိုဖြင့် ပြုအပ်၏ ဟူသော အနက်
ဟောသဒ္ဓါသည်။ သတိ၊ ရှိလတ်သော်။ ဝါ၊ သဒ္ဓါ၏ တပွ

(၂၀) အာယသ္မာ—‘အာယု အဿတ္ထိ’ပြု။ သကျာဒီဟိ မန္တ-
ဖြင့် မန္တ။ ဤသုတ်ဖြင့် မန္တကြောင့် အာယု၏ ဥက္ခိအသ္မိ
ပြု။ နာမ်ငဲ့။ သိသက်။ အာသိမ္ပိ-ဖြင့် စီရင်။ (ဝန္တသက်
လျှင် အာယုဝါလည်း ပြီး၏။)

(၂၉) သုဝဏ္ဏမယံ—‘သုဝဏ္ဏဿ ဝိကာရော’ပြု။ (သုဝဏ္ဏန
ပကတံလည်း ပြု။) ဤဖြင့် မယ သက်။ ဝိကာရ၊ ပကတိ
တဒ္ဓိတ်မုဋ္ဌိ။ ။ သောဝဏ္ဏမယံ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ မတ္တိကာ မယော
—‘မတ္တိကာယ ဝိကာရော’ပြု။ ။ ဣဒ္ဓိမယံ—‘ဣဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗ
တ္တိ’ပြု။ ။ မနော မယော—‘မနတော နိဗ္ဗန္ဓော’ပြု။
ယောဂဝိဘာဂ။ ဒါနမယံ—‘ဒါနမော’ပြု။ ။ သီလမယံ-
နည်းထူ။ ။ တာဝနာမယံ—‘တာဝနာယောဝ’ပြု။

ကတိ၊ တဒ္ဒိဗ္ဗတ္တ၊ စသော အနက်၌။ မယော၊ မယ ပစ္စည်း
 သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။ သုဝဏ္ဏေန ပကတံ သုဝဏ္ဏဇယံ။
 သောဝဏ္ဏဇယံ ဝါ၊ ပိဋံ။ ဇွေကမ္ပယော၊ သံဇော။ ဣဒ္ဓိယာ။
 နိဗ္ဗုတံ ဣဒ္ဓိဇယံ၊ ဣပုံ။ နေတော နိဗ္ဗုန္နော မနောမယော၊ ကာ-
 ယော။ ။ ပုံ။

မယော၊ ယောဂဝိသဘာဝဖြင့် သကတ္ထ၌ သက်။ ။ ဒါနမေဝ
 ဒါနဇယံ၊ သီလဇယံ၊ ဘာဝနာဇယံ။ ။ ပုံ။

(၃၀) သင်္ချာ-ပူရဏေ မော။

သင်္ချာ-ပူရဏေ၊ သင်္ချာတို့၏ ပြည်ကြောင်းသမ္ပန်၊ ကရိုဏ်း
 အနက်၌။ မော၊ မပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။ ပဉ္စမံ
 ပူရဏော ပဉ္စမော၊ ပဉ္စမံ၊ ပဉ္စမံ။ ။ ပုံ။

မော၊ ယောဂဝိဘာဝဖြင့် သကတ္ထ၌ သက်။ ။ ဆဋ္ဌမော
 သော ပရာဘဝေါ။ ။ ပုံ။

(၃၀) ပဉ္စမော—‘ပဉ္စန္ဒ’ ပူရဏော’ပြု။ မ သက်။ ပူရဏ မှည်။
 ပဉ္စမိ—‘ပဉ္စန္ဒ’ ပူရဏီ’ပြု။ မ သက်။ ဤဆင့်။ ။ ပဉ္စမံ-
 နည်းတူ။ နပုံ။ ။ ယောဂဝိဘာဝ။ ။ ဆဋ္ဌော— ‘ဆန္ဒ’
 ပူရဏော’ပြု။ စတုဆေဟိ ထဋ္ဌာ-ဖြင့် ဋ္ဌပစ္စည်းသက်။
 ဒီတ္တပြု။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်။ ဩပြု။ ဆဋ္ဌော ပြီး၏။ ‘ဆဋ္ဌော-
 ယေဝ’ပြု။ သင်္ချာပူရဏေ ဒွိဘေကရဏ-ဖြင့် သွတ္တ၌ မ
 သက်။

(၃၁) သ ဆဿ ဝါ။

ဆဿ၊ ဆသချံသဒ္ဓါ၏။ သ၊ သပြုသည်။ ဝါ၊ ချို။
ဟောတိ၊ ၏။ ။ သဋ္ဌာ ယတနံ၊ ဆ အာယတနံ၊ သာ ဟံ၊ ဆာ
ဟံ။ သဋ္ဌော၊ ဆဋ္ဌော။ ။ ပုံစံ။

(၃၂) ကောဒိတော ဒဿ သိ။

သချံ ပူရဏိယံ၊ သချံတို့၏ ပြည့်ကြောင်း ဣတ္ထိလိင်္ဂံ။
ကောဒိတော၊ ကေ အစရှိသော သဒ္ဓါတို့မှ။ ပရဿ၊ နောက်
ဖြစ်သော။ ဒဿ၊ ဒသသဒ္ဓါ၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ ဤ၊ ဤ
ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ ကောဒသိ။ ဒု-
ဒသိ၊ တေရသိ၊ စတဒ္ဓသိ၊ ပဉ္စဒသိ၊ ပဉ္စဒသမိပါ။ ။ ပုံစံ။

(၃၃) ဒေသ သော နိစ္စဉ။

ဒေသစ၊ ဒသ သဒ္ဓါကြောင့်လည်း။ ဆဿ၊ ၏။ နိစ္စံ၊ အမြဲ။
သော၊ သောပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ သောဋ္ဌသ။ ။ ပုံစံ။

(၃၁) သဋ္ဌာယတနံ-ဆဋ္ဌာယတနံ တည်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဆ ကို
သပြု။ ။ ဆ အာယတနံ- ဝါဖြစ်။ သာဟံ- ဆာဟံ
တည်း။ နည်းတူ။ သဋ္ဌော ဆဋ္ဌောတည်း၊ နည်းတူ။

(၃၂) ကောဒသိ—‘ကောဒသာနံ ပူရဏိ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဤ
ပစ္စည်းသက် ။ ပူရဏမှည့်။ ပဉ္စဒသမိ-မ သက် ပြီးမှ ဤ ဆင့်။

(၃၃) သောဋ္ဌသ— ‘ဆစ ဒေသစ၊ (ဆဟိ အဓိကာ ဒေသ)’ပြု။
အနက်ပေး။ ဒွန် (တပျူရိသ်)ပြု။ ‘ဆဒသ’ဟု ပကတ်ပြု။
ဤသုတ်ဖြင့် ဒုသကြောင့် အကို သော ပြု။ နဒမ်ဝဲ၊ ယော
သက်။

(၃၄) အန္တေ နိဂ္ဂဟိတဉ္စ။

သင်္ချာနံ၊ သင်္ချာတို့၏။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ နိဂ္ဂဟိတံ၊ နိဂ္ဂဟိတ်
လာသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း၏။ စ၊ မဖြစ်သည်လည်း။ ခု၏။ ။
စတု-ဒ္ဒသိံ၊ ပဉ္စ-ဒသိံ၊ စတု-ဒ္ဒသိံ၊ ပဉ္စ-ဒသိံ။ ။ပုံစံ။

(၃၅) တိစ၊

သင်္ချာနံ၊ တို့၏။ အန္တေ၌။ တိစ၊ တိလာသည်လည်း။ ဝါ၊ ချို။
ဟောတိ၊ ၎င်း၏။ ။ဝိသတိ၊ တိသတိ၊ ဝိသံ၊ တိသံ၊ စတ္တာလိသံ။ ။
ပုံစံ။

(၃၆) လ ဒ-ရာနံ။

သင်္ချာနံ၊ သင်္ချာတို့၏။ ဒ-ရာနံ၊ အစိတ်ဒုအက္ခရာ၊ ရအက္ခရာ
တို့၏။ လ၊ လဝယ်၊ ဣကြီးပြုသည်။ ဝါ၊ ချို။ ။ ဟောတိ၊ ၎င်း၏။

(၃၄) စတုဒ္ဒသိံ — စတုဒ္ဒသိတည်း။ ဤသုတ်ဖြင့် ဒသသင်္ချာ၏
အဆုံး၌ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ။ပဉ္စဒသိံ — နည်းတူ၊ (နိဂ္ဂဟိတ်
လာလျှင် ဤဒီဃသည် အလိုလို ဣရဿ ဖြစ်ပေးရသည်)။
စတုဒ္ဒသိံ-ပဉ္စဒ္ဒသိံ၌ စဖြစ်။

(၃၅) ဝိသတိ — ဝိသံ(သာ) တည်း။ ဤသုတ်ဖြင့် ဝိသံ(သာ)
သင်္ချာနေခင် တိလာ၊ တေသုဝုဒ္ဓိ-ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ (အာ
ကို အရဿပြု)။ ။တိသတိ-တိသံ (သာ)တည်း။ နည်း
တူ။

(၃၆) သောဠသ-(၃၃)သုတ်ကို ကြည့်။ ။စတ္တာလိသ-စတ္တာ
ရိသတည်း။ ဤဖြင့် ရကို လပြု။ တေဠသ-တေရသ တည်း။
ဤဖြင့် ရကို လပြု။ ဒေါဿစ၌ စ ဖြင့် လကို ပြု။

(၃၇) ဝိသတိ-ဒသေသု ဗာ ဒွိသ တု။

ဝိသတိ-ဒသေသုတု၊ ဝိသတိသဒ္ဓါ၊ ဒုသသဒ္ဓါ တို့ကြောင့်
လည်း။ ဒွိသတု၊ ဒွိ သဒ္ဓါ နိသည်း။ ဗာတု၊ ဗာပြုသည်လည်း။ ဝါ၊
ချို။ ။ ဟောတိ၊ နိ။ ။ ဗာဝိသတိ၊ ဒွါဝိသတိ၊ ဗာရသ၊ ဒွါဒသ။
ပုံစံ။

တုသဒ္ဓါလွန်ဖြင့် တိ သ သဒ္ဓါကြောင့် ဗာပြု၊ တပါး
သဒ္ဓါကြောင့် ဒု၊ ဒိ၊ ဒေါပြု၊ ဝိသတိ၊ ဒသ၊ သဒ္ဓါသို့ကြောင့်
ပဉ္စ၏ ပဉ္စပြု၊ ပဉ္စပြု တို့ကိုဆည်း၏။ ။ ဗာတ္တိ သ၊ ဒုတ္တိ သ၊
ဒွေရတ္တိ သော၊ ဒု-ရတ္တိ ဒု-ဝိခံ၊ ဒု-ဝင်္ဂံ၊ ဒိ-ရတ္တိ၊ ဒိ-ဂုဏံ၊ ဒိ-ဂု၊
ဒွိဟိ ဟသတိ ကမ္ပတိ၊ ဒွိသုဝါ ဒွေဝါ ဟဒယာ အသော တိ
ဒေါ-ဟဒ္ဓော၊ ပုရိသော၊ ဒေါဟဒ္ဓိနိ၊ ဣတ္ထိ၊ ပဉ္စ-ဝိသတိ၊
ပဉ္စဝိသတိ ပဉ္စ-ရသ၊ ပဉ္စ-ရသ။ ။ ပုံစံ။

(၃၇) ဗာဝိသတိ-ဒွိဝိသတိတည်း။ ဤဖြင့် ဝိသတိကြောင့် ဒွိကို
ဗာပြု။ ဒွါဝိသတိ—ဒွိဝိသတိတည်း။ ဝါ မြစ်၍ ဗာ မပြု
ရ။ ဒွေကဋ္ဌာန-ဖြင့် ဒွိ၏ ဣကို အာပြု။ ။ ဗာရသ—ဒွိ
ဒသ တည်း။ ဤဖြင့် ဒသကြောင့် ဒွိကို ဗာပြု။ ဧကောဒိတော
ဒသရ-ဖြင့် ဒကို ရပြု။ ။ ဒွါဒသ-ဝါ မြစ်၍ ဗာမပြုရ။
ဒွေကဋ္ဌာန-ဖြင့် ဒွိ၏ ဣကို အာပြု။ ။ သဒ္ဓါလွန်-ရုပ်။
ဗာတ္တိ သ—ဒွိတိ သတည်း။ ပရဒွေဘာဝေ ဒွိတ္တပြု။ ဤ
တုဖြင့် တိ သကြောင့် ဒွိကို ဗာပြု။ ။ ဒုတ္တိ သ—ဒွိတိ သ
တည်း။ ဝါ မြစ်၍ ဗာမပြုရ။ ဒွေကဋ္ဌာန-ဖြင့် ဒွိ၏ ဣကို
အာပြု၊ ဒွေဘော်ပြု၊ ရသပြု။ ။ ဒုရတ္တိ-ဒွေရတ္တိသော
ဟုပြု။ ဒိဂုပြု။ 'ဒွိရတ္တိ' ဟု ပကတိပြု။ ကွမ်သမာသန္တ-

(၃၈) ကောဒိတော ဒသ ရ သင်္ချာနေ။

သင်္ချာနေ၊ သင်္ချာပဝေန အရာ၌။ ကောဒိတော၊ ကေ
ဒ္ဒိ၊ တိ၊ သဒ္ဒါတို့မှ၊ ပရဿ၊ သော။ ဒသ၊ ဒသသဒ္ဒါ၏အစိတ်
ဒ၏။ ရ၊ ရပြုသည်။ ဝါ၊ ချို။ ဟောတိ၊ ဇ်။ ကောပသ၊
ဗာရသ၊ ဒ္ဒါရသ၊ တေရသ၊ တေဒသ။ ပုံစံ။

ဖြင့် သမာသန္တ အ သက်။ ဣဗျေ၊ ဤ၌ တဖြင့် ဒွိကို ဒု
ပြု။ ။ဒုဝိဓံ—‘ဒွေဝိဓော (ပကာရာ) ယသ’ဤ။ ‘ဒွိဝိဓော
ပကတိပြု။ တုဖြင့် ဒွိကို ဒုပြု။ ဒုဝိဓံ—‘ဒွေ အင်္ဂါနိ
(ဒွေအင်္ဂါနိ ယသ’ပြု။ ဒွိအင်္ဂ-ပကတိပြု။ တုဖြင့် ဒွိ
ကို ဒုပြု။ ဝိလာ။ စျာလာန ဝိယုဝါ ၌ ဝါဖြင့် စျ်ကို
အယပြု၍ ဒွယင်္ဂံလည်း ငြီး၏။ ။ဒီရတ္ထံ-ဒုတ္ထံနည်းတူ
ပြု။ တုဖြင့် ဒွိကို ဒုပြု။ ။ဒီဂုဏံ—‘ဒွေဂုဏာနိ (ဒွေဂု
ဏာနိ ယသ)’ပြု။ ဒွိဂုဏ-ပကတိပြု။ တုဖြင့် ဒွိကို ဒုပြု။
ဒီဂု—‘ဒွေ ဂါဝေါ’ပြု။ ဒွိဂေါ-ဟု ပကတိပြု။ တုဖြင့်
ဒွိကို ဒုပြု။ သရော ရသော-ဖြင့် နပုံး၌ သြကို ဥရသ
ပြု။ ။ဒေါဟဋ္ဌော-ဒွိဟဋ္ဌော တည်း။ တုဖြင့် ဒွိကို ဒေါ
ပြု။ ။ဒေါဟဋ္ဌနိ—ဒွိဟဋ္ဌနိတည်း။ တုဖြင့် ဒွိကို ဒေါ
ပြု။ ။ပဏ္ဍဝိသတိ-ပဏ္ဍဝိသတိတည်း။ တုဖြင့်ပဏ္ဍကို ပဏ္ဍပြု။
ပဏ္ဍဝိသတိ-နည်းတူ။ ။ပန္နရသ၊ ပဏ္ဍရသ နည်းတူ။

(၃၈) ကောရသ—ကောဒသ တည်း။ ဤသုတ်ဖြင့် ကေမှ
နောက်ဖြစ်သော ဒသ၏ ဒကို ရပြု။ ။ဗာရသ—ဒွိဒသ
တည်း။ ဤဖြင့် ဒွိမှနောက်ဖြစ်သော ဒသ၏ ဒကို ရပြု။
ဝိသတိ ဒသေသု-ဖြင့် ဒသကြောင့် ဒွိကို ဗာပြု။ ။ဗာရ
သ-ဒွိဒသ တည်း။ နည်းတူ ရပြု။ ဒွေကုဋ္ဌာန-ဖြင့် ဒွိ၏

(၃၉) အဋ္ဌာဒိတော စ။

သင်္ချာနေ၊ ဌှိ။ အဋ္ဌာဒိတောစ၊ အဋ္ဌ၊ သတ္တ သဒ္ဓါတို့မှလည်း။
ဗရဿ၊ သော။ ဒသ၊ နိ။ ရ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ နိ။ ။
အဋ္ဌာရသ၊ အဋ္ဌာဒသ၊ သတ္တရသ၊ သတ္တဒသ။ ။ပုံစံ။

(၄၀) ဒွေ-က-ဋ္ဌာန-မာကာရော ဝါ။

သင်္ချာနေ၊ ဌှိ။ ဒွေ-က-ဋ္ဌာနံ၊ ဒွိ၊ ကေ၊ အဋ္ဌ၊ သဒ္ဓါတို့၏။
အန္တော၊ အစိတ်သရသည်။ အာကာရော၊ အာ အက္ခရာပြုသည်။
ဝါ၊ ချို့။ ဟောတိ၊ နိ။ ။ ဒွါဒသ၊ ကောဒသ၊ အဋ္ဌာဒသ။
ဒွါဝိသ၊ ဒွေဝိသ၊ ဒွါနုဝတိ၊ ဒွေနုဝတိ၊ ကေဝိသ၊ တေဝိသ၊
စတုဗ္ဗိသ၊ လ၊ အဋ္ဌဝိသ၊ အဋ္ဌနုဝတိ။ ။ပုံစံ။

ဣကို အာပြု။ ။ တေရသ—တိ ဒသတည်း။ ဤဖြင့် တိမှ
နောက်ဖြစ်သော ဒသ၏ ဒကို ရပြု။ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် တိ
ကို တေပြု။ (ဝိသတာဒိသင်္ချာကြောင့်လည်း တိကို တေပြု။
တေဝိသတိ။ ပ။ တေနုဝတိ)။ ။ တေဒသ-ဝါဖြစ်။ (အန္တ
ပကဖြစ်၍ ကေ၊ ပီနောင်လည်း ရပြု မဖြစ်ပဲ ရှိ၏။)

(၃၉) အဋ္ဌာရသ အဋ္ဌဒသ တည်း။ ဤဖြင့် အဋ္ဌမှ နှောင်း
သော ဒသ၏ ဒကို ရပြု။ ဒွေ-က-ဋ္ဌာန-ဖြင့် အဋ္ဌ၏ အကို
အာပြု။ အဋ္ဌာဒသ။ ။ ဝါ-ရုပ်။ ။ သတ္တရသ—သတ္တ
ဒသ-နည်းတူ။

(၄၀) ဒွါဒသ၊ ကောဒသ၊ အဋ္ဌာဒသ—ဒွိ၊ ကေ၊ အဋ္ဌ၊ ဒသ
တည်း။ ဤဖြင့် ဒွိ၏ ဣ၊ ကေ၊ အဋ္ဌ၏ အကို အာပြု။ ။
ဒွါဝိသ—ဒွိဝိသ တည်း။ ဒွိ၏ ဣကို အာပြု။ ။ ဒွေဝိသ

(၄၁) စတု-ဆေဟိ ထ-ဌာ။

သင်္ချာ-ပူရဏေ၊ သင်္ချာတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ သမ္ပန်၊ ကရိုဏ်း၊
အနက်၌၊ စတု-ဆေဟိ၊ စတုသဒ္ဒါ၊ ဆသဒ္ဒါတို့မှ။ ပရမီ၊ ဌ။
ထ-ဌာ၊ တဆင်ထူး ပစ္စည်း၊ ဌမ်းဘဲပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊
ကုန်၏။ ။စတုတ္ထော၊ ဆဉ္ဇာ။ ။ပုံစံ။

(၄၂) ဒိ-ဟိဟိ ဟိယော။

သင်္ချာ-ပူရဏေ၊ ဒိ-ဟိဟိ၊ ဒိသဒ္ဒါ၊ တိသဒ္ဒါတို့မှ။
ပရမီ၊ ဌ။ တိယော၊ ဤသဒ္ဒါ တိယပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊
၏။ ဒုတိယော၊ တတိယော။ ။ပုံစံ။

(၄၃) (တိယော ဒုတိယော)။

တိယော၊ တိယပစ္စည်းကြောင့်။ ဒိတိနံ၊ ဒိသဒ္ဒါ၊ တိသဒ္ဒါ
တို့၏။ ဒု-ဘာပိစ၊ ဒု၊ တပြုတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝါမြစ်။ တေသုဝုဒ္ဓိ-ဖြင့် ဣကို ပြေ။ ဒွါနဝံတိ-ဒွါဝိသ
နည်းတူ။ ဒွေနဝုတိ-ဒွေ ဝိသ နည်းတူ။ ။ဧက ဝိသက
စ၍ ဝါမြစ်သော အသန္တရုပ်တို့တည်း။

(၄၁) စတုတ္ထော—‘စတုဏ္ဍံ ပူရဏော’ပြု။ ဤဖြင့် တ သက်၊
ပူရဏမှည့်။ ။ဒိတ္တိပြု။ (စတုဏ္ဍံ ပူရဏံ စတုတ္ထိ၊ ဌိဆင့်)။
ဆဉ္ဇော-‘ဆဏ္ဍံ ပူရဏံ ဆဉ္ဇိ’။

(၄၂) ဒုတိယော—‘ဒိန္ဒံပူရဏော’ပြု။ တိယသက်။ အနန္တရသုတ်
ဖြင့် တိယကြောင့် ဒိကို ဒုပြု။ ။တတိယော—‘တိဏ္ဍ
ပူရဏော’ပြု။ အနန္တရသုတ်ဖြင့် တိကို တ ပြု။

(၄၃) အနန္တရသုတ်၌ ပြီးစေအပ်ပြီ။

တဏှာ ဒုတိယာ ပုရိသဿ ဟောတိ၊ တတိယော သော ပရာ
ဘဝေါ။ ။ပုံစံ။

အပိစသဒ္ဓါ၊ ဗာဒိဿတု၌ တုသဒ္ဓါကဲ့သို့။ တပါးအရာ၌
ဒု၊ ဝိ၊ ပြုတို့ကို ဆည်း၏။

(၄၄) တေသ.မဗျူပပဒေနာ.ဗျူဗျူ.ဒိဝဗျူ ဒိယဗျူ
ဗုတိယာ။

တေသံ၊ ထိုစတုတ္ထ၊ ဒုတိယ တတိယ သဒ္ဓါတို့၏။ အဗျူပ
ပဒေန၊ အဗျူဟူသော ရှေးနိပုဒ်နှင့်တကွ။ အဗျူ-ဗျူ-ဒိဝဗျူ-ဒိယဗျူ
ဗုတိယာ၊ အဗျူဗျူ၊ ဒိဝဗျူ၊ ဒိယဗျူ၊ အဗုတိယပြု၊
တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။အစော စတုတ္ထော ယဿာတိ
အဗျူဗျော၊ အစော ဒုတိယော ယဿာတိ ဒိဝဗျော၊ ဒိယ-
ဗျောစ၊ အစော တတိယော၊ ယဿာတိ အဗုတိယော၊ ဟတ္ထော၊
အဗုတိယော၊ ဝိဒတ္ထိ၊ အဗုတိယံ၊ အဂုံလံ။ ။ပုံစံ။

(၄၅) သဂ္ဂပါန မေကသေသ္မသကိံ။

အ-သကိံ၊ တကြိမ်မဟုတ်ရာ၌။ ဝါ၊ မဟုတ်ကုန်သော။ သ-

(၄၄) အဗျူဗျော—‘အစော စတုတ္ထော ယဿ’ပြု။ အဗျူ စတုတ္ထ
ပကတိပြု။ ဤဖြင့် စတုတ္ထသဒ္ဓါကို အဗျူပုဒ်နှင့်တကွ ‘အဗျူ-
ဗျူ’ ပြု။ ။ဒိဝဗျော၊ ဒိယဗျော—‘အစော ဒုတိယော ယ-
ဿ’ပြု။ ဤဖြင့် ဒုတိယကို အဗျူနှင့်တကွ ဒိဝဗျူဗျည်း
ကောင်း၊ ဒိယဗျူဗျည်းကောင်း ပြု။ အဗုတိယော—
အစော တတိယော ယဿ’ပြု။ ဤဖြင့် တတိယကို အဗျူနှင့်
တကွ အဗုတိယပြု။

(၄၅) ပုရိသာ— ‘ပုရိသောစ’ပုရိသောစပြု။ သမာသ် မှည့်။

ရွပါနံ၊ တူသောရုပ်သွင် သုတိ ရှိကုန်သော ပုဒ်ဗျည်းတို့၏။
ဝါ၊ တို့တို့။ ကေ-သေသော၊ တပုဒ်၏ ကြွင်းကျန်ခြင်းသည်။
ဟောတိ၊ ၏။ ။ပုရိသောစ ပုရိသောစ ပုရိသာ။ ။ပုံစံ။

ကေသေသုသကိံ၊ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝိရူပေကသေသ၊
ကေဒေသ သရူပေကသေသ တို့ကိုပြု။ ။မာတာစ ပိတာစ
မာတရော၊ ပိတရောဝါ၊ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ နာမရူပဉ္စ နာမရူပံ။ ။
ပုံစံ။

(၄၆) ဂဏနေ ဒသဿ ဒွိ-တိ-စတု-ပဉ္စ-ဆ၊ သက္က-ဗာဠ-
နဝကာနံ ဒွိ-တိ- စက္ကဘရ- ပညာ-ဆ-သတ္တာ၊ သ
နဝါယောသု ယောဉ္စ သမာသံဌိ-ရိတိံ တု-တိ။

ယောသု၊ ယောဝိဘတ်တို့ကြောင့်။ ဂဏနေ၊ ရေတွက်ခြင်း
သင်္ချာ ပဓာန အရာ၌။ အ-သကိံ၊ တကြိမ်မဟုတ်ရာ၌။ ဝါ၊

ဝိဘတ်ချေ၊ စနိပါတ်ချေ။ ပုရိသ ပုရိသ-ဟု ပကတိပြု။ ဤ
သုတ်ဖြင့် ဝိစ္စာ၌ သုတိတူ ပုရိသ ပုရိသကို ပုရိသ တခုပြု။
နာမိဇ္ဇ၊ ယောသကံ၊ အာပြု။ ယောဂဝိဘာဂ။ မာတရော—
'မာတာစ ပိတာစ'ပြု။ မာတု ပိတု-ပကတိပြု။ ဤ၌ ကေ
သေသုသကိံ-ဖြင့် အသကိံ အသကိံ (ဝိစ္စာ)၌ သုတိကဲ့
မာတု ပိတုကို မာတု ထခုပြု။ ။ပိတရော-နည်းတူ ပိတု
တခုပြု။ ။ နာမရူပံ— 'နာမဉ္စ ရူပဉ္စ နာမရူပဉ္စ' ပြု။
နာမ, ရူပ, နာမရူပကို နာမရူပ တခုပြု။

(၄၆) ဝိသံ— 'ဒသစ ဒသစ'ပြု။ ဒွန်သမာသံပြု။ ဒသ ဒသပက-
တိ ပြု။ သရူပါန-ဖြင့် ဒသ ဒသကို ဒသ တခုကြွင်းပြု။

မဟုတ်ကုန်သော။ ဒိ-တိ-စတု-ပဉ္စ-ဆ-သတ္တိ-အဋ္ဌ-နဝ ကာနံ၊
 နှစ်ခု၊ သုံးခု၊ လ၊ ကိုးခုတို့၏ အပေါင်းဖြစ်ကုန်သော ကာရီ
 ဒသ၊ သဒ္ဓါတို့၏။ ဝါ၊ တို့တွင်။ ဧကသေသဿ၊ တခု
 ကြွင်းသော။ ဒသဿ၊ ကာရီယ ဒသ၊ သဒ္ဓါ၏။ ဝိ-တိ-စတ္တာရ
 ပညာ-ဆ-သတ္တာ-သ-နဝါ၊ ဝိပြု၊ တိပြု၊ စတ္တာရပြု၊ ပညာပြု၊
 ဆပြု၊ သတ္တပြု၊ အသပြု၊ နဝပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။
 ယောနဉ္စ၊ ယောဝိဘတ်တို့၏လည်း။ ဤသ.မာသံ ဌိ-ရိ-တိ-
 တု.တိ၊ ဤသံပြု၊ အာသံပြု၊ ဌိပြု၊ ရိပြု၊ တိပြု၊ ဤတိပြု၊ ဥတိပြု၊
 တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒသစ ဒသစ ဝိသံ၊ အာပစ္စည်း၊ တိအာဂုံလာလျှင် နိဂ္ဂဟိတိ
 ကျေ၊ တိက္ခန္ဓာ ဝိသံ ဝိသာ ဝိသဟိ ဝိသာယ ဝိသဟိယာ တိက္ခန္ဓာ
 နံ၊ ဒသစ ဒသစ ဒသစ တိံ သံ တိံ သာ တိံ သတိ။ ဤကို ရသပြု၍
 နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဒသစ ဒသစ ဒသစ ဒသစ စတ္တာရီသံ၊ ရကိုလပြု၊
 စတ္တာလီသာ၊ ပညာသံ ပညာသာ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ပဏ္ဍာပြုလျှင်
 ပဏ္ဍာသံ၊ ပဏ္ဍာသာ၊ သဌိ၊ ဆကို သ-ပြု၊ သတ္တရိ၊ အသံတိ၊
 နဝတိ၊ ကေန-နဝတိယာ စိတ္တာနံ၊ စိတ္တာန.မေက္ခန္ဓာ နဝတိ
 ဟောတိ။ ။ပုံစံ။

နာမ်ငဲ့၊ ယောသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ယောကြောင့် နှစ်ဆယ်
 ဟော ဧကသိသံ ဒသကို စိပြု။ ယောကို ဤသံပြု။ သရ
 လောပေါ ဖြင့် စီရင်။ နာမ်ငဲ့။ သိသက်၊ ချေ။ ။ဝိသာ—
 ရှေးနည်းဝိသံ ပြီးစေ၍ အာပစ္စည်းသက်၊ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။
 ဝိသဟိ- ရှေးနည်းဝိသံ ပြီးစေ၍ ဝိစ-ဖြင့် တိလာ၊
 နိဂ္ဂဟိတ်ချေ။ ။တိံ သံ၊ တိံ သာ၊ တိံ သတိ—ဒသ

(၄၇) စတု-ပပဒဿ တု လောပေါ ဥတ္တရ-ပဒါဒိ စသ
စု-စော.ပိ နဝါ။

ဂဏနေ၊ ဌ။ စတု-ပပဒဿ၊ စတုဟူသော ငွေ့နီးပုဒ်၏။ တု၊
တုသဒ္ဒါသည်။ လောပေါ၊ ကျေပျောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။
ဥတ္တရ-ပဒါဒိ စသ၊ တုကျေပျောက်၍ နောက်ပုဒ်နှင့် နီးကပ်
သော စသဒ္ဒါ၏။ စုစော.ပိ၊ စုပြု၊ စောပြုတို့သည်လည်း။ နဝါ၊
အချို့။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ စုဒ္ဒဿ၊ စောဒ္ဒဿ၊ စတုဒ္ဒဿ။
ပုံစံ။

အပိသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယတ္ထကို ပေါင်း၏။ ဥပပဒ ဟုတ်သော
စ သဒ္ဒါ၏ ဝိကင်အားဖြင့် ကျေခြင်း၊ စု၊ စောပြုခြင်းတို့ကိုလည်း
ဆည်း၏။ ။ တာလိသံ၊ စုတ္တာလိသံ၊ စောတ္တာလိသံ၊ စတ္တာ-
လိသံ။ ။ ပုံစံ။

သုံးလီ တည်၍ တခုကြွင်း ဒသကို တိပြု။ ယောကို ဤသံပြု။
သန္တိပြု။ ဤကို ရသပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ၍ ဝိသံ-စသည်ကဲ့သို့
ပြီးစေ။ အကြွင်းလွယ်ပြီ။

(၄၇) စုဒ္ဒဿ—စတ္တာရောစ ဒသစ (စတုဟိ အဓိကာဒသ)၊
ပြု။ ဒွန်(တပျုရိသ်)မှည့်။ စတု+ဒသ-ပကတိပြု။ ဤသုတ်
ဖြင့် ဥပပဒဖြစ်သော စတု၏ တုကို ချေ။ စကို စုပြု။ ဒိတ္တံ
ပြု။ နာမ်ငဲ့။ ယောသက်။ ။ စောဒ္ဒဿ—နည်းတူ။ စုကို
စောပြု။ ။ စုဒ္ဒဿ-နဝါဖြစ်။ ။ တာလိသံ-စတ္တာလိသံ
တည်။ ဤ၌ အပိဖြင့် စ ကို ချေ။ (တ သံယုဂ် ပျောက်
လေ၏)။ ။ စုတ္တာလိသံ—စတ္တာလိသံတည်။ ဤ၌ အပိ
ဖြင့် စကို စုပြု။ ။ စောတ္တာလိသံနည်းတူ။ စောပြု။

(၄၈) ယဒနုပပန္နာ နိပါတနာ သိဇ္ဈန္တိ။

ယံယေသဒ္ဓါ၊ အကြင်သဒ္ဓါတို့သည်။ အနုပပန္နာ၊ အက္ခရာ၊
ပုဒ်၊ လိင်္ဂ၊ နာမ်၊ အဗျယ၊ သမာသ်၊ အာချာတ်၊ တဒ္ဓိတ်၊
သင်္ချာ၊ သညာ၊ ကာလ၊ ကာရက၊ သန္တိ၊ ပကတိ၊ ဝုဒ္ဓိ၊ လောပါ-
ဂမ္၊ ဝိကာရ၊ ဝိပရိတာဒေသ၊ ဝိဘတ္တိ-ဝိဘဇန၊ စသည်ကို
စီရင်သော သုတ်လက္ခဏာ မရှိ၍ မပြီး မစုံ၊ တင်၍ နေကုန်၏။
တေသဒ္ဓါ၊ ထို သဒ္ဓါတို့သည်။ နိပါတနာ- နိပါတနေန၊
မတင်စေရ ကျစေနိုင်သော ဤမဟာဝိသယ သုတ်ကြီးဖြစ်။
သိဇ္ဈန္တိ၊ ပြီးကုန်၏။

* ဣမနောကံ ဇ္ဇ၊ သမာနန္တံ၊ အပရနောကံဇ္ဈ၊ ရှေ့စစ်ခု
ကို၊ ပြုလေအသ၊ ကာလတ္ထတည်း၊ အဇ္ဇ-ပုရာ၊ သေ့မှာ
တနော၊ ဟိယျတ္တနံ၊ ဘဝတ္တသိ၊ ပဋိဘာဂါ၊
ကုစ္စိတာနန္တံ၊ သညာနုကမ္ပ၊ စသည်အနက်၊ က၊ သက်
လေရ၊ ကိ-ယ-ကန္တံ၊ တေနောကံဗျာ၊ ပရိမာဏ၊ နက်
တ္တကန္တံ၊ သက်ရအာဝန္တ၊ အစပြုသည်။ ။ ယဒနု
သုတ်ကြီးအရာတည်း။

ဣမသ္မိံ ကာလေ အဇ္ဇ၊ သမာနေ ကာလေ သဇ္ဇ၊ သဇ္ဇကံ၊
အပရဇ္ဈ၊ အဇ္ဇ ဘဝံ အဇ္ဇတနံ၊ အဇ္ဇတနံ၊ သွာတနံ၊ ပုရာတနံ၊
ဟိယျတ္တနံ၊ ဟိယျတ္တနံ၊ ဟတ္ထိနော ဝိယ ဟတ္ထိကာ၊ အသ

(၄၈) အဇ္ဇ—ဣမ တည်း။ ‘ဣဒါနိ’ ဟု ပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဣမ
နောင် ဣဒါနိကာလ၌ ဇ္ဇသက်။ ဣမကို အပြု။ ။ သဇ္ဇ၊

ကော၊ ကုစ္ဆိတော သမဏော သမဏကော၊ ဘိက္ခုကော၊ မုဏ္ဍ
 ကော၊ အဟော ဝတ ရေ အမှာကံ ပဏ္ဍိတကော၊ ပဒုမကဏ္ဍိကာရံ၊
 ကဏကေ ဥဋ္ဌာပေတွာ ကတံ ကတကံနာမ၊ ဘဘ
 ကော၊ ကဟ ကေပုတ္တက၊ ကဟံ ကေပုတ္တက၊ ကိံ ပရိမာဏ၊
 မဿာတိ ကိတ္တကံ၊ ယတ္တကံ၊ ဘတ္တကံ၊ ဧတ္တကံ၊ ယာဝါ၊ တာ
 ဝါ၊ ဧတ္တာဝါ၊ ဧတ္တာဝန္ဓော၊ ဧတ္တာဝတာ၊ တောဝ ပရ
 မော သိယာ။ ။ပုံစံ။

—သမာနတည်။ သမာနေ အဟနိဉ် ဤဖြင့် ဇူသက်။
 သမာနကို သပြု။ အပရဇူ-အရသ္မိံ အဟနိဉ် ဇူသက်။
 အဇူတနံ—အဇူတည်။ ‘အဇူ ဘဝံ’ ပြု။ ဘဝဉ် တန သက်။
 အဇူတနိ—ဤဆင့်။ သွာတနံ-သွေတည်။ ‘သွေဝံဘ’ ပြု။
 တနသက်။ ဧကို အာပြု။ ။ပုရာတနံ—‘ပုရာဘဝံ’ တနဘက်။
 ဟိယုတ္တနံ—ဟိယု တည်။ ‘ဟိယျော ဘဝံ’ ပြု။ တနသက်။
 ဒ္ဒိတ္တပြု။ ။ဟိယုတ္တနိ-ဤဆင့်။ ဟတ္တိကာ—ဟတ္တိတည်။
 ‘ဟတ္တိနောဝိယ’ ပြု။ ပတိဘာဂ ဉ် က သက်။ ရဿပြု။
 နာမ်ငဲ့၊ ယောသက်။ ။အဿကာ-အဿတည်။ ‘အဿာ
 ဝိယ’ ပြု။ ပတိဘာဂဉ် က သက်။ ။သမဏကော-သမဏ
 တည်။ ကုစ္ဆိတော သမဏော’ ပြု။ ကုစ္ဆိတဉ် တသက်။
 ဘိက္ခုကော၊ မုဏ္ဍကော၊ ပဏ္ဍိတကော နည်းတူ။ ။ကတတံ
 ကဘတည်။ ‘ကတံ နာမ’ ပြု။ သညာဉ် က သက်။ ။ဘဘ
 ကော-ဘဘ ကည်။ ‘ဘဘော နာမ’ ပြု။ သညာဉ် ကသက်။
 ကေပုတ္တက—ကေပုတ္တတည်။ အနုကဗ္ဗာဉ် က သက်။ ။
 ကိတ္တကံ—ကိံ တည်။ ‘ကိံ (ပရိမာဏံ) အဿ’ ပြု။ ဣက
 သက်။ ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ကိံကို ကိပြု။ ။ယတ္တကံ, တတ္တကံ’
 ဧတ္တကံ—‘ယံ, တံ, ဧတံ (ပရိမာဏံ) ယဿ’ ပြု။ ဣက

(၄၉) ဒွါဒိတော ကောနေကတ္ထေဝ။

အနေကတ္ထေ၊ ဣထောဇံ စသညံ များသော အနက်၌။
ဒွါဒိတော၊ ဒွါ အစရှိသော သင်္ချာသဒ္ဓါမှ။ ပဓရ၊ နောက်၌။
ကောစ၊ က ပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတံ၊ ဤ။ ။သတသ
ဒွိကံ သတဒွိကံ၊ တ.မေဝ နိပါတနာ ဒွိသတံ၊ တိသတံ၊
စတုသတံ၊ ပဉ္စသတံ၊ ဆယကံ၊ လ၊ ဒသသတံ၊ သဟသံ
ဟောသံ၊ ဒွိသဟသံ၊ လ၊ ဒသ သဟသံ။ ။ပုံစံ။

(၅၀) ဒသဒသကံသတံ ဒသကာနံ သတံ သဟ-
သည ယောမိ။

၇၈၈ နေ့၌။ ယောမိ၊ ကြောင့်။ ဒသဒသကံ၊ ဆယ်ခုတို့၏ဆယ်
လီကို ဟောသော ကေသိသ် ဒသ သဒ္ဓါသည်။ သတံ၊ သတ

သက်။ တေကို ပြေ။ ။ယာဝါ,တာဝါ—'ယံ,တံ (ပရိ
မာဏံ)အသိ'ပြေ။ အာဝန္တ၊သက်။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်။ အာ
သိမိ။ ။တ္ထောဝါ—'တေ(ပရိမာဏံ)အသိ'ပြေ။ တ္ထာဝန္တ၊
သက်။ တေကို ပြေ။ ။တ္ထောဝန္တော-နည်းတူ။ နာမ်ဝဲ။
ယောသက်။ ။တ္ထောဝတာနည်းတူ။ နာမ်ဝဲ။ နာသက်။
တောဝ ပရမော-သော ဧဝ ပရမော ယသိ'ပြေ။

(၄၉) ဒွိကံ—ဒွိတည်း၊ 'ဗ္ဗေယေဝ'ပြေ။ ဤသုတ်ဖြင့် ဒွိနောင် က
သက်၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ အံပြေ။ ။ဒွိသတံ—'သတသ ဒွိကံ'
ပြေ။ 'သမာသ်, တပျရိသ်'ပြေ။ သတ ဒွိက-ပကတိပြေ။ ဤ
သုတ်ဖြင့် ကကို ချေ။ သတ ဒွိကို ချေ, နောက်ပြန်။ နာမ်
ဝဲ, သိသက်။ အကြွင်း လွယ်ပြီ။

(၅၀) သတံ—ဒသ ဆယ်လီတည်း။ ဒသ ဆယ်လီကို ဒသ တခု

ပြုသည်။ ဟောတို၏။ ဒသကာနံ၊ ဆယ်ခုတို့၏။ သတံ၊ အလီ
အရာကို ဟောသော ကေသိသံ ဒသ သဒ္ဒါသည်။ သဟဿဉ္စ၊
သဟဿ ပြုသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ။

ဒသစ ဒသစ၊ ဆယ်ခုနှင့် ကေသိသံဒသကို သတပြု၊ တရာ
ဒ္ဒန် ကေသိသံ ဒသကို သဟဿပြု၊ ကာသိသဒ္ဒါ ထောင်ဟော
ဖြစ်၍ ကာသိလည်း ပြုသင့်၏။

(၅၁) ယာဝဒုတ္တရိ ဒသဂုဏိတဉ္စ။

ယာဝဒုတ္တရိ၊ သဟဿမှ ဆက်၍ အထက်အသင်္ချေယျတိုင်
အောင်။ ဒသ ဂုဏိတဉ္စ၊ ဆယ်ခု တို့ဖြင့် မြောက်အပ် သည်
လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။

စသဒ္ဒါဆမ္ပိဏ္ဍန၊ ဒသစ ဒသစ၊ တထောင်နှင့် ကေသိသံ
ဒသ သဒ္ဒါကို၊ တနည်း- ကာသိစ ကာသိစ၊ ဆယ်ခုနှင့် ကေ
သိသံ ကာသိကို ဒသ သဟဿပြု၊ တနည်း နယုတပြု၊ ဒသဟိ
ဂုဏိတံ သဟဿံ ဒသသဟဿံ ဟု တပွဲရိသံ သမာသံလည်း
တုံရ၏။ ဒသ သဟဿ သဒ္ဒါ၊ နယုတ သဒ္ဒါတို့ကား တ

ကြွင်းပြု။ ယောသက်။ ဤဖြင့် ယော ကြောင့် ဆယ်ခု
ဆယ်လီ ဟော၊ ဒသကို ယောနှင့်တကွ သတပြု။ နာမ်
ဇဲ့။ ။ သဟဿံ—ဒသ တရာတည်း။ တခုကြွင်းပြု။ ယော
သက်။ ဆယ်ခု တရာဟော ဒသကို သဟဿပြု။ နာမ်ဇဲ့။

(၅၁) ဒသ သဟဿံ—ဒသ တထောင်တည်း။ ဒသ တထောင်
ကို ကေသိသံပြု။ ယောသက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ကေသိသံ ဒသ

သောင်းကို ဟောကုန်၏။ ထို့အတူ သောင်း ဆယ်လီသည် သတသဟဿ၊ လက္ခဏ တသိန်း မည်၏။ သိန်းဆယ်လီသည် ဒသသတ သဟဿ၊ နိယုတ တသန်း မည်၏။ သန်းဆယ်လီ သည် ကောဋိမည်၏။ တစ်နှင့် သူည ခုနစ်လုံးရေး၊ ကုဋေခု၊ ကုဋေဆယ်၊ ကုဋေရာ၊ ကုဋေထောင်၊ ကုဋေသောင်း၊ ကုဋေသိန်း၊ ကုဋေသန်း၊ ကုဋေ အလီ တကုဋေသည် ပကောဋိ မည်၏။ ထို့အတူ ပကောဋိအလီ တကုဋေသည် ကောဋိ ပကောဋိမည်၏။ အသင်္ချေတိုင်အောင် ကုဋေနှင့် ချည်းမြှောက် ၍ တက်၊ ထိုသင်္ချေတို့၏ အစဉ်လီ ဝုတ်ကို ဤသို့သိ။

- (၁) သတံ၊ သဟ၊ နယုတံ၊
လက္ခံ၊ နိယုတ၊ ကောဋိယော၊။
ပကောဋိ၊ ကောဋိပကောဋိ၊
နဟုတံ၊ နိန္ဒဟုတံ ပီစ။
- (၂) အက္ခောဘိဏီ၊ တ္ထိယံဗိန္နု၊ အပ္ပုဗ္ဗေ၊ နိရပ္ပုဒံ။
အဟဟံ၊ အဗဗ၊ ဧဝေါ၊ ဣဋ္ဌံ၊ သောဂန္ဓိကုပုလံ။
- (၃) ကုမုဒံ၊ ပုဏ္ဏရီက၊ ဥ၊ ကထာန၊ စ ပဒုမံစ၊
မဟာကထာနာသင်္ချေယျမိစ္ဆေတာသု သတာဒိစ။

ကို ယောနှင့်တကွ ဒသ သဟဿပြု။ ဒသ တသောင်းကို ပြုသော ကေသိသ် ဒသကို သတ သဟဿပြု။ ဒသ တသိန်း၏ ကေသိသ် ဒသကို ဒသ သတ သဟဿပြု။ ဒသ တသန်း၏ ကေသိသ်ဒသကို ကောဋိပြု။

- (၄) ကောဠိယ.ဒိစ ဒသ-ဂုဏ်၊ သတလက္ခ.ဂုဏ် ကမာ။
စတ္တာလိသ-သတံ-သုညံ၊ အသင်္ချေယျ.န္တိ ဝုစ္စတိ။
- (၅) ဒွါ.ဒယော အဋ္ဌာရသန္တာ၊ တိ-လိင်္ဂါ ဗဟု ဝါစကာ။
ဝိသတျာဒိ နုဋတျန္တာ၊ ဣတ္ထိ-လိင်္ဂေ.က-ဝါစကာ။
- (၆) သတာ ဒိ အသင်္ချေယျ.န္တာ၊ နပုံသကာ ဒွိ ဝါစကာ။
ကောဠိတ္တယ.မက္ခောဘိဏိ၊ ဣတ္ထိ-လိင်္ဂါ-ဒွိဝါစကာ။

* ဒွိစ ဋ္ဌာရသံ၊ သုံးလိင်္ဂမုတ်၊ မြဲမှတ်ဗဟုဝုတ်။
ဝိသတျာဒိ၊ နုဋတိ၊ ဣတ္ထိ၊ ကောဝုတ်။
သတံ အံး၊ သင်္ချေသုံး၊ နပုံး၊ နှစ်ပါးဝုတ်။
ကောဠိသုံးလိ၊ ကောဘိဏိ၊ ဣတ္ထိ၊ နှစ်ပါးဝုတ်။

(၅၂) သက-နာမေဟိ။

တာသံ၊ ထိုသင်္ချာတို့၏။ ရူပါနိ၊ ရုပ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။
သက-နာမေဟိ၊ မိမိတို့၏ အမည်တို့ဖြင့်။ နိပတန္တိ၊ တင်၍မနေ
ကြ၊ ကျကုန်၏။ ဝါ နိပစ္စန္တေ၊ မပြီးမနေရ၊ ကျစေအပ်ကုန်
၏။ ။ သတသဟဿာနံ သတံ ကောဠိ၊ ကောဠိ-သတ
သဟဿာနံ သတံ ပကောဠိ၊ လ၊ ဟော၊ ကထာန-သဟ သဟဿာ

(၅၂) ကောဠိ-သတ သဟ.သ တရု၏ ကေသိသံ သတသဟ
သကို ကောဠိပြု။ ။ ပကောဠိ—ကောဠိ တရု၏ ကေ
သိသံကောဠိကို ပကောဠိပြု။ ပ။ ။ အသင်္ချေယျ—မဟာ
ကထာန တရု၏ ကေသိသံ မဟာကထာနကို အသင်္ချေ
ယျပြု။

နံသတံ အသင်္ချေယျံ။ ပုစံ။ ။ (သတတဟဿ တရာ ဒွန်
ကေသိသံကို ကောဋ္ဌိပြု-စသည်ဟူလို။)

(၅၃) တေသံ ဧကော လောပံ။

တေသံ၊ ထို ကအနုပန် ရှိကုန်သော တဒ္ဓိတ် ပစ္စည်း တို့၏
ဧကော၊ ကအနုပန်သည်။ လောပံ၊ သို့။ ပဒပ္ပတိ၊ ။ ဝါသိ-
ဋ္ဌော။ ။ ပုစံ။

(၅၄) ဝိဘာဂေ ဓာစ။

ဝိဘာဂေ၊ ဓေဗန်ခြင်းအဖို့ အစု အနက်၌လည်း။ ဓာစ၊
ဓာပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ။

ဓာ ဝိဘာဂေ ပကာရေစာ၊ ကာရေ အဿတ္ထိယံပိစ-
ဟူသော လေးနက်တို့တွင် ကြွင်းသုံးနက်ကို ရှေ့ စသဒ္ဓါဖြင့်၊
သောပစ္စည်းကို နောက်စသဒ္ဓါဖြင့် ဆည်း၏။

ဧကေန ဝိဘာဂေန ဧကော၊ ဒွိဟိ ဝိဘာဂေဟိ၊ ပကာရေ
ဟိ၊ အာကာရေဟိ ဝါ ဒွိဓာ၊ ဒုဓာ၊ ဒွေဓာ၊ တိဓာ၊ တေဓာ၊
စတုဓာ၊ ဗဟုဓာ၊ သဟဿဓာ၊ ဤပုဒ်တို့ကား တတိယန္တ
နိပါတ်။ ပဉ္စ ဝိဓာ ပကာရာ အဿ အတ္ထိတံ ပဉ္စဓာ၊ ဝိဘတ်
ခုနစ်ပါး၊ ဝုဏ်နှစ်ပါးဆံသော နိပါတ်။ သုတ္တေန ဝိဘာဂေန
သုတ္တဿာ၊ ပဒသော၊ သပ္ပသော၊ ။ ပုစံ။

(၅၃) တေသံ ဧကော လောပံ—ရှပ်။ ။ ဝါသိဋ္ဌော—ပထမ
သုတ်ကြည့်။

(၅၄) ဧကော—ဧကတည်။ ဧကေန ဝိဘာဂေန အနက်၌ ဤ
သုတ်ဖြင့် ဓာသက်။ ။ ဒွိဓာ-နည်းတူ။ ။ ဒုဓာ-ဒုပြု။ ။

(၅၅) သဗ္ဗနာမေဟိ ပကာရ-ဝ စနေ တု ထာ။

သဗ္ဗ နာမေဟိ၊ သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်တို့မှ။ ပဓရာ နောက်၌။
ပကာရ-ဝစနေ၊ ပကာရ သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော အထူး
အပြားအနက်၌။ ထာ, တု၊ ထာပစ္စည်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊
၏။ ။သော ပကာရော တထာ၊လ၊တေသု ပကာရေသု တထာ၊
သဗ္ဗထာ။ ။ပုံစံ။

တုသဒ္ဓါ,တာပစ္စည်းကို ဆည်း၏။ ။တတတ္ထာ။ ။ပုံစံ။

(၅၆) ကိ.မိမေဟိ ထံ။

ကိ.မိမေဟိ၊ ကိံသဒ္ဓါ, ဣမသဒ္ဓါတို့မှ။ ပဓရာ နောက်၌။
ပကာရ-ဝစနေ၊ ၌။ ထံ၊ထံပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။
ကော ပကာရော၊ လ၊ ကေသု ပကာရေသု ကထံ၊ အယံ
ပကာရော၊လု၊ဣမေသု ပကာရေသု ဣတ္ထံ။ ။ပုံစံ။

ဒွေဓာ-ဣကို ဝေဒိပြု။ အကြွင်း လွယ်ပြီ။ ။ပဉ္စဓာ-ပဉ္စ
ပကာရ ယဿ'ပြု စသဒ္ဓါဖြင့် အတ္ထိအနက်၌ ဓာ သက်။ ။
သုတ္တသော-သုတ္တေန ဝိဘာဂေန အနက်၌ သော သက်။

(၅၅) တထာ-တ တည်။ သော ပကာရော။ပ။ တေသုပကာရေ
သု အနက်၌ ဤဖြင့် ထာ သက်။ တတတ္ထာ-ဟုဖြင့် တတ္ထာ
သက်။

(၅၆) ကထံ—ကိံ တည်။ ကော ပကာရော။ပ။ကေသု ပကာရေ
သု အနက်၌ ဤဖြင့် ထံသက်။ ကိဿ က ဝေစ ၌ စဖြင့်
ထံကြောင့် ကိံကို ကပြု။ ။ဣတ္ထံ—ဣမ တည်။ အယံ
ပကာရော။ပ။ ဣမေသု ပကာရေသု အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့်
ထံ သက်။ ဣမဿိ ထံ ဒါနိ-ဖြင့် ထံကြောင့် ဣမကို ဣပြု။
ဒိတ္ထပြု။

(၅၇) ဝုဒ္ဓါဒိဿရဿဝါ အ-သံယောဂန္ဓဿ သ-ဏေ။

သ-ဏေ။ ဣ အနုဗန် ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ အ-သံယောဂန္ဓဿ။ သံယုဂ် အဆုံးမရှိသော။ အာဒိဿရဿဝါ။ အစ သရ၏လည်းကောင်း။ အာဒိဗျဉ္ဇနဿဝါ။ အစပျည်း၏ အစိတ် သရ၏လည်းကောင်း။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝုဒ္ဓိပြုသည်။ စ၊ ချို။ ဟောတိ။ ။ အဘိဓမ္မိကော။ ဝေနယိကော၊ နီလေန ရတ္တာပဋ္ဌော နီလော။ ။ ပုံစံ။

(၅၈) မာယုနမာဂမော ဌာနေ။

ဌာနေ။ သင့်လျော်သော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ သ-ဏေ။ ကြောင့်။ အ-သံယောဂန္ဓာနံ၊ ကုန်သော။ အာဒိဘူတာနံ၊ အစဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ယုနံ၊ ဣဉ္ဇတို့၏။ ဝုဒ္ဓိ၊ ဝေဒ္ဓိ၊ သြဝုဒ္ဓိ ပြုသည်။ မာဟောတိ၊ မဖြစ်။ တတြ၊ ထိုဝုဒ္ဓိ အရာ၌။ အာဂမော၊ ဝေဒ္ဓိ၊ သြဝုဒ္ဓိ လာခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ။ ။ ဝေယာကရဏော၊ ဒေါဝါရိကော။ ။ ပုံစံ။ (ဝိအာကရဏ၊ ဓုအာရိက၊ ပုဒ်ဖြတ်။)

(၅၇) အဘိဓမ္မိကော- 'အဘိဓမ္မိ ဝိဒတိ အဓိတေ' ပြု။ တမဓိတေ- ဖြင့် ဣကု သက်။ အဓိတေမှည့်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ အနုဗန် ရှိသော ဣကကြောင့် အစ သရ အ ကို အာဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ဝေနယိကော- 'ဝိနယံ ဝိဒတိ အဓိတေ' ပြု။ ဣကသက်။ အစပျည်း၏ အစိတ် ဣကို ဝေဒ္ဓိပြု။ ။ နီလော-စဖြစ်။
(၅၈) ဝေယာကရဏော၊ ဒေါဝါရိကောတို့ကို ဣရာဂါ ဘဿ ဒသုတ် တမဓိတေ-သုတ်တို့၌ ပြီးစေအပ်ကုန်ပြီ။

(၅၉) အာတ္တ.၉။

ဌာနေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ သ-ဏေ၊ ကြောင့်။ အ-
သံယောဂန္ဓာန်၊ ကုန်သော။ ယုန်၊ တို့၏။ အာတ္တဉ္စ၊ အာ၏
အဖြစ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ။ ဣသိနော ဘာဝေါ
အာရိဿျံ၊ အာဏျံ၊ ဥသဘဿ ဣဒံ အာသဘံ၊ ဌာနံ၊ အာသ
ဘိ၊ ဝါစာ၊ အဇ္ဇဝံ၊ မဒ္ဒဝံ။ ။ (စသဒ္ဒါ၊ ရိအာဂုံကိုဆည်း၏။)

(၆၀) ကုစာ.ဒိ-မဇ္ဈ.တ္တရာနံ ဒိဃ-ရဿာ ပစ္စယေသုစ။

ပစ္စယေသုစ၊ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း။ အာဒိ-မဇ္ဈ.တ္တရာ

(၅၉) အာရိဿျံ—‘ဣသိနော ဘာဝေါ’ပြု။ ဣသက်။ ဤသုတ်ဖြင့်
ဏ် အနုပန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့် ဣကို အာပြု။ ရိလည်း
ဇာ။ ဏ် အနုပန်ချေ။ အဝဏ္ဏောယေ— ဤစဖြင့် ယကြောင့်
ဣကိုချေ။ ။ အာဏျံ—‘ဣဏဿ ဘာဝေါ’ပြု။ ဣသက်။
နည်းတူ ဣကို အာပြု။ အနုပန်ချေ။ အဝဏ္ဏော ယေ-ဖြင့်
ယကြောင့် အ ကို ချေ။ အာသဘံ—‘ဥသဘဿ ဣဒံ’ပြု။
ဏ ရာဂါ-ဖြင့် ဣဒံ၌ ဏ သက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဏ်အနုပန်
ကြောင့် ဥကို အာပြု။ ဏ် အနုပန် ချေ။ ။ အာသဘိ-
နည်းတူ ဤဆင့်။ ။ အဇ္ဇဝံ— ‘ဥဇ္ဇနော ဘာဝေါ’ပြု။
ဏ ဝိသမာဒိဟိ-ဖြင့် ဏ သက်။ ဤဖြင့် ဥကို အာပြု။
ဒ္ဒိတ္တပြု။ ရဿပြု။ ဈလာနမိယုဝါ၌ဝါဖြင့် ဥကို အပြု။ ။
မဒ္ဒဝံ—‘မုဒုနော ဘာဝေါ’ပြု။ နည်းတူ။

(၆၀) ပါကဋေ—ပဏ.တော တည်။ အာဒိ ဒိဃပြု။ ။ အနုပ
သဘတော-အန် + ဥပသဘတော ဖြတ်။ မဇ္ဈေ ဒိဃပြု။ ။

နံ၊ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သရတို့၏။ ကုစိ၊ ဌ။ ဒီဃ-ရဿာ၊ ဒီဃ
ပြု၊ ရဿပြု တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒီဃတ္တံ ပါကဋ္ဌာန္တု၊ သာတာဒေါ မရဝါဒိသု။

ရဿတ္တံ အဇ္ဇဝံ ဣတ္ထိ၊ ရူပါဒေါ စက-တာဒိသု။ ။ပုံစံ။

(၆၁) တေသု ဝုဒ္ဓိ-လောပါဂမ-ဝိကာရ-ဝိပရိဘာဒဒေသာ။

တေသု၊ ထိုအာဒိ မဇ္ဈတ္တရတို့၌။ ဝုဒ္ဓိ-လောပါဂမ-ဝိကာရ-
ဝိပရိဘာဒဒေသာစ၊ ပူးခြင်း၊ ကျေခြင်း၊ လာခြင်း၊ ဖောက်ပြန်
ခြင်း၊ ဆန့်ကျင်သော ဖြစ်ခြင်း၊ ဝဏ္ဏတပါးပြုခြင်းတို့သည်လည်း။
ကုစိ၊ အချို့ ပုံစံ၌။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။

အာတိဓမ္မိဘော၊ သုခသေယျာ၊ မာဂဇော။ (ဝုဒ္ဓိ-၃)
တာလိသံ၊ ကတ္တု-ကဒမော၊ ဘိက္ခု။ (လောပ-၃) ဝုတ္တော၊
သသီလဝါ၊ ဝေဒလ္လံ။ (အာဂုံ-၃) အာရိသံ၊ ဝရာရိသံ၊ သုခါနိ။
(ဝိကာရ-၃) ဥဂ္ဂဘော၊ သမုဂ္ဂဘော၊ ဒိဂု။ (ဝိပရိ-၃) ယုနံ၊ နျာ
ယောဂေါ၊ သဗ္ဗ-သေယျာ။ (အာဒေသ-၃)။ ။ပုံစံ။

ရေဝါ-မရဝ တည်း။ အန္တ ဒီဃပြု။ ။အဇ္ဇဝံ—အာဇ္ဇဝံ
တည်း။ အာဒိ ရဿပြု။ ။ဣတ္ထိရူပံ-ဣတ္ထိရူပံ။ ခန္ဓေ ရဿ
ပြု။ ။မဟုနဒိ-ကော- 'ဗဟုနဒိကော'။ ကကြောင့် ဤဒီဃ
ကို ရဿပြု။ ။သဗ္ဗညုတာ- 'သဗ္ဗညုတာ'၊ တာကြောင့်
ဤကို ဥ ရဿပြု။

(၆၁) တေသုဝုဒ္ဓိ၊ လောပါဂမ—။

(၆၂) အ-ယု၊ ဝဏ္ဏာနဉာယော ဝုဒ္ဓိ။

အ-ယု၊ ဝဏ္ဏာနံ၊ အ အက္ခရာ၊ ဣဝဏ်၊ ဥဝဏ်တို့၏။
အာယောစ၊ အစဉ်အတိုင်း အာ၊ ဧ၊ သြပြုသည်သာလျှင်။ ဝုဒ္ဓိ၊
ဝုဒ္ဓိမည်၏။ ။ အဘိဓမ္မိကော၊ ဝေဒနတေယျော၊ ဝေဏီကော၊
သြဋ္ဌပိကော၊ ဘောမံ။ ။ ပုံစံ။

သဒ္ဓါ၊ နိဝတ္တာပနာဝ ဓာရဏ၊ အဘိဓမ္မိကော၊ ဝိနတေ
ယော၊ ဝိဏီကော၊ ဥဋ္ဌပိကော၊ ဘောမံ၊ ဘူမံ၊ ဘူမံ၊ စသည်၌
ဝုဒ္ဓိကို တားမြစ်၏။ ။ ဝုဒ္ဓိ သဒ္ဓါလွန်ဖြင့် အင်္ဂ-မာဂဓိကော၊
နေဂမ-ဇာနပဒါ၊ စသည်၌ ဥတ္တရပဒ ဝုဒ္ဓိကို ပြ၏။

ဣတိ တဒ္ဒိတ-ကပေါ ခဋ္ဌော။ ၆၂။

ဣတိအယံ၊ ဤခြောက်ဆယ်နှစ်သုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရဏ်
အပေါင်းသည်။ ဆဋ္ဌော၊ သော။ တဒ္ဒိတ-ကပေါ၊ တဒ္ဒိတ်
ကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

ဤတဒ္ဒိတ်ခြောက်ဆယ် နှစ်သုတ်တွင် သညာ၊ အဓိကာရ၊
ပရိဘာသ၊ ဝိဓိသုတ်မည်မျှစီ။ သာမညံ၊ အဗျယ၊ ဘာဝ
တဒ္ဒိတ် သုံးပါးကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ သာမည
တဒ္ဒိတ် တဆယ့်လေးပါးတို့တွင်လည်း အပစ္စ၊ တရကျာဒိ၊
ရာဂါဒိ၊ ဇာတာဒိ၊ သမူဟ၊ ဌာန၊ ဥပမာ၊ နိဿိတ၊ ဗဟုလ။

(၆၅) အယုဝဏ္ဏာနဉာယော ဝုဒ္ဓိ။

ကဒ္ဒိတ်ပြီးပြီ။

ဝိသေသ၊ အသတ္တိ၊ ပကတိ၊ ပုရဏ၊ သင်္ချာတဒ္ဓိတ်ကို စီရင်
 သောသုတ်မည်မျှစီ။ အပစ္စ၊ အနေကတ္ထ၊ သုတ္တ၊ ဧကသေသ၊
 သင်္ချာ တဒ္ဓိတ် ငါးပါးကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ။ ကတ္တု၊
 ကမ္မ၊ ကရဏ၊ သမ္ပဒါန၊ အပါဒါန၊ သမ္ပန္န၊ အဓိကရဏ၊
 ဘာဝဝါစက တဒ္ဓိတ်ရှစ်ပါးတို့ကို စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ
 ရှိ၏။ သုတ်စုန်းပါသော သုတ်မည်မျှ၊ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းမည်မျှ
 ရှိ၏ဟု ရေတွက်အပ်၏။ တခုတခုသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ကို လိင်
 သုံးပါးနှင့် ဝေဖန်၍ နာမ်ဂိုဏ်း တဆယ့်သုံးပါးတို့၌ ထိုက်ရာ
 ချ၍ ပဒမာလာ စဉ်အပ်၏။ ထိုတွင် ဤဆိုသတ္တံ့ သည်တို့ကား
 သုတ်စုန်းပါသော သုတ်ကို သိရန်ဂါထာတို့ပေတည်း။

(၁) *ဧကယျော၊ အတောဏံ၊ ယေနဝါ၊
 တမဓိတေ၊ ဇာတဒိန္နံ၊
 တဒဿဋ္ဌာနံ၊ ဣတ္တတာ၊
 တဒဿတ္တိတိဝိစ၊ စ။

(၂) သတျာဒိဟိ၊ တပုကတိ၊
 သင်္ချာပုရဏ၊ ဝိသတိ။
 အဋ္ဌာဒိတော၊ သရူပါန၊
 စတူပပဒ၊ ဝိဘာဂေ။

(၃) သဗ္ဗနာမေဟိ၊ ဝုဒ္ဓါဒိ၊
 အာတ္တံ၊ ကုစာဒိမဇ္ဈေ၊ စ။
 အယုဇ္ဈာန၊ မိစ္ဆေတံ၊
 သာဓိကံ ဧကဝိသတိ။

တဒ္ဒိတ် ပစ္စည်းကား-

(က) က, ကာယန, ကာန, ကောယျ, |
 ကိ, ကဝ, ကိက, ကောရ စ။
 ကက, ကောယျက, ကုမိ.ယ, |
 ကိယ, ကကိ, တိ.လာ.ယိတတ္ထ။

(ခ) လာ.လု, ကျတ္တ, တန, တရ၊
 တမိ.သိကိ.ဋ္ဌ, ဝိ, သ, ဝ။
 အာလ, ဣစ, သိ, ဣက, ဤ, |
 ရ, ဝန္တိ, မန္တိ, ဣမန္တိ။

(ဂ) မယ, မ, ထ, ဌ, တိယ, ဇ, |
 ဇျ, တန, တက, အာဝန္တိ။
 က, ဓာ, သော, ထာ ထတ္တာ, ထ.န္တိ၊
 စောပုညာသေ.က-သတ္တတိ-

ဟူသော အကျဉ်းငါးဆယ်လေး၊ က, ကိက, ကုယ, သုံး
 ပစ္စည်းလေးထပ်စီ၊ ကောယျ, ကကိ, တာ, ကုလ, ကျ, တန,
 ဤ, က, ရှစ်ပစ္စည်း နှစ်ထပ်စီဖြစ်၍ အကျယ် ခုနစ်ဆယ်တစ်
 တည်း။

သရုပ်ခွဲနှင့်တကွ တဒ္ဒိတ်သုတ်နက် ပြီး၏။

၇-ကာရက

(၁) ယသ္မာ.ဒပေတိ ဘယံမာဒတ္ထေ ဝါ၊ တဒပါဒါနံ။

ယသ္မာဝါ၊ အကြင် အရပ်မှ သော်လည်း။ အပေတိ၊ ဖဲသွား၏။ ယသ္မာဝါ၊ အကြင်အာရမဏ ဘေးမှသော်လည်း။ ဘယံ၊ ကြောက်ခြင်း စိတ္တကြာသ ဘေးသည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။ ယသ္မာဝါ၊ အကြင် သူ့ထံမှသော်လည်း။ အာဒတ္ထေ၊ ယူ၏။ တံ၊ ထိုဖဲရာ၊ ကြောက်ရာ၊ ယူရာကာရကသည်။ အပါဒါနံ၊ အပေစ္စ ဣဒတာ အညံ့ အာဒဒါတိ ဝစနတ္ထကြောဋီ အပါဒါနံမည်၏။

(၁) ဂါမာ—ဂါမ တည်း။ 'ရွာမှဟု'— အနက်ပေးသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ဖဲရာဂါမကို အပါဒါနံမှည့်။ အပါဒါနေပဉ္စမိ ဖြင့် အပါဒါနံ၌ ပဉ္စမိကေဝုစ သွာသက်။ သွာ သ္မိနံဝါ— ဖြင့် အကာရန္တမှ နှောင်းသော သွာကို အာပြု။ ခွင်း၊ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ စောရာ—စောရတည်း။ 'သူခိုးမှ'ဟု အနက် ပေးသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ကြောက်ရာ စောရကို အပါဒါနံမှည့်။ နည်းတူ။ ပါပါ— ပါပ တည်း။ 'မကောင်းမှုမှ'ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့်

ဂါမာ အပေန္တိ မုနယော၊ စောရာ ဘယံဇာတံ၊ ဇိဂုစ္ဆတိ
နာ.ဟိရိကော ပါပါ ဂူထာ. ဝ သူကရော။ နဘာယတိ
အနောတ္တပ္ပိ၊ သလဘောဝိယ ပါဝကာ။ ပါပါ ဥတ္တသတိ ဓိရော၊
ကာစရိယမှာ သိက္ခံ ဂဏှာတိ သိသော။ ။ပုံစံ။

(၂) ဓာတု-နာမာန.မုပသဂ္ဂ, ယောဂါဒိသု.ဒိ စ။

ဓာတုနာမာနံ၊ အပါဒါန်ကို ငဲ့ကုန်သော အာချာတ်
နာမ်တို့၏။ ယောဂေါ၊ ယှဉ်ရာပုဒ်၌လည်းကောင်း။ ဥပသဂ္ဂ
ယော ဂါဒိသုပိစ၊ ဥပသာရ၏ ယှဉ်ရာပုဒ် အစရှိသည်တို့၌ လည်း
ကောင်း။ ယံ၊ အကြင် ကာရကသည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ တံ၊ ဆို
ကာရကသည်။ အပါဒါန်၊ မည်၏။

မစက်ဆုပ်ရာ ပါပကို အပါဒါန်မှည့်။ ။ဂူထာ- ဂူထ
တည်။ ‘မစင်မှ’ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် နည်းတူ။ ။
ပါဝကာ-ပါဝက တည်။ ‘မီးမှ’ဟု အနက်ပေးသောကြောင့်
ဤသုတ်ဖြင့် မကြောက်ရာ ပါဝကကို အပါဒါန်မှည့်။ ။
ပါပါ-ပါပ တည်။ ‘အကုသိုလ်မှ’ဟု အနက်ပေးသော
ကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် မလန့်ရာ ပါပကို အပါဒါန်မှည့်။ ။
အာစရိယမှာ-အာစရိယ တည်။ ‘ဆရာမှ’ဟု အနက်ပေး
သောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ယူရာအာစရိယကို အပါ
ဒါန်မှည့်။ အပါဒါနေ ပဉ္စမီ-ဖြင့် အပါဒါန်၌ ပဉ္စမီ ကေ
ဝုန်သွာသက်။ သွာဟိ သ္မိံနံ-ဖြင့် သွာကို မှာပြု။

(၂) ဗုဒ္ဓသွာ-ဗုဒ္ဓတည်။ ‘ဘုရားမှ’ဟူသော အနက်၌ ပရာ ရှေး
ရှိသောဇိဇာတ်၏ ယှဉ်ရာ ဗုဒ္ဓကို ဤသုတ်ဖြင့် အပါဒါန်
မှည့်။ အပါဒါနေ ပဉ္စမီ-ဖြင့် အပါဒါန်၌ ပဉ္စမီကေဝုန်

အာဒိ သဒ္ဓါဖြင့် နိပါတ်ယှဉ်ရာပုဒ်ကို၊ အပိသဒ္ဓါဖြင့် ကာရ
က မဇ္ဈပုဒ်ကို၊ စသဒ္ဓါဖြင့် ဘယ်ဟာ ဝစုံတခုနှင့်မျှ မယှဉ်ပဲ
သင့်ရာပုဒ်ကို အပါဒါန် မှည့်ရ၏။

ဗုဒ္ဓသွာ ပရာဇေန္တိ အည-တိတ္ထိယာ၊ ဟိမဝတာ ပဘဝန္တိ
ပဉ္စမဟာ-နဒိယော၊ အနောတတ္တာ မဟာသရာ (ခတ်ယှဉ်)။
ဥရသ္မာ ဇာတော၊ သရမ္မာ ပရော၊ နာ-ညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ။
(နာမ်ယှဉ်။) အပသာလာယ အာယန္တိ၊ အာပဗ္ဗတာ ခေတ္တံ၊
အာဗြဟ္မလောကေ သဒ္ဓေါ။ ပရိပဗ္ဗတာ ဒေဝေါ ဝဿတိ၊
ဗုဒ္ဓသ္မာ ပတိ ဒေသေတိ၊ သဏ-မဿ တေလသ္မာ ပတိဒေဝါတိ။

သွာသက်။ ဟိမဝတာ—ဟိမဝန္တာ တည်။ ‘ဟိမဝန္တာမှ’
ဟူသော အနက်၌ ပရှေးရှိသော ဘူဇာတ်၏ ယှဉ်ရာ
ဟိမဝန္တာကို ဤသုတ်ဖြင့် အပါဒါန်မှည့်။ အပါဒါနေ
ပဉ္စမိ-ဖြင့် အပါဒါန်၌ ပဉ္စမိကေဝုစ် သွာသက်။ အမှတု-
မှန္တာ-ဖြင့် သွာကို နာမ်ဝဲ။ တောတိတာသ-ဖြင့် နာ
ကြောင့် နာနှင့်တကွ န္တာကို တာပြု။ ။ အနောတတ္တာ—
အနောတတ္တ တည်။ လွယ်၏။ ။ ဥရသ္မာ—ဥရ တည်။
‘ရင်မှ’ ဟူသော အနက်၌ ဇာတနာမ်ပုဒ်၏အယှဉ်ဥရကို ဤ
ဖြင့် အပါဒါန်မှည့်။ ။ သရမ္မာ—သရတည်။ ‘သရမှ’ ဟူ
သော အနက်၌ ပရနာမ်ပုဒ်၏ယှဉ်ရာ သ.ရကို အပါဒါန်
မှည့်။ ။ ဒုက္ခာ—ဒုက္ခတည်။ ‘ဒုက္ခမှ’ ဟူသော အနက်၌
အညနာမ်ပုဒ်၏ ယှဉ်ရာ ဒုက္ခကို အပါဒါန်မှည့်။ ။ သာလာ
ယ—သာလာ တည်။ ‘ဇရပ်မှ’ ၌ အပ ဥပသာရ ယှဉ်ရာ
သာလာကို အပါဒါန်မှည့်။ အပါဒါနေ ပဉ္စမိ-ဖြင့် အ.ပါ
ဒါန်၌ ပဉ္စမိ ကေဝုစ် သွာ သက်။ သတောနာဒိန်-ဖြင့်

(ဥပသက္ကယျဉ်)ရိတေ သဒ္ဓမ္မာ.ဝိနာ သဒ္ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မံ သဒ္ဓမ္မေန
 ကုတော သိုခံ လဘတံ၊ အညတြ သုပိနန္ဒာ သုပိနန္တံ သုပိနန္တေန၊
 နာ.ညတြ ဒုက္ခာ ဒုက္ခံ ဒုက္ခေန သမ္ဘောတံ၊ နာနာကုလာ ပဗ္ဗ
 ဇိတာ၊ ယာဝဗြဟ္မလောကာ၊ အရိယေဟိ ပုထဂေဝါယံ ဇနော-
 တံ ပုထုဒ္ဓနော၊ ယတော ပဘုတံ၊ တတော ပဋ္ဌာယ။ (နိပါတ်
 ယှဉ်။)

*ရိတေနန္တံယှဉ်၊ ဝိနာ.ညတြ၊ ယှဉ်လက်က၊ ဒု, တ, ပဋ္ဌမိ
 သက်။

သမ္ဘောတံဖြစ်သော သွာကို အာယပြု၊ သန္နိပြု။
 ပဗ္ဗတာ—ပဗ္ဗတ၊ တောင်ထိ၌။ အာ ဥပသာရ၏ ယှဉ်
 ရာ ပဗ္ဗတကို အပါဒါန်မှည့်။ ဗြဟ္မလောကာ-က၊ ဗြဟ္မ
 တည်။ ဗြဟ္မာပြည်ထိ၊ ၌ နည်းတူ။ ။ပဗ္ဗတာ-ပဗ္ဗတ၊
 တောင်မှ။ ၌။ ပရိဥပသာရ ယှဉ်ရာ။ ။ဗုဒ္ဓသွာ—ဗုဒ္ဓ၊
 ဘုရားမှ။ ၌။ ဝိတိဥပသာရ ယှဉ်ရာ။ တေလသွာ-တေလ၊
 ဆီမှ။ ၌။ ။သဒ္ဓမ္မာ သဒ္ဓမ္မာ သူတော်တရားမှ။ ၌။ ရိတေ
 နိပါတ်၊ ဇိနာနိပါတ်တို့၏ ယှဉ်ရာ သဒ္ဓမ္မကို ဤသုတ်၌
 အာဒိ-ဖြင့် အပါဒါန်မှည့်။ ။သဒ္ဓမ္မံ-နည်းတူ။ သဒ္ဓမ္မေန
 လည်း နည်းတူ။ (ဒုတိယာ, တတိယာ သက်)။ ။သုပိ
 နန္ဒာ—သုပိနန္တံ ၊ သုပိနန္တေန၊ ဒုက္ခော, ဒုက္ခံ, ဒုက္ခေန
 တို့လည်း နည်းတူ။ ။ကုလာ-နာနာနိပါတ်၏ ယှဉ်ရာ။
 ဗြဟ္မလောကာ-ယာဝနိပါတ်ယှဉ်ရာ။ အရိယေဟိ—ပုထု
 နိပါတ်ယှဉ်ရာ။ ။ယတော—ပဘုတိနိပါတ် ယှဉ်ရာ။ ။
 တတော- ပဋ္ဌာယနိပါတ် ယှဉ်ရာ။ ။ပက္ခသွာ— ပက္ခ
 တည်။ ပက္ခမှ။ ၌။ ဣတော-မိဂံ။ အပါဒါန်, ကံနှစ်ပါးတို့၏

ဣတော ပက္ခသ္မာ ကောသာဝါ မိဂံ ဝိဇ္ဈတိ၊ အဇ္ဇ ဣဝေါ
ဝိဇ္ဈိတော ပက္ခသ္မာ ကောသာဝါ ဝိဇ္ဈတိ။

*ကံ.ပါဒါနိလယ်၊ ကြိယာလယ်ဟု၊ နှစ်သွယ်ကာလ၊
ဒေသ.ဒွ၊ ကာရက မဇ္ဈခေါ။

နိဒ္ဒေ သင်္ဃိကား။ ။ကတ္တုနံ ကတ္တု-ကမ္မာနံ၊ ကမ္မာ.ပါဒါ
န-သတ္တိနံ။ ကမ္မော.ကာသ-ကြိယာနဉ္စ၊ ကာလ.ဒွါ ဒီပိတာ
မဇ္ဈေ။ ဟု-ကာရက မဇ္ဈေများ၏။ ယတော-ဟံ ဘဂိနိ
အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော၊ ယတော သရာမိ အတ္တာနံ၊
ယတော ပတ္တော.သ္မိ ဝိညူတံ။ ယတွာ.မိကရဏမေ နံ အဘိ-
ဇ္ဈာ- ဒေါမနဿာ ပါပကာ အ- ကုသလှာ ဓမ္မာ အနွာ.
သဝေယျံ၊ တဿ သံဝရာယ ပတိပဇ္ဇတိ။ ။ယှဉ်ရာ မဂ္ဂိ
သော အပါဒါနိ၏ ပုံစံ။

(၃) ရက္ခဏ-တ္တာနံ မိစ္ဆိတံ။

ရက္ခဏ-တ္တာနံ၊ စောင့်ရှောက်ခြင်းအနက်ရှိကုန်သောဓာတ်
တို့၏။ ပယောဂေါ ယှဉ်ရာ၌။ ဝါ၊ ရက္ခဏ-တ္တာနံ၊ စောင့်

အလယ်ဖြစ်သော ပက္ခကို ဤသုတ်၌ အဝိသဒ္ဓါဖြင့် အပါ
ဒါနိမှည့်၊ ကောသာ-နည်းတူ။ ပက္ခသ္မာ—ပက္ခတည်း၊ ဝိဇ္ဈိ-
တော၊ ဝိဇ္ဈတိ-ကြိယာနှစ်ပါးတို့၏ အလယ်ဖြစ်သော ပက္ခ
ကို-ယတော-စာစုံတခုနှင့် မယှဉ်ရာ ယကို-ဤ၌ဖြင့် အ
ပါဒါနိမှည့်။

(၃) မစ္ဆမ္မာ-မစ္ဆ၊ 'ငါးမှ' ဟူသော အနက်၌ ဣဋ္ဌဖြစ်သော
မစ္ဆကို ဤသုတ်ဖြင့် အပါဒါနိ မှည့်။ အပါဒါနေ ပဉ္စ

ရွှောက်အပ်သော အနက်တို့တွင်။ ဣစ္ဆိတဉ္စ၊ အလိုရှိအပ်သော
 အနက်သည်လည်း။ အပါဒါနံ၊ မည်၏။ ။ကာကေ ဝါရေ-
 ဣစ္ဆိ မစ္ဆမ္မာ၊ ယဝါ ပဋိသေဇေဣစ္ဆိ ဂါဝေါ။ ။ပုံစံ။ လိုက်
 သော စသဒ္ဓါ၊ အနိစ္ဆိတကို ဆည်း၏။

ပါပါ စိတ္တံ နိဝါရယေ၊ ရာဇတောဝါ စောရတော ဝါ
 အာရက္ခံ ဂဏ္ဍန္တု။ ။ပုံစံ။

(၄) ယေန ဝါ အဒယနံ။

ယေန၊ အကြင်မြင်တတ်သသူသည်။ ဝါ၊ ၎င်း။ အဒယနံ၊
 မမြင်ခြင်းကို။ ကေနစိ၊ တစုံတယောက်သောသူသည်။ ဣစ္ဆိ
 တံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ တံ၊ ထိုမြင်တတ်သသူသည်။ ဝါ၊ ချို။
 အပါဒါနံ၊ မည်၏။ ။ဥပဇ္ဈာယမ္ပာ အန္တရဓာယတိ သိသော။
 ပုံစံ။

မိ-ဖြင့် အပါဒါနံ၌ ပဉ္စမိကေဝုစံ သွာ သက်၊ မ္ပာ
 ဖြူ။ ။ယဝါ-မုယောမ္ပာ၌ နည်းတူ။ ။စ-ရုပ်။ ။ပါ
 ပါ-ပါပ။ အကုသိုလ်မ္ပာ၌။ ။အနိဋ္ဌဖြစ်ယော ပါပကို ဤ
 ၌ စ ဖြင့် အပါဒါနံမှည့်။ ။ရာဇတော၊ စောရတော—
 သူခိုးမ္ပာ၌။ နည်းတူ။ ကွစိဘော ပဉ္စမ္ပတ္ထေ-ဖြင့် တော
 သက်၊ တွာဒယော-ဖြင့် တောကို ပဉ္စမိမှည့်။

(၄) ဥပဇ္ဈာယာ—ဥပဇ္ဈာယ၊ ဥပဇ္ဈာယံမ္ပာ၌။ ။ အဒယနိစ္ဆာ
 အန္တရဓာန၏ ယှဉ်ရာ ဥပဇ္ဈာယကို ဤသုတ်ဖြင့် အပါ
 ဒါနံမှည့်။ ။ဇောဝနေ—ဇေတဝနေ၊ ဇေတဝန်၌။ ဤ
 သုတ်ဖြင့် အန္တရ ဓာန ၎င်း ယှဉ်ရာ အပါဒါနံ မှည့်သင့်

ဝါသဒ္ဓါ၊ဝိကပ်၊ တန်ခိုးဖြူ၍ ကွယ်ဆု၌ မြစ်၏။ ။ဇော
ဝနေ အန္တရဟိတော ဘဂဝါ၊ ယက္ခော တတ္ထေ.ဝန္တရဓာ
ယိ။ ။ပုံစံ။

(၅) ဒုရန္တိက.ဒွ.ကာလ-နိမာန-တွာ လောပ-ဒိသာ၊
ယောဂ. ဝိဘက္ခာ. ရပ္ပယောဂ- သုဒ္ဓ .ပုမောစန-
ဟေတု- ဝိဝိတ္တပုမာဏ၊ ပုဗ္ဗယောဂ ဗန္ဓန ဂုဏ၊
ဝစန, ပဉ္စ, ကထန-ထောကာကတ္တုသုစ။

ဒုရန္တိကဒွ၊ လ၊ တောကာကတ္တုသုစ၊ ဒုရသဒ္ဓါ၊ ဒုရ
အနက်ရှိသော သဒ္ဓါတို့၏ ယှဉ်ရာ၊ ဒုရအနက် အန္တိက သဒ္ဓါ၊
အန္တိက အနက်ရှိသော သဒ္ဓါတို့၏ ယှဉ်ရာ၊ အဓိန္န ကာလတို့ကို
နှိုင်းယှဉ်ရာ တွာ ပစ္စယန္တကျေသော ကံ အာဓာရအရာ၊ ဒိသာ
အနက်၊ ဒိသာအနက်ရှိသော သဒ္ဓါ၏ယှဉ်ရာ၊ ဝေပန်ခြင်း

သော်လည်း အဒဿနိစ္ဆာ မရှိသောကြောင့် မမှည့်ရ။
ယောဓာရော-ဖြင့် ဩကာသမှည့်။ ဩကာသေ သတ္တမိ-
ဖြင့် ဩကာသ၌ သတ္တမိသက်။ ။တတ္ထ-တ၊ ထို၌။ နည်း
တု။ ကြံ့ထ၊ သတ္တမိယာ-ဖြင့် ထသက်၊ ဝိဘတ်မှည့်၊
ဒွိတ္တပြု။

(၅) ဂါမတော-ဂါမ။ ရွာမှာ ၌။ ဤသုတ်ဖြင့် ဒုရသဒ္ဓါ၏ ယှဉ်
ရာ ဒုရတ္ထဝါစက (အာရကာ) သဒ္ဓါ၏ ယှဉ်ရာ ဂါမ
ကို အပါဒါန်မှည့်။ တောသက်။ ။ဂါမံ, ဂါမဿ မှာ ၌။
၎င်းနည်းတူ။ စသဒ္ဓါဖြင့် ဒုတိယာ ဆဋ္ဌိ သက်။ ။ဒုရ
တော—ဒုရ၊အဝေးမှ။ ၌။ ဤသုတ်ဖြင့်ဒုရအနက်၌ အပါ

အနက်၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ အာရတီ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏
 ယှဉ်ရာ၊ ငင်ကြယ်ခြင်း၊ လွတ်ခြင်း၊ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါ တို့
 ၏ယှဉ်ရာ၊ ဟိတ်အနက်၊ ကင်းဆိတ်ခြင်း၊ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါ
 ၏ယှဉ်ရာ၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအနက်၊ ပုဗ္ဗသော သဒ္ဒါ၏ ယှဉ်ရာ၊
 နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါ ၏ယှဉ်ရာ၊ ကျေးဇူးကိုဆို
 ခြင်း၊ မေးခြင်း၊ ဖြေခြင်းအနက်၊ အနည်းငယ်ဟူသော အနက်၊
 ကာရကဟိတ် ဖောက်သော ဉာဏဟိတ် အနက်တို့၌လည်း။
 ယံအတ္ထဇာတံ၊ ဒ. ကြံင်အပါဒါနံ၊ ဟိတ်၊ ကံအရရှိသောအနက်
 သဘောသည်။ အတ္ထံ၊ ရှိ၏။ တံ၊ ထိုအနက် သဘောသည်။
 အပါဒါနံ၊ မှည်၏။

စသဒ္ဒါ၊ အပါဒါနံထိုက်သော ကျန်ပြုယုဂ်တို့ကို၊ တနည်း
 ဒုတိယာ၊ တတိယာ၊ ဆဋ္ဌိ ဝိဘတ်သက်သော ဝိဓိတို့ကိုဆည်း
 ၏။

ဒါနံမှည့်။ ပဉ္စမိသက်။ ။ ဒူရံ-ဒူရေန မှ။ ဋ္ဌိ။ နည်းတူ။
 စသဒ္ဒါဖြင့် ဒုတိယာ၊ တတိယာ သက်။ အန္တိက သဒ္ဒါ၏
 ယှဉ်ရာ အန္တိကတ္ထဝါက (အာသန္နသမိပ)သဒ္ဒါ၏ ယှဉ်
 ရာ အန္တိကအနက်တို့၌လည်း နည်းတူ။ မထုရာယ—မထု
 ရာ၊ မထုရာပြည်မှ။ ဋ္ဌိ။ ဤသုတ်ဖြင့် အဇ္ဈိကံ နှိုင်းယှဉ်ရာ
 မထုရာကို အပါဒါနံမှည့်။ ။ ဣတော—ဣမ၊ ဤကမ္ဘာမှ။
 ဋ္ဌိ။ ဤသုတ်ဖြင့် ကာလ နှိုင်းယှဉ်ရာ ဣမကိုအပါဒါနံမှည့်။
 ပါသာဒါ-တွာပစ္စည်း ကျေရာ၊ ပါသာဒိ-တွာပစ္စည်း
 မကျေသောကြောင့် အပါဒါနံမှည့်ရ။ ပြာသာဒ်ကို-
 ဟူသော ကံအနက်၌ ဒုတိယာကေဝုစံ အံသက်။ သရေ

ဂါမတော ဂါမံ ဂါမေသ ဒုရော၊ အာရကာ၊ ဒုရတော
 ဒုရံ ဒုရေန ဂါမေန အာဂတော၊ ဂါမတော၊ ဂါမံ ဂါမေန
 အန္တိကံ၊ အာသန္နံ၊ သမိပံ၊ မထုဇယ တေသု ယောဇနေသု
 သင်္ကဿံ၊ ကေနုဝုတိတော ကပ္ပေ၊ ဝိပဿီ ဘဂဝါ အဟု၊
 ပါသာဒါ သင်္ကဗေယျံ၊ ပါသာဒံ အဘိရူပိတွာ ဝါ၊ အဋ္ဌဟိ
 သဇေဟိ သေသာ၊ အဋ္ဌသရေ ထပေတွာ ဝါ၊ အာသနာ ဝုဋ္ဌာ
 တိ၊ အာသနေ နိသိဒိတွာ ဝါ၊ ယတော ဝေမံ တတော
 ဘယံ၊ ပုရတ္ထိမတော အဂ္ဂိ ပဇ္ဇလန္တိ၊ ဣတော သာ ပုရိမာ
 ဒိသာ၊ ဥဗ္ဗံ ပါဒ-တလာ အဓော ကေသ-ပတ္ထကာ၊ သီလံ-မေဓံ
 သုတာသေယျော၊ ဆန္ဒုတ္တိနံ ပါသဏ္ဍာနံ ပဇရံ၊ ယဒိဒံ သုဂ
 တ-ဝိနယော၊ အာရတီ ဝီရတီ ပါပါ၊ မဇ္ဇ-ပါနာစ သံယ

ဟိ၊ သရေနည်းတူ။ ။ အာသနာ-တွာ ပစ္စည်းကျေရာ။
 အာသနေ—တွာမကျေသောကြောင့် အပါဒါန် မမှည့်
 ရ။ နေရာ၌-ဟူသော သြကာသ၌ သံတ္ထမိ ကေဝုန် သို့
 သက်။ ။ ယတော—ယ။ အကြင်မှ။ ။ ဒိသာအနက်၌
 ဤသုတ်ဖြင့် အပါဒါန်မှည့်။ ။ တတော-နည်းတူ။ ။
 ပုရတ္ထိမတော၊ ပုရတ္ထိမာ-နည်းတူ။ ။ ဣတော၊ ဣမာ၊
 ဒိသာ ဝါစက သဒ္ဓါ၏ယှဉ်ရာ။ ။ ပါဒတလာ ကေသမတ္ထ
 ကာနည်းတူ။ သုတာ-သုတ၊ ထက်။ ။ ဤသုတ်ဖြင့်
 ခွဲဝေရာ သုတကို အပါဒါန်မှည့်။ ။ ပါသဏ္ဍာနံ-ထို့
 ထက်။ ။ ခွဲဝေရာ ပါသဏ္ဍကို အပါဒါန်မှည့်။ စသဒ္ဓါ
 ဖြင့် ဆဋ္ဌိဗဟုဝုန်သက်။ ။ ပါပါ-ပါပါမှ။ ။ ဤသုတ်ဖြင့်
 ရှောင်ကြည်ရာ ပါပါကို အပါဒါန်မှည့်။ မဇ္ဇပါနာ-နည်း

[၁၂]

မော၊ ပါဏာတိ ပါတာ ဝေရမဏံ၊ လောဘနိယေဟိ ဓမ္မေဟိ သုဒ္ဓေါ၊ မာတိတောစ ပိတိတောစ သုဒ္ဓေါ အ-သံသဋ္ဌော အနုပက္ကုဋ္ဌော အ-ဂရဟိ-တော၊ မုတ္တော-ဟံ-သဗ္ဗ-ပါသေဟိ၊ န တေ မုပ္ဖန္တိ မစ္စုနာ၊ ကသ္မာနံ တုမ္မံ ဒဟရာ န မိယရေ၊ တသ္မာတိဟ ဘိက္ခဝေ၊ ကိံ ကာရဏာ၊ ကေန ဟေတုနာ၊ တံ ကိဿဗေဟတု၊ ကိဿ တုမ္မေ ကိလမထ၊ ဝိဝိတ္တော ပါပကာ ဓမ္မာ၊ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ၊ ဒိဿသော နဝ-ဝိဒတ္တိယော၊ ဒိဿ န ဝါ။ ပုဗ္ဗေဝ သမ္မောဓာ၊ တတော ပရံ ပစ္စန္တိမာ ဇနပဒါ၊ တတော စေ ဥတ္တရိ သာဒိယေယျ၊ သတသ္မာ ဗန္ဓေ၊ သ တေန ဝါ။ ဣဿရိယာ ဇနံ ရက္ခတိ ရာဇာ၊ ဣဿရိယေန

တူ။ ။ပါဏာဟိပါတာ-နည်းတူ။ ။ဓမ္မေဟိ၊ တို့မှ။ ။ စင်ကြယ်ရာဓမ္မကို အပါဒါန်မှည့်။ ။မာတိတောစ ပိတိ တောစ-နည်းတူ။ (ပိတာဒိန မသိမှိ၌ အ သိမှိ-ဖြင့် ဥကို ဣပြု)။ သဗ္ဗပါသေဟိ၊ လွတ်ရာ သဗ္ဗပါသကို အပါဒါန် မှည့်။ ။မစ္စုနာ-နည်းတူ။ ။ စုလတော စ-ဖြင့် သွာ ကို နာပြု)။ ။ကသ္မာ-ဟိတ်အနက်၌ ကိံကို အပါဒါန် မှည့်။ ။ကိဿ-ဟိတ်အနက်၌ အပါဒါန်မှည့်။ စ ဖြင့် ဆဋ္ဌ သက်။ ။ဓမ္မာ-ကင်းဆီ ရာ ဓမ္မကို အပါဒါန်မှည့်။ ။ ကာမေဟိ-နည်းတူ။ ။ဒိဿသော၊ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း အနက် ၌-အပါဒါန်မှည့်။ ဒိဿောရေဟိ-ဖြင့် သွာ ကို သော ပြု။ ။ဒိဿေန-နည်းတူ။ စဖြင့် တတိယာ သက်။ ။ သမ္မောဓာ—ပုဗ္ဗ၏ ယှဉ်ရာ သမ္မောဓကို အပါဒါန်မှည့်။ တတော— ပရ၏ ယှဉ်ရာ။ ။တတော-ဥတ္တရိ သဒ္ဓါ၏ ယှဉ်ရာ။ ။သတသ္မာ-နှောင်ဖွဲ့ခြင်းအနက်ဟော သဒ္ဓါ၏

ဝါ။ သီလတော နံ ပသံသန္တိ သီလေနဝါ။ ပုညာယ သုဂတိံ
 ယန္တိ။ ကုတောသိ တံ၊ ပါဠိလိပုတ္တတော။ အဘိဓမ္မာ ပုစ္ဆ-
 န္တိ။ အဘိဓမ္မံ သုတံဝါ။ အဘိဓမ္မာ ကထယန္တိ။ အဘိဓမ္မေ
 ဌတံဝါ၊ ထောကာ အပ္ပမတ္တကာ ကိစ္ဆ မုစ္စတိ။ ကိစ္ဆေန
 ဝါ။ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ ဥဿန္တတ္တာ ဝိပုလတ္တာ
 ဥပ္ပန္နံ ဘောတိ စက္ခု-ဝိညာဏံ။ န တာဝိဒံ နာမ-ရူပံ အ-ဟေ
 တုကံ။ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗဒါ သဗ္ဗေသ-ဉ္စ ကေသဒိသ-ဘာဝါပတ္တိ
 တော။ ဟုတံ အ-ဘာဝတော အနိစ္စံ။ ဥဒယဗ္ဗယ-ပိဋ္ဌနာ
 ဒုက္ခံ။ အ-ဝသ-ဝတ္တိတ္တာ အနတ္တာ။ ။ပုံစံ။

ယဉ်ရာ သတကို အပါဒါန်မှည့်။ ။သတေန-နည်းတူ။
 စဖြင့် တတိယာသက်။ ။ဣဿရိယာ-ဂုဏ်ဟော ဣဿရိယ
 ကို အပါဒါန်မှည့်။ ဣဿရိယေန စဖြင့် တတိယာ သက်။
 သီလတော နည်းတူ။ ။သီလေန-စဖြင့် တတိယာ သက်။ ။
 ပုညာယ—ပုညတည်း။ ။ကုတော—ပုစ္ဆာ၌ ကိစ္စကို အ
 ပါဒါန်မှည့်။ ။ပါဠိလိ ပုတ္တတော—ဝိသုဒ္ဓါနာ၌ ပါဠိ
 ပုတ္တကို အပါဒါန်မှည့်။ အဘိဓမ္မာ—နည်းတူ။ ။
 ထောကာ—အနည်းငယ် ဟူသော အနက်၌ ထောကာကို
 အပါဒါန်မှည့်။ သွာ သက်။ အပ္ပမတ္တကာ၊ ကိစ္ဆာ-နည်း
 တူ။ ကိစ္ဆေန-စဖြင့် တတိယာ သက်။ ကတတ္တာ—
 ကတတ္တ တည်း။ ဥပက ဟိတ်ကို အပါဒါန် မှည့်။ ။ကေ
 သဒိသ ဘာဝါပတ္တိတော-ကေပတ္တိ တည်း။ နည်းတူ။ ။
 အဘာဝတော၊ ဥဒယဗ္ဗယပိဋ္ဌနာ၊ အဝ သ ဝတ္တိတ္တာ—
 နည်းတူ။

(၆) ယဿ ဒါတု ကာမော ရောစတေ ဓာရယတေ
ဝါ၊ တံ သမ္ပဒါနံ။

ယဿဝါ၊ အကြင်ကာရက အားသော်လည်း။ ဒါတု-
ကာမော၊ ပေးခြင်းငှာ အလိုရှိ၏။ ယဿဝါ၊ အားသော်လည်း။
ရောစတေ၊ မြှန်ရှက်လက်ဝင်၏။ ယဿဝါ၊ အားသော်လည်း။
ဓာရယတေ၊ ဆောင်၏။ တံ၊ ထိုပေးရာ၊ တင့်တယ်ရာ၊ ဆောင်ရာ
ကာရကသည်။ သမ္ပဒါနံ၊ သမ္ပဒါနံမည်၏။

ဘိက္ခုဿ စီဝရံ ဒေတံ၊ သမဏဿ ရောစတေ သစ္စံ၊ န မေ
ရုစ္စတံ ဘဒ္ဒန္တေ၊ ဥလူကဿာ၊ ဘိသေစနံ၊ မာ ယသ္မန္တာနံပိ
သံသ-ဘေဒေါ ရှိစ္ဆိ၊ ယဿာ၊ ယသ္မတော ခမတံ နာဂဿ
ဥပသမ္ပဒါ၊ ဒေဝ ဒုတ္တဿ သုဇဏ္ဍာ၊ ဣတ္ထံ ဓာရယတေ ယည
ဒတ္တော။ ။ပုံစံ။

(၇) သိသာသ-ဟန္တ-ဌာ - သပ-ဓာရ - ပိဟ-ကုဓ - ဒုဟိ-
ဿော သူယ-ရာဓိ . က္ခ - ပစ္စာ . သုဏ္ဍာ-အနု- ပတိ

(၆) ဘိက္ခုဿ—ဘိက္ခု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဒါဓာတ်၏ ယှဉ်ရာ ဘိက္ခု
ကို သမ္ပဒါနံ မှည့်၊ သမ္ပဒါနော စတုတ္ထိ-ဖြင့် သမ္ပဒါနံ၌
စတုတ္ထိ ကေဝုစံ သ သက် ။ ။ သမဏဿ-ရူစဓာတ်၏
ယှဉ်ရာ သမဏကို သမ္ပဒါနံမှည့်၊ ။ မေ, အမှ နည်းတူ။
အာယသ္မန္တာနံ အာယသ္မတော—ခမုဓာတ်၏ ယှဉ်ရာ
အာယသ္မန္တာကို သမ္ပဒါနံမှည့်၊ ။ ဒေဝဒုတ္တဿ-ရေဓာတ်၏
ယှဉ်ရာဆို။

(၇) ပုဗ္ဗဿ—ပုဗ္ဗ တည်။ ဤသုတ်ဖြင့် 'ဘုရားအား' ဟူသော

ဂိဏ - ပုဗ္ဗကတ္တာ.ရောစနတ္ထ - တဒတ္ထ - တု' မတ္တာ
လမတ္ထ - မညာ - နာဒရာ. ပွါဏိနိ ဂတျတ္ထ-ကမ္ပနိ
အာသိသတ္ထ- သမ္မုတိ - ဘိယျ - သတ္တမ္ပ. ထေသု စ။

သိလာသ၊ လ၊ နာဒရာ.ပွါဏိနိစ၊ သိလာသဓာတ်၊ ဟန္တ
ဓာတ်၊ ဌာဓာတ်၊ သပဓာတ်၊ ဓာရဓာတ်၊ ပိဟဓာတ်၊ အမုက်
ထွက်ခြင်း၊ မကောဇ်းပြုခြင်း၊ ငြူစူခြင်း၊ ဝန်တိုချုတ်ချယ်ခြင်း
အနက်ရှိသော ဓာတ်၊ ရာဓာတ်၊ ဣက္ခဓာတ်တို့၏ ယှဉ်ရာ၊
ပတိရှေး အာရှေးရှိသော သုဓာတ်၊ အနုရှေး ပတိရှေး ရှိသော
ဂေဓာတ်တို့၏ ရှေးဝါကျရှိ ကတ္တား၊ ပြောဆိုခြင်း အနက်ရှိ
သော ဓာတ်၏ ယှဉ်ရာ၊ ထိုထို ကြံယာ၏ အကျိုး ဖြစ်သော
သမ္ပဒါန် တုံပစ္စည်း အနက်ရှိသော သမ္ပဒါန်၊ ထိုက်ခြင်း-ပယ်
ခြင်း အနက်ရှိသော သဒ္ဓါ၏ ယှဉ်ရာ၊ မထိမဲ့မြင် အောက်မေ့အပ်၊
မရှိသေအပ်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်သည်၌လည်းကောင်း။ ဂတျတ္ထ
ကမ္ပနိစ၊ သွားခြင်း အနက်ရှိသော ဓာတ်တို့၏ ကံ၌လည်း
ကောင်း။ အာသိသတ္ထ - သမ္မုတိ - ဘိယျ - သတ္တမ္ပ. ထေသုစ။
ဘောဇံတခြင်း အနက်ရှိသော သဒ္ဓါ၊ သမ္မုတိသဒ္ဓါ၊ ဘိယျသဒ္ဓါ
တို့၏ ယှဉ်ရာ၊ သတ္တမိဝံဘတ်၏ အနက်တို့၌ လည်းကောင်း။
ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော ကာရကသည်။ ဝါ၊ ချို့။ သမ္ပဒါန်၊ မည်၏။

သိလာသဓာတ်၏ အယှဉ်ကို သမ္ပဒါန် မှည့်။ သမ္ပဒါနေ
စတုတ္ထိ-ဖြင့် သမ္ပဒါန်၌ စတုတ္ထိ ကေဝုဏ်သ သက်။ (ကြွင်း
ရုပ်တို့ကို သုတ်နက်အရ အယှဉ်ကို ကျနစွာ ဆို၍ကွက်
လေ။)

ဗုဒ္ဓဿ သိလာဃတေ ထောမေတိ၊ တုယှံ ဟနုတေ အပ
 လပတိ၊ ဘိက္ခုဿ ဥပတိဋ္ဌေယျ၊ တုယှံ သပတိ၊ တောသာ
 ပနတ္တံ သစ္စံ ကဏေတိ၊ သုဝဏ္ဏံ တေ ဓာရေတိ ဣဏာယိကော၊
 ဒေဝါပိ တေသံ ပိဟယန္တိ ပတ္တေန္တိ၊ တဿ ကုဗျ မဟာ ဝီရ၊
 ယဒိ.ဟံ တဿ ကုပ္ပေယျ၊ ဒုဟယတိ ဒုယှတိ ဇိဃံသတိ အနိဋ္ဌံ
 စရတိ ဟိံ သတိ ဒိသာနံ မေသော၊ ဣဿန္တိ တိတ္ထိယာ
 သမဏာနံ၊ ဂုဏဝန္တာနံ ဥဿုယန္တိ ဒုဇ္ဇေနာ ဂုဏ ဂိဒ္ဓေန၊ ကာ
 ဥဿုယာ ဝိဇာနတံ အာရာဓေ မေ ရညော ရာဇာနံဝါ၊ ကျာ-
 ဟံ အယျာနံ အပရုဗ္ဗာမိ အယျေဝါ။ မဏိ-ရက္ခပိလန္ဒာယ သရ
 သာမိ ဥဒိက္ခတိ၊ သိလရက္ခ ပိသန္ဓဿ ဥဒိက္ခန္တိ သ-ဒေဝကာ။
 အာယသ္မတော ဥပါလိဒ္ဓေရဿ ဥပသမ္ပဒါ.ပေက္ခော ဥပ
 တိဿော အာယသ္မန္တံဝါ ဘဂဝါ ဘိက္ခု တေ.ဒေဝေါ။
 တေ ဘိက္ခု ဘဂဝတော ပစ္စ.သောသျံ။ အာသုဏန္တိ
 ဗုဒ္ဓဿ၊ ဘိက္ခု ဇနံ ဓမ္မံ သာဝေတိ၊ တဿ ဘိက္ခုနော ဇနော
 အနု ဂိဏာတိ၊ ပတိ ဂိဏာတိ၊ သာဓုကာရ ဒါနာဒိနာ တံ
 ဥဿာဟာပေတိ၊ အာရေစယာမိ ဝေါ၊ အာမန္တယာမိ ဝေါ။
 အာမန္တေတွာ တံ ဂစ္ဆာမိ ဝါ သော သော အတ္ထော
 ယဿာတိ တ.ဒတ္ထော၊ တံ စိဝရံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ ဥိနဿ
 ပါရိပုရိယာ၊ ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မဿ သံဃဿ တုပ္ပာက.မတ္ထာယ
 ဇိဝိဘံ ပရိစ္စဇာမိ၊ နေဝ ဒဝါယ၊ န မဒါယ၊ သုဒ္ဓါယ သန္ဓေဒါ၊
 ဝိနယော သံဝရတ္ထာယ၊ ဥပေါသထော သမဂ္ဂတ္ထာယ၊ ပရိ
 သုဒ္ဓတ္ထာယ ပဝါရဏာ၊ တံ ပစ္စယေန သမာန.တ္ထော တု.
 မတ္ထော၊ လောကာ.နုကမ္ပာယ လောကံ အနုကမ္ပိတံ ဗုဒ္ဓေါ

လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဘိက္ခုနံ ဖာသု ဝိယာဏယ ဖာသု
ဝိဟရိတုံ သိက္ခာပဒံ ပညတ္တံ၊ အလံ မေ ဗုဒ္ဓေါ၊ အက္ခရတ္တော
ပုရိသ ပုဂ္ဂလော နာလံ ဒါရဘရဏာယ၊ အရဟတိ မလ္လော
မလ္လဿ၊ အလံ မေ ဗုဒ္ဓေန၊ အလုံ တေ ဣဓ ဝါသေန၊ ကံ
တေ ဇိဋ္ဌာဟိ ဒုမ္မေ၊ ကဋ္ဌဿ ကလိင်္ဂရဿဝါ တံ မညေ
ဇီဝိတံ တိဏာယပိ န မညမာနေ၊ အပ္ပေါသဂ္ဂါယ သဂ္ဂဝါ
ဂုစ္ဆတိ၊ သဂ္ဂဿ ဂမနေ ဝါ၊ မူလာယ ပဋိကဿေယျ၊
ဒကာယ နေတိ၊ ဂါမဿ ဂတော၊ ဂါမံ ဝါ၊ နိဗ္ဗာနာယ
ဝဇ္ဇိယာ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝါ၊ သုခံ ဘဝတော ဟောတု သောတ္ထိ
တေ ဟောတု သဗ္ဗဒါ၊ သာဓု သမ္ပုတိ မေ ဘဂဝတော
ဒဿနာယ၊ ဘိယျော သော မတ္တာယ၊ တုယုဉ္ဇဿ အာဝိ
ကဓောမိ၊ တဿ မေ သက္ကော ပါတုရဟောတုံ။ ။ပုံစံ။

ဤသုတ်၌ စသဒ္ဓါသည် ရွှေသုတ်က ဝါသဒ္ဓါကို ငင်၏။

* စ သဒ္ဓေန ပဟိဏေယျ၊ ကပ္ပတေ ဥပမာဉ္ဇလိ။
ပဟောတံ ဖာသုတ္ထဿေယျာဒိ ယာဂေပိ သမုစ္စိတံ-

ဟူသော သမ္ပဒါန် ဖြစ်ထိုက်သော ပြယုဂ် တို့ကိုလည်း
ဆည်း၏။

တဿ ပဟိဏေယျ၊ ဘိက္ခုနံ ဒုတံ ပါဟေသိ၊ ကပ္ပတိ
သမဏာနံ အာယောဂေါ၊ ဥပမံ တေ ကရိဿာမိ၊ အဉ္ဇလိ
တေ ပဂ္ဂဏာမိ၊ ဧကဿ ဒိန္နံ၊ ဒိန္နံ၊ တိဏ္ဏံ ပဟောတိ၊ တဿ
ဂတဿ ဖာသု ဟောတိ၊ မဏိနာ မေ အတ္ထော၊ သေယျော
မေ အတ္ထော။ ။ပုံစံ။

(ဂ) ယောဓာရော၊ တ.မောကသံ။

ယော၊ အကြင် ကာရကသည်။ အာဓာရော၊ ကြိယာ၏ မှီရာ ကတ္တာ၊ ကံတို့၏ တည်ရာသည်။ ဟောတံ၊ ၎င်း။ တံ၊ ထိုတည်ရာ အာဓာရ ကာရကသည်။ သြကာသံ၊ သြကာသ မည်၏။

ဇလေသု ခိရံ၊ တိလေသု တေလံ၊ ခဂ္ဂမ္ပိ သြဘာသော။ (ဗျာ) ဥက္ခလိယံ အာဓာမော၊ ပရိယကေံ ရာဇာ သေတိ။ (သြ) ပါဒေသု ပတိတုာ ဝန္တိ၊ ဘူမိသု စရန္တိ။ (ဝေ) ဝနေ ဟတ္ထိနော စရန္တိ၊ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ။ (သာ) ပုံစံ။ (ဗျာပိကာဓာရ- စသော၊ မုချာဓာရ- စသော အာဓာရ လေးပါး အစဉ်အတိုင်းထုတ်သည်။ ပုဒ်စစ်ကိုကြည့်၍ သိ)။

(ဇ) ယေန ဝါ ကယိရတေ၊ တံ ကရဏံ။

ယေနဝါ၊ အကြင် ကာရကဖြင့်မူလည်း။ ကယိရတေ၊ ပြု တတ်၏။ တံ၊ ထိုပြုကြောင်း ကာရကသည်။ ကရဏံ၊ ကရိုဏ်း မည်၏။ ။ ဝါသဒ္ဓါ အဝုတ္တသမုပစ္စည်း။ ဘာသဘိ၊ စိန္တေတိ၊

(ဂ) ဇလေသု—ဤသုတ်ဖြင့် နို့၏ တည်ရာ ဇလကို သြကာသ မှည့်။ သြကာသေ သတ္တမိ-ဖြင့် သြကာသ၌ သတ္တမိ ဗဟုဝစ် သုသက်။ (ကြွင်းရုပ်များကိုလည်း တွက်လေ။)

(ဇ) မနသာ—မန။ ဤသုတ်ဖြင့် 'စိတ်ဖြင့်' ဟူသော အနက်၌ ဆိုကြောင်း မနကို ကရိုဏ်း မှည့်။ ကရဏေ တထိယာ-ဖြင့် တထိယာ ကေဝုစ် နှာ သက်။ မနောဂဏာဒိတော-ဖြင့် မနောဂိုဏ်း မနမှ နှောင်းသော နှာကို အာပြု။ သသရေ ဝါ ဂမော-ဖြင့် အာပြုကြောင့် သိလာ။

ပဿတိ-စသည်ကို ဆည်း၏။ ။ဝိဟိ' လုနာတိ ဒတ္တေန၊
စက္ခုနာ စန္ဒ မိက္ခတိ။ မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊ ဘာသတိ ဝါ
ကရေတိ ဝါ စိန္တေတိ ဝါ။ ပုံစံ။

(၁၀) ယံ ကရေတိ တံ ကမ္မံ။

ယံဝါ၊ အကြင် ကာရကကိုမူလည်း။ ကရေတိ၊ ပြု၏။ တံ၊
ထိုပြုအပ်သော ကာရကသည်။ ကမ္မံ၊ ကံမည်၏။ ။လိက်သော
ဝါသဒ္ဓါ အဝုတ္တ သမုစ္စည်း။

(၁၁) ယော ကရေတိ၊ သ ကတ္တာ။

ယော၊ အကြင် ကာရကသည်။ ကရေတိ၊ ကိုယ်တိုင်ပြု
တတ်၏။ သော၊ ထိုကာရကသည်။ ကတ္တာ၊ သုဒ္ဓကတ္တာ
မည်၏။

ဂရုဋ္ဌေန ဟတော နာဂေါ၊ ဟနာပိတော ပရေန ဝါ။ ပုံစံ။
ကတ္တာယံ တိဝိဒေါ သုဒ္ဓ-ဟေတု ကမ္မပုဘေဒတော။
ဒတ္တော ကရေတိ ကာရေတိ၊ ပါနိယံ ပီယတေ သယံ။

(၁၀) ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာသို့ ရောက်မှ ဆိုလတ္တံ့။

(၁၁) ဒတ္တော-ဒတ္တ တည်း။ ဤသုတ်ဖြင့် 'ဒေဝဒတ်သည်' ဟူသော
အနက်ကို ကတ္တံဒးမှည့်။ ကတ္တရိစ-ဖြင့် ကတ္တာဒ်၌ တတိယာ
သက်သင့်သော်လည်း ကရေတိ-ဟူသော အာချာတ်
ကြိယာသည် ဟောအပ်လေပြီး ဖြစ်သောကြောင့် လိင်္ဂတ္ထေ
ပထမာ-ဖြင့် ဒေဝဒတ်-ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏ အနက်မျှ၌
ပထမာကေရုစ သိသက်။ (ကာရေတိ၏ ဒတ္တောကို အနန္တရ

(၁၂) ယော ကာရေတိ၊ သ ဟေတု။

ယော၊ အကြင် ကာရကသည်။ ကတ္တာရံ၊ ကတ္တား တပါးကို။ ကာရေတိ၊ ပြုစေတတ်၏။ သော၊ ထိုကာရကသည်။ ဟေတု (ကတ္တာ)၊ ဟေတုကတ္တားမည်၏။ ဝါ၊ ကာရိတ်ကတ္တားမည်၏။

(၁) ဒါသံ ဒါသေန ဒါသဿ၊
ဂါမေတိ ဒါသ-ဇေဋ္ဌကော။
တံ တေန တဿ ဝါ မစ္စော၊
ဂါမံ တထေ ဝ ဘူပတိ။

(၂) ဂတိ-ပုဒ္ဓိ-ဘုဇ-သဒ္ဓါ၊
ဟရ-က္ကရ သယာ ဒိနံ။
ကတ္တာ အ ကာရိတေ ယော တံ၊
ပုတ္တကမ္မန္တိ ကာရိတေ။

သုတ်၌ ပြီးစေအံ့။) ပါနီယံ—ပါနီယ။ ဤသုတ်ဖြင့် 'ရေသည်' ဟူသော အနက်ကို ကမ္မ ကတ္တားမှည့်။ ကတ္တရိစ၌ စဖြင့် ကမ္မကတ္တား၌ တတိယာ သက်သင့်သော်လည်း ပီယတေ-ဟူသော အာချာတ်ကို ယာသည် ဟောအပ်လေပြီး ဖြစ်သောကြောင့် လိဂ်တ္ထေ ပထမာ-ဖြင့် ရေ-ဟူသော လိင်ပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာကေဂုဏ် သိသက်။

(၁၂) ဒါသ ဇေဋ္ဌကော—ဤသုတ်ဖြင့် 'ကျွန်ကြီးသည်' ဟူသော အနက်ကို ဟေတုကတ္တား (ကာရိတ်ကတ္တား) မှည့်။ ကတ္တရိစ-ဖြင့် ကတ္တား၌ တတိယာ သက်သင့်သော်လည်း ဂါမေတိ-ဟူသော အာချာတ်သည် ဟောအပ်လေပြီးဖြစ်သော

(၃) ဒါသော ဂါမိယတေ ဒါသ-၊

ဇေဋ္ဌေန သောပိ သာမိနာ။

သောပိ ရညာ ဒါသ-ဇေဋ္ဌံ၊

ဒါသံ ဂါမိ ဂမာပိတော။ ။ပုံစံ။

(၁၃) ယဿ ဝါ ပရိဂ္ဂဟော၊ တံ သာမိ။

ယဿဝါ၊ အကြင် အရှင်၏လည်း။ ပရိဂ္ဂဟော၊ သိမ်းဆည်း အပ်သော ဥစ္စာသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း၏။ တံ၊ ထိုအရှင်သည်။ သာမိ၊ သာမိမည်၏။ ဝါ၊ သံ၏သမ္ပန် သံသမ္ပန် မည်၏။

ဤသုတ်ဖြင့် သံသမ္ပန်ကို မုချသာမိ မှည့်၏။ သာမိသမ္ပန်၊ သမိပ၊ သမိပိ၊ သမ္ပဟ၊ အဝယဝ၊ ဝိကာရ၊ ဝိကာရီ၊ ဌာနီ၊ ဌာန၊ ဇည၊ ဇနကသမ္ပန်၊ စသော အရာမကသော သမ္ပန်တို့ကိုကား ဝါသုဒ္ဓါဖြင့် ဆည်း၍ သဒိဿပစာ အားဖြင့် သာမိ မှည့်၏။ သာမိနော ခနံ၊ ခနဿ သာမိ၊ လ၊ ရညော ပုတ္တော၊ ပုတ္တဿ ပိုတာ၊ ရာဇာ။ ။ပုံစံ။

ကြောင့် လိင်္ဂတ္ထေ ပထမာဖြင့် ကျွန်ကြီး-ဟူသော လိင်္ဂပုဒ် ၎င်း၏ အနက်၌ ပထမာကေဇုစ် သိသက်။ ။အမစ္စော၊ ဘူပတိတို့လည်း နည်းတူ။

(၁၃) သာမိနော— သာမိ။ ဤသုတ်ဖြင့် ‘အရှင်၏’ ဟူသော အနက်ကို သာမိမှည့်။ သာမိသ္မိ* ဆဋ္ဌိ-ဖြင့် သမ္ပန်၌ ဆဋ္ဌိ ကေဇုစ် သ သက်။ ။အသောရဿ။ ဈလတော သဿ နောဝါ။

(၁၄) လိင်္ဂံတ္ထေ ပထမာ။

သဒ္ဓေါ၊ သုဒ္ဓနာမ်၊ သချံ၊ ဥပသာရ၊ နိပါတ်၊ သမာသ်၊ တဒ္ဓိတ်၊ ကိတ်ပြီး သဒ္ဓါသည်။ လိင်္ဂံတ္ထေ၊ အနက် ထူးထူးပါ သကတ်၊ ခြပ်၊ လိင်္ဂံ၊ ဟူသော အနိပ္ပန္နလိင်္ဂံတ္ထမ္ပသာ ရှိသည်။ ဝါ၊ သကတ်၊ ခြပ်၊ လိင်္ဂံ၊ သချံ၊ သမာန်၊ ကာရက သာမန်၊ ဟူသော အနိပ္ပန္နလိင်္ဂံ၏ အနက်မ္ပသာရှိသည်။ သတို့၊ ဖြစ်လတ် သော်။ အတ္ထ-ဇောတနတ္ထံ၊ အတ္ထမတ္တကို ထွန်းပြခြင်း အကျိုး ငှာ။ လိင်္ဂံတော၊ လိင်္ဂံမု။ ပရံ၊ ဌ။ ပထမာ၊ ပထမာ ဝိဘတ်သည်။ ဟောတံ၊ ၏။ ။ပုရိသော၊ ဧကော၊ ပဏီတံ၊ စ၊ ဝါ၊ ရာဇ- ပုတ္တော၊ ဝါသိဋ္ဌော၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မံ ဒေသေတံ၊ ဗုဒ္ဓေါ ပုဇိယတေ သဒ္ဓေန။ ။ပုံစံ။

(၁၅) အာလပနေ စ။

သဒ္ဓေါသည်။ အာလပနေ၊ ရှေးရှုခေါ်ခြင်း။ ဝါ၊ ခေါ်အပ်

(၁၄) ပုရိသော—ပုရိသ။ ဤသုတ်ဖြင့် ‘ယောကျ်ား’ ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏ အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ဧကဝုစံ သိသက်။ သော-ဖြင့် ပုလ္လိင် အ မှ နှောင်းသော သိကို ဩပြု။ ချေ၊ ခပ်၊ ကပ်။ ။ဧကော—ဧက။ ‘တစ်’ ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏ အနက်၌ ဆို၊ ပဏီတံ-‘အမြတ်’ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏ အနက်၌ ဆို။ သိကို အံပြု။ ။စ—‘၎င်း’ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏ အနက် ၌ ဆို။ ။သဗ္ဗာသ မာဝုသော-ဖြင့် စနိပါတ်မှ နှောင်းသော သိကိုချေ။ ။ရာဇပုတ္တော-‘မင်းသား’ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏ အနက်၌။ ။ဝါသိဋ္ဌော-ဝသိဋ္ဌ။ ‘ရသေ့၏သား’ဟူသော လိင်္ဂပုဒ်၏အနက်၌။

(၁၅) တော—‘အို’ ဟူသော အာလုပ် လိင်္ဂတ္ထအနက်၌ ဤသုတ်

သော အာလုပ်အနက် အလွန်အပိုရှိသော။ လိင်္ဂံ၊ ဧတ္ထံ၊ ရှိသည်။
သတိစ၊ သော်လည်း။ အတ္ထု-ဇောတနတ္ထံ၊ အာလုပ်နှင့် တကွ
သော အတ္ထုမတ္တံကို ထွန်းပြခြင်း အကျိုးငှာ။ လိင်္ဂံတော၊ မှ။
ပရံ၊ နောက်၌။ ပထမာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ ဘောပုရိသ၊
ပုရိသော၊ ဘဝန္တော ပုရိသာ။ ။ ပုံစံ။

ထမာတု ပရတ္တဿ၊ စသည်ဖြင့် ပထမာဝိဘတ် ဝါစက
မတပ် ဆိုသော်လည်း ဤဆိုလတ္တံ့ သော ဝါထာအရ ကရဏတ္ထ
စသည်၌ ဝါစက တပ်၏။

- (၁)* လိင်္ဂံ-ဟေတု-ကတ္ထု-ဏမ္ပေ၊
ကရဏေ သမ္ပဒါနကေ။
အပါဒါနေ သာမိ-ဘုမ္မာ၊
မန္တဒေဝါ ပထမာ ဘဝေ။
- (၂) ဗုဒ္ဓေါ ယော ဗောဓိံ ရောပေတိ၊
ယော ပဗ္ဗဇတိ ယော ဟတော။
ထေယျ စိတ္တံ အာဒိယေယျ၊
ပါပံ တေ နရကံ ဒုဒေ။
- (၃) ဗုဒ္ဓေါ မိစ္ဆာဒယော ဒူရော၊
သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓါ ဗလပုတ္တာ။

ဖြင့် ပထမာ ကေရုစံ သိ သက်။ သမ္မာသမာရုသော ဖြင့်
ချေ။ ။ ပုရိသ—ဤသုတ်ဖြင့် ‘အိုသောကျား’ ဟူသော
အာလုပ် လိင်္ဂံထွ်၌ ပထမာကေရုစံ သိသက်။ ဝ မှည့်။

ဣဿရော ဘဂဝါ စိတ္တံ၊
ဘော ဂေါတမ အဘိက္ကန္တံ။

(၁၆) ကရုဏေ တတိယာ။

ကရုဏေ၊ ကရိုဏ်း အနက်၌။ တတိယာ၊ တတိယာ
ဝိဘတ်သည်။ ဟောကံ၊ ဤ။ ။ အဂ္ဂိနာ ကုဋ္ဌိံ ဈာပေတိ။ ။
ပုံစံ။

(၁၇) သဟာ.ဒိ.ယောဂေ စ။

သဟာ.ဒိ-ယောဂေ စ၊ သဟ၊ သဒ္ဓိံ၊ သမံ၊ နာနာ၊ ဝိနာ၊
ယောဂ၊ သဒိသ၊ သမာန၊ တုလျ၊ မိဿက၊ စသည်တို့နှင့် ယှဉ်
သည်လည်း။ သတိ၊ သေဝိ။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။
သဟာပိ ဝိနာပိ ဂဂ္ဂေန၊ ဘိက္ခု-သံသေန သဒ္ဓိံ၊ သဟသေန

အကာရ ဝိတာ-ဖြင့် ဂ ကြောင့် အ ကို အာပြု။ အာကာ
ရောဝါ-ဖြင့် အာကို အ ရသပြု။ ပုရိသာ-နည်းတူ။

(၁၆) အဂ္ဂိနာ—အဂ္ဂိ၊ မီးဖြင့်ဟူသော ကရိုဏ်း အနက်၌ ဤသုတ်
ဖြင့် တတိယာ ဧကဝုဗ် နာသက်။

(၁၇) ဂဂ္ဂေန-ဂဂ္ဂ၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဂဂ္ဂနှင့် ဟူသော သမဝါယ
အနက်၌ သဟ (ဝိနာ) ယှဉ်ရာ-တတိယာ ဧကဝုဗ်
နာသက်။ ဧနပြု။ ။ ဘိက္ခုသံသေန၊ သဟသေန၊ ပိယေဟိ၊
ဝေဒနာယံ၊ ဉာနန၊ ပိတရာ၊ မာတရာ၊ ဂုဠေန-တို့လည်း
နည်းတူ။ သမဝါယ၌ သက်။ ကောကာလိကေန-စသဒ္ဓါ
ဖြင့် သမဝါယ အနက်၌ သဟဒိနှင့် မယှဉ်သော်လည်း

သမံ မိတာ၊ ပိယေဟိ နာနာ-ဘာဝေါ ဝိနာ-ဘာဝေါ
အညထာ-ဘာဝေါ၊ ဝေဒနာယ ယောဂေါ၊ ဉာဏေန သမ္မ
ယုတ္တော၊ ပိတရာ သမိသော၊ မာတရာ သမာနော၊ တုလျော၊
ဂုဠေန မိဿကော။ ။ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ၊ သဟတ္ထကို ဆည်း၏။ ။ဒေဝဒတ္တော ရာဇဂဟံ
ပါဝိသိ ကောကာလိကေန ပစ္ဆာ-သမဏေန။ ။ပုံစံ။

ဤသဟာဒိယောဂသည် ခြပ်၊ ဂုဏ်၊ ကြိယာ၊ တူမျှသော
သမာဿိယ အရာ၌ဖြစ်၏။ အန္တေဝါသိက သဒ္ဓိဝိဟာရိကေဟိ
သဟ အာစရိယု-ပဗ္ဗာယာနံ လာဘော၊ ပုတ္တေန သဟ
ထူလော၊ ဝိတက္ကေန သဟ ဝတ္တန္တိ။ ။ပုံစံ။

(၁၈) ကတ္တရိ စ။

ကတ္တရိစ၊ အဝုတ္တကတ္တာ အနက်၌လည်း။ တတိယာ
သည်။ ဟောတိ၊ ။ ။ရညာ စောရော ဟညတေ၊ ဂရုဠေန
နာဂေါ ဟတော။ ။ပုံစံ။ ။စသဒ္ဓါ၊ အဝုတ္တသမုစ္စည်း။

(၁) ကရဏေ သဟာဒိယောဂေ၊

ဟေတုတ္ထေပိစ ကတ္တရိ။

တတိယာ သက်။ ။အန္တေဝါသိက သဒ္ဓိဝိဟာရိကေဟိ
ပုတ္တေန၊ ဝိတက္ကေန-တို့ကား ဂရုဠေန နည်းတူတို့ တည်း။
(၁၈) ရညာ—ရာဇ။ ဤသုတ်ဖြင့် မင်းသည် ဟူသော အဝုတ္တ
ကတ္တာ အနက်၌ တတိယာ ကေဝုဇ် နာသက်၊ နာမိ
ရညာ ဝါ။ ။ဂရုဠေန-နည်းတူ။

သတ္တမ္ပ မဏ္ဍိတေစေဝါ၊
ဥဿုက္ကေစ ဝိသေသနေ။

(၂) ကမ္မေ ပဉ္စမိ-ပစ္စတ္တ၊
ကြိယာပဝဂ္ဂကေသု စ။
ကလဟေ-တ္တမ္ပုတေ ပုဗ္ဗ၊
ယောဂါဒေါ စ တတိယကာ။

ဤတတိယာ ဝိဘတ်အနက် တဆယ် ငါးချက် တို့တွင်
နောက်ဂါထာအရ ခုနစ်နက်တို့ကို ဆည်း၏။

တိလေဟိ ခေတ္တေ ဝပတိ၊ သံဝိဘလေထ နော ရဇ္ဇေန။
၂။ သုမုတ္တာ မယံ တေန မဟာ-သမဏေန၊ အတ္တနာ-ဝ
အတ္တာနံ သမ္ပနတိ၊ မဏိနာ မေ အတ္ထော။ ၂။ ကော-ဟေနေ-စ
ပါယာသိ၊ အသိနာ ဝါစာယ ဝါ ကလဟော၊ ကာဠိ ဘိန္ဇေန
သိသေန မာသေန ပုဗ္ဗော။ ။ပုံစံ။

(၁၉) ဟေတု-တ္ထေစ။

ဟေတု-တ္ထေစ၊ ဟိတ်အနက်၌လည်း။ တတိယာ၊ သည်။
ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။အန္ဓေန ဝသတိ။ ။ပုံစံ။*စသဒ္ဒါ၊ ယောဂ
ကို ငင်၏။ ။တေန ဟေတုနာ၊ တေန နိမိတ္တေန။ ။ပုံစံ။

(၁၉) အန္ဓေန— အန္ဓ။ ‘ထမင်းကြောင့်’ ဟူသော အနက်၌
ဤသုတ်ဖြင့် တတိယာ ကေရုဏ် နှာသက်။ အစောနေန။

(၂၀) သတ္တမ္ပုတ္တေ စ။

သတ္တမ္ပုတ္တေစ၊ သတ္တမီ၏ အနက်၌လည်း။ တတိယာ၊
သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။ စသဒ္ဓါ၊ သမုစ္စည်း။ ကာလဒ္ဓါန၊
ဒိသာ၊ ဒေသ၊ စသည်တို့၌ သက်သည်ကို ဆည်း၏။ ။ တေန
သမယေန၊ ကာလေန ဓမ္မဿဝဏံ၊ သောဝေ၊ မမုစ္စယေန
သတ္တာ၊ မာသေန ဘုဇ္ဇတိ။ ၄။ ယောဇနေန ဓာဝတိ၊ ပုရတ္ထိ
မေန ဓတရဋ္ဌော၊ ပုရတ္ထိမေန ဂါမံ၊ ယေန ဘဂဝါ တေနုပ
သကံမိ။ ။ ပုံစံ။

(၂၁) ယေန အင်္ဂိနာ။

ယေန အင်္ဂိနာ၊ အကြင်အစိတ်ဖြင့်။ အင်္ဂိ-ဝိကာရော၊
အပေါင်း၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို။ လက္ခယတေ၊ မှတ်အပ်၏။
ဣတ္ထ၊ ထိုအစိတ်၌။ တတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ ၎င်း။ ။
အင်္ဂိနာ ကာဏော။ ပုံစံ။

(၂၀) တေန သမယေန—တ၊ သယ။ ‘ထိုအခါ၌’ ဟူသော
ဩကာသ၌ ဩကာသေ သတ္တမီဖြင့်သတ္တမီသက်သင့်သော်
လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ကာလ၌ တတိယာ ဧကဝုဇ် နှာသက်။
ကာလေန၊ အစွယေန၊ မာသေန-နည်းတူ။ ။ ယောဇနေန
နည်းတူ အဒ္ဓါ၌ နှာသက်။ ။ ပုရတ္ထိမေန-နည်းတူ ဒိသာ
၌ သက်။ ။ ယေန၊ တေန-နည်းတူ ကာလ၌ သက်။

(၂၁) အင်္ဂိနာ— အင်္ဂိ။ ‘မျက်စိဖြင့်’ ဟူသော ဣတ္ထ။ တ
လက္ခဏ အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် တတိယာ ဧကဝုဇ် နှာသက်။

[၁၃]

(၂၂) ဝိသေသနေ စ။

ဝိသေသနေ စ၊ ဇာတိံ၊ ဂေါတ္ထံ၊ နာမံ၊ သိပ္ပံ၊ ဝယံ၊ တပ၊
ဂုဏံ၊ စသော ဘိန္ဒုခိကရဏ ဝိသေသန အနက်၌လည်း။ တတိ-
ယာ၊ သည်း။ ဟောတိ၊ ဧ။

- (၁) တဒဟု ပဗ္ဗဒိတော သန္တော၊
ဇာတိယာ သတ္တ-ဝသိကော။
သေဝပီ မံ အနုသာသေယျ၊
သမ္ပုဋ္ဌိစွာမိ မတ္တကေ။
- (၂) ဇာတိယာ ဧတ္တိယော ဗုဒ္ဓေါ။
ဂေါတ္ထေန ဂေါတမော မုနိ။
နာမေန သဒရိပုတ္တော သော၊
သိပ္ပေန နဋကောရကော။
- (၃) ကောနတ္တိံ သော ဝယသာ၊
တပသာ ဥတ္တမော ဣသိ။
သုဝဏ္ဏေနာဘိရူပေါ သော၊
ကိံတေ အဇိန-သာဋ္ဌိယာ။
- (၄) အလံ တေ ဣဓ ဝါသေန၊
ဥိနေဝ ကဟာပဏေန သော။
နိပုဏောစ အာစာရေန၊
ဝါစာယ သခိလောစ သော။

(၂၂) ဇာတိယာ—‘ဖွားမြင်ခြင်းအားဖြင့် (အမျိုးဇာတ်အား
ဖြင့်)’ဟူသော ဝိသေသန အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် တတိယာ

(၅) ပကတိယာ အဘိရူပေါ၊
ယေဘုယျေန-ပသင်္ကမံ။
သမေန ဓာဝတိ ဝိသမေနစ၊
သဟဿေန အဿကေ ဝိက္ခိဏာတိ။ ။ပုံစံ။

(၂၃) သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိ။

သမ္ပဒါနေ၊ သမ္ပဒါန ကာရကဋ္ဌိ။ စတုတ္ထိ၊ စတုတ္ထိဝိဘတ်
သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။သမဏဿ ဒါတာ စိဝရဿ။ ။ပုံစံ။

(၂၄) နမော-ယောဂါဒိသုပိ စ။

နမော-ယောဂါဒိသု အပိ စ၊ နမော၊ သုတ္ထိ၊ သောတ္ထိ၊
သုဝတ္ထိ၊ သွာဂတ၊ သဒ္ဓါတ္တိနှင့် ယှဉ်ရာ စသည် တို့၌လည်း။
စတုတ္ထိသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ဝိပဿိဿစ နမတ္ထု၊ နမော
ကရောဟိ နာဂဿ၊ သုတ္ထိ ပဇာနံ၊ သောတ္ထိ တေ၊ သုဝတ္ထိ
ဟောတု၊ သွာဂတံ တေ မဟာ-ရာဇ။ ။ပုံစံ။

ကေရုဗ် နာသင်္က။ ပတောယဒ။ ။ဂေါတ္ထေန-စသည်
နည်းတူ။

(၂၃) သမဏဿ—ဤသုတ်ဖြင့် 'ရဟန်းအား ဟူသော သမ္ပဒါန
၌ စတုတ္ထိ ကေရုဗ် သ သင်္က။ (စိဝရဿကား ထုယောဂ
ဆဋ္ဌိ ကံတည်း။)

(၂၄) ဝိပဿိဿ— ဝိပဿိ။ ဤသုတ်ဖြင့် နမော ဧ၊ အယှဉ်
'ဝိပဿိ ဘုရားအား' ဟူသော သမ္ပဒါန၌ စတုတ္ထိ ကေရုဗ် သ
သင်္က။ အသောရဿ၊ သာဂမောသေ။ ။နာဂဿ-
နည်းတူ။ ပဇာနံ။ ပဇာ။ ဤသုတ်ဖြင့် သုတ္ထိ၏ အယှဉ်

(၂၅) အပါဒါနေ ပဉ္စမိ။

အပါဒါနေ၊ အပါဒါနကာကာရက၌။ ပဉ္စမိ၊ ပဉ္စဝိတံသည်း။
ဟောတိ၊ ဣ။ ။ ပါပါစိတ္တံ နိဝါရယေ၊ အပ္ပာမုတ္တော။ ဝ
ဇ္ဇိမာ။ ။ ပုံစံ။

(၂၆) ကာရကတ္ထေ စ။

ကာရကတ္ထေစ၊ ဇနက ဟိတ်အနက်၌လည်း။ ပဉ္စမိ၊ သည်း။
ဟောတိ၊ ဣ။ ။ ဗတုဏ္ဏံ ဘိက္ခဝေ အရိယ-သစ္စာနံ အနနု
ပောဓာ အပ္ပတိဝေဓာ ဝေမိဒံ ဒီဃမဒ္ဒါနံ သန္တာဝိတံ
သံသရိတံ မမဉ္ဇေဝ တုပ္ပာဉ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ-ပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ ။
ပုံစံ။

‘သတ္တဝါတို့အား’ ဟူသော သမ္ပဒါန၌ ဗတုဏ္ဏံ ဗဟုဝဏ်
နံသက်။ ။ တေ တုမု။ ဤသုတ်ဖြင့် သောတ္ထိ၊ သုဝတ္ထိ၊ သွာ
ဂတ အယျဉ် ‘သင်အား’ ဟူသော သမ္ပဒါန၌ ဗတုဏ္ဏံ
ဧကဝုဏ် သ သက်။ တေမေကဝစနေသု။

(၂၅) ပါပါ—ပါပါ၊ ‘အကုသိုလ်မှ’ ဟူသော အပါဒါန၌
ဤသုတ်ဖြင့် ပဉ္စမိဧကဝုဏ် သွာ သက်။ သွာသ္မိံ နိဝါ၊
အပ္ပာ-အပ္ပ။ ‘တိမ်တိုက်မှ’ ။

(၂၆) အနနုပောဓာ-အနနုပောဓ၊ ‘လျော်စွာ မသိခြင်း’ ဟူသော
ကာရက အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ပဉ္စမိဧကဝုဏ် သွာ သက်။
သွာသ္မိံ နိဝါ။ ။ အပ္ပတိဝေဒါ။ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စယာ-နည်းတူ။

(၂၇) ကမ္မဗ္ဗေ ဒုတိယာ။

ကမ္မဗ္ဗေ၊ အဝုတ္တကံအနက်၌။ ဒုတိယာ၊ ဒုတိယာ ဝိဘတိ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။ဂဝံ ဟနတိ၊ ဝိဟယော လုနာတိ။ ဂါဝိံ ခိရံ ဒုဟတိ၊ အဗံ ဂါမံ နေတိ၊ သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ ကရေတိ။ ။ပုံစံ။

(၂၈) ကာလ.ဒ္ဓါနံ.မစ္ဆန္တ-သံယောဂေ။

ကာလ.ဒ္ဓါနံ၊ ကာလ အဝုတ္တကံ။ အစ္ဆန္တ-သံယောဂေ၊ ဒြပ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, တို့နှင့် မပြတ်ယှဉ်ရာ၌။ ဒုတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။ ။သတ္တာဟံ ဂဝ-ပါနံ၊ သရဒံ သမနိယာ၊ မာသံ သဗ္ဗာယတိ၊ ယောဇနံ ဝန-ရာဇိ၊ ဂါဝုတံ ဒိဗော ကောသံ ဂါယတိ။ ။ပုံစံ။

(၂၇) ဂဝံ—ဂေါ၊ ဤသုတ်ဖြင့် ‘နွားကို’ ဟူသောကံ၌ ဒုတိယာ ကေဝုဇံ အံ သက်။ အဝမိစ္စ။ ။ဝိဟယော။ ဝိဟံ။ ဤသုတ် ဖြင့် ‘စပါးတို့ကို’ ဟူသောကံ၌ ဒုတိယာဗဟုဝုဇံ ယောသက်၊ ယောသုကတရသော ဈော။ ။ဂါဝိံ၊ ဂါဝိ။ ဤသုတ် ဖြင့် ‘နွားမကို’ ဟူသော ကံ၌ ဒုတိယာ ကေဝုဇံ အံ သက်။ အဗောရဿ-။ အံမော နိဂ္ဂဟိတံ။ ။ခိရံ၊ အဗံ, ဂါမံ, သုဝဏ္ဏံ လွယ်ပြီ။ ။မုဒံ၊ မုဒ။ ဤသုတ်ဖြင့် ‘နူးညံ့စွာ’ ဟူသောကံ (ဝိသေသန ကြိယာ)၌ ဒုတိယာ ကေဝုဇံ အံ သက်။ အံမော။ သုခံ-သုခ။ ဤသုတ်ဖြင့် ‘ချမ်းသာစွာ’ ဟူသော ကံ (ဝိသေသန ကြိယာ)၌ ဒုတိယာ ကေဝုဇံ အံ သက်။

(၂၈) သတ္တာဟံ— သတ္တာဟ။ ‘ခုနစ်ရက် ပတ်လုံး’ ဟူသော အစ္ဆန္တ သံယောဂ အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဒုတိယာ ကေဝုဇံ အံ သက်။ သရဒံ-စသည်နည်းတူ။

(၂၉) ကမ္မပ္ပဝစနိယ-ယုတ္တေ။

ကမ္မပ္ပဝစနိယ-ယုတ္တေ၊ သကမ္မက ကြံယာကို ဟောတတ်
သော ဥပသာရ၊ နိပါတ်တို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။
ဒုတိယာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဤ။

* အနုပဒံ၊ လက္ခဏံနှင့်၊ ဣတ္ထမ္ပူတ၊ ချာနု၊ ဝိစ္ဆာ၊
ဘာဂါ၊ ဟိန၊ သဟတ္ထခြောက်၊ ဖြစ်မြောက်ပတ်၊ ပရိ
နှစ်မှာ၊ ရွှေလေးဖြာသည်၊ ဘိမှာရွှေတြိ၊ ဓိ၊ ဝိနာယုဉ်၊
စသည်ထင်၊ များဖြင့် ကမ္မပ္ပဝစနိယ။

ပဗ္ဗဇိတမနု ပဗ္ဗဇိံ သု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ ပဗ္ဗဇိံ သု၊ သူရိ
ယုဂ္ဂမနံ အနု ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ-ဒိဗ္ဗ-ဘက္ခာ ပါတုဘဝေယျံ။
(လက္ခဏ။) သာဓု ဒေဝဒတ္တော မာတရမနု၊ ပတိ၊ ပရိ၊ အဘိ၊
တံခေါပန ဘဝန္တံ ဂေါတမံ ဝေံ ကလျာဏော ကိတ္တိံ သဒ္ဓေါ
အဗ္ဘဂ္ဂတော။ (ဣတ္ထမ္ပူတချာန။) အနုဒ္ဓ - မာသံ ပါတိ
မောက္ခေ ဥဒ္ဓိဿမာနေ၊ အနုရုက္ခံ၊ ပတိရုက္ခံ၊ ပရိရုက္ခံ၊ အဘိ
ရုက္ခံ စန္ဒော ဝိဇ္ဇောတတေ၊ အတ္ထမတ္တံ ပတိ သဒ္ဓေါ နိဝိသတိ။

(၂၉) ပဗ္ဗဇိတံ-ဤသုတ်ဖြင့် 'တောထွက်သော ဘုရားလောင်း'ကို
ဟူသော အနက်၌ ကမ္မပ္ပဝစနိယ အနုဥပသာရ၏ အယုဉ်
ဒုတိယာ ကေဝုဇ် အံသက်။ တနည်း—ပဗ္ဗဇိတံ၊ 'တော
ထွက်လသော်' ဟူသော ဘာဝလက္ခဏံ ၌ သတ္တမီ သင်္ဂ သင့်
သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့် အနုအယုဉ် ကံ အမည်ရသော
ကြောင့် ဒုတိယာ ကေဝုဇ် အံသက်။ ။ နောက်၌လည်း
နည်းတူ နှစ်နည်းတွက်။

(ဝိစ္ဆာ။) ယဒေတ္ထမံ အနုသိယာ၊ ပတိပရိသိယာ တံ ဒီယတု။
(ဘာဂ။) အနုသာရိပုတ္တံ ပညဝါ။ (ဟိန။) နဒိံ အန္ဓဝ သိတာ
ဗာရာဏသီ။ (သဟတ္ထ) ဝိ ပြာဟ္မကဿ၊ ဟန္တာရံ၊ ဝိရတ္ထ၊ မံ
ပူတိ-ကာယံ၊ ဝိနာ အာဟာရံ၊ ဝိနာ သဒ္ဓမ္မံ။ ။ပုံစံ။

(၃၀) ဂတိ-ဗုဒ္ဓိ-ဘုဇ-ပဌ-ဟရ-ကရ-သယာဒိနံ ကာရိတေ ဝါ။

ဂတိ-ဗုဒ္ဓိ-ဘုဇ- ပဌ- ဟရ- ကရ- သယာဒိနံ၊ သွားခြင်း၊
သိခြင်း၊ စားခြင်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်းအနက်ရှိသော ဓာတ်၊ ဟရဓာတ်၊
ကရဓာတ်၊ သီအစရှိသော အကမ္မကဓာတ်တို့၏။ ကာရိတေ၊
ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ကမ္မနိ၊ သုဒ္ဓ
ကတ္တားဖြစ်သော ကာရိတ်ကံ၌။ ဒုတိယာ၊ သည်။ ဝါ၊ ချို။
ဟောတိ၏။ ။ဘိက္ခု ဇနံ ဂါမံ ဂါမေတိ၊ ဓမ္မံ ဗောဓေတိ၊
ဘတ္တံ ဘောဇေတိ၊ ပါဠိံ ပါဠေတိ၊ ဘာရံ ဟရယတိ၊ ကမ္မံ
ကာရာပေတိ၊ သယာပယတိ ဇနေနဝါ ဇနဿဝါ။ ။ပုံစံ။

(၃၀) ဇနံ—ဇန။ ဤသုတ်ဖြင့် ‘လူကို’ ဟူသော သုဒ္ဓံ ကတ္တား
ကာရိတ်ကံ၌ ဒုတိယာ ဧကဝုဏ် အံသက်။ ။ဇနေန-
ဤသုတ်ဖြင့် လူကို ဟူသော သုဒ္ဓံ ကတ္တား ကာရိတ်ကံ၌
ဒုတိယာ သက်သင့်သော်လည်း—ဝါ မြစ်သော ကြောင့်
မသက်ရ၊ ကတ္တရိစ-ဖြင့် သုဒ္ဓံကတ္တား၌ တတိယာဧကဝုဏ်
နာ သက်။ ဇနဿ-နည်းတူ။ ။ဝါ မြစ် သော ကြောင့်
ဒုတိယာ မသက်ရ၊ ဓာတ်ကတ္တား ကာရိတ် ကံ၌ ဆဋ္ဌိ
သက်။

(၃၁) သာမိသ္မိံ ဆဠိ။
 သာမိသ္မိံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓံ အနုကံဉ္စ။ ဆဠိ၊ ဆဠိ ဝိဘတ်သည်။
 ဟောတိ။ ။

(၃၂) ဩကာသေ သတ္တမိ။
 ဩကာသေ၊ ဩကာသ ကာရကဉ္စ။ သတ္တမိ၊ သတ္တမိ
 ဝိဘတ်သည်။ ဟောတိ။ ။ ။ (ဤနှစ်သုတ်ပုံစံကို အောက်
 ၌ အကျယ် ဆိုခဲ့ပြီ။)

(၃၃) သာမိ.သဏ.ဓိပတိ-ဒါယာဒ-သက္ခိ-ပတိဘူ-
 ပသုတ-ကုသလေဟိ။

သာမိ၊ လာဟိ၊ သာမိသဒ္ဓါ၊ ဣဿရ၊ အဓိပတိ၊ ဒါယာဒ၊
 သက္ခိ၊ ပတိဘူ၊ ပသုတ၊ ကုသလ သဒ္ဓါတို့နှင့်လည်း။ ယုတ္တေ၊
 ယုဉ်ဇာဉ္စ။ ဆဠိ၊ သည်လည်းကောင်း။ သတ္တမိ၊ သည်လည်း
 ကောင်း။ ဟောတိ။ ။ ။ ဂေါပေါ ဂံ ဂေါသု ဝါ သာ
 မိ၊ ဣဿဇော၊ အဓိပတိ၊ ဒါယာဒေါ၊ သက္ခိ၊ ပတိဘူ၊ ပသု
 တော၊ ကုသလော။ ။ ပုံစံ။

စသဒ္ဓါဖြင့် အာယုတ္တ၊ နိပုဏ၊ သာဓု စသည်တို့ကိုဆည်း
 ။ ။ ဂံ ဂေါသု ဝါ အာယုတ္တာ၊ နိပုဏော၊ သာဓု။
 ပုံစံ။

(၃၁) ရုပ်ကို ယသဝါ ပရိဂ္ဂဟော တံသာမိဉ္စ ဆိုအပ်ပြီ။
 (၃၂) ရုပ်ကို ယောဇာရော တမောကာသံဉ္စ ဆိုအပ်ပြီ။
 (၃၃) ဂံ—ဂေါ။ ဤသုတ်ဖြင့် သာမိ သဒ္ဓါ၏ အယုဉ်သမ္ဗုဒ္ဓံ
 ၌ ဆဠိမဟုတ် နံသက်။ ။ ဂေါသု-နည်းတူ သတ္တမိ ဗဟု
 ဝုတ် သုသက်။

(၃၄) နိဒ္ဒါရဏေ စ။

နိဒ္ဒါရဏေစ၊ အပေါင်းမှ အစိတ်ကို ထုတ်ခြင်း အနက်၌ လည်း။ ဆဋ္ဌိ-သတ္တမိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မနုဿာနံ မနုဿေသု ဝါ ခတ္တိယော သူရတမော၊ ဂါဝိနံ ဂါဝိသု ဝါ ကဏှာ သမ္ပန္န ခိရတမော၊ ပထိကာနံ ပထိကေသု ဝါ ဓာဝန္တော သိသတမော၊ ယောဇာနံ ယောဇေသုဝါ ဝမ္ပိ ကော သူရတမော၊ အရဟတံ အရဟန္တေ သု ဝါ အာယသ္မာ အာနန္ဒော အညတရော၊ ဘိက္ခုန္နံ ဘိက္ခုသု ဝါ ဒေဝံ တယော သမ္ပနိတဗျာ။ ။ပုံစံ။

စသဒ္ဓါ၊ သမ္ပန္နစည်း။ ပထမတ္ထ၌ သတ္တမိကို ဆည်း၏။ ။ ဣဒံပိ.ဿ ဟောတိ သီလသ္မိံ။ ။ပုံစံ။

(၃၅) အနာဒရေ စ။

အနာဒရေစ၊ မရှိသေခြင်း ကြိယာကိုလည်း။ ဂမ္ပမာနေ၊ သီအပ်သည်ရှိသော်။ အနာဒရိယတော၊ မရှိသေအပ်သော

(၃၄) မနုဿာနံ—မနုဿ။ ‘လူတို့တွင်’ ဟူသော နိဒ္ဒါရဏ အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဆဋ္ဌိ ဗဟုဝစ် နံသက်။ သုနံဟိသုစ။ မနုဿေသု။ သတ္တမိ ဗဟုဝစ် သုသက်။ သုဟိသ္မ—။ ။ သီလသ္မိံ-သီလ။ ဤသုတ်၌ စဖြင့် သီလဟူသော လိင်္ဂတ္ထ၌ သတ္တမိ ဧကဝစ် သ္မိံ သက်။

(၃၅) ရုဒတော—ရုဒန္တ။ ‘ငိုစဉ်’ ဟူသော အနာဒရ အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဆဋ္ဌိဧကဝစ် သ သက်။ တောတိတာ-။ ။ ရုဒတိ-နည်းတူ။ သတ္တမေျကဝစ် သ္မိံ သက်။ ။ဒါရက-

ကြိယာမှ။ ပရံ၊ ခွံ။ ဆဋ္ဌိ-သတ္တမိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။
ရုဒတော ဒါရကဿ၊ ရုဒတံဝါ ဒါရကေ ပဗ္ဗလာတံ ပိုတာ။ ပုံစံ။

(၃၆) ကုစိ ဒုတိယာ ဆဋ္ဌိနမတ္ထေ။

ဆဋ္ဌိနံ၊ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်တို့၏။ အတ္ထေ၊ သမ္ဗုဒ္ဓိအနက်၌။ ဒုတိယာ၊
သည်။ ကုစိ၊ ခွံ။ ဟောတံ၊ ၏။

အန္တရာ-ပတိ-အဘိတော၊ ပရိတော-ပဋိဘာဒိဟိ။

ယောဂေ ဆဋ္ဌ၊-တ္ထေ ဒုတိယာ၊ ဗဟု၊-ဓိကေန စာ၊-ဝမိ။

အန္တရာစ ရာဇဂဟံ အန္တရာစ နာလန္ဒံ၊ အန္တရာ နဒိဉ္စ
ဂါမဉ္စ မိဂါ နေရဉ္စရံ ပတိ အဘိတော ဂါမံ၊ ပရိတော ဂါမံ၊
ဥပမာ မံ ပဋိဘာတံ။ ။ပုံစံ။ ပုဗ္ဗေန ဂါမံ ရမဏီယံ၊ ဗဟု
ဝုစလုနံ၏။ ။ပုံစံ။

သ-ဒါရက၊ 'သုဇယ်သည်' ဟူသော ဝုတ္တကတ္တား (လိင်္ဂတ္ထ)
၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဆဋ္ဌိ ကေဝုစ သ သက်။

(၃၆) ရာဇဂဟံ—ရာဇဂဟ။ 'ရာဇဂြိုဟ်မြို့၏' ဟူသော သမ္ဗုဒ္ဓိ
အနက်၌ သာမိသ္မိံ ဆဋ္ဌိ-ဖြင့် ဆဋ္ဌိ ရောက်သင့် သော်
လည်း ဤသုတ်ဖြင့် အန္တရာ၏ အယှဉ် ဒုတိယာ ကေဝုစ
အံသက်။ ။နာလန္ဒံ နာလန္ဒာ-နည်းတူ။ နဒိံ၊ ဂါမံ-
နည်းတူ။ ။နေရဉ္စရံ၊ နေရဉ္စရာ-နည်းတူ ပတိ၏စ၊ ယှဉ်
ဆို။ ။ဂါမံ၊ ဂါမ-နည်းတူ။ အဘိတော၊ ပရိတော၏
အယှဉ်ဆို။ ။မံ၊ အမှ-နည်းတူ။ ပဋိဘာတံ၏ အယှဉ်ဆို။
တံမမမိ။ ။ဂါမံ-ဂါမ၊ 'ရွာမှ' ဟူသော အပါဒါနံ၌ အပါ
ဒါနေ ပဉ္စမိဖြင့် ပဉ္စမိ ရောက်လုလတ်သော်၊ ဒုတိယာ
ပဉ္စမိနဉ္စ-ဖြင့် ဆဋ္ဌိ ရောက်သင့်သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့်
ဗဟုဝုစနံ ဖြင့် ဒုတိယာကေဝုစ အံသက်။

(၃၇) တတိယာ သတ္တမိနုဉ္စ

တတိယာ- သတ္တမိနု၊ တတိယာ, သတ္တမိဝိဘတ်တို့၏။
အတ္ထေစ၊ အနက်၌လည်း။ ဒုတိယာ၊ သည်။ က္ခမိ၊ ၌။
ဟောတိ၊ ၏။

လပ သာသန္တရေန-ဝိနာ၊
ဗျာဒိ-ယောဂေ သဟာဒိကေ။
ကာလေ တပ္ပါန-စာရေသု၊
ဥပါ-နန္ဒာ-ဝသဿ စ။
အမိ-သိ-ဌာ-မာတုနုဉ္စ။
ယောဂေ ဘုမ္မေ ဒုတိယကာ။

(၃၇) မိ-အမှ၊ 'ငါနှင့်' ဟူသော သဟာဒိယောဂ (သမဝါယ) အနက်၌ သဟာဒိ ယောဂေစ-ဖြင့် တတိယာ သက်သစ် သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့် လပ, ဘာသဓာတ်တို့၏အယှဉ် ဒုတိယာ ကေဂုဏ် အံသက်။တံ မမမှိ။ ။ဥပါသံ-ဥပါယ။ နည်းတူ။ ဒန္တရေန-အယှဉ်ဆို။ ။သဒ္ဓမ္မံ-ဝိနာ အယှဉ်။ ကံ သမယံ- ကေ သမယ၊ တခုသော အခါ၌' ယူသော သြကာသ၌ သြကာသေ သတ္တမိ-ဖြင့် သတ္တမိ ရောက်လု လတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် ကာလ၌ ဒုတိယာ ကေဂုဏ် အံ သက်။ ။ဣမံရတ္ထိံ, ဣမာရတ္ထိ-နည်းတူ၊ အံမောနိဂ္ဂဟိ တံ စုလပေဟိ။ ။နဒိံ၊ နဒိ-ဤသုတ်ဖြင့် 'မြစ်၌' ဟူ သော တပ္ပါနယောဂ သြကာသ၌ ဒုတိယာ ကေဂုဏ် အံ သက်။ ။ဂါမိ-ရွာ၌'ဟူသော တစ္စာရယောဂ သြကာသ ၌ ဆို။ ။ဂါမိ-ဥပ, အနု, အမိ, အာ, အမိအာ ရှေးရှိ သော ဝသဓာတ်၏ အယှဉ်ဆို။ ပထဝိံ-ပထဝိ၊ အမိရှေး-

သစေ မံ နာ.လပိဿဘိ၊ တု.ဉ္စ မံ နာ.ဘိသာသသိ၊
 ဥပါယ.မန္တရေန၊ ဝိနာ သဒ္ဓမ္မံ၊ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ၊ ဣမံ
 ရတ္ထိံ ဥပါဂမုံ၊ နဒိ ပိဝတိ၊ ဂါမံ စရတိ၊ ဥပဝသတိ၊ အနုဝ
 သတိ၊ အဓိဝသတိ၊ အာဝသတိ၊ အဇ္ဈာဝသတိ၊ ပထဝီ
 အဓိသေသတိ၊ အဓိတိဋ္ဌတိ။ ။ပုံစံ။

စသဒ္ဓါဖြင့် သမ္ပဒါန်၊ အပါဒါန် အနက်တို့ကို ဆည်း
 ၏။ ။ပစ္စာရောစေမိ တံ ဒေဝ၊ ပုဗ္ဗေန ဂါမံ ရမဏိယံ။
 ပုံစံ။

(၃၈) ဆဋ္ဌိ စ။

တတိယာ-သတ္တမိနံ၊ တို့၏။ အတ္ထေ၊ ဌ။ ဆဋ္ဌိစ၊ သည်လည်း။
 ကုစိ၊ ဌ။ ဟောတိ၊ ၏။

ရှိသော သီဇာတ်၊ အဓိခရားရှိသော ဌာဇာတ်၏ အယှဉ်
 ဆို။ ။တံ—တုမှ၊ ‘သင်အား’ဟူသော သမ္ပဒါန်၌ သမ္ပ
 ဒါနေ စတုတ္ထိဖြင့် စတုတ္ထိ သက်သင့်သော်လည်း ဤသုတ်
 ၌ စဖြင့် ဒုတိယာ ဧကဝုဏ် အံသက်။ ။ဂါမံ-‘ရွာမှ’ ဟူ
 သော အပါဒါန်၌ အပါဒါနေ ပဉ္စမိ-ဖြင့် ပဉ္စမိ သက်
 သင့်သော်လည်း ဤ၌ စ ဖြင့် ဒုတိယာ ဧကဝုဏ် အံသက်။

(၃၈) ပုပ္ဖဿ-ပုပ္ဖ ‘ပန်းဖြင့်’ဟူသော ကရိုဏ်းအနက်၌ ကရဏေ
 တတိယာဖြင့် တတိယာ သက်သင့်သော်လည်း ဤသုတ်
 ဖြင့် ယဇဇာတ်၏အယှဉ် ဆဋ္ဌိဧကဝုဏ် သ သက်။ ။ဃ
 တဿ-နည်းတူ။ ။ပါပဿ-နည်းတူ။ ပုဏ္ဏတ္ထိအယှဉ် ဆို။
 ပိတု- နည်းတူ။ ။တုလျတ္ထ အယှဉ် ဆို။ ခာတု-
 နည်းတူ။ တဿ စဟုမဋ္ဌဿ တ၊ စတုမဋ္ဌ နည်းတူ။

ယဇာဒိ-ဇရဏေ ပုဏ္ဏ၊
တုလျက်လံကိတေဟိ စ။

ယောဂေ ဆဋ္ဌိ တတိယတ္ထေ၊
ဘုမ္မတ္ထေ ကုသလာဒိနာ။

ပုပ္ဖဿ ဗုဒ္ဓံ ယဇတိ၊ ဃတဿ အဂ္ဂိဇုဟောတိ၊ ဗာလော-
ပုရတိပါပဿ၊ ပိတု တုလျော၊ မာတု သဒိသော၊ ကိတဿ
စတု မဋ္ဌဿ၊ အလံ ဝါ၊ သောဘနာ ကဏ္ဍာယနဿ ကတိ၊
ရညော သမ္ပတော၊ မာနိတော၊ ပုဇိတော၊ သက္ကတော၊
အ-မတံ သေယံ ပရိဘုတ္တံ၊ တေသံ ကာယ ဂတာ-သတိ၊
ပရိဘုတ္တာ၊ ကုသလာ နန္ဒ-ဂီတဿ၊ သိက္ခိတာ စာတုရိတ္ထိ
ယော၊ ဘဂဝတော ပသန္နာ၊ ဒိဝသဿ တိက္ခတ္ထု၊ ဒိဝသေဝါ
ပုံစံ။

ကိံ အလံ အယျဉ်ဆို။ ။ကဏ္ဍာယနဿ- ကဏ္ဍာယန၊
'ကဏ္ဍည်းထေရ်သည်' ဟူသော အဝုတ္တကတ္တား၌ ကတ္တမိ၊
စ ဖြင့် တတိယာ သက်သင့်သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့်
ကိတ်ပစ္စည်း အယျဉ် ဆဋ္ဌိဧကဝုဇ် သသက်။ ရညော-နည်း
တု။ ။ယေသံ၊ တေသံ-နည်းတူ။ ။နန္ဒ ဂီတဿ-နန္ဒ
ဂီတ 'ကခြင်း သိခြင်း၌' ဟူသော ဩကာသ၌ ဩကာ
သေ သတ္တမိ-ဖြင့် သတ္တမိ ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်
ဖြင့် ကုသလ အယျဉ် ဆဋ္ဌိဧကဝုဇ် သ သက်။ ။ဘဂဝ
တော-နည်းတူ။ ပသန္နအယျဉ်။ ။ဒိဝသဿ- နည်းတူ။
ဝါရတ္တအယျဉ်။

(၃၉) ဒုတိယာ ပဉ္စမိနုဉ္စ။

ဒုတိယာ-ပဉ္စမိနုဉ္စ၊ ဒုတိယာ၊ ပဉ္စမိ ဝိဘတ်တို့၏ လည်း။
အတ္ထေ၊ ခုဉ္စ၊ သည်။ ကုစိ၊ ခုဉ္စ။ ဟောတိ၊ ခုဉ္စ။

*ဣ၊ တု၊ ဘာဝ၊ သရိ၊ ဣ၊ နှင့်၊ ဘိသင်္ဂါရတ္ထ၊ ယှဉ်
လတ်က၊ ကမ္ပဋ္ဌ၊ ခုဉ္စ။

။ဗရိဟာန၊ ဘယတ္ထ၊ ယှဉ်ဝဓိ၊ ခုဉ္စ။

ကမ္ပဋ္ဌ၊ ကာရကော၊ ကတ္တာ၊ ကရဏံ။ န တေသံ ကောစိ
သရတိ၊ ပုတ္တဿ ဣစ္ဆတိ။ ကဏ္ဍဿ ပတိ ကုရုတေ၊
အဿဝဏဘာ ဓမ္မဿ ပရိဟာယန္တိ၊ သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ၊
သဗ္ဗေ ဘာယန္တိ မစ္စုနော၊ န တံ ဘာယာမိ အာဝုသော။ ။ပုံစံ။

(၃၉) ကမ္ပဋ္ဌ-ကမ္ပ၊ 'အမှုကို' ဟူသောကံ၌ ကမ္ပတ္ထေ
ဒုတိယာဖြင့် ဒုတိယာ သက်ရောက်လု လတ်သော် ဤ
သုတ်ဖြင့် ဣ၊ တု၊ ဘာဝ ဝါစက အယှဉ် ခုဉ္စိ ကေဝုစံ
သ သက်။ ။တေသံ-နည်းတူ။ သရဏတ္ထအယှဉ်။ ။ပုတ္တ
ဿ-နည်းတူ။ ဣစ္ဆတ္ထအယှဉ်။ ကဏ္ဍဿ-နည်းတူ။ ။ပတိ
ယတန (အဘိသင်္ဂါရတ္ထ) ကရအယှဉ်။ ။ဓမ္မဿ-
'တရားမှ' ဟူသောအပါဒါနှင့် အပါဒါနေ ပဉ္စမိ-ဖြင့်ပဉ္စမိ
ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် ပရိဟာနတ္ထ အယှဉ်
ခုဉ္စိကေဝုစံ သ သက်။ ။ဒဏ္ဍဿ-နည်းတူ။ ဘယတ္ထ
အယှဉ်။ ။မစ္စုနော—နည်းတူ။ ။တံ-ကွစိမြစ်။

(၄၀) ကမ္မ-ကရုဏ-နိမိတ္တ-ထွေသု သတ္တမိ။

ကမ္မ-ကရုဏ - နိမိတ္တ-ထွေသု၊ က, ကရိုဏ်း, နိမိတ်
အနက်တို့၌။ သတ္တမိ သည်။ ဟောတံ၊ ဇာ။

ဘိက္ခုသု အဘိဝါဒေန္တိ၊ ပုဏ္ဏ ဒုတိယိကာယ ဗာဟာသု
ဂဟေတွာ၊ မုဒ္ဒနိ စုမ္ပိတွာ၊ ဟထွေသု ပိဏ္ဏာယ စရန္တိ၊ ဒိပိ
စမ္မေသု ဟညတေ၊ အဏု-မထွေသု ဝဇ္ဇေသု ဘယ-ဒဿာဝိ၊
သမ္ပဇာန မုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယံ၊ သရာ သရေ လောပံ။ ။
ပုံစံ။

(၄၁) သမ္ပဒါနေ စ။

သမ္ပဒါနေစ၊ သမ္ပဒါနအနက်၌လည်း။ သတ္တမိ၊ သည်။
ဟောတံ၊ ဇာ။ ။စသဒ္ဓါ, ကတ္တားအနက်ကို ဆည်း၏။ ။

(၄၀) ဘိက္ခုသု—ဘိက္ခု၊ ‘ရဟန်းတို့ကို’ ဟူသော ကံ၌ ဒုတိ
ယာ ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိဗဟုဝုဇ်
သု သက်။ ဗာဟာသု-ဗာဟာ-နည်းတူ။ မုဒ္ဒနိ—မုဒ္ဒနည်း
တူ။ သို့သက်။ မြဟ္မတော တုသ္မိံနိ၌ တုသဒ္ဓါ တတော
သ္မိံနိ၌ တတောသဒ္ဓါဖြင့်လည်း။ ။ဟထွေသု—ဟတ္ထိ၊
‘လက်တို့ဖြင့်’ ကရိုဏ်း၌ တတိယာ ရောက်လုလတ်သော်
ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိဗဟုဝုဇ် သု သက်။ ။စမ္မေသု—
စမ္မ၊ ‘အရေတို့ကြောင့်’ ဟူသော ဟိတ် (နိမိတ်)၌ တတိ
ယာ ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိ ဗဟုဝုဇ်
သု သက်။ ။ဝဇ္ဇေသု-နည်းတူ။ သမ္ပဇာန မုသာဝါဒေ-
နည်းတူ။ သို့သက်။ ။သရေ-နည်းတူ။

(၄၁) သံဃေ— ‘သံဃာအား’ ဟူသော သမ္ပဒါနိ၌ စတုတ္ထိ
ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိကေဝုဇ် သ္မိံ

သံဃေ ဂေါတမိ ဒေဟိ၊ သံဃေ ဒိန္နေ အဟဉ္ဇေဝ ပုဇ္ဇိ
တော ဘဓိဿာမိ၊ သံဃောစ၊ သံဃေ ဒိန္န ဟေပုလံ၊
မဏိမ္ပိ ပဿ နိမ္ပိတံ။ ။ပုံစံ။

(၄၂) ပဉ္စမ္ပု.တ္ထေ စ။

ပဉ္စမ္ပု.တ္ထေစ၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်၏ အနက်၌လည်း။ သတ္တမိ-
သည်။ ဟောတိ၊ ။ ။ကဒလီသု ဂဇေ ကုန္တိ။ ။ပုံစံ။

(၄၃) ကာလ-ဘာဝေသုစ။

ကာလ-ဘာဝေသုစ၊ အချိန်အခါအနက်၊ လက္ခဏာဘော
အနက်တို့၌လည်း။ သတ္တမိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ။ ပုဗ္ဗဏှေ

သက်။ ။မဏိမ္ပိ- ‘ပတ္တမြားသည်’ အဝုတ္တ ကတ္တား၌
တတိယာ ရောက်လုလတ်သော် ဤ၌ စဖြင့် သတ္တမိ ကေ-
ရစ် သို့သက်။

[(၄၂)] ကဒလီသု-‘ငှက်ပျောင်တို့မှ ဟူသော အပါဒ’ နှင့် ပဉ္စမိ
ရောက်သင့် သော်လည်း ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိ ဗဟုရစ်
သုသက်။

(၄၃) ပုဗ္ဗဏှေ—‘နိနဂ်အခါ၌’ ဟူသော ကာလ၌ ဤသုတ်
ဖြင့် သတ္တမိကေရစ် သို့သက်။ ။ဒုယျမာနာသု—ဒုယျ
မာနာ၊ ‘ညှစ်အပ်ကုန်ဆဲဖြစ်လတ်သော်’ ဘာဝလက္ခဏ
၌ ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိ ဗဟုရစ် သု သက်။ ။ဂေါသု—
‘နွားတို့ကို’ ဟူသော လက္ခဏဝန္တ ဝုတ္တကံ(လိဂ်တ္ထ)၌ ပထ
မာ ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် သတ္တမိသက်။ ။
ဒုဒ္ဒါသု- ‘ညှစ်အပ်ကုန်ပြီးလတ်သော်’ နည်းတူ။

ဈေးနှေး ဈေးနှိုက်ကေ သာယာနေ့ ဂတော၊ ဂေါသု ဒုယုမာနာသု
ဂတော ပုရိသော၊ ဒုဒ္ဓါသု အာဂတော။ ။ပုံစံ။

(၄၄) အဓိကံ·သရ·တ္ထော·ပါ·ဓိယောဂေ။

အဓိကံ·သရ·တ္ထ-ဥပ - အဓိ - ယောဂေ။ အဓိက အနက်
ရှိသော ဥပသဒ္ဓါ၊ ဣသရ အနက်ရှိသော အဓိသဒ္ဓါ တို့နှင့်
ယှဉ်ရာ၌ သတ္တမိ သည်။ ဟောတိ။ ။ ။ ဥပခါရိယံ ဒေါ
ကော၊ ဥပနိက္ခေ ကဟာဇဏံ၊ အဓိဗြဟ္မဒတ္ထေ ပဉ္စာလာ၊
အဓိ ဒေဝေသု ဗုဒ္ဓေါ။ ။ပုံစံ။

(၄၅) မဏ္ဍိတု·သုက္ကေသု တတိယာ စ။

မဏ္ဍိတု . သုက္ကေသု၊ ကြည်လင်ခြင်း၊ အားထုတ်ခြင်း
အနက် တို့ကို။ ဂမ္ပမာနေသု၊ သံအပ်ကုန်သည် ရှိသော်။
တတိယာစ၊ သည်လည်းကောင်း။ သတ္တမိစ၊ သည်လည်းကောင်း။

(၄၄) ဥပခါရိယံ—ဥပခါရိ။ ‘တို့ထက်’ ဟူသော ဝိဘတ္တ အပါ
ပါနိ၌ ပဉ္စမိ ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် အဓိက
အနက်ဟော ဥပအယှဉ် သတ္တမိ ကေဝုဏ်သို့ သက်။ အစော
ရသေ—။ သပစော သို့ယံဝါ။ ။ ဥပနိက္ခေ - နည်းတူ။
အဓိဗြဟ္မ ဒတ္ထေ - ‘ဗြဟ္မဒတ်၏’ ဟူသော သမ္ပုနိ၌ ဆဋ္ဌိ
ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် ဣသရတ္ထ အဓိအယှဉ်
သတ္တမိသက်။ ။ အဓိဒေဝေသု - နည်းတူ။

(၄၅) ဉာဏေန၊ ဉာဏသ္မိံ - သဟရဏ။ ‘ဉာဏ်ဖြင့်’ ဟူသော
ကရိဏ်းပကတူ ပနိသယ ဉာဏ်ကြောင့် ဟိတ် အနက်၌

ဟောတံ၊ ဣ။ ဉာဏန ဉာဏသ္မိံ ဝါ ပသန္ဓော ဥဿုက္ကာ
ဝါ၊ တထာဂတော သပ္ပုရိသော ဝါ။ ။ပုံစံ။

ဣတိ ကာရက-ကပ္ပေါ သတ္တမော။ ၄၅။

ဣတိအယံ၊ ဤလေးဆယ့်ငါးသုတ်၊ ဝုတ္တိ၊ ဥဒါဟရုဏ်
အပေါင်းသည်။ သတ္တမော၊ ခုနစ်ခုမြောက်သော။ ကာရက-
ကပ္ပေါ၊ ကာရကကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိ သမတ္တော၊
ပြီးပြီ။

ဤကာရက လေးဆယ့်ငါးသုတ်တို့တွင် သညာ၊ အဓိကာ
ရာ၊ ပရိဘာသာ၊ ဝိမိ သုတ် မည်မျှစီ၊ ကာရက ခြောက်ပါးကို
စီရင်သောသုတ် မည်မျှစီ၊ အကာရကကို စီရင်သော သုတ်
မည်မျှ၊ သုတ်စွန်းပါသောသုတ် မည်မျှရှိ၏ဟု ရေဘွက်အပီ
ဣ။ ထိုတွင် သုတ်စွန်းအစီအရင်ပါသော သုတ်ကား-

- (၁) ဓာတု၊ ရက္ခဏ၊ ဒုရန္တိ၊
ယဿ ဒါတုံ၊ သိလာသ၊ စ။
ယေနဝါ၊ ယံကဇော၊ ယဿ၊
သဟာ၊ ကတ္တရိ၊ ဟေတု စ။
- (၂) သတ္တမု၊ ကမ္မ၊ သာမိဿ၊
နိဒ္ဒါ၊ ကုစိ ဒုဘိယကာ၊ ။

တတိယာသာ ရောက်လုလတ်သော် ဤသုတ်ဖြင့် မဇ္ဈိတ၊
ဥဿုက္က အယှဉ် တတိယာ၊ သတ္တမိ နှစ်သွယ်သက်။
ကာရက ပြီးပြီ။

တတိယာ သတ္တမိ၊ သမ္ပာ
ဒါနော၊ ဣဒါ သာဓိကော—

ဟု—တဆယ့်ရှစ်သုတ်တည်း။

ကာရိက၊ အကာရက အပြောကား—

(က) ဆ ကာရကောနိ သညာယ၊
ဘေဒါတု အဋ္ဌ-သတ္တတိ။
ကတ္တာ ဒွါဒေသ ကမ္မဋ္ဌ၊
ဝိသတိ ကရဏံ စတု။

(ခ) သမ္ပဒါနံ.ပါဒါနံ။
ဒသာ.ဓာရော စတုဒ္ဒသ။
အကာရကော တေရသာ.တိ။
ပဒဇ္ဇေဒါ.ဂတာ ကမ္မာ-တည်း။

ကတ္တု ဘေဒါ ဝုတ္တ၊ သယံ၊ သပဓာနံ နှင့်၊ ပေသံ၊
ပယောဇာ ဒွါဒေသတည်း။ ကမ္မဘေဒါ၊ ဝုတ္တာ၊ ဘိဟိတာ၊ ပဓာန၊
ကထိ၊ ကာ၊ ပကဘိနှင့်၊ ဣစ္ဆိနိပုတ်၊ သန္တိတ်၊ ဝိဇ္ဇာ၊ ပရိစ္စာ
ဆေဒါ ကာယ ငွေဝိ၊ ဗာဟိ၊ ဗာဟျ၊ ကရဏ လေးတန်း၊
သမ္ပဒါနံမှသာ ကာ၊ ဝတ်၊ အနိ၊ ကမ္မာဓိ၊ ဆယ်၊ ပါဒါနံဆယ်
မှသာ ကာ၊ စ၊ နိဒ်၊ သဒ်၊ ဩကာသတ်ဗျာ၊ သကလာ၊ အလ္လံ၊
ဒေသန်၊ မုချ၊ စုဒ္ဒသတည်း။ အကာရကံ၊ သမ္ပန်၊ လိင်္ဂံ၊ အာ၊
သမဝါ၊ ဟိတ်၊ ဣတ္ထိန်၊ ဝိသေသ၊ အစုန္တသံ၊ ကမ္မပု၊ နိဒ္ဒါ၊
အနာဒရံ၊ လက္ခဏံဟု။ သာမန်ဘေဒ ဆယ်သုံးတည်း။
သရုပ်ခွဲနည်းနှင့်တကွ ကာရက သုတ်နက်ပြီး၏။

ဂ-ဥဏာဒ်

(၁) ကတ္တရိ ကိတ်း

ကတ္တရိ၊ ကတ္တားအနက်၌။ ကိတ်၊ ကိစ္စငါးပစ္စည်းမှ တပါး
သော ကိတ် ပစ္စည်းသည်။ ဟောတို့၊ ၎င်း။ ။ ကာရ၊ ကာရု
ကော၊ ပါစကော၊ နေတာ။ ။ ပုံစံ။

(၂) ဘာဝ-ကမ္မေသု-ကိစ္စတ္တ-က္ခန္ဓာ။

ဘာဝ-ကမ္မေသု၊ ဘောအနက်၊ ကံအနက် တို့၌။ ကိစ္စ-တ္တ-
က္ခန္ဓာ၊ ပေသတိသဂ္ဂ ပတ္တကာလ စသော ကိစ္စ အနက်၊
ဈာန်၊ မတိ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ ပူဇာစသော တို့အနက်၊ ဤသံဒုသု ဟူသော
ခအနက် ရှိကုန်သော ကိစ္စ ပစ္စည်း၊ က အနုဗန် ရှိသော
တပစ္စည်း ခပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ (ပုံစံကား
ထိုထိုသုတ်တို့၌ ပါလေ၏။)

(၁) ကာရ—ကရ။ ‘ကရောတိ’ပြု။ ကာလေ ဝတ္တမာနာတိ၊
တေ ကာဒယော-ဖြင့် ကုသက်၊ ကာရိတ်မှည့်။ ဝုဒ္ဓိပြု။
အနုဗန်ဈေ။ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်၊ ဈေ။ ။ ကာရကော-ကရ၊
‘ကရောတိ’ပြု။ ကိရိယာယံ ကျတဝေါ (သဗ္ဗတော ကျ
တွာဝေါ)ဖြင့် ကျသက်၊ ဤသုတ်ဖြင့် ကျကို ကိတ်မှည့်။
သဗ္ဗတော ကျတွာဝေါကြည့်။ ။ ပါစကော-ပစ၊ ‘ပစတိ’
ပြု။ နည်းတူ။ နေတ-နိ၊ ‘နေတိ’ပြု။ ကိရိယာယံ ကျ
တဝေါ သဗ္ဗတော-ဝေါ) ဖြင့် တုသက်၊ ကိတ်မှည့်။
အညေသုစ-ဖြင့် တုကြောင့် နိ၏ ဤကို ဝေဒိပြု။ နာမ်ဝဲ၊
သိသက်။ သတ္တပိတာ ဒိန္နမာ-ဖြင့် စီရင်။

(၂) ဘာဝ ကမ္မေသု ကိစ္စ၊ တွ ကွတ္တာ။

(၃) ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ တ္ထော။

ကမ္မနိ၊ ဌံ။ ဒုတိယာယံ၊ ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည်။ ဆတိ၊ သက်လတ်သော်။ ကတ္တရိ၊ ဌံ။ တ္ထော၊ က၊ အနုပန်ရှိသော တပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ဝါနံ ဒိန္နော၊ သီလံ ရက္ခိ တော၊ ဘတ္တံ ဘုတ္ထော ဒေဝဒတ္ထော။ ။ ပုံစံ။

(၄) ချားဒိဟိ မန် မ စတော ဝါ။

ချားဒိဟိ၊ ခိ၊ တိ၊ ပီ၊ လူ၊ ရှ၊ သူ၊ ဟူ၊ ဝါ၊ အဒစသော ဓာတ်ဘို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ မန်၊ န၊ အနုပန်ရှိသော မ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ မ စ၊ မသည်လည်း။ ဝါ၊ အချို့ သော အဒဓာတ် ဌံ။ တော၊ တပြုသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ဒိယန္တိ ဥပဒ္ဒဝါ တ္ထော၊ တိ ခေမော၊ ဘာယိတဗ္ဗော၊ တိ ဘိမော၊ ဘေမော ဝါ၊ ပေမော၊ လောဓမ္မာ၊ ရောမော၊ သောမော၊ ဟောမော၊ ဝါ

(၃) ဒိန္နော—ဒဒါ ‘ဒဒတိ’ပြု။ ဤသုတ် (ပုဂံမာဒိတ္ထေ ကတ္တရိ) ဖြင့် ကတ္တားဌံ တွံ သက်။ ဘိဒါဒိတော—ဖြင့် ဒဒဓာတ်မှ နောက်ဖြစ်သော တွံ ကို ဣန္ဒြိယပြု။ ဓာတွန် ဒကို ချေ၊ သရ သန္ဓိပြု။ နာမ်ငဲ့။ ။ ရက္ခိတော—ရက္ခ၊ ပါလနေ၊ ဌံ။ ဧ။ ‘ရက္ခတိ’ပြု။ ဝေဓင်နည်း တွံသက်။ ဣလ၊ နာမ်ငဲ့။ ။ ဘုတ္ထော—ဘုဇ၊ ‘ဘုဇတိ’ ပြု။ ရှေးနည်း တွံသက်။ ဘုဇာဒိ နမန္တော—ဖြင့် စီရင်။

(၄) ခေမော—ဒိ ခေ၊ ဌံ။ ဧ။ ‘ဒိယန္တိ တ္ထေ’ပြု။ ဤဖြင့် မန်သက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုပန်ချေ။ နာမ်ငဲ့။ ဘိမော—ဘိ၊ ဘယေ၊ ဌံ။ ဧ။ ‘ဘာယိတဗ္ဗော’ ပြု။ ဤဖြင့် မန်သက်။ အနုပန်ချေ။ ဘေမော—ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ပေမော—ပီ၊ တပွဲနကန္တိ

မော၊ အဒတိ၊ ဘက္ခတိ၊ အဓိယတေ ဝါ.တိ အတ္တာ၊ အာတု
မာ ဝါ။ ။ပုံစံ။

* အဒ,နောက်မ၊ တ,ပြုရ၊ သဒ္ဒ ဝါ ကြောင့်တည်း။

(၅) သမာ.ဒိဟိ ထ-မာ။

သမာဒိဟိ၊ သမ, ဒမ, သိ, ဟိ, ဒု, ဝူ, ဒါ,ယာ အစဉ်
ဆောဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ ထ-မာ၊ ထ ပစ္စည်း,မ ပစ္စည်းတို့
သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။သမေတိတိ သမထော၊ ဒမ
ထော၊ သိမာ၊ ဟိမော၊ ဒုမော၊ ဝူမော၊ ဒါမော၊ ယာမော၊
ထာမော၊ ဓာမော၊ သာမော၊ ဘသ္မာ။ ။ပုံစံ။

သု၊ဌ။၏။ ‘ဝိယာယိတဗ္ဗော’ပြု။ မန်သက်၊ ပိုဒ္ဒိပြု။ အနုဗန်
ချေ။ ။လောဇော-သု။ ဆေဒနေ၊ဌ။၏။ ‘လုနိတဗ္ဗော’
ပြု။ ။ရောမော-ရူ၊ ဂတိယံ၊ ဌ။၏။ ‘ရဝတိ’ပြု။ ။သော
မော—သု သဝဏော၊ ယိုချခြင်းဌ။၏။ ‘သဝတိ’ ပြု။
ဟောမော—ဟု၊ ဒါနာဒနဟဗျပ္ပဒါနေသု။ ‘ဟဝန်’ပြု။
ဝါမော—ဝါ၊ ဂတိယံ၊ဌ။၏။ ‘ဝါတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ’
ပြု။ ။အတ္တာ—အဒ၊ ဘက္ခဏော ဌ။၏။ ‘အဒတိ’(အဇ္ဇ
တေ)ပြု။ မန်သက်၊အနုဗန်ချေ။ မ ကို တ ပြု။ ကွစိဓာတု
ဖြင့် ဓာတွန် ဒ် ကို တ် (ပရရုပ်)ပြု။ နာမ်ငဲ့၊ သိသက်။
သျှာစ-ဖြင့် စီရင်။ ။အာတုမှာ- နည်းတူ။ မန် သက်၊
အနုဗန်ချေ။ မ ကို တ ပြု။ ဓာတွန်ဒ်ကို တ် ပြု။ ဥလာ။
နာမ်ငဲ့၊ နည်းတူ။

(၅) သမထော—သမု၊ ဥပသမော ဌ။၏။ ‘သမေတိ’ ပြု။ ဌ်
ဖြင့် သမုနောက် ထ သက်၊(ဓာတုသန္ဓောဌ် ကွစိကြောင့်

(၆) ဂဟဿုပဓယေ.ဝါ။

ဂဟဿ၊ ဂဟဓာတ်၏။ ဥပဓယ၊ အဆုံးဝဏ္ဏမှ အစ
ဥပဓာ မည်သော အသရ၏။ ဧ၊ ပြောသည်။ ဝါ၊ ချို့။ ဟော
တံ၊ ။ ။ ဂဏှာတိတံ ဂေဟံ၊ ဂဟံ။ ။ ပုံစံ။

ဓာတွန်မကျေ) နာမ်ဝဲ။ ။ ဒမထော—ဒမ၊ ဒမနော ဌ။
၏။ ‘ဒမနံ’ပြု။ ဤဖြင့် ထ သက်။ နည်းတူ။ ။ သိမာ—
သိ၊ ဗန္ဓနော ဌ။ ။ ။ ‘သိယတေ ဗဇ္ဈတေ’ပြု။ ဤဖြင့် မ
သက်။ ကုစိဓတု-ဖြင့် ဣကို ဤဒိဓပြု။ နာမ်ဝဲ။ အာသက်။
စ ဖြင့် နာမ်ဝဲ။ ။ ဟိမော-ဟိ၊ ဂတိယံ၊ ဌ။ ။ ။ ‘ဟိနော
တိ’ပြု။ မ-သက်။ ။ ဒုမော—ဒု၊ ဂတိယံ၊ ဌ။ ။ ။ ‘ဒဝတိ
(ဝုဒ္ဓိ-ဂစ္ဆတိ)’ပြု။ နည်းတူ။ ။ ဝုမော—ဝု၊ ကမ္ပနော ဌ။
၏။ ‘ဝုနာတိ ကမ္ပတိ’ပြု။ ။ ဒါမော—ဒါ၊ အဝေဏ္ဏနော
ဖြတ်ခြင်းဌ။ ။ ။ ‘ဒါတိ အဝေဏ္ဏတိ’ပြု။ ။ ယာမော—
ယာ၊ ဂတိယံ၊ ဌ။ ။ ။ ‘ယာတိ ဂစ္ဆတိ’ပြု။ ။ ထာမော—
ဌာ၊ ဂတိနိဝတ္တိယံ၊ ဌ။ ။ ။ ‘ဌာတိ ဧတေန’ပြု။ မ သက်။
ကုစိဓတု-ဖြင့် ဒန္တဇာကို မုဒ္ဒဇ ဌ ပြု။ ။ ဓာမော—
ဓာရာ၊ ဓာရဏော ဌ။ ။ ။ ‘ဓာတိ’ပြု။ ။ သာမော—သာ၊
ဂတိယံ(သမတ္ထေ) ‘သာယတိ(သာမတ္တတိ)’ပြု။ ။ ဘသ္မာ-
ဘဿ၊ နိန္ဒာယံ ဘသိယတိ’ပြု။

(၆) ဂေဟံ—ဂဟ၊ ဥပါဒါနော ဌ။ ။ ။ ‘ဂဏှာတိ’ပြု။ ။ သမ္ပ
တော ဣတ္တာ ဝိဝါ-ဖြင့် အပစ္စည်းသက်။ ဤသုတ်ဖြင့်
ဂဟဓာတ်၏ ဥပဓာ အ ကို ပြော။ နာမ်ဝဲ။ ဂဟံ-ဝါမြစ်
၍ မေပြုရ။

(၇) မသုဿ သုဿ ဣရ-ဇ္ဈရာ။

မသုဿ၊ မသုဇာတ်၏။ သုဿ၊ သုအက္ခရာဒ်။ ဣရ-
ဇ္ဈရာ၊ ဣရပြု၊ ဇ္ဈရာ ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။
မဇ္ဈရတိ.တိ မဇ္ဈရော၊ မဇ္ဈရော။ ။ပုံစံ။

(ဂ) အာ-ပုဗ္ဗ-စရဿ စ။

အာ-ပုဗ္ဗ-စရဿစ၊ အာရှေးရှိသော စရဇာတ်၏ လည်း။
ဣရ-ဇ္ဈရာစ၊ ဣရပြု၊ ဇ္ဈရာပြု၊ တို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊
ကုန်၏။ စသဒ္ဒါသမ္ပိဏ္ဏန ဣရိယ ပြုကိုဆိုသည်၏။ ။အာဘုသံ
စရတိ၊ စရိတဗ္ဗံဝါ.တိ အဇ္ဈရံ၊ အဇ္ဈရံ အဇ္ဈရိယဉ္ဇူ။ ။ပုံစံ။ ။
(အဇ္ဈရံ ပဟရိတံ ယုတ္တန္တိ အဇ္ဈရိယံ ပြုမူ၊ တဒ္ဒိတိ။)

(ဇ) အလ-ကလ-သလေဟိ လ-ယာ။

အလ-ကလ-သလေဟိ၊ အလ၊ ကလ၊ သလ ဇာတ်တို့မှ။
ပရံ၊ နောက်၌။ လ-ယာ၊ လပစ္စည်း၊ ယပစ္စည်းတို့သည်။

(၇) မဇ္ဈရော၊ မဇ္ဈရော—မသု၊ မဇ္ဈရိယေ၊ နုမြော ဝန်ထို
ခြင်း၌။၏။ ‘မဇ္ဈရတိ’ပြု။ ကွ° သက်။ ဤသုတ်ဖြင့် မသု
ဇာတ်၏ သုကို ကွ°နှင့် တက္ခ ဣရ၊ ဇ္ဈရာပြု။

(ဂ) အဇ္ဈရံ အဇ္ဈရံ၊ အဇ္ဈရိယံ—အာ စရ စရဏေ၊ ပြုခြင်း၌။
၏။ ‘အာဘုသံ စရတိ စရိတဗ္ဗံ’ပြု။ ကွ° သက်။ ဤသုတ်
ဖြင့် အာပုဗ္ဗ စရကို ကွ°နှင့် တက္ခ ဣရ၊ ဇ္ဈရာပြု။ စသဒ္ဒါ
ဖြင့် ဣရိယပြု။ သံယုဂ်ကြောင့် အာကို အရဿပြု။ နာမ်ဝဲ။

(ဇ) အလ္လံ—အလ၊ ပရိယတ္တိယံ၊ စွမ်းနိုင်ခြင်း၌။ ၏။ ‘အလထိ
သမတ္ထေတိ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် အလနောင် လပစ္စည်းသက်။

ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ အလတိ သမတ္ထေဟိတိ အလ္လံ၊ အလျံ၊
ကလိယတေ သင်္ချာယတေတိ ကလ္လံ၊ ကလျံ၊ သလတိ ဂစ္ဆတိ
ပဝိသတိတိ သလ္လံ၊ သလျံ။ ။ပုံစံ။

(၁၀) ယာဏ-လာနာ။

ကလ-သလေဟိ။ တို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ယာဏ၊ လာနာ၊ ယာဏ
ပစ္စည်း၊ လာနပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ကလျာ
ဏံ၊ ပဋိသလ္လာနံ။ ။ပုံစံ။

(၁၁) မထိဿ ထဿ လော စ။

မထိဿ၊ မထဓာတ်၏။ ထဿ၊ ထ၏။ လောစ၊ လပြုသည်
လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ။စသဒ္ဓါ၊ လပစ္စည်းကို ဆည်း၏။
(ရှု)။ မထာဘိ ဝိလောဠတိတိ မလ္လော၊ သောယေဝ မလ္လကော၊
(က-လာ။) မထနံ ဝိလောဠနံ မလ္လံ၊ မလ္လကံ။ ။ပုံစံ။

နာမ်ငဲ့။ အလျံ—ယ သက်။ နည်းတူ။ ။ကလ္လံ၊ ကသ၊
သင်္ချာနေ၊ ဌံ။ ၎င်း။ ‘ကလိယတေ’ပြု။ လ သက်။ ။
ကလျံ—ယ သက်။ ။သလ္လံ—သလ၊ ဂတိယံ၊ ဌံ။ ၎င်း။
‘သလတိ ပဝိသတိ’ပြု။ လ သက်။ ။သလျံ—ယ သက်။
(၁၀) ကလျာဏံ—ကလ၊ သင်္ချာနေ၊ ‘ကလိယတေ’ပြု။ ဤဖြင့်
ယာဏ သက်။ ။ပဋိသလ္လာနံ—သလ၊ ဂတိယံ ‘ဂဏ-
တော ပဋိက္ကမ္မ သလတိ ဧတ္ထံ’ပြု။ ဤဖြင့် လာနပစ္စည်းသက်။
(၁၁) မလ္လော—မထ၊ ဝိလောဠနေ၊ လုံးထွေးခြင်း၌။ ၎င်း။
‘မထာဘိ ဝိလောဠတိ’ပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် မထ၏ ထ ကို သပြု။
စသဒ္ဓါဖြင့် လပစ္စည်း သက်။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ။မလ္လံ-

(၁၂) ပေသာ၊တိသဂ္ဂ-ပတ္တ၊ ကာလေသု ကိစ္စာ။

ပေသ-အဓိသဂ္ဂ-ပတ္တ ကာလေသု၊ စေခိုင်း တိုက်ထွန်းခြင်း၊ စွန့်လွှတ်ခွင့်ပြုခြင်း၊ ချိန်ခါရောက်သည်ကို ပြောဆိုခြင်းတို့၌။ ကိစ္စာ၊ ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ကတ္တဗ္ဗံ၊ ကရဏီယံ ကိစ္စံ ကမ္မံ ဘဝတာ။ ။ပုံစံ။

(၁၃) အဝဿကာ၊ဓမ္မိ၊ဏေသု ကိစ္စံ စ။

အဝဿကာ-အဓမ္မ-ဣဏေသု၊ မချွတ်မယွင်းဟူသော အနက်၊ မပြတ်တောင်းပူ ယုတ်ညံ့ သော ကြွေးမည်ဟူသော အနက်တို့၌။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း။ ကိစ္စာစ၊ တို့သည် လည်းကောင်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အဝဿံ ကမ္မံ ကရောတိတိ ကာရီ၊ အဝဿံ တွံ ဘာရံ ဟရသိတိ ဟာရီ၊ အဝဿံမဟံ ဓမ္မံ စိရာမိတိ စာရီ၊ ကမ္မကာရီ၊ ဘာရ-ဟာရီ၊ ဓမ္မစာရီ၊ သတံ ဣဏံ ဒဒါတိ ဒဒါသိ ဒဒါမိတိ ဒါယိ၊ သဟဿံ ဣဏံ ဓာရေတိ ဓာရေသိ ဓာရေမိတိ ဓာရီ၊ အဝဿံ ကရိယတေတိ ဣတဗ္ဗံ ကာရိယံ ကိစ္စံ၊ ဒိယတေ သကံ ဣဏန္တိ ဒါတဗ္ဗံ ဒါနိယံ ဒေယံ။ ။ပုံစံ။

ကော-နည်းတူ။ ။သဗ္ဗတောကော၌ သဗ္ဗတော သဒ္ဓါဖြင့် က လာ။ မလ္လံ ။ မလ္လကံ။ မထနံ ဝိလောဋ္ဌနံ'ပြု။ နည်းတူ။
(၁၂) ကတ္တဗ္ဗံ၊ ကရဏီယံ၊ ကိစ္စံ-တို့ကို ဘာဝကဓမ္မသု တဗ္ဗာနိ-ယာ၊ ဂ ရမ္မာ ရိစ္စတို့၌ ပြီးစေအပ်ပြီး နည်းအတိုင်းတွက်။
(၁၃) ကာရီ—ကရ 'အဝဿံ ကရောတိ'ပြု။ ဤဖြင့် အဝဿံက ၌ ကိစ္စပစ္စည်းသက်။ 'ကာရိတ်မှည့်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ နာမ်ငဲ့-စသည်။ ဟာရီ—ဟရ၊ 'အဝဿံ ဟရတိ'ပြု။ ။

(၁၄) အရဟ-သက္ကာဒိဟိ တုံ။

အရဟ-သက္ကာဒိဟိ၊ တိန္ဒံ။ ယောဂေ၊ သေဝံ။ တုံ၊ သည်း။
ဟောတိ၊ ဧ။ ။ (အရဟသက္ကာဒိသုစ သုတ်ရှိပြီး ဖြစ်၍ အပို-
ပင်၊ ပဇ္ဇန္နဂတိက။)

(၁၅) ဝဇောဒိဟိ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော နိပုဇ္ဇန္တေ။

ဝဇောဒိဟိ၊ ဇေ ဓာတိ အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော၊
ပဗ္ဗဇ္ဇ အစရှိကုန်သော သဒ္ဓါတို့သည်။ နိပုဇ္ဇန္တေ၊ ပြီးစီးကုန်၏။
ပထမံ ဝဇိတဗ္ဗာတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ဣဉ္ဇနံ ယဇနံ ဝါ ဣဇ္ဇာ။ ။ပုံစံ။
(ဤလည်း ပဇ္ဇန္နဂတိကပင်။)

စာရီ—ဧရာ၊ ‘အဝဿံ စရတိ’။ ။ ဘာရဟာရီ— ဘာရ
ဟရာ၊ ‘ဘာရံ ဟရတိ’ပြု။ သမာသံပြု။ ဣသက်။ နည်း
တူ။ ။ ဓမ္မစာရီ—ဓမ္မ၊ ဧရာ၊ ‘ဓမ္မံ စရတိ’ပြု။ သမာသံပြု။
ဣသက်။ နည်းတူ။ ။ ဒါယိ-ဒါ၊ ‘သတံ ဣဏံ ဒဒါတိ’ပြု။
ဣသက်။ အာကာရန္တာန မာယော-ဖြင့်စီရင်။ အနုဗန်
ချေ။ ။ ဓာရီ-ဓရာ၊ ‘သဟဿံ ဣဏံ ဓာရေတိ’ ပြု။ ဣ
သက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ ။ ကာတဗ္ဗံ၊ ကာရိယံ၊ ကိစ္စံ၊
ဒါတဗ္ဗံ-ဒေယျံ၊ ဒါနိယံ-လွယ်ပြီ။

(၁၄) အရဟသက္ကာဒိဟိ တုံ- (သုတ်ပိုတည်း။)

(၁၅) ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ပ ဝဇ။ ဂဟိယံ၊ ‘ပထမံ ဝဇိတဗ္ဗာ’ပြု။ ကျောစ-
ဖြင့် ကျသက်။ ဣ အနုဗန်ချေ။ ဤဖြင့် ဣကို ဇူပြု။ ဝကို
ဒွေဘော်ပြု။ ဝ ဒွေကို ဗ ဒွေပြု။ နာမ်ဝဲ။ အာပစ္စည်းသက်။
စဖြင့် နာမ်ဝဲ။ (ဤသုတ်ဖြင့် ပ-ဝဇ်+ကျကို ‘ပဗ္ဗဇ္ဇာ’ပြု။ ။
ဣဇ္ဇာ—ဣဇိ၊ ကမ္မနေ၊ လှုပ်ခြင်း၌။ ဧ။ ‘ဣဉ္ဇနံ’ပြု။ ကျ

(က) ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဣဇ္ဇာ သမဇ္ဇာ၊
 နိသဇ္ဇာ သံကုစ္ဆာ ဝိဇ္ဇာ။
 ဣစ္ဆာ ရုစ္ဆာ လစ္ဆာ ရစ္ဆာ၊
 တိရစ္ဆာ စ တိရစ္ဆာနော။

(ခ) သာဏစ္ဆာ သာဂစ္ဆာ မုစ္ဆာ၊
 တုစ္ဆာ ဝစ္ဆာစ ဗျာပဇ္ဇာ။
 မစ္စော မစ္စု သစ္စံ နစ္စံ ၊
 နိစ္စံ ကံညာ မာယာ ဇာယာ။ ။ပုံစံ။

သက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣဇ+ဣကို 'ဣဇ္ဇာ'ပြု။ ဣကို ဇ္ဇပြု။
 အာသက်။ ယဇ— ဒေဝဂူဇာယံ၊ 'ယဇနံ'ပြု။ ဣ
 သက်။ ဤသုတ်ဖြင့် ယဇ+ဣကို ဣဇ္ဇာပြု။ (ယဇဿာဒိဿိ-
 ဖြင့် ယဇ၏ ယကို ဣပြု။ ဣကို ဇ္ဇပြု။ အာသက်)။ ။
 သမဇ္ဇာ— သံအဉ္ဇ၊ ဗျတ္တိယံ၊ ထင်ရှားခြင်း၌။ ။ 'သမဉ္ဇန္တိ
 ဇနာ ဧတ္ထ'ပြု။ ဣသက်။ ဤဖြင့် သံအဉ္ဇ+ဣကို သမဇ္ဇာပြု။
 နိသဇ္ဇာ-နိ သဒ၊ ဝိသရဏ ဂတျာဝသာဒေသု၊ တို့၌ ။ ။
 'နိသီဒနံ'ပြု။ နည်းတူ။ ။ ကုစ္ဆာ-ကုစ၊ သင်္ကောစနေ၊
 တွန့်ခြင်း၌။ ။ 'သံကောစနံ'ပြု။ ဣသက်။ ဤဖြင့် ကုစ+
 ဣကို ကုစ္ဆာပြု။ ။ ဝိဇ္ဇာ-ဝိဒ၊ ဉာနေ၊ ။ 'ဝိဒနံ ဝိဒတိ'ပြု။
 ဣသက်။ ဝိဇ္ဇာပြု။ ။ ဣစ္ဆာ-ဣသု၊ ။ ဣစ္ဆာကန္တိသု 'သေနံ'
 ပြု။ ဣသက်။ ဣစ္ဆာပြု။ ။ ရုစ္ဆာ—ရုဇ ဧရာဂေ 'ရုဇနံ'
 ပြု။ ဣသက်။ ရုစ္ဆာပြု။ (ဆပစ္စည်းသက်။ ဆကြောင့် ဇဏှိ
 စပြု။ အာသက်)။ ။ လစ္ဆာ—လဘ၊ လာဘေ။ 'လာဘနံ'ပြု။
 ဣသက်။ လစ္ဆာပြု။ (ဆသက်၊ စပြု၊ ဖာသက်)။ ။
 ရစ္ဆာ—ရဒ၊ ဝိလိခနေ၊ ရေးခြစ်ခြင်း၌။ ။ 'ရဒန္တိ ဧတ္ထ'

(၁၆) ကွဲလောပေါစ။

ကွဲလောပေါ စ။ ကွဲပစ္စည်း၏ ကျေခြင်းသည်လည်း။
ဟောတိ။ ၎င်း။ နိပုဗ္ဗန္တေစ။ သင့်ရာဝိဓိလည်း ပြီးကုန်၏။ ။
ဝိ ဘူ ဒိ.ဇော။ ။ပုံစံ။

ပြု။ နည်းတူ။ ။တိရစ္ဆာ—တိရော အဉ္စ၊ ဂတိယံ။ တိရိယံ
(ဥဒ္ဓမနဂန္ဓာ) ‘အဉ္စတိ’ပြု။ ။ဣသက်။ ဤဖြင့် အဉ္စ+ဣကို
အဉ္စာပြု။ တိရောနှင့် သန္ဓိပြု။ ။တိရစ္ဆာနော-နည်းတူ။
‘အဉ္စာန’ပြု။ ။သာကဉ္စာ-သဟ ကထ၊ ကထနေ၊ ဌိ။ ၎င်း။
‘သဟကထနံ’ပြု။ ။ဣသက်။ ဤဖြင့် သဟကို သာ, ကထ + ဣ
ကို ကဉ္စာပြု။ ။သာဂဉ္စာ-သဟ, အာ ဂမု။ ‘သဟ အာဂမနံ’
ပြု။ နည်းတူ။ မုဉ္စာ-မုဟ ဝေစိတ္တေ။ ‘မုယုနံ’ပြု။ ။ဣသက်။
မုဉ္စာပြု။ တုဉ္စာ-တုဒ၊ ဗျထနေ၊ ထိုးဆွခြင်း၌။ ၎င်း။
‘တုဒနံ’ပြု။ ။ဣသက်။ တုဉ္စာပြု။ ဝသ နိဝါသေ၊ ‘ဝသနံ’ပြု။
ဣသက်။ ဝဉ္စာပြု။ ။ဗျာပဇ္ဇာ-ဝိ, အာပဒ၊ ဂတိယံ။
‘ဗျာပဇ္ဇနံ’ပြု။ ။ဣသက်။ ပဇ္ဇာပြု။ ဝိနှင့်အာ သန္ဓိပြု။ ။
မဇ္ဇော-ရေ၊ ပါဏစာဂေ။ ဌိ။ ၎င်း။ ၎င်း။ ‘ရေတိ’ပြု။ ဤဖြင့် တု
ပစ္စည်းသက်။ ဓာတွန်ချေ။ တုကို စပြု။ ဒိတ္တပြု။ မဉ္စာ-နည်း
တူ။ တုပစ္စည်းသက်။ သစ္စံ—သထ၊ သာတစ္စေ။ မှန်ခြင်း၌။
၎င်း။ ‘သတနံ’ပြု။ ဤဖြင့် ယသက်။ တုကို စ။ စကို ဒိတ္တပြု။ ။
နစ္စံ—နတ၊ ဂတ္တဝိနာမေ၊ ကိုယ်ကို ညွတ်ယိမ်း(က)ခြင်း၌။
၎င်း။ သစ္စံ နည်းတူ။ နိစ္စံ-နိတိ၊ သည်။ နိစ္စေ၊ မြဲခြင်း၌။ ၎င်း။
‘နိတနံ’ပြု။ နည်းတူ။ ကညာ—ကန၊ ဒိတ္တိ, ကန္တိသု၊ ‘ကနတိ
ဒိပ္ပတိ’ပြု။ ယသက် ကန + ယကို ကညာပြု။ ။မာသာ-မာ၊
မာနေ၊ မြတ်နိုးခြင်း၌။ ၎င်း။ ‘မာတဗ္ဗာ’ပြု ယသက်။ ။

(၁၇) သ,စဇာနံ က ဂါဏ.နု ဗန္ဓေ။

ဏ.နုဗန္ဓေ၊ ဏ အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်။ သ စဇာနံ၊ စ,ဇ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့၏ အစိတ် စအက္ခရာ ဇအက္ခရာ တို့၏။ က, ဂါ၊ ကပြု, ဂပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သေကော၊ ဝိဝေကော၊ သင်္ဂေါ၊ ဘင်္ဂေါ။ ပုပ္ဖံ။

(၁၈) နုဒါ.ဒီဟိ ယု-ဏ္ဍုန.မနာ.နနာ.ကာ.နနကာ သ-ကာရိတေဟိ စ။

နုဒါ.ဒီဟိ၊ နုဒ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှလည်းကောင်း။ သ-ကာရိတေဟိစ၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းရှိသော ဓာတ်တို့မှ လည်းကောင်း။ ပရေသံ၊ ကုန်သော။ ယု-ဏ္ဍုနံ၊ ယုပစ္စည်း၊ ဏ္ဍု

ဇာယာ—ဇန၊ ဇနနေ။ 'ဇာယတိ ဧတ္ထ'ပြု။ ယသက်၊ ဇန+ယကို ဇာယာ ပြု။

(၁၆) ရုပ်ကို ကွဲစ သုတ်၌ ကြည့်ပါ။(ခ) ခဲဆစ်အဓိပ္ပာယ် မ-

(၁၇) 'သေစနံ သေကော၊ ဝိဒိစ္စနံ ဝိဝေကော၊ သဉ္ဇနံ သင်္ဂေါ၊ ဘဉ္ဇနံ ဘင်္ဂေါ'ဟု ပြု။ ကိတ်ကျမ်း ထိုထိုသုတ်၌ ပြီးစေအပ် ကုန်ပြီ။

(၁၈) ပနုဒနံ-ပနုဒ၊ ခေပေ၊ စွန့်ပစ်ခြင်း၌။ ။ 'ပနုဇ္ဇတေ ပနုဒတိ ဝါ ဧတေန'ပြု။ နန္ဒာဒီဟိ-ကတ္တုကရဏသုတ်ဖြင့် ယု သက်။ ဤဖြင့် နုဒတောပရ ယု ကို အနုပြု။ ကွစိခာတု-ဖြင့် နုဒ၏ ဉ္ဇကို ဂီဒီသပြု။ နာမ်ငဲ့-သည်။ ။ ပနုဒနော—'ပနုဒတိ'ပြု။ ကတ္တုကရဏဖြင့် ယု သက်။ နည်းတူ။ ။ အာဏာ ပနံ—အာ ဉာ၊ အဝပောဓနေ၊ 'ဇာနတော ပယောဇနံ' ဝါကျ၌ ဏာပေသက်၊ အနုဗန်ချေ၊ ဒေါဓသ္မပဉ္စ စဖြင့်

မစွည်းတို့၏။ အနာ၊ နနာ၊ ကာ၊ နနာ၊ ကာ၊ အနပြု၊
အာနနပြု၊ အကပြု၊ အာနနကပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ။

ဥက္ကိဏပြု။ (အာဏာပေ) အာဏာပိယတေပြု၌ နန္ဒာဒီ
ယုသက်။ ဤဖြင့် ယုကို အနပြု။ သရသောပေါ-ဖြင့် ခေါ့၊
ခပ်၊ ကပ် နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ အာဏာပနော—အာဏာ
ပေတိ'ပြု။ နည်းတူ။ ။ သဗ္ဗာနနံ—သံ ဉာ၊ 'သညာယ-
တေ'ပြု- နန္ဒာဒီဟိယု-ဖြင့် ယုသက်။ ဤဖြင့် ယုကို အာ
နနပြု၊ ဉာယ ဇာ ဇိနာ-ဖြင့် ဉာကို ဇာပြု။ သန္တိပြု။ နာမ်
ဝဲ-စသည်။ သဗ္ဗာနနော—သဗ္ဗာနာတိ (သဗ္ဗာနာပေ
တိ)'ပြု။ နည်းတူ။ ။ ပနုဒကော—'ပနုဒတိ'ပြု။ ဣ
သက်။ ဤဖြင့် ဣကို အက ပြု။ ။ ပနုဒနော-နည်းတူ။
အာဏာပကော၊ အာဏာပနော-နည်းတူ ပြီးစေ၍ ဣကို
အကပြု။ ။ သဗ္ဗာနနကော—ဣကို အာနကပြု။ သဗ္ဗာ
နနော—နည်းတူ။ ။ သုဒကော-သုဒ ပဋ္ဌရဏေ (ပက္ခ
ရဏေ၊ သွန်ချခြင်း၌။ ။ 'သုဒတိ'ပြု။ ဣသက်။ ဤဖြင့်
အကပြု။ ။ ဇနကော—ဇနရဋ္ဌိယံ၊ စည်ပင် ပေါက်ရောက်
ခြင်း၌။ ။ ဇာယန္တိ ပသောဇေတိ-၌ ဏေ သက်။
'(ဇနေ) ဇနေတိ'ပြု။ ဣသက်။ ဤဖြင့် အကပြု၊ သန္တိပြု။
နာမ်ဝဲ-စသည်။ ဇနိကာ။ ။ သာဝကော-သု၊ 'သုဏာ
တိ'ပြု။ ဣသက်။ ဝုဒ္ဓိ အာဝပြု၊ အကပြု။ နာမ်ဝဲ-စသည်။
လာဝကော—လူ၊ ဆေဒနေ 'လုနာတိ'ပြု။ နည်းတူ။ ။
ပါဝကော—ပု၊ သောဓနေ 'ပုနာတိ'ပြု။ နည်းတူ။ ။
ဥပါသကော—ဥာ အာသ၊ ဥပဝိသနေ၊ ၌။ ။ 'ဥပါ
သတိ'ပြု။ ဣသက်။ အကပြု။ ဥပါသိကာ-နည်းတူ
အာသက်။ ကွစိဓာတု-ဖြင့် အကြောင့် အက၏ အ ထို့
ဣပြု။

ကုန်၏။ ပန္နဒနံ၊ ပန္နဒနေ၊ အကလင်္ဂ၊ အကလင်္ဂနေ၊ သဉ္ဇာန
နံ၊ သဉ္ဇာနနေ၊ ပန္နဒကေ၊ အကလင်္ဂကေ၊ သဉ္ဇာနကေ၊
သုဒကေ၊ ဇနကေ၊ သဘဝကေ၊ လဘဝကေ၊ ပါဝကေ၊
ဥပါသကေ၊ ဥပါသိကာ။ ။ပုံစံ။

(၁၉) ဣ-ယ-တ-မ-ကိ-ေ, သာဒိနံ၊ မန္တံသရော ဒီသံ
ကုစိ ဒိသသ ဒေါ ရံ သော သ.က္ခိ စ။

ဣ-ယ-တ-မ-ကိ-ေ-သာ-ဒိနံ၊ ဣ, ယ, တ, မ, ကိ, ေ, သ ပြု
မည် ဣမ, ယ, တ, တမ, အမ, ကိ, တေ, သမာန အစရှိကုန်
သော ရှေ့ဥပမာန ပုဒ်တို့၏။ အန္တံသရော၊ အဇိတ် သရသည်။
ကုစိ၊ အချို့ ပုံစံ၌။ ဒီသံ၊ သို့လည်းကောင်း။ ဒိသသ၊ နေ့က
ဒိသဓာတ်၏။ ဒေါ၊ ဒသည်။ ကုစိ၊ ။ ရံ၊ ရံအဖြစ်သို့ လည်း
ကောင်း။ သော၊ သ သည်။ ကုစိ၊ ။ သ.က္ခိ၊ သ အဖြစ်
ကုအဖြစ် ဤအဖြစ် တို့သို့ လည်းကောင်း။ ပပွေတိ၊ ။
နိပုဇ္ဇန္တေ၊ သင်္ဂရာ ဝိဓိလည်း ပြီးကုန်၏။

(၁၉) ဤဒိသော—ဣမ ဒိသ။ ပေက္ခဏေ။ ‘အယ မိဝ သော
ဒိသတိ (ဣမမိဝ နံ ပဿတိ)’ ပြု။ ကွိ စဖြင့် ကွိသက်။
ဤဖြင့် ကွိကြောင့် ဓာတွန် သက္ကံ သ ပြု။ ကွိလောပေါ
စ-ဖြင့် ကွိကိုချေ။ ဤသုတ်ပါ ‘ဣ’ဟူသော နိပါတန-
ဖြင့် ဣမကို ဣပြု။ ဤသုတ်ဖြင့် ဣကို ဤဒိသပြု။ နာမ်ဝ-
စသည်။ ။ ယာဒိသော— ယ ဒိသ ‘ယောဝိယ သော
ဒိသတိ (ယမိဝ နံ ပဿတိ)’ ပြု။ ကွိသက်။ သပြု။ ကွိ
ချေ။ ယ၏ အကို အာ ဒိသပြု။ ။ တာဒိသော— တ ဒိသ

အယ.မိဝ ဒိဿတေ.တိ ဤဒိသော၊ ယဒိသော၊ တာ
 ဒိသော၊ မာဒိသော၊ ကိဒိသော၊ ဒေဒိသော၊ တောဒိသောဝါ၊
 သမာနော ဣဝ ဒိဿတေ.တိ သာဒိသော၊ သဒိသောဝါ။
 ရံ ပြုမူ ဤရိသော၊ ကပ္ပပြုမူ ဤဒိက္ခော၊ နှစ်ပါးပြုမူ ဤရိက္ခော၊
 ဤပြုမူ ဤ ဒိ-စသည် ဖြစ်၏။ စ သဒ္ဓါ အညမည သမုစ္စည်း။
 နိပစ္စန္ဓေ ကိုလည်း ငင်၏။ ။ အာဒိ ဖြင့် အညာဒိသော၊
 အမ္ပဒိသော-စသည်ကို ယူ။

‘သောဝိယ အယံ ဒိဿတိ (တံဝိယ ဣမံ ပဿတိ)’ ပြု
 နည်းတူ။ ကာဒိသော—တုမှ ဒိသ၊ ‘တွံဝိယ သော ဒိဿ
 တိ’ (တံဝိယ နံ ပဿတိ) ပြု။ ဤသုတ်ပါ ‘တ’ ဟူသော
 နိပါတန-ဖြင့် တုမှကို တ ပြု။ အကြွင်း နည်းတူ။ ကွစံ
 ကြောင့် တုမှာဒိသောလည်း ပြီး၏။ ဒီဃ သာ ပြု၍ တ
 မပြုရ။ ။ မာဒိသော—အမှ ဒိသ ‘အဟံဝိယ တွံ ဒိဿတိ
 (မံ ဝိယ နံ ပဿတိ)’ ပြု။ ‘မ’ ဟူသော နိပါတန-ဖြင့် အမှကို
 မပြု။ အကြွင်း နည်းတူ။ ကွစံကြောင့် အမှာဒိသောလည်း
 ပြီး၏။ ဒီဃသာ ပြု၍ ‘မ’ မပြုရ။ ။ ကိဒိသော—ကိံ ဒိသ၊
 ‘ကော ဝိယာယံ ဒိဿတိ (ကံဝိယ မံ ပဿတိ)’ ပြု။ ကိံ
 နိပါတန-ဖြင့် ကိံကို ကံ ပြု။ ဒီဃပြု။ အကြွင်း နည်းတူ။ ။
 ဒေဒိသော—တေ ဒိသ၊ ဒေသော ဝိယ သုဒိဿတိ (တေ
 ဝိယ နံ ပဿတိ) ပြု။ ‘ဒေ’ နိပါတန-ဖြင့် တေကို ဒေ ပြု။ အကြွင်း
 နည်းတူ။ ကွစံကြောင့် တောဒိသောလည်း ပြီး၏။ ဒီဃသာ
 ပြု၍ ဒေ မပြုရ။ ။ သာဒိသော—သမာနေ ဒိသ ‘သမာနော
 ဝိယ သော ဒိဿတိ (သမာနေမိဝ တံ ပဿတိ)’ ပြု။ ‘သ’
 နိပါတန-ဖြင့် သမာနေကို သ ပြု။ ဒီဃပြု။ အကြွင်း နည်းတူ။
 [၁၅]

(၂၀) ဘျာ ဒိဟိ မတိ-ဗုဓိ-ပူဇာဒိဟိ ဝ ဣော။

ဘျာ ဒိဟိ၊ ဘိ အရိသော ဓာတ်တို့မှလည်းကောင်း၊ မတိ-
ဗုဓိ-ပူဇာ ဒိဟိ မတိ၊ ဗုဓိ၊ ပူဇာ အနက်ရှိသော ဓာတ် စသည်
တို့မှ လည်းကောင်း။ ပရံ၊ ဌံ။ ဣော၊ က၊ အနုဗန် ရှိသော တ
ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဣ။ ။ ဘာယိတဗျောတိ ဘိတော၊
သုပနံ သုတ္တံ၊ သုဠု မာနိယတေ မညတေတိ ဝါ သမ္ပတော၊
ဗုဇ္ဈတေတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဒေဝမနုဿေတိ ပုဒိတော၊ သက္ကတော၊
ပုံစံ။ ။ ဘာဝ ကမ္မသုဘ သုတ်ရှိပြီးဖြစ်၍ ဤသုတ်လည်း
အပိုပုဂံ။

ကွစိကြောင့် ဒိဗမပြု။ ဆဒိသော၊ ဤရိသော—၊ လ။
သရိသော-ဒကို ရ ပြု။ ။ ဤဒိက္ခော—။ လ။ သဒိက္ခော-
သကို ကွပြု။ ဤဒိ။ လ။ သာဒိ-သကို ဤပြု။

အာဒိ-ရုပ်။ ။ အညာဒိသော—အည ဒိသ၊ ‘အညော
ဝိယာယံ ဒိဿတိ (အညမိဝိမံ ပဿတိ)’ ပြု။ အည၏ အကို
အာဒိဗပြု။ ။ အမုဒိသော—အမု ဒိသ၊ ‘အသု ဝိယာယံ
ဒိဿတိ (အမုဝိယံ မံ ပဿတိ)’ ပြု။ အမု၏ ဥကို ဥ ဒိဗပြု။
ခန္ဓာဒိသော-ခန္ဓ ဒိသ၊ ‘ခန္ဓာ ဝိယံမေ ဒိဿန္တိ (ခန္ဓေဝိယံမေ
ပဿတိ)’ ပြု။ ဒိဗ ပြု။ ။ ဘဝါဒိသော—ဘဝန္တ ဒိသ၊ ‘ဘဝ
မိဝါယံ ဒိဿတိ (ဘဝန္တ မိဝိမံ ပဿတိတိ) ဘဝါဒိသော’
ဘဝန္တ၏ န္တကို အ ပြု၊ ဒိဗပြု။

(၂၀) ဘိတော—ဘိ၊ ဘယေ၊ ‘ဘာယိတဗျော’ ပြု။ ဤဖြင့်
ဣသက်။ က ကား ဝုဒ္ဓိကို တားသော အနုဗန်တည်း။ ။
သုတ္တံ—သုပ နိဒ္ဓါယံ၊ ဌံ။ ဣ။ ‘သု နံ’ ပြု။ ဣသက်။ ဂုပါဒိ
နုဇ-ဖြင့် စီရင်။ သမ္ပတော-သံ မန၊ ဉာနေ၊ (မာန ပူဇာယံ)

(၂၁) ဝေပု-သီ-ဒဝ-ဝမု-ကု-ဒါ-ဘူ-ဟူာ.ဒီဟိ
ထု.တ္တိမ-ဏိမာ နိဗ္ဗတ္တေ။

ဝေပု- သီ- ဒဝ- ဝမု- ကု- ဒါ- ဘူ- ဟူာ.ဒီဟိ။ ဝေပုဇာတ်၊
သီဇာတ်၊ ဒဝဇာတ်၊ ဝမုဇာတ်၊ ကုပြုသော ကရဇာတ်၊ ဒါဇာတ်၊
ဟူဇာတ်၊ -အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံဒ္ဓံ။ နိဗ္ဗတ္တေ။ ဖြစ်၏
ဟူသော အနက်၌။ အထု.တ္တိမ-ဏိမာ။ အထုပစ္စည်း၊ တ္တိမ
ပစ္စည်း၊ ဏိမပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ကုန်၏။ ။ဝေပနံ ကမ္မနံ
ဝေပထု၊ သယနံ သယထု၊ ဒဝနံ ဥပတာပနံ ဒဝထု၊ ဝမိယတေ.
တိ ဝမထု၊ ကရိယတေ.တိ ကုတ္တိမံ၊ ကိတ္တိမဉ္ဇူ၊ ဒီယတေ.တိ
ဒတ္တိမံ၊ ဘဝနံ ဘောတ္တိမံ၊ အဝ ဟူဝိယတေ ဣဇ္ဇတေ.တိ
ဩဟာဝိမံ၊ ဩဟာရိမံ။ ။ပုံစံ။

‘သုဠုမညတေ (မာနိယတေ)’ပြု။ ဣသက်။ ဂမ ခန ဟန
ရနာဒိန နန္တောဖြင့် စီရင်။ ။ပုဒ္ဓေါ—ပုဂ္ဂေမာဒိတ္ထေ
ကတ္တရိ ကြည့်။ ။ပူဇိတော—ပူဇာ သက္ကာရော ဌ။ ။၏။
‘ပူဇတေ’ပြု။ ဣသက်။ ဣလာ။ ။သက္ကဘော-သံ ကရ။
‘ပူဇာယံ သက္ကရိယိတ္ထ’ ပြု။ ဣသက်။ ရဘာရောစ-ဖြင့်
စီရင်။

(၂၁) ဝေပထု—ဝေပု ကမ္မနေ ‘ဝေပနံ’ပြု။ (ဝေပေန နိဗ္ဗတ္တော
ကား ဝိဂြိုဟ်တုတည်း) ဤဖြင့် အထုသက်။ ။သယထု-သီ
သယေ ‘သယနံ’ပြု။ နည်းတူ။ ။ဒဝထု—ဒဝ ဥပတာပေ။
ပူပနံခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဒဝနံ’ပြု။ နည်းတူ။ ။ဝမထု—ဝမု ဥဂ္ဂိရ
ဏောပျို အနံခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဝမုတေ’ပြု။ နည်းတူ။ ။ကုတ္တိမံ-ကရ။
ကရဏော ‘ကရိယတေ’ပြု။ ။တ္တိ မ သက်။ ဤသုတ်ပါ ‘ဣ’

(၂၂) အက္ခောသေ နမ္မာနိ။

နမ္မိ၊ နပဋိသေဓေဉ်။ သုတ္တေ၊ ယုဉ်လတ်သော်။ အက္ခောသေ၊ ဆဲရေးခြင်းအနက်၌။ အနိ၊ အနိပဋေဉ်းသဉ်။ ဟောတိ၊ ။ အကရာနိ တေ ဇမ္မ ဂမ္မိ၊ အဂမာနိတေ ဇမ္မ ဧသံ၊ ပုံစံ။

(၂၃) ကောဒိတော သင်္ကဿ ကုတ္တု။

ကောဒိတော၊ ကေ အဓိဋ္ဌိသော သင်္ချာသဒ္ဓါမှ၊ ပရဿ၊ သော၊ သင်္ကဿ၊ သင်္ကံ နိပတ်ပုဒ်၏။ ကုတ္တု၊ ကုတ္တုပြုသည်။ ဟောတိ၊ ။ ။ ကေသ သင်္ကံ ကေကုတ္တု၊ အနေ

နိပါတန-ဖြင့် ကရကို ကပြု။ ။ ကိတ္တိမံ-နည်းတူ။ ကရကို ကိပြု။ ။ ဒတ္တိမံ—ဒါ၊ ဒါနောဒိယတေ'ပြု။ ။ တိမံ သင်္ကံ၊ ဒါ၏ အာကို အ ရသပြု။ ။ ဘောတ္တိမံ—ဘူ သတ္တာယံ၊ 'ဘဝနံ'ပြု။ ။ တိမံ သင်္ကံ၊ ဉိကို သြဝုဒ္ဓိပြု။ ။ သြဟာဝိမံ— သြ-ဟု ဒါနာဒန ဟဗ္ဗုဒါနောသု၊ 'အဝဟဗျတေ'ပြု။ ။ ကိမံ သင်္ကံ။ ။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ အာဝပြု၊ အနုဗန်ဓေ။ ။ သြဟာရိမံ—သြ ဟာရ၊ 'အဝ ဟရတိ'ပြု။ ။ ကိမံ သင်္ကံ။ ။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ အနုဗန်ဓေ။

(၂၂) အကရာဏိ—န ကရ၊ 'န ကတ္တဗ္ဗံ'ပြု။ ။ ဤဖြင့် အာနိသင်္ကံ၊ ရိဟာဒိတော ဣ ဖြင့် နပဋိကို ကပြုန်၊ သမာသံပြု။ ။ အတ္တံ နသဖြင့် နနိပါတ်ကို အပြု။ ။ နာမိင်္ဂံ။ သိသင်္ကံ၊ ဓေ။ ။ အဂမာနိ—န ဂမ၊ 'န ဂန္ဓဗ္ဗံ'ပြု။ ။ နည်းတူ။

(၂၃) ကေကုတ္တု—'ကေသသင်္ကံ'ပြု၊ ဤသတ်ဖြင့် ကေမှ နှောင်း သော သင်္ကံ ကို ကုတ္တုပြု။ ။ သိသင်္ကံ ဓေ။ ။ အနေကုတ္တု၊ အနေကေသံ သင်္ကံ။ ။ သတကုတ္တု၊ သတသ သင်္ကံ။ ။

ကေသံ သင်္ကံ အနေကက္ခတ္တံ၊ သတက္ခတ္တံ၊ သဟဿက္ခတ္တံ၊
ဗဟုက္ခတ္တံ၊ ကတိက္ခတ္တံ။ ။ပုံစံ။

(၂၄) သုနဿ၊ နယော ဝါန-ဝါန န နု-နာနာ။

သုနဿ၊ ဂတျတ္ထ၊ သုနဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော နိပုဏ္ဏ-
ပရိဂ္ဂိပဒိက သုနပုဒ်၏။ ဥနဿ၊ အစိတ် ဥနသဒ္ဓါ၏။ သြန-ဝါန-
ဥဝါန-ဥန-ဥန-အာ-အာနာ၊ သြနပြု၊ ဝါနပြု၊ ဥဝါ
နပြု၊ ဥါနပြု၊ ဥနပြု၊ ဥနပြု၊ အာပြု၊ အာနပြုတို့သည်။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။သုနတိ ဂစ္ဆတိတိ သောနော၊ သာနော၊
သုဝါနော၊ သူနော၊ သုနခေါ၊ သုနော၊ သာ၊ သာနော။ပုံစံ။

(၂၅) တရုဏဿ သုသု စ။

တရုဏဿ၊ တရုဏပုဒ်၏။ သုသု၊ သုသုပြုသည်။ စ၊ အချို့။
ဟောတိ၊ ၏။ ။တရုတိတိ တရုဏော၊ သုသု စ။ ။ပုံစံ။

သဟဿက္ခတ္တံ-သဟဿသ သင်္ကံ။ ။ဗဟုက္ခတ္တံ-ဗဟုန္တံ
သင်္ကံ။ ကတိက္ခတ္တံ-ကတိနံ သင်္ကံ။

(၂၄) သုနော—သုန၊ ဂတိယံ ‘သုနတိ ဂစ္ဆတိ’ပြု၊ အသင်္ကံ၊
သုနပြီး၏။ ။သောနော။ ပ။ သာနော-သုနသဒ္ဓါတည်း။
ဤသုတ်ဖြင့် သုန၏ ဥနကို သြနပြု။ သိသင်္ကံ၊ သြပြု။
ချေ၊ ကပ်။

(၂၅) တရုတိတိ ဟရုဏော။ တရု+ဥန။ နကို ဣပြု။ တရုဏ
(ရကို လပြု။ ဣလည်း နဖြစ်၏။ တလုန) ဤသုတ်ဖြင့်
တရုဏကို သုသုပြု။ နာဒံ၊ သိသင်္ကံ၊ ချေ။

(၂၆) ယုဝဿံဝ ဝဿုဝ ဝါနုန္နာ။

ယုဝဿ၊ ယုဝ ပုဒ်၏။ ဥဝဿ၊ အစိတ်ဥဝ သဒ္ဒါ၏။ ဥဝ ဥဝါန-ဥန။ ဥနာ၊ ဥဝပြု၊ ဥဝါနပြု၊ ဥနပြု၊ ဥနပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ယဝတံ ဝိဿိ ဘဝတံ.တံ ယုဝါ၊ ယုဝါ နော၊ ယုဝနာ၊ ယုနော။ ။ပုံစံ။

(၂၇) ကာလေ ဝတ္တမာနာတိတေ ဣာဒယော။

ဝတ္တမာနာတိ တ၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အစိတ်ဖြစ်သော။ ကာလေ၊ ဤ။ ဣာဒယော၊ ဣ၊ အစရှိသောပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။အာဒိဖြင့်၊ ယု၊ ဣ၊ မိ စသည်ကိုယူ။ ။ကံရော တံ အကာသိ.တံ ကာရ။ ။ပုံစံ။

(၂၆) ယုဝါ-ယောတိ ဝိဿိ ဘဝထိတိ ယုဝါ။ ယုဝ-ဤဖြင့် ယုဝ၏ ဥဝကိုဥဝ၊ ဥဝါန၊ ဥန၊ ဥနပြု။ ယုဝါ။ ။ ယုဝါနော—ယုနော၊ ယုနော ပြီး၏။

(၂၇) ကာရ။ (ကတ္တရိကိတ်ကြည့်)။ ။ဝါယု—ဝါ။ဂတိ ဂန္ဓ- နေသု၊ တို့၌။ ။၏။ ‘အဝ ‘ယိ’စသည်ပြု။ ။ဣသက်။ အာယ ပြု။ ။မနု—မနု၊ သဒ္ဒါ ‘မနုတိ’သဒ္ဒါ ကရောတိ ပြု။ ။ဣ သက်။(ဥသက်)။ ပန္နု-ပဒ္ဒါ ပန္နုနာ ‘ပရံ ပန္နုတိ’ပြု။ ။ဣ- ဥသက်။ ။သာဒု-သဒ္ဒါ အသာဒနော၊ သာယာ ခြင်း၌။ ။၏။ ‘အသာဒိယတိ’ ပြု။ ။ဣသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။သာဒု— သာဓ၊ ရာဓ၊ သံသိဒ္ဓိမှ၊ ဟိတံ သာဓေတိ။ (သိဇ္ဈတိ ဟိတံ အနေန သာဓိယတိ အနေန ဟိတံ)’ပြု။ ။ဣ။ ဥသက်။ ။ရာဟု—ရဟု။ စာဂေါ ‘ရယိယတိ’ပြု။ ။ဣသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။မနု—မနု၊ ဣနော ‘မနုတိ’ပြု။ ။ဣဥသက်။ ။သာဒု—

- (က) *ကာရ ဝါယု နေ ဗန္ဓု၊ သာဒု သာဓု စ ဗဟုစ။
မနု သာနု တနု ဟနု၊ မရု စာရု တရာယု စ။
- (ခ) ဝသ္မာဿု ပသု ပဋုစ၊ ဂရု၊ ဇာနု စ စန္ဒနံ။
ဘုဝနံ ကရုဏာ ဘူတံ၊ တာတော ဘူမိစ နေမိစ။
(ဉာဏ်ရှိသူ ကျက်ရန် ယုဒ္ဓိတ္တ ပို၏။)

သနု၊ ဒါနေ၊ 'သနောဟိ သနိယတိ ဘဇိယတိ' ပြု။ ကာ၊
သက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ တနု—'တနောတိ' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ ။
ဟနု-ဟနု၊ ဟိ သာယံ 'ဟနတိ' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ ။ မရု-
မရု၊ ပါဏစာဂေ။ 'မရန္တိ ဧတ္ထိ (ယထာ ပရိစ္ဆေဒံ မရတိ'
ပြု။ ကာ-ဥသက်)။ ။ စာရု—စရ၊ စရဏော၊ 'စရိယတိ' ပြု။
ကာသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ တရု—တရ၊ တရဏော၊ 'တရန္တိ တေ
န' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ ။ အာယု—ဣ၊ ဂတိယံ။ ဧန္တိ ဧတေ
န' ပြု။ ကာသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အာယပြု။ ။ ဝသု—ဝသ၊ နိဝါ
သေ၊ 'ဝသန္တိ ဧတ္ထိ' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ (ဝသုန မိဿရော ဝါ
သဝေါ၊ ဣန္ဒော) အသု၊ အသ၊ ခေပေ၊ 'အသတေ ခိပ္ပ
တေ' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ ။ ပသု၊ ဒိသ-ပေက္ခဏော၊ 'သဗ္ဗ
မဝိသေသေန ပဿတိ' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ ကုစိဓာတု-ဖြင့်
ဒိသကို ပသပြု။ ။ ပဋု-ပဋု၊ ဂတိယံ 'ပဋုတိ' ပြု။ ကာ-
ဥသက်။ ။ ဂရု—ဂရ။ သေစနေ၊ သွန်းလောင်းခြင်း၌။
၏။ 'ဂရတိ မေတ္တာဒကံ သိဇ္ဇတိ' ပြု။ ကာ-ဥသက်။ ဇာနု—
ဇန။ ဇာတိယံ။ 'ဂမနံ ဇနယတိ' ပြု။ ကာသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။
စန္ဒနံ။ စဒိ—ဟိဇာဒနေ၊ အေးချမ်းခြင်း၌။ ။ 'စန္ဒေတိ
ဟိလာဒေတိ' ပြု။ ယုသတ်။ အနပြု။ နိဂ္ဂဟိတ်လာ။ ဘုဝ
နံ—တူ၊ 'တဝတိ အတြိ' ပြု။ ယုသတ်။ အနပြု။ လ မှည့်။
ဗျလာန မိယု ဝါသရေဝါ-သုတ်ဖြင့် လူကို ဥဝပြု။ ။

(၂၈) ဘဝိဿတံ ဂမာဒိဟိ ဣ သိဏံ။

ဘဝိဿတံ၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော။ ကာလေ၊ ကာလ၌။ ဂမာဒိဟိ ဂမု အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ ၌။ ဣသိဏံ၊ ဣ အနုဗန်၊ သအနုဗန်ရှိသော ဤပစ္စည်း၊ ဣပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ဂမိဿတံ သိလေနာတံ ဂါမိ၊ ဂါမိနော၊ ဂါမိ၊ ဂါမိယော၊ ဘာဒိ၊ ဘာဇိ၊ ပဿာဝိ၊ ပဿာဝိ၊ ဌာယိ၊ ဌာယိ။ ။ပုံစံ။ (ဤသုတ်လည်း အပိုပင်)။

(၂၉) ကိရိယာယံ ဣ-တဝေါ။

ကိရိယာယံ၊ စပ်ရာကြိယာကို။ ဂမ္ပမာနာယံ၊ သိအပ်သည်

ကရုဏာ-ကရ၊ 'ကိဏောတိ'ပြု။ ယုသက်။ အနုပြု။ အကို ဥပြု။ (ဥနပစ္စည်းသက်) နကို ဣပြု။ အာသက်။ ဘူတံ—ဘူ၊ 'ဘဝနံ'ပြု။ တသက်။ ။တာဘော-ဘာ၊ 'ပါလနေ တာယတိ'ပြု။ တသက်။ ဘူမိ—ဘူ၊ 'ဘဝန္တိ' ဧတ္ထ'ပြု။ မိသက်။ ။နေမိ-နိ၊ 'နေတိ'ပြု။ မိသက်။

(၂၈) ဂါမိ—ဂမု၊ 'ဂမိဿတံ သိလေန'ပြု။ ဣသက်။ လွယ်ပြီ။ ဂါမိ—ဂမု၊ နည်းတူပြု။ သိဏံသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ သိ၊ ဣ အနုဗန်ချေ။ ဘာဇိ—ဘာဇိ၊ ဘဇ-နည်းတူ။ ။ပဿာဝိ-ပဿာဝိ။ ပ-သု၊ ပက္ခရဏေ၊ ယိုချခြင်း၌။ ။ (ပကာ ရေနာ ပိစ္ဆေဒေနာ 'ပဿ ဝိဿတံ သိလေန'ပြု။ ဣ၊ သိဏံသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အဝပြု။ ဒွေဘာဝသံ၊ အနုဗန်ချေ။ သိသက်။ ချေ။ ။ဌာယိ—ဌာယိ၊ ဌာ ဌိတိယံ၊ တည်ခြင်း ၌။ ။ 'ဌာယတံ သိလေန'ပြု။ ဣ၊ သိဏံသက်။ အာယ ပြု။ အနုဗန်ချေ။

၂၉) ကာရကော—ကတ္တာတို့ကို ပြီးစေအပ်ကုန်ပြီ။

သို့သော်။ ဘဝိဿတိ။ သော။ ကာလေ။ ဌံ။ ဣ-တဝေါ။
ဣပစ္စည်း၊ တုပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ကုန်၏။ ။ကရိ-
သတိ ကရိဿသိ ကရိဿာမိ-တိ ကာရကော ဝဇတိ။ ဝဇသိ။
ဝဇာမိ။ အစ္စာမိ။ ကတ္တာ ဝဇတိ အစ္စတိ ကုဉ္ဇတိ ပိတိ။ ။
ပုံစံ။ ။(ဤသုတ်သည် အပိုပင်။)

(၃၀) ဘာဝ-ဝါစိမ္ပိ စတုတ္ထိ။

ဘာဝ ဝါစိမ္ပိ၊ ဘောကိုဟောသည်။ သတိ။ သော်။ ဘဝိ-
ဿတိ။ သော။ ကာလေ။ ဌံ။ စတုတ္ထိ။ စတုတ္ထိ ဝိဘတ်သည်။
ဟောတိ။ ။ ။ပစိယိ ဣတေ ပစနံဝါ ပါကော ပါကာယ
ဝဇတိ၊ တဏှုလံ ခေဝတိ။ ။ပုံစံ။ (သိလသံ၊ သုတ်
စသည်ရှိ၍ အပိုပင်။)

(၃၁) ကမ္မနိ ဣော။

ကမ္မနိ၊ အနီးကံပုဒ်သည်။ သတိ။ သော်။ ဘဝိဿတိ။ သော။
ကာလေ။ ဌံ။ ဣော။ ဣပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။ ။ ။

(၃၀) ပါကာယ—ပါက၊ ဤဖြင့် ချက်ခြင်းငှာ ဟူသော ဓာတ္တ
သမ္ပဒါနှင့် စတုတ္ထိ ဝိဘတ် ကေဝုဇ် သ သက်။ အာယ
စတုတ္ထေက-ဖြင့် စီရင်။

(၃၁) နဂရကာရော-ကရ၊ နဂရံ ကရိဿတိ'ပြု။ ဣသက်။ ကုမ္မ
ကာရော-နည်းတူ။

(၃၂) ကရိဿံ—ကရ၊ ကရိဿတိ'ပြု။ ဤဖြင့် သန္တုပစ္စည်းသက်၊
ဣလဝ၊ နာမ်ဝဲ၊ သိသက်။ သိမ္ပိ ဂစ္ဆန္တောဒိနံ ဣသဒ္ဓေါ အံ-
ဖြင့် စီရင်။ ။ကရိဿန္တော—နည်းတူ။ ဣကို အံ'ပြု။ ။

နဂရံ ကရိယတီတိ နဂရ-ကား ရာ ဝေတိ။ ။ပုံစံ။ (ဝိသ-
ရူဇဒါဒိတေက၊ ရှိပြီဖြစ်၍ ဤသုတ်လည်း အပိုပင်။)

(၃၂) သေသေ သန္တု-သမာနာ နာ။

သေသေ၊ သမိုင်းတစ် ပြု၍ အကြွင်းအကျန် ရှိသေး
သော။ အဝိသတိ၊ သော။ ကာလေ၊ ဌ။ ကမ္ပနိ၊ သည်။
သတိ၊ သေ။ သန္တု-သမာနာ-နာ၊ သန္တုပစ္စည်း၊ သမာန
ပစ္စည်း၊ အာန ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကမ္ပံ ကရိယံ
ကရိယန္တော ဝေတိ၊ လ၊ ကမ္ပံ ကရိယတိ ကရိယန္တမ္ပိ ကရိ-
ယန္တသ္မိံ ကရိယန္တေ၊ ကရိယန္တေသု တိဋ္ဌတိ၊ ကမ္ပံ ကရိယ-
မာနော၊ ကရာဏောပစာနော၊ ဘုဉ္ဇာနော ဂစ္ဆတိ၊ တတောစေ
ဉ္ဇရိ ဝါယမာနော တံ ဝိဝရံ အတိနိပ္ပါဒေယျ။ ။ပုံစံ။ ။
(အထဝါ၊ အက်သော ရှုပသိဒ္ဓိနည်း။ သန္တုပစ္စည်း၊ သမာန
ပစ္စည်း ဆိုလိုက်သည်။)

(၃၃) ဆဒါဒိဟိ တ-တြုဏ်း

ဆဒါဒိဟိ၊ ဆဒ အစရှိသော ခေတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ တ-
တြုဏ်၊ တပစ္စည်း၊ တြုဏ်ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။

ကရိယမာနော—နည်းတူ။ သမာန သက်။ ။ကရာ-
နော-နည်းတူ။ အာန သက်။ နဝယ် ဣကြီးပြန်။ ။ပစာ
နော-ဘုဉ္ဇာနော-နည်းတူ။ ဝါယမာနော—ဝိ၊ အာယမ၊
ဉ္ဇယျာမေ၊ အားထုတ်ခြင်း၌။ ။၏။ အာနသက်။ ဝိနှင့် အာ
သန္တိပြု။

(၃၃) ဆတ္တံ၊ ဆတြံ-ဆဒ၊ အပဝါရဏေ၊ တားမြစ် ခြင်း၌။ ။၏။
'အာဓပံ ဆာဒေတိ'ပြု။ ဤဖြင့် တ၊ တြုဏ် သက်။ ကွစိ

အာတပံ ဆာဒေတိ၊ အပဝါရေတံ၊ တိဆတ္တံ ဆတြံ။ ပုဝံ။
*ဆတ္တံ ဟုတ္တံ သုတ္တံ စရိတ္တံ၊ ယန္တံ ယောတ္တံ ဝရတ္တကာ။
ကလတ္တံ တန္တံ ပဝိတ္တံ၊ ဝဟိတ္တံ ဝဟိတြံကံ။

ဓာတုဖြင့် ဓာတွန် ဒီကို ပရရုပ်ပြု။ ဆတ္တံ ပြီး၏။ ဗျဉ္ဇနော
စဉ် နှင့် ဗျည်းသုံးလုံးတို့တွင် သုတ်တူ ဗျည်းနှစ်လုံး
တလုံးချေ၊ ဆတြံ ပြီး၏။ ။ဟု ဟုဝနေ၊ ပူဇော်ခြင်း၌။ ။၏။
'ဟဗျတေ' ပြု။ တသက်၊ ဒွေသော်ပြု။ ။သုတ္တံ—သု
အဘိသဝေ၊ ယိချခြင်း၌။ ။၏။ 'အတ္ထေ အဘိသဝတိ' ပြု။
တသက်။ ဒွေဘော်ပြု။ ။သုဒပက္ခရဏေ၊ သူမ ပကာသ
နေ ဖြစ်လျှင် 'အတ္ထေ သုဒတိ သူစေတိ' ပြု။ ။ဘုဇာဒီန
မန္တော နောဒ္ဓိစ၊ ဓာတွန်ကို ပရရုပ်ပြု။ ဦကို ဥရသာပြု။
စရိတ်—စရ၊ စရဏေ၊ 'စရဏံ' ပြု။ တသက် ဣလာ။ ။
ယန္တံ—ယမု ဥပရမေ၊ ကင်းခြင်း၌။ ။၏။ 'ယမတိ' ပြု
တသက်။ ကွစိဓာတု၊ (နောနံ နိဂ္ဂဟိတံ) ဖြင့် မကို နိဂ္ဂ-
ဟိတ်ပြု။ ဝဂ္ဂန္တပြု။ ။ယောတ္တံ—ယုဇ၊ ယောဂေ၊
ယုဉ်ခြင်း၌။ ။၏။ 'ယုဇတိ တေန' ပြု။ တသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။
ဘုဇာဒီန-ဖြင့် စီရင်။ ။ ဝရတ္တာ—ဝရ၊ သံဝရဏေ၊
၌။ ။၏။ 'ဝါရေတိ' ပြု။ တသက်။ ။အလာ၊ တကို ဒွိတ္တံ
ပြု။ (အတ္တပစ္စည်းလည်းဟူ၏) အာသက်။ ။ကလတ္တံ—
ကလ သင်္ချာယံ၊ 'ကလိယတေ' ပြု။ တသက်။ ဒွိတ္တံပြု။
(ကဒလိ။ ရောဒနေ၊ ကလန္တတိ (တဗ္ဗလဝန္တတ္တာ) ပြု။ တ-
သက်။ ဓာတွန်ကို ပရရုပ်ပြု။ ဂဥ-သန္တံ စယေ၊ ၌။ ။၏။
'ဂဥတိ' ပြု။ တသက်။ ဂကို တ၊ ဥကို လပြု။ တကို ဒွိတ္တံပြု)။
တန္တံ—တနု၊ ဝိတ္တာရေ 'တညတိ' ပြု။ တသက်။ နကို
နိဂ္ဂဟိတ်၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တပြု။ ။ပဝိတ္တံ—ပူ၊ ပဝနေ။

(၃၄) ဝဒါဒီဟိ ဣတ္ထော ဂဏေ။

ဝဒါ.ဒီဟိ၊ ဝဒ အစရှိသော ခေတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ ဂဏေ၊
 အပေါင်းများသတ် ဇာတ်ဟော အနက်ကို။ ဝပျမာနေ၊
 သော်။ ဣတ္ထော၊ ဣတ္ထ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။
 ဝဒတိ ဝါဒီယတိ ဝါဒါပနံ ဝါတံ ဝါဒိတ္ထံ၊ တူရိယံ ဝါဒ-
 နုဉ္ဇ၊ ဝရီယတေတံ ဝါရိတ္ထံ၊ ဥဘဟော ဝိဘင်္ဂ-သီလံ၊ စရိ
 ယတေ စရန္တိ ဝါ တသ္မိံ ပရိပူရ-ကာရိဘာယာ.တံ စာရိတ္ထံ၊
 ခန္ဓကသီလံ။ ။ပုံစံ။ ။(ဝါရိဘံ တာယန္တိ ဧတ္ထ တေတနဝါ
 တံ ဝါရိတ္ထံ၊ ဟု ပြုသော ဝစနတ္ထကား ဤသုတ်၏ပုံစံမဟုတ်၊
 ဝါရိဘ ပုဗ္ဗ၊ တ ခေတ်၊ အပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏။)

(၃၅) မိဒါ.ဒီဟိ တ္ထိ-တိယော။

မိဒါ.ဒီဟိ၊ မိဒခေတ်၊ စသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ တ္ထိ-တိယော၊

‘ပုဏ္ဏာတိ’ပြု။ ကသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အဝပြု။ ဣလော၊ တကို
 ဒ္ဓိတ္ထပြု။ (ဣတ္ထပစ္စည်းလည်း ဟူ၏) ပ ဝိဒ-မင်္ဂလော၊
 မင်္ဂလာ၏ အဖြစ်၌။ ။ပကာရေန ဝိဒတိ ‘မင်္ဂလံ ဘဝတိ’
 ပြု။ တသက်။ ဒကို ပရရုပ်ပြု။ ဝဟိတ္ထံ—ဝဟ၊ ပါပနေ
 ‘ဝဟတိ’ပြု။ တသက်။ ဣလော၊ တကို ဒ္ဓိတ္ထပြု။ (ဣတ္ထ
 ပစ္စည်းလည်းဟူ၏) ဝဟိ ဌ + နည်းတူ။

(၃၄) ဝါဒိတ္ထံ—ဝဒ၊ ကထနေ၊ ‘ဝဒတိ-ဝါဒီယတိ၊ ဝါဒါပနံ’
 ပြု။ ဤဖြင့် ဣတ္ထသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။ ။ဝါရိတ္ထံ—
 ဝရ၊ နိဝါရဏေ ‘ဝရီယတေ’ပြု။ နည်းတူ။ ။စာရိတ္ထံ—
 စရ၊-စရဏေ ‘စရီယတေ စရန္တိ တသ္မိံ’ပြု။ နည်းတူ။

(၃၅) မေတ္ထိ—မိဒ၊ သေနတေ၊ ဌ၊ ။ ‘မိဇ္ဇတိ သိနိယတိ’ပြု။

တ္ထိ ပစ္စည်း၊ တိ ပစ္စည်း တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။
ပေတ္ထိ၊ ပတ္ထိ၊ ရတ္ထိ၊ တန္တိ၊ ဓာတိ၊ ပါတိ၊ ဝသတိ။ ။ပုံစံ။
(ဤသုတ်လည်း အပိုပင် ပဇ္ဇေန္တ ဂတိက။)

(၃၆) ဥသုရန္ဓေဟိ ခ-ဌာ ဒံသဿ ဒဗ္ဗော စ။

ဥသုရန္ဓေဟိ၊ ဥသုဓာတ်၊ ရန္ဓဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။ ခ-
ဌာ၊ ခ ပစ္စည်း၊ ဌ ပစ္စည်း တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။

ဤဖြင့် တိ သက်။ ဓာတွန်ချေ။ ဂုဒ္ဓိပြု။ ။ပတ္ထိ—ပဒ၊
ဂတိယံ၊ ပဇ္ဇနံ ပဇ္ဇာဟိ'ဖြူ။ ဓာတွန်ချေ။ (တိသက်လျှင်
ဓာတွန်ကို ပရရုပ်ပြု။ ဌာနန္တရ ဂမန၊ ပုညဘာဂ၊ ဣဿ-
ရိယ ဘုန်းတော် ဟော ပတ္ထိကား ပပုဗ္ဗ အပဓာတ် တိ
ပစ္စည်းဖြင့် ပါပုဏနံ၊ ပါပိယကေ၊ ပါပုဏိဘဗ္ဗာ ပြု၍
ပြီး၏။ ။ရတ္ထိ-ရန္တ၊ ရာဂေ၊ 'ရန္တိန္တိ ဧတ္ထ'ပြု။ တိသက်။
ရန္ဓဿဇော ယောဂပိဘာဂဖြင့် နန္တိ ဧပြု၊ ဘုဇောဒိန-
ဖြင့် စီရင်။ (လေ-ကိဉ္စိ 'ရာန္တိ ဒေန္တိ ဂဏ္ဍိစ ဧတ္ထာဟိ
ရတ္ထိ'ပြု၍ ရာဓာတ် တိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးစေ၏) တန္တိ—
တန၊ တညတေ'ပြု။ ။ဓာတိ—ဓာ၊ ဓာရဏေ၊ 'ဓာရေ
တိ'ပြု။ ။ပါတိ—ပါ၊ ရက္ခဏေ။ 'ပါတိ ရက္ခတိ'ပြု။
ဝသတိ—ဝသ။ နိဝါသေ၊ 'ဝသန္တိ ဧတ္ထ'ပြု။ တိသက်။
အလာ။ (အတိပစ္စည်းလည်း ဟူ၏။ ဤဆင့်လျှင် ဝသတိ
ပြီး၏။ ယုဓာတ် အတိပစ္စည်းဖြင့် ယုဝတိ၊ ဤဆင့်လျှင်
ယုဝတိ ပြီး၏။ ယုဝပုဒ် နောင် တိဉ္စိ တိပစ္စည်း သက်၍
လည်း ပြီး၏။

(၃၆) ဥဗ္ဗ—ဥသု၊ ဒါဟေ၊ 'ဥဏ္ဍာတ်'ပြု။ ခပစ္စည်းသက်၊ ကွစိ
ဓာတု-ဖြင့် ဓာတွန်ချေ။ ဒိတ္ထိပြု။ ။ရဋ္ဌံ—ရန္တ၊ ရာဂေ။

ဒံသဿ၊ ဒံသ ဓာတ်၏။ ဒဇော၊ ဒဇု ပြုသည်လည်း။ ဟော
တိ၏။ ။ဥဇော၊ ရှိ၊ ဒဇော။ ။ပုံစံ။

(၃၇) သူ့ဝံ သာနံ မူဝံ သာနံ မထေဝ ထောဝ။

သူ့ဝံ သာနံ၊ သူဇာတ်၊ ဝုဇာတ်၊ အသဇာတ် တို့၏။
ဥဝံ သာနံ၊ အဝိတ် ဥသဒ္ဓါ၊ ဥသဒ္ဓါ အသ သဒ္ဓါ တို့၏။
အဘော၊ အသ ပြုသည် လည်းကောင်း။ ထောဝ၊ နောက်၌
ထပစ္စည်း သက် သည်လည်းကောင်း။ ဟောဝိ၏။ ။သတ္တံ၊
ဝတ္တံ၊ အတ္တော။ ။ပုံစံ။ ။(ဤလည်း အပို။)

(၃၈) ရန္တံ ဒါ ဒီဟိ ဓ ဒိဒ္ဓ ကိရာ ကုစိ ဇ-ဒ-လော ပေါစ။

ရန္တံ ဒါ ဒီဟိ၊ ရန္တံ ဥဒိ အရိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊
ဥပ။ ဓ ဒိဒ္ဓ ကိရာ၊ ဓ၊ ဒ၊ ဣဒ္ဓ၊ က၊ ဣရ ငါး ပစ္စည်းတို့သည်။

ရန္တံ တွေ့ပြု။ ဣသက်၊ ဓာတွန်ချေ။ ဒိတ္တံပြု။ ။ဥံသ—
ဥံသနေ၊ ဥံသီယတိပြု။ ကွံသက်ချေ၊ ဥံသကို ဥပပြု။
ဒါဋ္ဌာ—ဒံသ ဒံသနေ၊ ကွံသက်ချေ၊ ဓဖြင့် ဒံသကို ဒဋ္ဌပြု။
အာသက်။

(၃၇) သတ္တံ—သူ၊ ဟိ သာယံ၊ 'သဝတိ'ပြု။ ဤဖြင့် သူဇာတ်၏ ဥ
ကို အတပြု။ ထပစ္စည်းသက်။ ။ဝတ္တံ—ဝ၊ သံဝရဏေ၊ 'ဝ
နာတိ'ပြု။ ဝု၏ ဥကို အတပြု။ ထသက်။ ။အတ္တော—
အသ၊ ဘုဝိ၊ 'အသတိ'ပြု။ အသကို အတပြု။ ထသက်။

(၃၈) ရန္တံ—ရန္တံ 'ရန္တံ တွေ့ပြု။ ပပစ္စည်းအက်။ ဓာတွန် ဇကို
ချေ။ နာမ်ဝဲ-စသည်။ ။ဥဒ္ဓေါ—ဥဒိ၊ ပသဝ၊ ပွား
ပေခြင်း၌၏။ 'ဘူမိ' ဥဒေတိ'ပြု။ ဒသက်။ ကုစိ မြစ်၍ ဓာ

မဟာန္တိကုန်၏။ ကုစိ၌။ ဇ-ဒ-လောပေါ်စ၊ ဓာတုန် ဇ, ဒ
တို့၏ ကျခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတို့၏။

တုန် ဒကို မချေရ။ ။ သမုဒ္ဓေါ—သံ ဥဒိ၊ တိန္တပသဝေ၊
'ဥဒေတိ'ပြု။ နည်းတူ။ နိဂ္ဂဟိတ်မပြု။ ။ ဆိဒ္ဓေါ—ဆိဒိ၊
ဒ္ဓိဓာကရဏေ၌၏။ 'ဆိဒ္ဓိဘဗ္ဗော'ပြု။ ဒသက်။ ။ ခုဒ္ဓ။
—ခုဒ၊ ပိပါသယံ၊ သောက်ချင် (မွတ်သိပ်) ခြင်း၌၏။
'ခုဒတိ ပိပါသတိ'ပြု။ ဒသက်။ အာဆင့်။ ။ ခုဒ္ဓကော
—နည်းတူ။ ဇလော။ ။ ရုဒ္ဓေါ—ရုဒိ ဟိသယံ၊ 'ရုဒတိ
ဟိသတိ'ပြု။ လုဒ္ဓေါ—နည်းတူ။ ခုဒိ လပြု။ ။ ဘဒ္ဓေါ-
ဘဒိ၊ ကလျာဏံ၊ ကောင်းခြင်း၌၏။ 'ဘဒတိ'ပြု။ ။
နိဒ္ဓေါ—နိဒိ၊ ဣစ္ဆာယံ၊ ဆဲဆိုကဲ့ရဲ့ခြင်း၌၏။ 'နိဒ္ဓိတဗ္ဗော'ပြု။
ဒသက်။ အာသက်။ ။ မုဒ္ဓေါ-မုဒ၊ ဟာသေ၊ ရွင်ပျခြင်း၌
၏။ 'မုဒန္တိ တောယ'ပြု။ ။ မဒ္ဓေါ-မဒ၊ ဥမ္မာဒေ၊ ယစ်မူး
ထောင်ခြင်း၌၏။ 'မဒ္ဓန္တိ ဧတ္ထ'ပြု။ ။ ဒလိဒ္ဓေါ-ဒလ၊ ဒုဂ္ဂ
တိယံ၊ 'ဒလတိ ဒုဂ္ဂ တဘာဝံ ဂစ္ဆတိ'ပြု။ ဣဒ္ဓသက်။ ။
။ သက္ကော—သက၊ သတ္တိယံ၊ 'သကတိ'ပြု။ ကသက်။ ။
သုတ္တံ—သုသ၊ သောသနေ၊ ခြောက်သွေ့ခြင်း၌၏။ 'သု
သတိ'ပြု။ (သုစ သောကော) ကသက်။ ဓာတုန်သကို ပရ
ရုပ်ပြု။ ။ ဥက္ကာ-ဥသု၊ ဒါဟေ၊ 'ဥသ္မာတိ'ပြု။ နည်းတူ။
ဝက္ကံ—ဝစ၊ ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ (ဝက အာဒါနေ) 'ဝက္ကံ
ပြု။ (ဝကိတဗ္ဗံ) ဘရရုပ်ပြု။ ။ ဝဇိရံ-ဝဇ၊ ဂတိယံ၊ 'ဂဇတိ
အပ္ပတိဟတံ ဂစ္ဆတိ'ပြု။ ဣရ သက်။ ဇိကို ဣကပ်။ ။
မဒိရာ-မဒ၊ ဥမ္မာဒေ၊ 'မဒ္ဓန္တိ တောယ'ပြု။ ဣရ သက်။
အာသက်။ ။ ရုမိရံ-ရုမ၊ ကာမေ၊ လိုချင်ခြင်း၌၏။
'ရုဇ္ဈတိ အနုရုဇ္ဈတိ (ကာမေတိ)'ပြု။ ဣရသက်။ ။

(၃၉) ပတိတော ဟိဿ ဟေရဏ် ဟိရဏ်။

ပတိတော၊ ပတိ ဥပသဂ္ဂပုဋ်မှ။ ပရဿ၊ သော။ ဟိဿ၊
ဟိဝေတိ၏။ ဟေရဏ် ဟိရဏ်၊ ဟေရဏ်ပြု၊ ဟိရဏ်ပြုတို့သည်။
ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ။ ပါတိဟေရံ၊ ပါတိဟိရံ။ ။ ငုံ့စံ။

ပတိတော ဟိဿ၊ ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် ဟာရိယပြုလျှင်
ပါဠိဟာရိယ ဖြစ်၏။ ပဋိပက္ခေ ဟရတိတိ ပါဠိဟာရိယံ ဟူ၍
လည်းပြု။

ရူဟိရံ-နည်းတူ၊ ကေတိ ဟပြု။ ။ ရူစိရံ-ရူမ၊ ဝိဝိယံ၊ 'ရူစိ
တဗ္ဗံ'ပြု။ (ရူစိံ ရှုတိ ဒဒါတိတိ ရူစိရံ)။ ။ တိမိရံ-တိမာ
အဒ္ဓိံ ကရဏေ၊ စွတ်စိုခြင်း၌။ ။ ။ 'တိမ္မတိ အဒ္ဓိံ ကရော
တိ'ပြု။ ။ သိရော-သိ၊ သေပါယံ၊ 'သိယဘိ'ပြု။ ။ ဣရ
သက်။ ချေ၊ ကပ်။ ။ ဗမိရော-ဗန္ဓ၊ ဗန္ဓနေ 'သုတိံ ဗန္ဓတိ'
ပြု။ ။ ကွစိ ခေတု-ဖြင့် သံယောဂါဒိနကို ပိန္နဲပြု။ ချေ။
ကုဋိလော-ကုဋ၊ ကောဋိလ္လေ၊ ကောက်ခြင်း၌။ ။ ။
'ကုဋတိ'ပြု။ ။ ဣလသက်။ ။ ကောကိလ-ကုက၊ အာဒါ
နေ၊ 'ကောကတိ'ပြု။ ။ ဣလ သက်။

(၃၉) ပါတိဟေရံ-ပတိ ဟိ၊ ဂတိယံ 'ပတိပက္ခေ မဒ္ဓိံတွာ ဟိ
နာတိ'ပြု။ ကွံသက်။ ကွံချေ။ ။ ဣဖြင့် ပတိမှနှောင်း
သော ဟိကို ဟေရဏ်ပြု။ ။ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် အာဒိဝုဒ္ဓိပြု။
အနုဏန်ချေ။ ။ ပါတိဟိရံ-နည်းတူ။ ဟိရဏ်ပြု။ ။ ပါဠိ
ဟာရိယံ-ပတိ ဟရ။ ဟရဏေ၊ လွှင့်ပစ်ခြင်း၌။ ။ ။
'ပတိပက္ခေ ဟရတိ'ပြု။ ။ ကတ္တု၌ ကျသက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။
ဣလာ၊ အာဒိ ဝုဒ္ဓိပြု။

- (၁) ရန္တံ ဥဒ္ဓေါ သမုဒ္ဓေါ၊ ဆိဒ္ဓေါ ခုဒ္ဓါဝ ခုဒ္ဓကော။
ရုဒ္ဓေါ လုဒ္ဓေါ ဘဒ္ဓေါ နိဒ္ဓါ၊ မုဒ္ဓါ မဒ္ဓေါ ဒလိဒ္ဓကော။
- (၂) သတ္ထေဝ သုက္ကံ ဥက္ကာ ဝက္ကံ၊ ဝဇိရံ မဒိရာပိဝ။
ရုဓိရံ ရုဟိရံ ဝေဝ၊ ရုဓိရံ တမိရံ သိဇော။
ဗမိဇော ကုဋ္ဌိလောစေဝ၊ ကောကီလော သလိလံပိဝ။

(ဉာဏ်ရှိသူကျက်ရန် ပုံစံ။)

(၄၀) ကဋျာဒီဟိ ကော။

ကဋျာဒီဟိ၊ ကဋ္ဌိဇေတံ စသည်တို့မှ။ ပရံ၊ နေ့က်၌။
တော၊ က၊ ကနုဗန်ရှိသော အ၊ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဇာ။

ကဏ္ဍောစ ကဏ္ဍကော ဂဏ္ဍော၊
သဏ္ဍော မဏ္ဍော ကရဏ္ဍကော။
သဏ္ဍော ဝဏ္ဍော ဝိတဏ္ဍောစ၊
စဏ္ဍော ပဏ္ဍောစ ပဏ္ဍကော။

(၄၀) ကဏ္ဍော-ကဋ္ဌိ၊ ဆေဒနေး 'ကဋ္ဌိတိ (ကဋ္ဌိတဗျော)' ပြု။
က (အ)သက်။ ။ ကုစိစာတု (နိဂ္ဂဟိတဗျ) ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်
လာ။ ဝဂ္ဂန္တိပြု။ က်အနုဗန်ဇေ။ ။ ကဏ္ဍကော-ကလာ၊
(ကဋ္ဌိ ဆေဒေ၊ 'ကဋ္ဌိတိ' ပြု။ ကဏ္ဍကော၊ ဆူး)။ ။
ဂဏ္ဍော-ဂဋ္ဌိ၊ သန္ဓိစယေ။ စုပေါင်းခြင်း၌။ ဇာ။ ဂဋ္ဌိတိ
သန္ဓိစိနေတိ ဇေတိ' ပြု။ နည်းတူ။ ။ သဏ္ဍော-သဋ္ဌိ၊
စိန္တိနေ၊ ထိုးခတ်ခြင်း၌။ ဇာ။ သဋ္ဌိတဗျော' ပြု။ နည်းတူ။
အာသက်။ စာဏ္ဍော။ ။ မဏ္ဍော-မဋ္ဌိ၊ ဘူသယံ။
'မဏ္ဍန္တိ ဇေတန' ပြု။ နည်းတူ။ ။ ကရဏ္ဍော-ကရဋ္ဌိ။

[၁၆]

ခဏ္ဍာဏ္ဍော၊ ဣသိဏ္ဍော၊ ရဏ္ဍော၊
 မန္ဓော စန္ဒော ခုရာ၊ ဒယော။
 ဣကာရ၊ နန္ဒိ နိဂ္ဂဟိတံ၊
 နိစ္စံ ဘူဒိ စုရာဒိကော။ ။ ပုံစံ။

(၄၁) ခါဒါမ-ဂမာနံ ခန္ဓာ-နန္ဒ ဂန္ဓာ။

ခါဒါမ-ဂမာနံ၊ ခါဒ၊ အမ၊ ဂမုဓာတ်တို့၏။ ခန္ဓာ-နန္ဒ-
 ဂန္ဓာ၊ ခန္ဓ၊ အန္ဓ၊ ဂန္ဓ ပြုတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကောစ၊

ဘာဇနတ္ထေ၊ တည်ရာ အနက်၌။ ။ ။ 'ကရဏ္ဍတိ ဧတ္ထိ' ပြု။
 သဏ္ဍော-သဉ္စိ၊ ဂုဗ္ဗတ္ထေ၊ တောချို ဟူသော အနက်၌။ ။ ။
 'သဉ္စတိ ဂုဗ္ဗိကရောတိ' ပြု။ ။ ။ ဝဏ္ဍော-ဝဉ္စိ၊ အာဝတ္တနေ၊
 လည်ခြင်း၌။ ။ ။ ဝဉ္စိ-ဓာရဏ ဗန္ဓန သင်္ခါရေသု၊ ဆောင်၊
 ဖွဲ့စပ်ခြင်းတို့၌။ ။ ။ 'ဝဉ္စန္တိ ဧတ္ထိ' ပြု။ ။ ဝိဘဏ္ဍော-ဝိတ
 ဉ္စိ၊ စလနတ္ထေ၊ လှုပ်ခြင်း အနက်၌။ ။ ။ 'ဝိတဏ္ဍတိ ဝိညုနံ
 ဟဒယံ စာလေတိ' ပြု။ ။ ။ စဏ္ဍော-စဉ္စိ၊ စဏ္ဍတ္ထေ။ ကြမ်း
 ခြင်း၌။ ။ ။ 'စဉ္စတိ စဏ္ဍိတ္တံ ကရောတိ' ပြု။ ။ ။ ဝဏ္ဍော-
 ပဏ္ဍကော။ ပဉ္စိ၊ 'ပဉ္စတိ လိင်္ဂံ ဝေကဏ္ဍိ' ဂစ္ဆတိ' ပြု။ ။
 ကလာ။ ။ ခဏ္ဍော-ခဉ္စိ၊ ဆေဒေ။ 'ခဉ္စိတဗ္ဗော' ပြု။ ။ ။
 အဏ္ဍာ-အဉ္စိ၊ အဏ္ဍတ္ထေ။ ဥဟူသော အနက်၌။ ။ ။ 'အဉ္စ
 တိ သံယောဂံ ဂစ္ဆတိ ဧတေန' ပြု။ ။ ။ ဣသိဏ္ဍော-ဣသိ
 ဉ္စိ၊ မဒ္ဒနေ၊ 'ဣသိဉ္စတိ ပဒ္ဒတိ' ပြု။ (ဣသိန္ဓော)၊ ရေဏ္ဍော
 -ရေဉ္စိ၊ ဟိံသာယံ၊ 'ရေဉ္စတိ' ပြု။ ။ ။ မန္ဓော-မဒိ၊ ဟာဒ
 သေ၊ 'မဒတိ ဟာသေတိ' ပြု။ ။ ။ စန္ဒော-စဒိ၊ ဣစ္ဆာယံ၊
 'စဒိတဗ္ဗော' ပြု။ ။ ။ ခုရော-ခုရ၊ ဆေဒေ၊ 'ခုဒတိ ဆိန္ဒ
 တိ' ပြု။ ။ ။ ဒဉ္စတိ (ဒဏ္ဍာယတိ) အာဏံ ကရောတိ ဧတေ

က, ပစ္စည်းလည်း သက်၏ ဒုက္ခဟိ ခန္ဓာတတိ ခန္ဓော၊
စက္ခုဟိ အမတိ ရုဇတိ-တိ အန္ဓော၊ အနုဂါတံ ဂစ္ဆတိ-တိ
ဂန္ဓော၊ က, အနုဗန်ကို မချေလျှင် ခန္ဓကော, အန္ဓကော,
ဂန္ဓကော ပြစ်၏။ အနက်တူဝင်။

(၄၂) ပဋ္ဌာ-ဒိဟျ.လံ။

ပဋ္ဌာ စိဟိ၊ ပဋ္ဌာဓာတ်, ပါဠိပဒိကပုဒ် အစရှိသည်တို့မှ။
ပရံ ဌံ။ အလံ၊ အလံ အနက်ရှိသော အလ ပစ္စည်းသည်။
ဟောတိ၊ ဤ။ ။ပဋ္ဌတိ ဂစ္ဆတိ နိရတ္ထကဘာဝံ ဝုဒ္ဓိံ ဝါ-တိ
ပဋ္ဌလံ၊ ပဋ္ဌေ ပဋ္ဌ-ကိစ္စ-ကရဏေ အလံ သမတ္ထံ န္ဒိဝါ
ပဋ္ဌလံ။ ။ပုံစံ။

(၁) ပဋ္ဌလံ ကလလံ ကုသလံ၊
ကဒလိစ ဘဂန္ဓလံ။
မေခသာ ဝက္ကလံ တက္ကလံ၊
ပလ္လလံ ပိစ သဒ္ဓလံ။

နာတိ ဒဏ္ဍော။ (ဒုက်)။ ရုဇတိ ဟိ သတိဘိ ရဏ္ဍော(လူ
သွမ်း-ရဏ္ဍံ၊ မုဆိုးမ, မေဇတိ ကောဋိလ္လံ ဂစ္ဆတိတို့
မေဏ္ဍော)စသည် ကြွင်းသေး၏။

(၄၁) ခန္ဓော—ခါဒ၊ ဘက္ခဏေ၊ ‘ခန္ဓာတ’ပြု။ ဤဖြင့် အာ
(ကာနုဗန္ဓိတ အ)သ က်။ ခါဒကို အပစ္စည်းနှင့်တကွ ခန္ဓ
ပြု။ ။အန္ဓော—အမ၊ ရောဂေ။ ‘အမတိ ရုဇတိ’ ပြု။
နည်းတူ။ ။ဂန္ဓော—ဂမု၊ ဂတိယံ၊ ‘တံတံ ဂစ္ဆတိ’ ပြု။
က လာလျှင် ခန္ဓကော-သည်ပြီး၏။

(၄၂) ပဋ္ဌလံ-ပဋ္ဌ၊ ဂတိမ္ပိ၊ ‘ပဋ္ဌေ အလံ သမတ္ထံ (ပဋ္ဌတိ နိရတ္ထိ
ကတံ ဝုဒ္ဓိံ ဝါ)ပြု။ ဤဖြင့် အလ ပစ္စည်းသက်။ သန္ဓိပြု။

(၂) မုဠာလံ ဗိဠာလော ဝါလော၊
 စန္ဒာလော ဝသလော ပိစ။
 မစလော မုသလော ပုထုလော၊
 ဗဟလော ဗဟုဒလာ တထာ။

(၃) ပဉ္စာလာ ကမ္ဗလံ မဏ္ဍလံ၊
 သမ္ဗလံ သဗလဂ္ဂလံ။
 တုဏ္ဍလံ မင်္ဂလံ ဝိဒလံ၊
 ကောတ္ထုလော တျာဒိယေဇဇိယံ။

(ဉာဏ်ရှိသူ ကျက်ရန်)

(၄၃) ပုထုဿ ပုထု-ပထာ မောဝါ။

ပုထုဿ၊ ပုထုဇာတ်၏။ ပုထု-ပထာ၊ ပုထုပြု၊ ပထပြုတို့
 သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ ပထပြုရာအချို့၏။ အမော၊
 အမေပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပထတံ ပတ္ထရတိတံ
 ပုထဝီ၊ ပထဝီ၊ ပထမော၊ ပေါထယတိ၊ ဒိဋ္ဌတိတံ ဝါ ပထ
 မော၊ ပုထုဇ္ဇနော။ ။ပုံစံ။

(၄၃) ပုထဝီ—ပုထု၊ ပတ္တာရေ၊ ပြန့်ကျယ်ခြင်း၌၊ ၏။
 ပုထတံ ပတ္ထရတိ'ပြု၊ ကွဲသက်။ ဤဖြင့် ပုထဇာတ်ကို
 'ပုထု'ပြု၊ ကွဲချေ နဒါဒိတောငါ ဤ၌ ဝါ ဖြင့် ဤသက်။
 ဩသရေစ၌ စဖြင့် ဤသရေကြောင့် ဥကို အဝပြု။ နာမ်
 ဝဲ။ သိဘက် ချေ။ ။ပထဝီ—နည်းတူ ပြီးစေ၍ ကွစိဇာ
 တု-ဖြင့် ပု၏ ဥကို အ ပြု။ နာမ်ဝဲ။ သိသက်၊ ချေ။ ။

(၄၄) သသ္မာဒိဟိ တု-ဒဝေါ။

သသ္မာဒိဟိ၊ သသ္မ၊ ဇန၊ ဟိ၊ ဒဒ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။
ပရံ၊ ဌ။ တုဒဝေါ၊ တုပစ္စည်း၊ ဒုပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။
ကုန်၏။ ။သတ္တု၊ ဇတ္တု ဟေတု၊ ဒဒ္ဒု။ ။ပုံစံ။ (အဒ္ဒု၊ မဒ္ဒု၊
တို့ကား တပါးကျမ်းတို့၌ မရှိ။)

(၄၅) ဈာဒိဟိ ဤဝရော။

ဈာဒိဟိ၊ စိ၊ ပါ၊ ဓာ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌ။
ဤဝရော၊ ဤဝရပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။စိဝရံ၊
ပိဝရော၊ မိဝရော။ ။ပုံစံ။

(၄၆) မုနာဒိဟိ စိ။

မုနာဒိဟိစ၊ မုနဓာတ်၊ အစရှိသည်သို့မှလည်း။ ပရံ၊ ဌ။
ဣ၊ ဣ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ။မုနာတိ ဇာနာတိ

ပထမော—ပုထု၊ ပတ္တာရော၊ ဣဘော ပဋ္ဌာ ပုထတိ ပတ္ထ-
ရတိ'ပြု။ ဤဖြင့် အမ ပစ္စည်းသက်။ ပုထုကို ပထပြု။

(၄၄) သတ္တု—သသ၊ ဟိ သာယံ 'သသတိ၊ သဿတေ'ပြု။
ဤဖြင့် တုသက်။ ကွစိဓာတု-ဖြင့် သကို ပရရုပ်ပြု။ ။
ဇတ္တု—ဇန၊ ဇာတိယံ၊ 'ဇာယတ'ပြု။ တုသက်။ ပရရုပ်ပြု။
ဇန္တု—သတ္တဝါသည်း ပြီး၏။ ။ဒဒ္ဒု-ဒဒ၊ ဒါနေ၊
'ဒဒတိ'ပြု။ ဒုသက်။

(၄၅) စိဝရံ—စိ၊ စယေ၊ ပေါင်းစပ်ခြင်း၌။ ၏။ 'စိယတေ'
ပြု။ ဤဝရသက်။ ။ပိဝရော၊ ပါ၊ ပါနေ၊ 'ဝိဝတိ'ပြု။
ပိဝရော၊ ဓာ။ ဓာရဏော၊ 'ဒဓာတိ'ပြု။

(၄၆) မုနိ—မုန၊ ဉနေ၊ 'မုနာတိ'ပြု။ ဤဖြင့် ဣသက်။ ။
ယတိ—ယတ၊ ယတနေ၊ အားထုတ်ခြင်း၌။ ၏။ 'ယဓာတိ'

တုဏှိဝါ ဘဝတိတိ မုနိ၊ ယတတိ ဝိရိယံ ကရောတိတိ ယတိစ
ပုံစံ။ စသဒ္ဒါ၊ ပါဠိပဒိကပုဒ်ကို ဆည်း၏။

* မုနိ အဂ္ဂိယတိ ပတိ၊ သုစိသိ ရုစိ သပ္ပိစ။
ဏဝိ ရာဇိ ရဝိ ဒဓိ၊ ကုဋ္ဌာသိ မဏိ ဇောတိ စ။
ဓနိ ဒိပိ ကိမိ တိပိ၊ ကပါရိ ကသိ ဗောဓိ စ။
ဗလံ နန္ဒိ ဂိရိဟရိ၊ မဿုစ္စိ တျာဒိ ဓာတုဇော။
မဟာလိ ပန ဘဒ္ဒါလိ၊ တရဏာရဏိ စာပနိ။
သရဏိ ပိ ဓရဏိမ၊ ပါဠိပဒိက-သမ္ဘဝါ။
(ဉာဏ်ကောင်းသူတို့ ကျက်ရန်)

ပြု။ ။ အဂ္ဂိ—အဂ္ဂ၊ ဂတိကောဂ္ဂိလ္လေ၊ အသွားကောက်
ခြင်း၌။ ။ ။ အဂ္ဂတိ’ပြု။ ။ ပတိ—ပဘ၊ ပတိမ္ပိ၊ ‘ပူရေ
ပတတိ’ပြု။ ။ သုစိ-သောစ ကမ္မုနိ၊ စင်ကြယ်မှု၌။ ။ ။
‘သုစတိ’ပြု။ ။ ။ ဣသိ—ဣသ။ ပရိယေသနေ၊ ‘သေတိ’ပြု။
ရုစိ-ရုစ၊ ဒိတ္တိ ကန္တိသု၊ ‘ရုစတေ’ ပြု။ ။ သပ္ပိ-သပ္ပ ဂတိမ္ပိ၊
‘သပ္ပတိ’ပြု။ ။ ။ ကပိ-ကု၊ သဒ္ဓေ၊ ‘ကဝတိ’ပြု။ ။ ။ ဣသကံ။
ဝုဒ္ဓိ အဝပြု။ ။ ။ ရာဇိ—ရာဇ။ ဒိတ္တိမ္ပိ၊ ‘ရာဇတိ’ပြု။ ။ ။ ရဝိ-ရ၊
သဒ္ဓေ၊ ‘ရဝတိ’ပြု။ ။ ။ ဒဓိ-ဒဓ၊ ဓာရဏေ ဒါနေ၊ ‘ဒဓတိ’
ပြု။ ။ ။ ကုဋ္ဌိ-ကုဋ္ဌ၊ ပတာပနေ၊ ပူစေခြင်း၌။ ။ ။ ‘ကော
ဇယတိ’ပြု။ ။ ။ ဤဆင့်လျှင် ကုဋ္ဌိဖြစ်၏။ ။ ။ အသိ-အသ၊
ခေပေ၊ ‘အသတေ’ပြု။ ။ ။ မဏိ-မဏ၊ အဗျတ္တံသဒ္ဓေ၊
မပိသသောအသံ၌။ ။ ။ ‘မဏတိ’ပြု။ ။ ။ ဇောတိ-ဇုတ၊
ဒိတ္တိမ္ပိ၊ ‘ဇောတတိ’ပြု။ ။ ။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ။ ဓနိ-ဓန၊ သဒ္ဓေ၊
‘ဓနတိ’ပြု။ ။ ။ ဒိပိ-ဒိပ ဒိတ္တိမ္ပိ၊ ဒိပ္ပတိ’ပြု။ ။ ။ ကိမိ-ကမ၊
ဂတိမ္ပိ၊ ‘ကမတိ’ပြု။ ။ ။ ဣသကံ။ ။ ။ က၏ အ ကို ဣပြု။ ။ ။
ကပိ-ကပ၊ စလနေ၊ ‘ကမ္ပတိ’ပြု။ ။ ။ တိမိ တိမု ကင်္ခါယံ။

(၄၇) ဝိဒါဒိ ဟျူရော။

ဝိဒါဒိဟိ၊ ဝိဒဓာတ် စသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ဌီရော၊ ဌီရ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဣ။ ။ဝိဒိယတေ ဒုက္ခေန လဗ္ဘတေ ဉာယတေဝါတိ ဝိဒူရော၊ ဝိဒူရေ ဇာတောတံ ဝေဒူရိယော၊ ဝလ္လိယန္တိ ရက္ခိယန္တိ ဣတောတံ ဝလ္လူရော။ ။ပုံစံ။

‘တိမ္မတိ’ပြု။ ။ ‘အရိ-အရ၊ ဂတိမ္မိ၊ အရတိ’ပြု။ ။ ကသိ-ကသ။ ဝိလိခနေ၊ ‘ကသတိ’ပြု။ ။ ဗောဓိ-ဗုဓ။ ‘ဗုဇ္ဈိတိ’ပြု။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ဗလိ-ဗလ၊ ဒါနေ၊ ‘ဗလ္လတေ’ပြု။ ။ နန္ဒိ-နန္ဒိ။ ပီတိမ္မိ၊ ‘နန္ဒတိ’ပြု။ ။ ဂိရိ-ဂရ၊ သေကေ၊ ‘ဂရတိ’ပြု။ ဂဏိ အကို ဣပြု။ ။ ဟရိ-ဟရ၊ ဟရဏေ၊ ‘ဟရတိ’ပြု။ ။ မသိ-မသ၊ အာမသနေ၊ ‘မသ္မဒတ’ပြု။ ။ အစ္စ-အစ္စ။ ပူဇာယံ၊ ‘အစ္စိယာတ တေန’ပြု။ ။ မဟာလိ-မဟန္တ လာ။ အာဒါနေ၊ ‘မဟန္တံ လာတိ’ပြု။ အသက်။ မဟန္တကို မဟာပြု။ မဟာသမ္ပုနေောက်၌ ဤဖြင့် ဣသက်၊ သဒ္ဓိပြု။ ။ ဘဒ္ဒါလိ-ဘဒ္ဒ၊ အာ လာ၊ ‘ဘဒ္ဒ အာလာတိ’ပြု။ ဘဒ္ဒါလနေောင် ဣ သက်။ တရဏိ-တရ၊ တရဏေ၊ ဌံ၊ ဣ။ ‘တရန္တိ ဧတေန’ပြု။ ယုသက်၊ အနပြု။ န ကို ဣပြု။ တရဏမှ နောက်၌ ဣသက်။ ။ အရဏိ-အရ ဂတိမ္မိ၊ ‘အရတိ’ပြု။ ယုသက်၊ အနပြု။ နကို ဣပြု။ ဣသက်။ ။ ရဏိရ၊ ဓာရဏေ၊ ‘ဓာရတိ’ပြု။ နည်းတူ။ ။ အဝနိ-အဝ၊ ရက္ခဏေ ‘အဝတိ’ပြု။ ယုသက်။ အနပြု။ ဣသက်။ သရဏိ-သရ၊ ဂတိမ္မိ၊ ‘သရတိ’ပြု။ ယုသက်၊ အနပြု။ ဣကြီးပြန်၊ ဣသက်။

(၄၇) ဝိဒူရော-ဝိဒါ ဉာနေ၊ လာဘေစ၊ ‘ဝိဒိယတေ’ပြု။ ဤဖြင့် ဌီရ ပစ္စည်းသက်။ ။ ဝလ္လူရော-ဝလ၊ ရက္ခဏေ၊ ‘ဝလ္လိ

*ဝိဒူရော ဝဇ္ဇူရောန္ဒူရော၊
 မဿူရော ကူရ-ဒူရကာ။
 သိန္ဒူရော ကပ္ပူရော မယူ-
 ရော ခဇ္ဇူရော ကုရူရကော။ ။
 (ဉာဏ်ရှိသူတို့ ကျက်ရန်။)

(၄၈) ဟနာ.ဒိဟိံ ဣ-န-တဝေါ။

ဟနာ.ဒိဟိံ၊ ဟနဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ဣ-န-
 တဝေါ။ ဣပစ္စည်း၊ နပစ္စည်း၊ တပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တံ၊
 ကုန်၏။ ။ ဟဏု၊ ခေ၊ ဟေဘု။ ။ ပုံစံ။ (သက္ကဋ္ဌကား
 နငယ်နှင့်သာဟန ဟုရှိ၏။ သသ္မာဒိဟိံ တုဒဝေါ သုတ်ရှိပြီ
 ဖြစ်၍ ဤ၌-တု၊ ပို၏။)

အဏု ရေဏု ဝေက ဟန၊ ဇာန ခေနစ ဘာနစ။

ယတေ ဣတော'ပြု။ ။ ဥန္ဒူရော-ဥန္ဒူ၊ ကိစ္ဆသဒနေ၊
 စွတ်စိုခြင်း၌။ ။ ။ 'ဥန္ဒေတိ ကိလေဒေတိ'ပြု။ ။ မဿူရော
 မယ၊ အာမသနေ၊ 'မသိယဘေ'ပြု။ ကူရော-ကု၊ သဗ္ဗေ၊
 'ကပတိ'ပြု။ ။ ဒူရော ဒု၊ ဂတိမိ၊ 'ဒဝကိ'ပြု။ ။ သိန္ဒူ
 ရော-သိဒ၊ သိင်္ဂါရေ၊ စမ္ပယ်ခြင်း၌။ ။ ။ 'သိဒတိ'ပြု။ ။
 ကပ္ပူရော-ကပ၊ ဟိံသာတက္ကောက ဂန္ဓေသု၊ ညည်းဆဲ
 ခြင်း-ကရဝေးနံ.တို့၌။ ။ ဖြစ်၏။ ဥရသက်။ ပဏိ ဒိတ္တ
 ပြု။ ။ မယူရော-မယ၊ ဂတိမိ၊ 'ယမတိ'ပြု။ ။ ခဇ္ဇူ
 ရော-ခဇ္ဇ ဘက္ခဏေ၊ 'ခဇ္ဇိတံ အလံ'ပြု။ ။ ကုရူရော-ကုရ၊
 အက္ကောသေ၊ 'ကုရိတံ အက္ကောသိတံ အလံ'ပြု။

(၄၈) ဟန-ဘန၊ 'တနတိ'ပြု။ နသက်။ ဓာတွန်၊ အနုဗန်ချေ။ ။
 အဏု-အမ၊ ဂတိမိ၊ 'အမတိ'ပြု။ ဓာတွန်ချေ။ ။ ရေ

(၄၉) ကုဋ္ဌာဒိဟိ ဌော။

ကုဋ္ဌာဒိဟိ၊ ကုဋ္ဌဇာတ်၊ အစရှိသည်တို့မှ။ ပရံ၊ ဌံ။ ဌော၊
ဝိသံယောဂ ဌ ပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ။ ကုဋ္ဌံ၊ ကော
ဌော၊ ကဋ္ဌံ၊ ကဏ္ဏော။ ။ ပုံစံ။

ဣ-ရိ၊ ဓန္တာနေ၊ 'ရ ယတိ'ပြု၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ။ ဝေတိ-ဝေ၊
တန္တသန္တာနေ 'ဝါယတိ'ပြု။ ။ ဇာနု-ဇန၊ ဇနနေ၊ 'ဇာ
ယတိ'ပြု။ နုသက်၊ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဓာတွန်ချေ။ ။ ဓေဓူ-ဓေ။ ပါ
နေ။ 'ဓာယတိ ပါယေတိ'ပြု။ ဘာနု-ဘာ၊ ဒိတ္ထိယံ။ 'ဘာ
တိ'ပြု။ (အဏ၊ အဏ၊ ဂတိယံ-ဥဖြင့် ပြီး၏ (ဓာရေတိတိ
ဓာတု၊ ဓာဇာတ် တုပစ္စည်း၊ သိယတိ မဇ္ဈိတိ သေတု
(သိ+တု) ကယတိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတိတိ ကေတု၊ (ကိ+တု)။
ဇာယတိတိဇန္တ၊ (ဇန+တု) တနောတိတိ ဘန္တ၊ (တနု+တု)
ဝသတိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထိ၊ (ဝသ+တု) ကွစိဓာဟု-ဖြင့် သနင့်
တကွ တကို ထွ်ပြု)။ ခန္ဓမဇ္ဈေ ဇာယတိတိ ဇတ္ထ၊ (ဇန+
တု၊ ပရရုပ်ပြု) ဇာယတိတိ ဇေတု (ဇန+တု၊ ဓာတွန်ချေ)
မသိယတေ မတ္ထ၊ (မသ+တု) ဝတ္ထု-နည်းတူ။ ဟိနော
တိတိ ဟေတု(ဟိ+တု)။

(၄၉) ကုဋ္ဌံ—ကုဋ္ဌ၊ ဆေဒေ။ 'ကုဋ္ဌတိ ဆိန္ဒတိ'ပြု၊ ဌသက်။
ကောဌော—ကုသ ပူရဏေ၊ 'ကုသတိ ဧတ္ထ'ပြု။ သနင့်
ဇကွ ဌကိုဌပြု။ ဝုဒ္ဓိပြု။ ဓာတွန်ချေ၊ ဌကို ဒိတ္ထိပြု။ ။
ကဋ္ဌံ—ကသ ဝိလေခနေ၊ 'ကသတိ'ပြု။ ကောဇ္ဇ-နည်း
တူ ဝုဒ္ဓိမပြုရ ထူး၏။ ။ ကဋ္ဌိယတိ မဒ္ဓိယတိပြု။ ကဋ္ဌ
ဇာတ်၊ ဌပစ္စည်းလည်း ဟူ၏။ ။ ကဏ္ဏော—ကဏ၊ နိ
မိသနေ၊ မှိတ်ခြင်း (ပိတ်ဆို့ခြင်း)၌၏။ 'ကဏတိ နိမိလ
တိ'ပြု။

(၅၀) မနု-ပူရ-သုကာဒ်ဟိ ဥဿဏု သိ.သာ။

မနု-ပူရ- သုကာဒ်ဟိ၊ မနု ပူရ, သုဏ်, အစရှိသော ဓာတ်
တို့မှလည်းကောင်း။ ပါဠိပဒိကေဟိစ၊ တို့မှလည်းကောင်း။
ပရံ ဌံ။ ဥဿ-ဏုသိ-သာ၊ ဥဿပစ္စည်း၊ ဏုသပစ္စည်း၊ ဣသ
ပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

မနုဿော မာနုဿော ပေါသော၊
ပုရိသော သုဏိသာ ကိသော။

ကရိသံ သရိသော သိသံ၊
မဟိသောဝလိသာ.လသော။ ။ပုံစံ။

(၅၀) မနုဿော မနု၊ ဉဇော၊ ‘မနုတိ’ပြု၊ ဥဿသက်။ မာနု
သော၊ မနု-နည်းတူ။ ဏုသ သက်။ ဝုဒ္ဓိပြု။ အနုဗန်ချေ။
ပုရိသော—ပူရ၊ ပူရဏေ၊ ‘ပူရတိ၊ ပူရေတိ စ’ပြု။ ဣသ
သက်။ ရဿပြု။ ပေါသော—ရချေ၊ ဥိကို ဝုဒ္ဓိပြု။
သုဏိသာ—သုဏ၊ ဟိသာယံ ကုလသန္တာနေစ သုဏ
တိ’ပြု။ ဣသ သက်။ အာဆင့်။ ။ကိသော-ကု၊ ‘ကဝိ
ယက် ဂရဟိယတိ’ပြု။ ဣသ သက်။ သန္ဓိပြု။ ။ကရိသံ-ကု၊
‘ကုစ္ဆိတဗ္ဗိ’ပြု။ ဣသ သက်။ ကုကို ကုရပြု။ ဣကို ဒိဗပြု။
သိရိသော-သရ၊ ဟိသာယံ၊ ‘သရတိ’ပြု။ ဣသ သက်။
သ၏ အ ကို ဣပြု။ ဒိဗပြု။ ။သိသံ—သိ သေဝါယံ
‘သိယတိ’ ပြု။ ဣသ သက်။ ချေ၊ ကပ်၊ ဒိဗပြု။ မဟိသော၊
မဟ ပူဇာယံ၊ ‘မဟိယတိ’ပြု။ ။ဝ (ဗ) လိသော ဝ (ဝါ)
လ။ ဝဓေ၊ ညှဉ်းဆဲခြင်း၌။ ။၏။ ‘ဝလန္တိ ဟိသန္တိ ဇေဇောန’

ဣတိ ဥဏာဒိကပ္ပေါ အဋ္ဌမော။ ၅၀။

ဣတိအယံ၊ ဤသုတ် ဝုတ္တိ ဥဒါဟရုဏ်၊ ပေါင်းငါးဆယ် သည်။ အဋ္ဌမော၊ ရှစ်ခုမြောက်သော။ ဥဏာဒိ-ကပ္ပေါ၊ ဥဏာဒိကျမ်းတည်း။ ဝါ၊ သည်။ ဣတိသမတ္ထော၊ ပြီးပြီ။

ဥဏာဒိ ဟူသောအမည်သည် ကူးယူရာ ကလာပ်ကျမ်းရင်း ကပါသော အမည်ဟည်း။ ဤကဏ္ဍည်းကျမ်းအလိုကား ဣတိ ဣဏ္ဍကာဒိ-ကပ္ပေါ အဋ္ဌမော၊ ဟူသင့်၏။ ဣဏ္ဍကာဒိ ကျမ်းဟူ လို။ ။ဥဏာဒိ.တံ ပရ-သမညာ ဝသေန ဣဏ္ဍ-အာဒိ ပစ္စယာ န-မေဝါ-ဓိဝစနံ။ (ရူပသိဒ္ဓိ ဋီကာ။)

(ဥဏာဒိသုတ်နက် ပြီး၏။)

သန္နိမ္ပိ ကေ-ပညာသံ၊ နာမေ ဋ္ဌာရသ-ဒေါ သတံ။
အဋ္ဌာရသ-သတာ-ချာထေ၊ ကိတေ သုတ္တသတံ ဘဝေ။
သမာသမ္ပိ အဋ္ဌဝီသံ၊ ဒွါသဋ္ဌိ တဒ္ဓိတေ မတံ။
ကာရကေ ပဉ္စတလီသံ၊ ပညာသဉ္စ ဥဏာဒိကေ။

သန္နိ၊ ကော်ပဏ်၊ နာမ်၊ အဋ္ဌိကော်ဒွေ၊ ချာတ်၊ ဋ္ဌေ-ကေ-ကာ၊
ကိတ်၊ သတာမှတ်၊ သမာသံ၊ ဋ္ဌာဝီသံ၊ တဒ္ဓိတ်၊ ဒဒ္ဓါ၊ ပဉ္စ-

ပြု။ ။ အလသော-အလ၊ သာမတ္ထေ၊ 'အသတိ'ပြု။
ဣက သက်။ ဣတိ အ ပြု။

ဥဏာဒိ ပြီး၏။

x + + +

စတ်တာ၊ ပညာသုဏ္ဍာန်၊ ပေါင်းတုံလတ်၊ ဒွါ-သတ္တတိ-ဆ။
ဟူသော ခြောက်ရာ့ခုနစ်ဆယ့်နှစ် သုတ်တို့တွင်-

တိပဏ်၊ သညာ၊ ဇေး၊ ဓိကာတည်း၊ ပရိဘာ၊
ဆယ်ရှိ၊ ဝိဓိ၊ ခြောက်ရာ၊ ငါးခုသာ၊ ပေါင်းဒွါ သတ္တ
ဆ။ ။ဟူ၍မှတ်။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစ္စာနုတ္တော၊ သင်္ခိပျ သင်္ခိတော မယာ။
နှုတ်ငုံဆောင် ဣတိနာမေန၊ ယုဝသောတူန မတ္တယာ။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကောသလ္လာဘိဝံသတ္ထေဇော။

+ + + +

သုတ်ဂဏန်း မှတ်ချက်အတိုင်း

စာစပ်

အာချာတ်သုတ်နက်ကို ဆိုပြီး၍ ကုန်မှ ဆိုရန်

(၁) အတ္တော အက္ခရ သညာတော။ သဗ္ဗဝစနာန
မတ္တော အက္ခရေဟိ သညာယတေ၊ အက္ခရဝိပတ္တိယံ ဟိ
အတ္တဿ ဒုက္ခယထာ ဟောတိ။ တသ္မာ အက္ခရကောသလ္လ
ဗဟူပကာရံ သုတ္တန္တေသု။ ။ အတ္တော၊ ကား အနက်ကိုဟူ၍
ပေးသောကြောင့် အက္ခရ-သညာတော၌ သံရှေးရှိသော
ဉာဏ်၊ တပစ္စည်း၊ တည်းဟူသော ကိတ်ကြိယာ ၀၂၀ကသည်
ဟောအပ်သော ဝတ္ထုကံ၊ အက္ခရ သညာတောကား ထိုကံကို
ဟောသော ကိတ် ကြိယာ ၀၂၀က အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ (ထို့
ကြောင့် အတ္တောကို နာမ်ရုပ် တွက်လိုသော် အတ္တ သဒ္ဒါတည်း
ကို ဟူ၍ပင် အနက်ပေးသော်လည်း နောက်၀၂၀ကကြီး ဟော
လေပြီးဖြစ်၍ ကံအနက် ဝိသေသကို မလို၊ လိင်အနက် သာမည
ကိုသာ အလိုရှိအပ်ရှိကား ပရ-သမညာပယောဂေ သုတ်ဖြင့်
အတ္တကို လိင်အမည်မှည့်။ လိင်တ္ထေ ပထမာသုတ်ဖြင့် လိင်
အနက် သာမညကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ အတ္တလိင်မှ နောက်
၌ ပထမာ ဝိဘတ် ဂေဝုစံ သိသက်၊ ဟောတိကြိယာ ပုဒ်
ထည့်လျှင် အတ္တော၊ ကား သည်ဟူ၍ပင် အနက်ပေးသော်
လည်း နောက် ၀၂၀ကကြီး ဟောလေပြီးဖြစ်၍ ကတ္တားအနက်

ဝိသေသကို မလို၊ လိင်အနက် သာမညကိုသာ အလို ရှိအပ်ရ
 ကား ဟု ဝိဘတ်သ္မယ်ဆို၊ စာစပ်ကိုလည်း အတ္ထော ကား သည်
 ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောတို့ ၌ ဟူခတ် တိဝိဘတ်
 ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော
 ပကတိ ဝုတ္တကတ္တား၊ အက္ခရသညာတောလည်း ဝိကတိ ဝုတ္တ
 ကတ္တား၊ ဟောဘိကား ထိုကတ္တားနှစ်ပါးကို ဟောသော
 အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏ဟု ဆို။ ဤကား
 အမှားစကားချပ်။) အတ္ထော အက္ခရ သညာတောကား သဗ္ဗ-
 ဝစနာန မတ္ထော၊ အစရှိသည်၌ အကျဉ်း၊ သင်္ခေပ၊ ဥဒ္ဒေသ၊
 မာတိကာ၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗံ၊ သုတ်၊ သဗ္ဗဝစနာနမတ္ထော အစရှိ
 သည်ကား အကျယ်၊ ဝိတ္ထာရ၊ နိဓဒ္ဒသ၊ ပဒဘာဇနီ၊ သံဝဏ္ဏ
 နာ၊ ဝုတ္တိအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဟိ၊ ကား ဟိသစ္စံ၊ ဤ၊ ဟိယုတ္တံ
 ၏ ဟု- အနက်ပေးသောကြောင့် မိမိထိုင်ရာ အက္ခရ ဝိပတ္တိ
 ယံ စသော အလယ်ပါကျ၌ ဒဠိကရဏ ဇောတက၊ မိမိထိုင်ရာ
 အလယ်ဝါကျကား ဒဠိကရဏီ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဤ
 ကား ပဓာနစပ်။ အပ္ပဓာနစပ်ကား သဗ္ဗဝစနာန မတ္ထော၊
 စသော ရှေ့ဝါကျ၌ ဒဠိယဇောတက ရှေ့ဝါကျကား ဒဠိယ
 ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ၎င်းရှေ့ဝါကျကား ဟိထိုင်ရာ
 အလယ်ဝါကျ၌ ဒဠိယ၊ အလယ်ဝါကျကား ဒဠိ ကရဏအဖြစ်
 ဖြင့် စပ်၏။ တနည်းလည်း-ဟိကား ဟိယသွာ၊ အကြင်ကြောင့်
 ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဒုဏ္ဏယတ၌ အဘေဒ ဘေဒ
 ပဓာရဟိတ်၊ ဒုဏ္ဏယဘာကား အဘေဒဘေဒပဓာရဖိုလ် အဖြစ်
 ဖြင့် စပ်၏။ တနည်းလည်း-ဟိ၊ ကား မိမိထိုင်ရာ အလယ်

ဝါကျ၌ ဟေတုတ္ထ ဇောတက၊ အလယ်ဝါကျကား ဟေတုတ္ထ
 ဝါစက စပ်၏။ တနည်း-အပ္ပဓာနအားဖြင့် ဟိကား ရှေ့ဝါကျ၌
 ဖလဇောတက၊ ရှေ့ဝါကျကား ဖလဝါစက စပ်၏။ ၎င်း
 အလယ်ဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျ၌ ဟိတ်၊ ရှေ့ဝါကျကား ဖိုလ်
 အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ၎င်းရှေ့ဝါကျသည် တသွာ-စသော တတိယ
 ဝါကျ၌ ဟေတုဝါကျ၊ တတိယဝါကျကား ဖလဝါကျအဖြစ်
 ဖြင့် စပ်၏။ ။ (ဒုတိယဝါကျသည် ဟိတ်၊ ပထမ ဝါကျသည်
 ဖိုလ်၊ ၎င်းပထမဝါကျသည် ဟိတ်၊ တတိယဝါကျသည် ဖိုလ်
 မည်၏ ဟူလိုသည်။ ဤကိုရည်၍ 'တသွာရှေ့၊ ဟိတ်ကိုတွေ့ပြား
 ၍ရှိမှခံ' တသွာကို၊ ဟိတ်၏ဖိုလ်၊ စွဲဆိုမြဲထုံးစံ' ဟု နိယံ ဆို၏။
 ဤကား အမှားစကားချစ်။)

(၂) အက္ခရာပါဒယော ကေစတ္တာ လီသံ-အာဒယော
 ကား အ-အစရှိကုန်သော ဝတ္ထုတို့သည် ဟူ၍ အနက်ပေးသော
 ကြောင့် အက္ခရာ၌ သညီ၊ သင်္ချာ၊ တုလျတ်၊ အက္ခရာကား သညာ
 သင်္ချေယျ၊ လိင်္ဂတ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ အပိကား 'သည်လည်း
 ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ဤသုတ်၌ ဟေဋ္ဌာ
 ပေက္ခ ဝါကျာရမ္မဇောတက၊ ဤသုတ်ကား ဟေဋ္ဌာပေက္ခ
 ဝါကျာရမ္မဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ တနည်း... အပ္ပဓာန
 အားဖြင့်- အပိကား ရှေ့အတ္ထော အက္ခရာသညာဘော သုတ်၌
 ဟေဋ္ဌာပေက္ခိာ မူလဝါကျ ဘာဝဇောတက၊ ရှေ့သုတ်ကား
 ဟေဋ္ဌာပေက္ခိက မူလဝါကျ ဘာဝဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။
 ကေစတ္တာလီသံကား 'လေးဆယ်တလုံးသော' ဟူ၍ အနက်
 ပေးသောကြောင့် အာဒယော၌ တုလျာခိုက်ရက ဝိသေသန၊

အာဒယောကား တုလျာဓိကရုဏ ဝိသေသျ စပ်၏။ တနည်းလည်း အပိ ကား 'လည်း မည်ကုန်၏' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် မိမိထိုင်ရာ အကွရာ၌ သမုစ္စယ ဇောတက၊ အကွရာကား သမုစ္စယဝါစက စပ်၏။ တနည်း... အပ္ပဓာန်အားဖြင့် အပိကား ဝဏ္ဏာဒယော၌ သမုစ္စေတဗ္ဗဇောတက၊ ဝဏ္ဏာဒယောကား သမုစ္စေတဗ္ဗဝါစက စပ်၏။ အပိ ထိုင်ရာ အကွရာကား သမုစ္စေတဗ္ဗ စပ်၏။

(၃) တတ္ထောဒန္တာ သရာ အဋ္ဌ- တတ္ထကား 'ထိုလေးဆယ့်တလုံးသော အကွရာတို့တွင်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အဋ္ဌအကွရာ၌ နိဒ္ဒါရုဏ၊ အဋ္ဌအကွရာကား နိဒ္ဒါရုဏီယ စပ်၏။ သြဒန္တာ, အဋ္ဌ တို့ကား ဧက စတ္တာလီသံ နည်းတူစပ်၏။ အကွရာကား အာဒယောနည်းတူ စပ်၏။ ဟောန္တိကြိယာထည့်၍ အနက်ပေးလျှင် အကွရာကား 'အကွရာတို့သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောန္တိ ၌ ဟူဇာတ်, အန္တိဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော သညီ, ပကတိ ဝုတ္တကတ္တား၊ ဟောန္တိကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကစပ်၏။ သရာကား 'သရမည်ကုန်သည်' ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောန္တိ၌ ဟူဇာတ် အန္တိဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်ဘော သညာ, ဝိကတိ, ဝုတ္တကတ္တား၊ ဟောန္တိကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက စပ်၏။ (နောက်နောက် သုတ်တို့၌လည်း ဤနည်းကိုမူ၍ ပေဆို၊ ထူးပြားသည်ကိုသာ ဆိုတော့အံ့။)

(၇) ဝဂ္ဂါ ပဉ္စပဉ္စသော မန္တာ—ပဉ္စပဉ္စသောကား ငါးလုံး
 ငါးလုံး အစုအားဖြင့် ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝဂ္ဂါ၊
 ဤ ဘိန္နာဓိကရုဏ ဝိသေသန၊ ဝဂ္ဂါ၊ ကား ဘိန္နာ ဓိကရုဏ
 ဝိသေသျှ စပ်၏။ (တဒသတ္ထိတိဝိစ၊ သုတ်၌ စက္ခုဟဏေန သော
 ပစ္စယော ဟောတိ၊ သုဗေသော ဟူသည်ကို သောပစ္စည်း
 မှတ်ထင်၍ ပဉ္စပဉ္စ စေတသ ဗတ္ထိတိ ပဉ္စ ပဉ္စသောဟု ဝိဂ္ဂိုဟ်
 ပြု၍ ပဉ္စ ပဉ္စသော ငါးလုံး ငါးလုံးသော အက္ခရာရှိကုန်သော
 ဟု အနက် ပေးကြ သည်ကား မကောင်း။ ဒသတ္ထိ အနက်၌
 သောပစ္စည်းဟုတ်၊ ဣတ္ထိလိင် အလုပ် ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌
 ရာဇပုတ္တိ သုဗေသော ဟု ဇာတ်ပါဠိ ရှိ၍ သပစ္စည်းတည်း။
 ဤ၌ကား ဝိဘာဂတ္ထ၌ သောပစ္စည်းမှတ်၊ နဝိဘတ်၏ ကာရီ
 ယလည်း သင့်၏။)

(၈) ပရသမညာ ပယောဇေ—ပယောဇဂ, ကား ယှဉ်သင့်
 သည်ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် သတိ ၌ အလဇာတ်, အန္တ
 ပစ္စည်း, ဟူသော ကိတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော
 လက္ခဏဝန္တ ဝုတ္တကတ္တား၊ သတိ ကား ထိုကတ္တားကိုဟောသော
 လက္ခဏကြိယာ ဝါစက စပ်၏။ သတိ ကား ရှိလတ်သော်ဟု
 အနက်ပေးသောကြောင့် ယုဇ္ဇန္တေ, ၌ လက္ခဏကြိယာ၊ ယုဇ္ဇန္တေ
 ကား လက္ခဏကြိယာ စပ်၏။ ပရ သမညာကား တပါးသော
 အမည် သညာတို့ကို ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ယုဇ္ဇန္တေ, ၌
 ယုဇ္ဇာတ်, ယပစ္စည်း, အန္တဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်
 ကြိယာဝါစကသည် ဟောအပ်သော လက္ခဏဝန္တဝုတ္တကံ၊ ယုဇ္ဇန္တေ
 ကား ထိုကံကို ဟောသော လက္ခဏ ကြိယာဝါစက စပ်၏။

(၁၀) ပုဗ္ဗမစောဋ္ဌိတ မုဿရံ သရေန ဝိယောဇယေ—
 ပုဗ္ဗံ, ကား ‘ရွှေဗျည်းကို’ အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယော
 ဇယေ, ဌံ ဝိပုဗ္ဗ, ယုဇဇာတ်, ဣပစ္စည်း, ယျေဝိဘတ်, ဟူသော
 အာချာတ် ကြိယာသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ စပ်၏။
 အစောဋ္ဌိတံ, ကား ‘တည်ထားရန်ဘို့’ ဟု အဿရံ, ကား ‘သရ
 ကင်းအောင်ပြု၍’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယောဇယေ, ဌံ
 ကြိယာဝိသေသန့ စပ်ကြ၏။ သရေန, ကား ‘မှီရာနောက်သရမှ’
 ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယောဇယေ, ဌံ အပါဒါနံ အပါ
 ဒါနံ စပ်၏။ ဝါ၊ ‘နှင့်’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ဝိယော
 ဇယေ, ဌံ သဟာဒိယောဂ၊ သဟံာဒိယောဂဝန္တံ စပ်၏။

(၁၁) နယေပရံ ယုတ္တေ—ယုတ္တသတိ, ကို ပယောဂေ
 သတိ ကဲ့သို့စပ်။ ပုဗ္ဗံ, ကား ‘ရွှေဗျည်းကို’ ဟု အနက်ပေးသော
 ကြောင့် နယေ, ဌံ နိဇာတ်, ယျေဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်
 ကြိယာသည် မဟောအပ်သော ပဓာနလက္ခဝန္တံ အဝုတ္တကံ၊ န
 ယေ, ကား ထိုကံကို မဟောသော လက္ခကြိယာ စပ်၏။ ပရံ ကား
 ‘နောက် အက္ခရာသို့’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် နယေ, ဌံ
 အပ္ပဓာနသို့။ ဖြစ်သင့်၍ အဝုတ္တကံကို လက္ခဝန္တံ စပ်လိုက်သည်။
 အရိုး အတိုင်း ဆိုလိုမှုကား ‘သန္တံ ကတ္တုကာမော’ ဟု ပါဌ
 သေသထည့်၍ စပ်။ ဣတိကား ‘ဤဆိုခဲ့ပြီးသော တဆယ်
 တသုတ် ဝုတ္တံ ဥဒါဟရဏံ အပေါင်းသည်’ ဟု အနက်ပေးသော
 ကြောင့် ကဏ္ဍော ဌံ တုလျတ်။ ကဏ္ဍော ကား လိဂံတ် စပ်၏။
 သန္တံ ကပ္ပေကား ‘သန္တံ ကျမ်း၌’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့်
 ကဏ္ဍော ဌံ အပေါင်း အာဓာရ၊ ကဏ္ဍောကား အစိတ် အာ

ခေရ် စပ်၏။ ပထမောကား 'ရှေးဦးစွာသော' ဟု အနက် ပေးသောကြောင့် ကဏ္ဍော၌ တုလျာခံ ကရုဏ ဝိသေသန ဝိသေသျှစပ်၏။ ကဏ္ဍောကား ဝါ၊ 'အပိုင်းအခြားသည်' ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ပရိသမာပနတ္ထ ဣတိနိပါတ်၌ တု လျတ်၊ လိုဝ်တ်။ သမတ္ထော-ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ၌ သံပုဗ္ဗ အပ ခေတ် တာစွည်း ဟူသော ကိတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ် သော ဝုတ္တကတ္တား၊ သမတ္ထောကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော ကိတ်ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ အတ္ထော အက္ခရ သညာ တော-သစရှိသော တပိုင်းလုံးကား ဣတိ၌ နိဒဿေတဗ္ဗ၊ နိဒ သန စပ်၏။ ဣတိ သန္တိကပေပထမော ကဏ္ဍော၌ကား နိဂမ နိယ၊ နိဂုံးစပ်၏။ အနက်အတိုင်း ဖော်၍ဆိုမှ စပ်ရာကိုမြင်၍ အဓိပ္ပာယ် တင်လွယ်သောကြောင့် စာစပ်တိုင်းအနက်ဖော်၍ ဆိုလေ။ နောက်ကိုမြှုပ်၍ ရေးတော့မည်။

(၁၂) သဘုသရေ လောပံ-သရေကား 'ကြောင့်' ဟု အနက် ပေးသောကြောင့် ပပေျါန္တိ၌ နိမိတ်။ ပပေျါန္တိကား နိမိတ္တဝန် စပ်၏။ သရာကား 'ထို့သည်' ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ပပေျါန္တိ၌ ပပုဗ္ဗ အပွခေတ်၊ ဩပစွည်း၊ အန္တိဝိဘတ်-ဟူသော အာချာတ်ကြိယာသည် ဟောအပ်သော ကာရီဝုတ္တကတ္တား၊ ပပေျါန္တိကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက စပ်၏။ လောပံကား 'သို့' ဟု ကြောင့် ပပေျါန္တိ၌ ကာရိ ယ အဝုတ္တကံ၊ အဝုတ္တကံ၏ ကြိယာစပ်၏။

(၁၃) ဝါပရော အသဂ္ဂပါ-ဝါစား 'အချို့' ဟု ကြောင့် ပပေျါတိ၌ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောဇာက ကြိယာဝိသေသန၊ ပပေျါတိ ကား ဝိကပ္ပနတ္ထဝါစက ကြိယာဝိသေသျှ စပ်၏။

(၁၄) ကုဗသဇဏ္ဍံ လုတ္တေ-ကုဗိ ကား 'ဉ္ဇ' ဟု ကြောင့် ပပေ္ဍိတိဉ္ဇံ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက အာဓိဓရ၊ ပပေ္ဍိတိကား ဝိကပ္ပနတ္ထဝါစက အာဓေရိ စပ်၏။ ဝါသဒ္ဓါ ကုဗိသဒ္ဓါတို့ကို တသုတ်လုံး၌သော်လည်း ဇောတကဝါစက စပ်။

(၁၅) ယမေဗန္ဓဿာဒေသော-ဒေန္တသ ကား '၏' ဟု ကြောင့် အာဒေသော၌ ကာရိသမ္ပန္နံ၊ အာဒေသောကား ကာရိယသမ္ပန္နံ စပ်၏။

(၂၇) လောပဉ္စ တတြာကာရော- ပျဉ္စနေစ၌ ကား 'ကြောင့်လည်း' ဟုကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ပျဉ္စနေ၌ သမုစ္စယဇောတက ဝါစက၊ သရေစ၌ သမုစ္စေတပ္ပဇောတက ဝါစက စပ်၏။ အကာရောစ၌ စကား မိမိထိုင်ရာ နောက်ဝါကျ၌ သမ္ပိဏ္ဏနဇောတကဝါစက၊ ရှေ့ဝါကျ၌ သမ္ပိဏ္ဏနိယ ဇောတကဝါစက စပ်၏။ တနည်း... မိမိထိုင်ရာ အကာရော၌ သမုစ္စယဇောတက ဝါစက ဥဩကာရာဒိစ၌ သမုစ္စေတပ္ပ ဇောတက ဝါစက စပ်၏။ အကြမ်း ရှေးနည်းတူ။

(၃၃) သယေစ-သ ကား 'နိမိတ် ယ နှင့်တကွ' ဟုကြောင့် ပပေ္ဍိတိဉ္ဇံ သယယောဂဝန္တ ကြိယာဝိသေသန၊ ပပေ္ဍိတိကား သယယောဂ ကြိယာဝိသေသျှ စပ်၏။ တနည်းလည်း- ဉ္ဇံ၌ သယယောဂ ဝန္တကာရီ၊ ဉ္ဇံကား သယယောဂ ကာရိယ စပ်၏။ တနည်းလည်း- သ ကား 'တကွသော' ဟု ကြောင့် နိဂ္ဂဟိတံ၌ သယယောဂဝန္တ ဝိသေသန၊ နိဂ္ဂဟိတံကား သယယောဂဝိသေသျှစပ်၏။ (သုံးချက်စပ်)။ တနည်း... ယေန ဟု ပါဌသေသဏညှိ၍ အနက်ပေးလျှင် ယေန ကား 'နိမိတ် ယ နှင့်'

ဏက္ခိယံ ဟု ကြောင့် သ၌ သဟယောဂ၊ သ ကာ: သဟယောဂ
ဝန္တစပ်၏။ သကာ: စပ်မြဲ။

(၅၂) ဇိနဝစနယုတ္တံ ဟိ-ဟိ ကာ: 'သာလျင်' ဟု ကြောင့်
မိမိထိုင်ရာ ဇိနဝစနယုတ္တံ အဝဇာရဏတ္ထ လောဘက၊ ဇိန
ဝစနယုတ္တံကာ: အဝဇာရဏတ္ထဝါစက စပ်၏။ တနည်း:....
အပ္ပဓာန အားဖြင့် ဟိကာ: န အယုတ္တံ အဝဇာရဏီယတ္ထ
လောဘက၊ န အယုတ္တံကာ: အဝဇာရဏီယတ္ထဝါစက စပ်၏။

(၄၈) အသော ရဿ မေကဝစနယောသု ပိဓ ယော
သုပိဋ္ဌိ အပိ ကာ: ပပွေတိ အပိ 'ရောက်သည်လည်း ရှိ၏' ဟု
ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ ပပွေတိသုပိဋ္ဌိ သမုဇ္ဈယတ္ထလောဘက၊ သမုဇ္ဈယတ္ထ
ဝါစက စပ်၏။ တနည်း:....အပ္ပဓာနအားဖြင့် န ပပွေတိပိဋ္ဌိ
သမုဇ္ဈတဗ္ဗတ္ထလောဘက၊ သမုဇ္ဈတဗ္ဗတ္ထဝါစကစပ်၏။ စကာ:
ပပွေတိစ၊ 'ရောက်သည်သာတည်း' ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ
ဝါကျ၌ အဝဇာရဏတ္ထ လောဘက၊ အဝဇာရဏတ္ထ ဝါစက
စပ်၏။ တနည်း:....အပ္ပဓာန အားဖြင့် နော န ပပွေတိ-ဟူသော
ဗျာဘိရေက ဝါကျ၌ အဝဇာရဏီယတ္ထ လောဘက၊ အဝ
ဇာရဏီယတ္ထ ဝါစက စပ်၏။

(၁၁၀) တယော နေဓစ သဗ္ဗနာမေဟိ - နေဝဟောန္တိ
၌ဝေကာ: 'မဖြစ်ကုန်သည်သာလျင်' ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ န
ဟောန္တိ သန္တိဋ္ဌာနာဝဇာရဏလောဘက၊ သန္တိဋ္ဌာနာဝဇာရဏ
ဝါစက စပ်၏။ စ ကာ: န ဟောန္တိစ၊ 'မဖြစ်ကုန်သည်လည်း
ရှိ' ဟု ကြောင့် မိမိထိုင်ရာ န ဟောန္တိ နိဝတ္တပနာဝ ဇာရဏ

ဇောတကံ သမုစ္စယဇောတကံ၊ နိဝတ္တောပနာဝဇောရဏ ဝါစကံ သမုစ္စယဝါစကံ စပ်၏။ ဝေကို သဒ္ဓါလွန် ကြံရာ၌ 'တယော ဝေသ္မာ သ္မိ' သ တို့၏ အာ ဇ အာယပြု သုံးပါးတို့သည်သာ လျှင်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန် ဟု ပေး၍ ယောနိတို့၏ အာ ပြေကား လျော်ရာ၌ ဖြစ်စေး၏ဟု ယူ။

(၂၇၀) အထ ပုဗ္ဗာနိ ဝိဘတ္တိနံ ဆ ပရဿပဒါနိ-အထ ကား 'ဤကာလဗ္ဗ' ဟု ကြောင့် ပဋ္ဌာယ၌ မရိယာဒါဝဓိ အပါ ဒါနိ၊ ပဋ္ဌာယကား အပါဒါနိစပ်။ ပဋ္ဌာယကား 'စဋ္ဌ' ဟု ကြောင့် ဝုစ္စမာနာနံ၌ ကြိယာဝိသေသန၊ ဝိသေသျှစပ်၏။ ဝုစ္စ မာနာနံကား 'ဆိုအပ်လတ္တံ ကုန်သော' ဟု ကြောင့် ဝိဘတ္တိနံ၌ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျှ စပ်၏။ ဝိဘတ္တိနံကား ဝိဘတ်ရှစ်သွယ်တို့တွင်။ ဝါ၊ 'တို့၏' ဟုကြောင့် ဆ၌ နိဒ္ဓါရဏ၊ နိဒ္ဓါရဏီယ။ ဝါ၊ အဝယဝ သမ္ပန်၊ အဝယဝသမ္ပန္နိ စပ်၏။ ပုဗ္ဗာနိကား 'ရွှေရွှေဖြစ်ကုန်သော' ဟု ကြောင့် ဆ၌ တုလျာဓိ ကရဏ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျှစပ်၏။ ဆကား 'ခြောက်ပုဒ် ခြောက်ပုဒ်တို့သည်' ဟု ကြောင့် ပရဿပဒါနိ၌ သညီ၊ တုလျတ်၊ ပရဿ ပဒါနိကား သညာ၊ လိဂံတ်စပ်၏။ ဝါ၊ ဟောန္တိ၊ သညီ၊ ဝုတ္တ ပကတိ ကတ္တာ၊ ဟောန္တိ ကား ထိုကတ္တာကို ဟောသော အာချာတ် ကြိယာဝါစကစပ်၏။ ပရဿပဒါနိ ကား 'ပရဿ ပုဒ်မည်ကုန်သည်' ယု ကြောင့် ဟောန္တိ၌ ဟု ဇာတ် အန္တိဝိဘတ်၊ ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော သညာ၊ ဝုတ္တ၊ ဝိကတိကတ္တာ၊ ဟောန္တိကား ထိုကတ္တာကို ထောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက စပ်၏။

(၃၈၈) ဓာတုဃာ ကမ္မာဒိမ္မိ ယော - ကမ္မာဒိမ္မိ, ကား
 ‘အစဉ် ကံပုဒ်သည်’ ဟု ကြောင့် သတိ ၌ အသဓာတ် အန္တ
 ပစ္စည်းဟူသော ကိတ် ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော
 လက္ခဏာဝန္တ ဝုတ္တကတ္တား၊ သတိကား ထိုကတ္တားကို ဟော
 သော လက္ခဏကြိယာဝါစက စပ်၏။ သတိ ကား ‘ရှိလ
 သော်’ ဟု ကြောင့် ဟောတိ၌ လက္ခဏ ကြိယာ၊ ဟောတိ ကား
 လက္ခဏကြိယာစပ်၏။ ဓာတုဃာကား ‘ဓာတ်မှ’ ဟု ကြောင့် ပရော
 ၌ အပါဒါန်၊ အပါဒါန် စပ်၏။ ဧကော ကား ‘သည်’ ဟု ကြောင့်
 ပရော၌ ပကတိကတ္တား၊ ပရောတား ဝိကတိ ကတ္တား စပ်၏။
 ဧကော, ပရော နှစ်ပုဒ်ကား ‘သည်’ ဟု ကြောင့် ဟောတိ၌ ဟူ
 ဓာတ်, အပစ္စည်း, တိဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက
 သည် ဟောအပ်သော လက္ခဏာဝန္တ ဝုတ္တပကတိ, ဝိကတိကတ္တား၊
 ဟောတိ ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော လက္ခဏ ကြိယာ
 ဝါစက စပ်၏။

(၄၅၃) ဟန္တေဟိ ဟော ဟဿ ဓဋ္ဌာ ဝါ အဒဟ
 နဟာနံ-အဒဟနဟာနံကား ‘ဒဟ နဟ မဟုတ်သော ဓာတ်
 အများတို့တွင်’ ဟု ကြောင့် ဟန္တေဟိ၌ နိဒ္ဒါရဏ၊ နိဒ္ဒါရဏီယ
 စပ်၏။ ဝါ, ‘မဟုတ်ကုန်သော’ ဟု ကြောင့် ဟန္တေဟိ, ၌ တုလျာ
 ဓိကရဏ ဝိသေသန ဝိသေသျှစပ်၏။ သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိ
 တံ ကဲ့သို့ ဝိဘတ်မှတူသော တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန
 ဝိသေသျှမှတ်။ ပရဿ ကား ‘သော’ ဟု ကြောင့် တဿ ၌
 တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျှစပ်၏။ တဿ ကား
 ‘၏’ ဟု ကြောင့် ဟော ၌ ကာရီသမ္ပန်၊ ဟောကား ကာရီယ

သမ္ပန္နိ^၀စပ်စပ်၏။ ယဿ ကား ငွေ့နည်းတူ။ ဝါကား 'အချို' ဟု ကြောင့် ဟောတိ၊ ဌိ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောဘက ကြိယာ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျှစပ်၏။

(၄၆၅) တဒ္ဓိတသမာသ ကိတကာ နာမံ ဝါ၊ တဝေတုနာ ဒိသု စ-အတစဝ တုနာဂိသု ကား တဝေ၊ တုန၊ တုာန၊ တုာ၊ တုံ၊ တာယေ စသော နိပါတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်မှ တပါးကုန်သော' ဟု ကြောင့် တဒ္ဓိတ သမာသ ကိဘကာ ဌိ တုလျာဓိကရဏ ဝိသေသန၊ ဝိသေသျှစပ်၏။ ဝါ၊ 'တပါးကုန် သော သဒ္ဓါတို့တွင်' ဟု ကြောင့် တဒ္ဓိတ သမာသ ကိဘကာဌိ နိဒ္ဓါရဏ နိဒ္ဓါရဏိယ စပ်၏။ တဒ္ဓိတ သမာသ ကိတကာ ကား 'တို့ကို' ဟု ကြောင့် ဒဋ္ဌဗ္ဗာဌိ ဒိသဓာတ်၊ တဗ္ဗပစ္စည်းဟူ သော ကိတ်ကြိယာ ဝါစာသည် ဟောအပ်သော ဥပမေယျ ဝုတ္တပကတိကံ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာကား ထိုကံကို ဟောသော ကြိယာ ဝါစက စပ်၏။ နာမံကား 'နာမ်ကို' ဟု ကြောင့် ဒဋ္ဌဗ္ဗာဌိဥပမာန ဝုတ္တဝိကတိကံ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာကား ထိုကံကို ဟောသော ကိတ် ကြိယာ ဝါစက စပ်၏။ ဣဝကား 'ကဲ့သို့' ဟု ကြောင့် မိမိထိုင် ရာ နာမံဌိ ဥပမာနဇောဘက၊ နာမံကား ဥပမာနဝါစက စပ်၏။ တနည်း...အပ္ပဓာန အားဖြင့် တဒ္ဓိတသမာသ ကိတကာဌိ ဥပ မေယျဇောဘက၊ တဒ္ဓိတသမာသ ကိတကာကား ဥပမေယျ ဝါစက စပ်၏။ တဒ္ဓိတသမာသကိတကာကာ နာမံဌိ ဥပမေ ယျ၊ နာမံကား ဥပမာန စပ်၏။

(၄၇၀) နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော - နာမာနံ ကား 'နာမ်တို့၏' ဟု ကြောင့် ယုတ္တတ္ထော ဟူသော အဝေးပုဒ်ဌိ

ဝါစကသမ္ပုနံ၊ ယုတ္တတ္ထောကား ဝါစသမ္ပုနီဝပ်၏။ ဝါ၊ 'တို့တုင်' ဟု ကြောင့် နိဒ္ဒါရဏ။ နိဒ္ဒါရဏီယ စပ်၏။ ဝါ၊ 'တို့နှင့်' ဟု ကြောင့် သဟာဒိယောဂ၊ သဟာဒိယောဂဝန္တ စပ်၏။ ဥပနဂရံ အန္တော ပါသဒံ၊ အနညာ တညဿာမိတိန္ဒြိယံ-စသည်၌ ဥပသာရပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်တို့ကို သဟာဒိဟု ယူ။ တနည်း... ထိုပုဒ်တို့နောက်၌လည်း နာမ်ခိဘတ် သက်ရသော ကြောင့် နာမ်မည်သည်ပင်။ အာချာတ်လည်း ဣတိသဒ္ဒါပြု၍ ပိုင်းခြားအပ်သောကြောင့် အာချာတ်အဖြစ်မှ လွတ်၏။ ထို့ ကြောင့် နာမ်ချင်းချင်းကိုပင် သဟာဒိဟု၌ ယူ။

နာမံ နာမ ဗေဗ္ဗဇာတိ ဂုဏ ပရိမာဏ သင်္ချာဒိဝါစကံ လိင်္ဂါ လိင်္ဂနာမဝသေန သုဒ္ဒ နာမ နိပါတော ပသဂ္ဂံ နာမဝသေန တဒ္ဓိတ ကိဘက ကိစ္စ ဓာတုပစ္စယန္တ ဣတ္ထိပစ္စယန္တ နာမ ဝသေနံစ အနေကံစိမ် သျှာဒိ ဝိဘတျန္တပဒံ၊ (ရူ-ဋီ။)

အနီးပုဒ်ကိုကျော်၍ အဝေးပုဒ်၌ စပ်သင့်ကြောင်းကို-

ယေန ယဿ ဟိ သမ္ပိန္နော၊
ဒုရဋ္ဌံ ပိစ တဿ တံ။
အတ္တတော ဟျံသမာနာနံ၊
အာသန္တတ္တံမ ကာရဏံ-

ဟု ဉာသ်ဆို၏။ ။ သုတ်စဉ်ဆုံးအောင် စပ်လေ။
သုတ်ဂဏန်းမှတ်ချက်အတိုင်း စာစပ်ပြီး၏။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဝိဘတ်သွယ် မူကျဉ်း

ပေးနက် ဝေါဟာရတ္ထ	သင်္ကနက် ဘာဇတ္ထ	ဝိဘတ်	ကေဂုဏ်	ဗဟုဂုဏ်
+	+	ပထမာ	သိ	ယော
အိ	အာလုပ်	ပထမာ	သိ	ယော
က္ခိ၊ သို့	ကံ	ဒုတိယာ	အံ	ယော
ပတ်လုံး၊ တိုင်တိုင်	အစ္စန္တသံယောဂ	ဒုတိယာ	အံ	ယော
သည်	ကတ္တား	တတိယာ	နာ	ယော
ဖြင့်	ကရိုဏ်း	တတိယာ	နာ	ယော
နှင့်	သဒ္ဓဝါယ	တတိယာ	နာ	ယော
အားဖြင့်၊ သဖြင့်	ဝိသေသန	တတိယာ	နာ	ယော
ကြောင့်	ဟိဏ်	တတိယာ	နာ	ယော
အား	သမ္ပဒါနံ	စတုတ္ထိ	သ	ယော
ငှာ	တဒတ္ထ သမ္ပဒါနံ	စတုတ္ထိ	သ	ယော
မ	အပါဒါနံ	ပဉ္စမိ	သ္မာ	ယော
အောက်၊ ထက်	ဝိဘတ္တအပါဒါနံ	ပဉ္စမိ	သ္မာ	ယော
ကြောင့်	ကာရဏ	ပဉ္စမိ	သ္မာ	ယော
၏	သမ္ပန်	ဆဗ္ဗမိ	သ	ယော
ဟော	ဩကာသ	သတ္တမိ	သ	ယော
ကြောင့်	နိမိတ်	သတ္တမိ	သ	ယော
သော်	လက္ခဏ	သတ္တမိ	သ	ယော
စဉ်	အနာဒရ	ဆဗ္ဗမိ၊ သတ္တမိ	သ	ယော
တွင်	နိဒ္ဒါရဏ	ဆဗ္ဗမိ၊ သတ္တမိ	သ	ယော

- (၁) ‘သည်’ ဟု အနက်ပေးသော်လည်း ကတ္ထား အနက်ကို မလို (‘ကို’ ဟု အနက်ပေးသော်လည်း ကံအနက်ကို မလို) လိင်္ဂတ္ထုမျှကိုသာ လိုရကား- လိင်္ဂတ္ထုမျှ ရှိသော သဒ္ဒါမှ နောက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုစံ သံသက်။
- (၂) ‘အို’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် အာလုပ် အနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုစံ သံသက်။
- (၃) ‘ကို’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ကံအနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ကေဝုစံ အံသက်။
- (၄) ‘ဖြင့်’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် ကရိုဏ်းအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ကေဝုစံ နာသက်။
- (၅) ‘အား’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် သမ္ပဒါန်အနက်၌ စတုတ္ထိဝိဘတ် ကေဝုစံ သသက်။
- (၆) ‘မှ’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် အပါဒါန် အနက်၌ ပဉ္စမိဝိဘတ် ကေဝုစံ သွာသက်။
- (၇) ‘၏’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် သမ္ပန်အနက်၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ် ကေဝုစံ သ သက်။
- (၈) ‘၌’ ဟု အနက်ပေးသောကြောင့် သြကာသ အနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ် ကေဝုစံ သ္မိ သက်။

စသည်ဖြင့် ဇယားကွက်ကို ရှု၍ အဝေ အစုံ အကုန်သို့ တတ်စေ။

အလုံးစုံနှင့် ဆက်ဆံအောင် အကျဉ်းစုရုံး၍ ထားအပ်သော

ပက်ဏ္ဍက စာစပ်

ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဝိဘတ်သွယ်

ဒေသာ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဧတေ ဗုဒ္ဓါ-ဟူသောပုံစံ၌ ကံ၊ ကတ္တား စသည်နှင့် မဘက် သက်သက် သုဒ္ဓလိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာ ပဿာဂေသုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကို သုဒ္ဓလိင်္ဂအမည်မှည့်၊ လိင်္ဂတ္ထပထမာသုတ်ဖြင့် သုဒ္ဓလိင်္ဂအနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုစံ သိသက်၊ ဗဟုဝုစံ ယောသက်။ ဒေသာ၊ ဤသူသည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားတည်း။ ဒေသာ ကား။ 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဗုဒ္ဓေါ ၌ တုလျတ်၊ ဗုဒ္ဓေါ ကား လိင်္ဂတ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂) ဗုဒ္ဓေါ ဒေသေတိ၊ ဗုဒ္ဓါ ဒေသေန္တိ ဟူသော ပုံစံ၌ ကတ္တားနှင့် ရောသော ကတ္တုသံသဋ္ဌ လိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပဿာဂေ သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓလိင်္ဂ ကတ္တုသံသဋ္ဌလိင်္ဂအမည်မှည့်၊ လိင်္ဂတ္ထပထမာသုတ်ဖြင့် ကတ္တုသံသဋ္ဌလိင်္ဂအနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုစံ သိသက်။ ဗဟုဝုစံ ယော သက်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်။ ဒေသေတိ၊ ဟောတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ဒေသေတိ ၌ တိ-ဟူသော အာချာတ်ကြီး ဝါ ၈ ကသည် ဟောအပ်သော စုတ္တကတ္တား၊ ဒေသေတိ' ကား ထိုကတ္တားကို ဟောသော အာချာတ်ကြီး ဝါ ၈ က စပ်၏။

၃။ ဗုဒ္ဓေါ ပုဇိယတေ၊ ဗုဒ္ဓေါ ပုဇိယန္တေ - ဟူသော ပုံစံ၌ ကံနှင့်
 ရောသော ကမ္မသံသဋ္ဌ လိင်္ဂတ္ထကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာ၊
 ပယောဂေသုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကို ကမ္မသံသဋ္ဌ လိင်္ဂအမည်မှည့်၊ လိင်္ဂ-
 တ္ထေ ပထမာ သုတ်ဖြင့် ကမ္မသံသဋ္ဌ လိင်္ဂအနက်၌ ပထမာ ဝိ-
 ဘတ် ကေဝုစံ သိသက်၊ ဗဟုဝုစံယောသက်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရား
 ကို။ ပုဇိယတေ၊ ပုဇော်အပ်၏။ ဗုဒ္ဓေါကား 'ကို' ဟူ၍အနက်
 ပေးသောကြောင့် ပုဇိယတေ၌ တေ- ဟူသော အာချာတ်
 ကြိယာ ဝါစက ဟူသည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံ၊ ပုဇိယတေ
 ကား ထိုကံကိုဟောသော အာချာတ် ကြိယာဝါစက အဖြစ်
 ဖြင့် စပ်၏။

(၄) ဘော ဗုဒ္ဓ၊ ဘောန္တော ဗုဒ္ဓေါ ဟူသော ပုံစံ၌ ရှေး
 ရှု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းနှင့် ရောသော အာလပန သံသဋ္ဌလိင်္ဂတ္ထကို
 ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ သုတ်ဖြင့် ဗုဒ္ဓကို အာ-
 လပန သံသဋ္ဌလိင်္ဂ အမည်မှည့်၊ အာလပနေစ သုတ်ဖြင့် အာ-
 လပန သံသဋ္ဌလိင်္ဂအနက်၌ ပထမာဝိဘတ် ကေဝုစံ သိသက်၊
 ဗဟုဝုစံ ယောသက်။ ဘော ဗုဒ္ဓ၊ အို-ဘုရား။ ဒေသေဟိ၊ ဟော-
 ပြောပါလော့။ ဤပုံစံ၌ အာလုပ်ဖြစ်၍ မစပ်ရ။ တနည်း
 လည်း ဗုဒ္ဓကား 'အိုဘုရား' ဟူ၍ အနက် ပေးသော ကြောင့်
 ဒေသေဟိ၌ ဟိဝိဘတ် ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက
 သည် မဟောအပ်သော အာလုပ် ဗဟိဒ္ဓ ကြိယာဝိသေသန၊
 ဒေသေဟိကား ထိုအာလုပ်ကို မဟောသော ဗဟိဒ္ဓကြိယာ
 ဝိသေသျှ စပ်၏။

(၅) ဇောကော ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓေ ဝါ ပုဇေတိ-ဟူသော ပုံစံ
 ၌ ကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ဘုရား ခြပ်၌ တည်သော

ကြိယာပါပုဏ္ဏန သတ္တိဟူသော ကံအနက်ကို ဆိုလိုရကား
 ယံကဏှေတိတံကမ္မံ သုတ်ဖြင့် ကြိယာပါပုဏ္ဏန သတ္တိကို ကံ
 အမည်မှည့်၊ ကမ္မဇတ္ထ ဒုတိယာ သုတ်ဖြင့် အဝုတ္တကံ အနက်၌
 ဒုတိယာဝိဘတ် ကေဝုစံ အံသက်၊ ဗဟုဝုစံ ယောသက်။
 လောကော၊ လူများအပေါင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓံ၊ ဘုရားကို။ ပူဇေတိ၊
 ပူဇော်၏။ လောကောကား 'သည်' ဟူ၍ အနက် ပေးသော
 ကြောင့် ပူဇေတိ၌ တိ ဟူသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစက
 သည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကံတ္တာ၊ ပူဇေတိကား ထိုကတ္တာ
 ကို ဟောသော အာချာတ် ကြိယာဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။
 ဗုဒ္ဓကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပူဇေတိ၌ တိ ဟူ
 သော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သော
 အဝုတ္တကံ၊ ပူဇေတိကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်
 ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၆) မာသံ ဘုဉ္ဇတိ၊ ကောသံ သဗ္ဗာယတိ-အစ ရှိသော
 ပုံစံ၌ ကာလ အခွန်တို့၏ ဒြပ်၊ ဂုဏ်၊ ကြိယာ တို့နှင့် မပြတ်
 ယှဉ်ခြင်းဟူသော အစွန္တ သံယောဂ အနက်ကို ဆိုလိုရကား
 ပရသမညာပယောဂေ၊ သုတ်ဖြင့် ကာလအခွန်တို့၏ ဒြပ်ဂုဏ်
 ကြိယာတို့နှင့် မပြတ် ယှဉ်ခြင်း ဟူသော အနက်ကို အစွန္တ
 သံယောဂအမည်မှည့်၊ ကာလဒ္ဓါနမစွန္တ သံယောဂေ သုတ်ဖြင့်
 အစွန္တ သံယောဂ အနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် ကေဝုစံ အံသက်၊
 ဗဟုဝုစံ ယောသက်။ မာသံ၊ တလှပတ်လုံး။ ဘုဉ္ဇတိ၊ စား၏။
 ကောသံ၊ တကောသတိုင်တိုင်။ သဗ္ဗာယတိ၊ သရဗ္ဗာယ်၏။
 မာသံ၊ ကောသံတို့ကား 'ပတ်လုံးတိုင်တိုင်' ဟူ၍ အနက်ပေး

သောကြောင့် ဘုဉ္ဇတီ၊ သဗ္ဗာယတိတို့၌ တီ၊ ဟူသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစက သည် မဟော အပ်သော အစွန္တ သံယောဂ၊ ဘုဉ္ဇတီ၊ သဗ္ဗာယတိတို့ကား ထိုအစွန္တ သံယောဂ ကို မဟောသော အစွန္တ သံယောဂဝန္တ ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၇) လောကေန ဗုဒ္ဓေါ ပူဇိယတေ၊ လောကေဟိဝါ-
အစရှိသော ပုံစံ၌ မိမိကိုယ်တိုင် ပြဋ္ဌာန်းသည်ဖြစ်၍ ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ဒြပ်၌တည်သော ကြိယာ နိပ္ပါဒနသတ္တိ ဟူသော ကတ္တာ၊ အနက်ကို ဆိုလို ရကား ယော ကရောဘိ သကတ္တာ သုတ်ဖြင့် ကြိယာနိပ္ပါဒနသတ္တိကို ကတ္တာ၊ အမည် မှည့်၊ ကတ္တရိစသုတ်ဖြင့် အဝုတ္တကတ္တာ၊ အနက်၌ တတိယာ ဝိဘတ် ကေဝုစ နာသက်၊ ဗဟုဝုစ ဟိသက်၊ လောကေန၊ လူများအပေါင်းသည်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားကို။ ပူဇိယတေ၊ ပူဇော်အပ်၏။ လောကေန၊ ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ပူဇိယတေ၌ တေ၊ ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တ ကတ္တာ၊ ပူဇိယတေ၊ ကား ထိုကတ္တာကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဗုဒ္ဓေါ ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပူဇိယတေ၌ တေ၊ ဟူသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သောဝုတ္တကံ၊ ပူဇိယတေ၊ ကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၈) ပုရိသော ဒတ္တေန ဝိဟိံ လုနာတိ ဒတ္တေဟိဝါ-
အစရှိသော ပုံစံ၌ ကြိယာကို ပြီးစေရာ၌ ကတ္တာအား လွန်စွာ

ကျေးဇူးများသော ခြင်္သေ့ တည်သော ကြိယာ သာဓက တမသတ္တိ ဟူသော ကရိုဏ်းအနက်ကို ဆိုလိုရကား ယေနဝါ ကယိရတေ တံ ကဏေ-သုတ်ဖြင့် ကြိယာသာဓက တမသတ္တိကို ကရိုဏ်းအမှည်မှည့်။ ကရဏေ တတိယာ-သုတ်ဖြင့် ကရိုဏ်းအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ကေဝုဓံ နာသက်၊ ဗဟုဝုဓံ ဟိသက်။ ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်။ ဒတ္တေန၊ တံစဉ်ဖြင့်။ ဝိဟိံ၊ ကောဏ်ကို။ လုနာတိ၊ ရိုတ်၏။ ဒတ္တေန ကား 'ဖြင့်' ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် လုနာတိ၌ ထိုရိုတ်ခြင်း ကြိယာကို အထူးပြီးစေကြောင်း ဖြစ်သော ကရိုဏ်း၊ လုနာတိကား ထိုကရိုဏ်း၏ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၉) သာရိပုတ္တေန သဟ ဗုဒ္ဓေါ ဂစ္ဆတိ- အစရှိသော ပုံစံ၌ ခြင်္သေ့တို့၏ ခြင်္ဂုဏ်ကြိယာအားဖြင့် တူမျှခြင်း သမဝါယဟု ဆိုအပ်သော သဟာဒိယောဂ အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာ ပယောဂသုတ်ဖြင့် ခြင်္သေ့တို့၏ သမဝါယ အနက်ကို သဟာဒိယောဂ အမည်မှည့်။ သဟာဒိယောဂေ စသုတ်ဖြင့် သဟာဒိယောဂ အနက်၌ တတိယာဝိဘတ် ကေဝုဓံ နာသက်၊ ဗဟုဝုဓံ ဟိသက်။ သာရိပုတ္တေန၊ သာရိပုတ္တရာ နှင့်။ သဟ၊ တက။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဂစ္ဆတိ၊ ကြွတော်မူ၏။ သာရိပုတ္တေန ကား 'နှင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် သဟ၌ သဟာဒိယောဂ၊ သဟကား သဟာဒိယောဂ ဝန္တအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ (သဟယောဂဆိုလျှင် ဆိုရ၏။)

(၁၀) ဂေါပေန နာထော ဂေါတမော- အစရှိသော ပုံစံ၌ ဝိသေသကတ်ကို အထူးပြုတတ်သော ထိုဝိသေသျှနှင့်

အရမတူသော ဘိန္နာဓိကရုဏ ဝိသေသန အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာ ပယောဂသုတ်ဖြင့် ထိုဝိသေသနှင့် အရမတူသောအနက်ကို ဘိန္နာဓိ ကရုဏ အမည်မူည့်။ ဝိသေသနေဝသုတ်ဖြင့် ဘိန္နာဓိကရုဏ ဝိသေသန အနက်၌ တတိယာ ဝိဘတ် ဧကဝုဏ်နာသက်၊ ဗဟုစုဏ် ဟိသက်။ နာထော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဂေါတ္ထေန၊ အနွယ်တော်အားဖြင့်။ ဂေါတမော၊ ဂေါတမ မည်တော်မူ၏။ ဂေါတ္ထေန၊ ကား၊ အားဖြင့်၊ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဂေါတမော၌ ဘိန္နာဓိကရုဏ ဝိသေသန၊ ဂေါတမော၊ ကား ဘိန္နာ ဓိကရုဏ ဝိသေသ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏

(၁၁) ဘိက္ခု သိပ္ပေန ဝသတိ - အစရှိသော ပုံစံ၌ အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော အကြောင်း ဟူသော ဟိတ်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာပယောဂေ၊ သုတ်ဖြင့် အကြောင်းအနက်ကို ဟိတ်အမည်မူည့်။ ဟေတုတ္ထေစ၊ သုတ်ဖြင့် ဟိတ်အနက်၌ တတိယာ ဝိဘတ် ဧကဝုဏ် နာသက်၊ ဗဟုစုဏ် ဟိသက်။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ သိပ္ပေန၊ အတတ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝသတိ၊ နေ၏။ သိပ္ပေန၊ ကား ကြောင့် ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ဝသတိ၌ နေခြင်းကြိယာ ဟူသော အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သော အကြောင်း ဟိတ်၊ ဝသတိ၊ ကား ထိုအကြောင်းကို အကျိုးဖိုလ် အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၂) ဗုဒ္ဓဿ ဒေတိ-အစရှိသော ပုံစံ၌ ပေးခြင်းစသော ကြိယာကို ခံတတ်သော ဖြစ်၌ တည်သော ပေးရာ သမ္မာ

ပဒါန သတ္တိဟူသော သမ္ပဒါန်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယထာ
 ဒါတုကာမော ရောစတေ ဓာရယတေ ဝါ တံ သမ္ပဒါန်၊
 သုတ်ဖြင့် ပေးရာ သမ္ပာပဒါန သတ္တိကို သမ္ပဒါန် အမည်မူည့်၊
 သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိ၊ သုတ်ဖြင့် သမ္ပဒါန် အနက်၌ စတုတ္ထိ
 ဝိဘတ် ဧကဝုဗ် သသက်၊ ဗဟုဝုဗ် နံသက်။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာ
 ဘုရားအား။ ဒေတိ၊ ပေးလှူ၏။ ဗုဒ္ဓဿ၊ ကား 'အား' ဟူ၍
 အနက်ပေးသောကြောင့် ဒေတိ၊ ၌ သမ္ပဒါန်၊ ဒေတိ၊ ကား ထို
 သမ္ပဒါန်၏ ကြံယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၃) လောက-ဟိတာယ ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - အစရှိသော
 ပုံစံ၌ ထိုကြံယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော တဒတ္ထသမ္ပဒါန် အနက်
 ကို ဆိုလိုရကား သိလာသံ၊ လ၊ သတ္တမ္ပတ္ထေသုစ၊ သုတ်ဖြင့်
 ထိုကြံယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော အနက်ကို တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်
 အမည်မူည့်၊ သမ္ပဒါနေ စတုတ္ထိသုတ်ဖြင့် တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်
 အနက်၌ စတုတ္ထိဝိဘတ် ဧကဝုဗ် သသက်၊ ဗဟုဝုဗ် နံသက်။
 လောက ဟိတာယ၊ လူများ အကျိုးငှာ။ ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပွင့်တော်မူ၏။ လောကဟိတာယ၊
 ကား 'ငှာ' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၌ ပွင့်ခြင်း
 ကြံယာ၏ အကျိုးဖြစ်သော တဒတ္ထ သမ္ပဒါန်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကား
 ထိုသမ္ပဒါန်၏ အကြောင်းကြံယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၄) ဗုဒ္ဓသ္မာ အပေတိ-အစရှိသော ပုံစံ၌ ဖဲတတ်သော
 ဒြပ်၏ ဒြပ်ဘုရား တည်သော ဖဲဆု အပဂမနသတ္တိဟူသော
 အပါဒါန် အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယသ္မာ ဒပေတိ ဘယမာ
 ဒတ္ထေဝါ တဒပါဒါန်၊ သုတ်ဖြင့် ဖဲဆု အပဂမန သတ္တိကို

အပါဒါန် အမည်မူည့်၊ အပါဒါနေ ပဉ္စမိ သုတ်ဖြင့် အပါဒါန် အနက်၌ ပဉ္စမိဝိဘတ် ကောရုဏ်သွာသက်၊ ဗဟုဝုဏ် ဟိသက်။ ဗုဒ္ဓသွာ၊ ဘုရားမှ၊ အပေတိ၊ ဖဲ၏။ ဗုဒ္ဓသွာကား ‘မှ’ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် အပေတိ၌ အပါဒါန်၊ အပေတိ၊ ကား ထိုအပါဒါန်၏ ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် ဝပ်၏။

(၁၅) ဗုဒ္ဓသွာ လောကော ဟိနော၊ လောကသွာ ဗုဒ္ဓေါ သေဋ္ဌော-အစရှိသော ပုံစံ၌ ဝေဖန် ခွဲခြမ်း၍ သိအပ်သော ဝိဘတ္တ အပါဒါန် အနက်ကို ဆိုလိုရကား ဒုရန္တိ၊ လ၊ ကတ္တူ သုဝ၊ သုတ်ဖြင့် ဝေဘန်ခွဲခြမ်း၍ သိအပ်သော အနက်ကို ဝိဘတ္တ အပါဒါန် အမည်မူည့်၊ အပါဒါနေ ပဉ္စမိသုတ်ဖြင့် ဝိဘတ္တ အပါဒါန်အနက်၌ ပဉ္စမိဝိဘတ် ကောရုဏ် သွာသက်၊ ဗဟုဝုဏ် ဟိသက်။ ဗုဒ္ဓသွာ၊ ဘုရားအောက်။ လောကော၊ လောက သည်။ ဟိနော၊ ယုတ်၏။ လောကသွာ၊ လောကထက်။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရားသည်။ သေဋ္ဌော၏။ ဗုဒ္ဓသွာ၊ လောကသွာ၊ တို့ ကား ‘အောက်ထက်’ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟိနော၊ သေဋ္ဌော၊ တို့၌ ဝိဘတ္တ အပါဒါန်၊ ဟိနော၊ သေဋ္ဌော၊ တို့ကား ဝိဘတ္တ အပါဒါန် အဖြစ်ဖြင့် ဝပ်၏။

(၁၆) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ သမ္ဘဝန္တိ-အစရှိသော ပုံစံ၌ အကျိုးကို ပြုတတ်သော အကြောင်းကာရက အနက် ကို ဆိုလိုရကား၊ ပရ-သမညာ ပယောဂသုတ်ဖြင့် အကျိုး ကို ပြုတတ်သော အကြောင်းအနက်ကို ကာရက အမည်မူည့်၊ ကာရကတ္ထာ၊ သုတ်ဖြင့် ကာရက အနက်၌ ပဉ္စမိ ဝိဘတ် ကောရုဏ်သွာသက်၊ ဗဟုဝုဏ် ဟိသက်။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ အဝိဇ္ဇာ

ဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရတို့သည်။ သမ္မာ
ဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ ကား 'ကြောင့်' ဟူ၍ အနက်
ပေးသောကြောင့်။ သမ္မာဝန္တိ၊ ၎င်း အကြောင်း ကာရဏ၊ သမ္မာ
ဝန္တိ၊ ကား အကျိုးဖလ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၇) ဗုဒ္ဓဿ စီဝရံ- အစရှိသော ပုံစံ၌ ဥစ္စာရှင်၏ ဥစ္စာ
နှင့် စပ်ခြင်းဟူသော သမ္ပန်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယဿ ဝါ
ပရိဂ္ဂဟော တံသာမီ၊ သုတ်ဖြင့် ဥစ္စာရှင်၏ ဥစ္စာနှင့် စပ်ခြင်း
ဟူသော အနက်ကို သမ္ပန်အမည်မူည့်။ သာမီသ္မိံ ဆဋ္ဌိ၊ သုတ်
ဖြင့် သမ္ပန်အနက်၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ် ကေရုဏ် သသက်၊ ဗဟုဂုဏ်
နံနက်။ ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ စီဝရံ၊ သင်္ကန်းတည်း။ ဗုဒ္ဓ
ဿ၊ ကား '၏' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် စီဝရံ၌ ဥစ္စာ
ရှင်ဖြစ်သော သာမီသမ္ပန်၊ စီဝရံ၊ ကား ဥစ္စာဖြစ်သော သံ
သမ္ပန်အဖြစ် ဖြင့် စပ်၏။

(၁၈) ဗုဒ္ဓေ ပသီဒဟိ-အစရှိသော ပုံစံ၌ ကတ္တားကံ၌
တည်သော ကြိယာ၏ တည်ရာ ဖြစ်သော ကြိယာ ပတိဋ္ဌာန
သတ္တိဟူသော ဩကာသ အနက်ကို ဆိုလိုရကား ယောဓာဓော
တမောကာသံ၊ သုတ်ဖြင့် ကြိယာ ပတိဋ္ဌာန သတ္တိကို ဩကာ
သ အမည်မူည့်။ ဩကာသေ သတ္တမိ၊ သုတ်ဖြင့် ဩကာသ
အနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ် ကေရုဏ် သ္မိံ သက်၊ ဗဟုဂုဏ် သုသက်။
ဗုဒ္ဓေ၊ ဘုရား၌၊ ပသီဒဟိ၊ ကြည်ညို၏။ ဗုဒ္ဓေ၊ ကား 'ေ' ဟူ၍
အနက်ပေးသောကြောင့် ပသီဒဟိ ၌ ထိုကြိယာ၏ တည်ရာ
ဖြစ်သော ဩကာသ၊ ပသီဒဟိ၊ ကား တည်တတ်သော ဩ
ကာသဝန္တ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၁၉) နာဂေါ ဒန္တေသု ဟညတေ- အစရှိသော ပုံစံ၌ နိုးသော အကြောင်းဟူသော နိမိတ် အနက်လို့ ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာပယောဂ, သုတ်ဖြင့် နိုးသော အကြောင်းဟူသော အနက်ကို နိမိတ်အမည်မည်၊ ကမ္မ-ကရုဏ-နိမိတ္တေသု သတ္တမိ, သုတ်ဖြင့် နိမိတ်အနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ် ကေဝုဇ် သို့ သက်၊ ဗဟုဝုဇ် သုသက်။ နာဂေါ၊ ဆင်ပြောင်ကို။ ဒန္တေသု၊ အစွယ် တို့ကြောင့်။ ဟညတေ၊ သတ်အပ်၏။ ဒန္တေသု, ကား 'တို့ ကြောင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟညတေ, ၌ နိုးသော အကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော နိမိတ်၊ ဟညတေ, ကား ထိုနိမိတ် ၏အကျိုး နိမိတ္တဝန်ကြံယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၀) ပုဒ္ဒေါ ဂစ္ဆန္တေ အနိဋ္ဌာ ပက္ကမန္တိ- အစရှိသော ပုံစံ၌ ကြံယာ တပါးကို မှတ်ကြောင်းကြံယာဟူသော လက္ခဏ အနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရ-သမညာ ပယောဂေ သုတ် ဖြင့် ကြံယာတပါးကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြံယာကို လက္ခဏ အမည်မည်၊ ကာလ ဘာဝေသုစ - သုတ်ဖြင့် လက္ခဏ အနက်၌ သတ္တမိဝိဘတ် ကေဝုဇ် သို့ သက်၊ ဗဟုဝုဇ် သုသက်။ ပုဒ္ဒေါ, ဘုရားသည်။ ဂစ္ဆန္တေ၊ ကြွတော်မူသည်ရှိသော် အနိဋ္ဌာ၊ အနိဋ္ဌာရုံဟူသမျှတို့သည်။ ပက္ကမန္တိ၊ လမ်းမှ ဖွဲသွားကြကုန်၏။ ဂစ္ဆန္တေကား 'သော်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပက္ကမန္တိ ၌ ထိုဖွဲခြင်းကြံယာကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော လက္ခဏကြံယာ၊ ပက္ကမန္တိကား ထိုလက္ခဏကြံယာဖြင့် မှတ်အပ်သော လက္ခဏ ကြံယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ပုဒ္ဒေါကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသော ကြောင့် ဂစ္ဆန္တေ၌ လက္ခဏဝန္တ ကတ္တာ၊ ဂစ္ဆန္တေကား လက္ခ

ကကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ အနိဋ္ဌာကား 'တို့သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပက္ခမန္တိ၌ ဝက္ခန္ဓကတ္တာ၊ ပက္ခမန္တိကား သက္ခကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၇) အာစရိယဿ သယန္တဿ အာစရိယေ သယန္တေ ဝါ သိဿော ယောသေတိ-အစရိယော ပုံစံ၌ ဖြစ်ဆဲ ကြိယာ တပါးကို မငဲ့မညွှာ မရိုမသေပြု၍ ဖြစ်သော ကြိယာ ဟူသော အနာဒရအနက်ကို ဆိုလိုရကား ပရသမညာ ပယောဂေသုတိ ဖြင့် မရိုမသေပြု၍ဖြစ်သော ကြိယာကို အနာဒရ အမည်မှည့်၊ အနာဒရေစ-သုတ်ဖြင့် အနာဒရ အနက်၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ် ကေဝုဏ် သသက်၊ ဗဟုဝုဏ် နံသက်။ သတ္တမိဝိဘတ် ကေဝုဏ် သ္မိသက်၊ ဗဟုဝုဏ် သု သက်။ အာစရိယဿ၊ ဆရာသည်။ သယန္တဿ၊ အိပ်စဉ်။ ဝါ၊ အာစရိယေ၊ ဆရာသည်။ သယန္တေ၊ အိပ်စဉ်။ သိဿော၊ တပည့်သည်။ ယောသေတိ၊ ဟစ်အော် ကြွေးကြော် ၏။ သယန္တဿ၊ သယန္တေတို့ကား 'စဉ်' ဟူ၍ အနက်ပေး သောကြောင့် ယောသေတိ-၌ မရိုမသေအပ်သော အနာဒရိယ ကြိယာ၊ ယောသေတိ ကား မရိုမသေတတ်သော အနာဒရ ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်ကုန်၏။ အာစရိယ၊ အာယရိယေတို့ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် သယန္တဿ၊ သယန္တေ တို့၌ အနာဒရိယဝုဏ် ကတ္တာ၊ သယန္တဿ၊ သယန္တေ တို့ကား အနာဒရိယ ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ကုန်၏။ သိဿော ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ယောသေတိ၌ အနာ ဒရ ဝုဏ်ကတ္တာ၊ ယောသေတိကား အနာဒရကြိယာ အဖြစ် ဖြင့် စပ်၏။

(၂၂) ခတ္တိယော သေဋ္ဌော ဇနာနံ ဇနေသု ဝါ-
 အရရှိသော ပုံစံ၌ အပေါင်းမှ ဇာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်
 အားဖြင့် 'အစိတ်ထုတ်ခြင်း' ဟူသော နိဒ္ဒါရဏ အနက်ကို
 အလိုရှိရကား ပရ-သမညာ ပယောဂ သုတ်ဖြင့် အပေါင်းမှ
 ဇာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်အားဖြင့် အစိတ်ထုတ်ခြင်းကို နိဒ္ဒါ
 ရဏ အမည်မူည့်၊ နိဒ္ဒါရဏေစ သုတ်ဖြင့် နိဒ္ဒါရဏ အနက်၌
 ဆဋ္ဌိဘတ် ကေဝုဏ် သသက်၊ ဗဟုဝုဏ် နံသက်။ သတ္တမီဝိဘတ်
 ကေဝုဏ် သ္မိသက်၊ ဗဟုဝုဏ် သုသက်။ ဇနာနံ၊ လူ့အပေါင်းတို့
 တွင်။ ဝါ၊ ကား။ ဇနေသု၊ တို့တွင်။ ခတ္တိယော၊ မင်းသည်။
 သေဋ္ဌော၊ အမြတ်ဆုံးပေတည်း။ ဇနာနံ, ဇနေသုတို့ကား....
 'တို့တွင်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ခတ္တိယော၌ နိဒ္ဒါရဏ၊
 ခတ္တိယောကား နိဒ္ဒါရဏီယအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ခတ္တိယောကို
 သေဋ္ဌော၌ တုလျတ် လိင်္ဂတ်စပ်လေ။

(၂၃) ပုဗ္ဗာ, ပရ၊ သမာနန္တံ၊ လက္ခဏ, ဟေတု၊ ဝါးခု
 အတ္ထ၊ သက်အပ်စွ၊ တုန, တွာန, တွာ။ (နိယံ။) အဘိဝါဒိယ
 ဘာသိသံ - အဘိဝါဒိယ၊ ရှိခိုးပြီး၍။ ဘာသိသံ၊ ဆိုပေအံ့။
 အဘိဝါဒိယ, ကား '၍' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘာသိ-
 သံ၌ ပုဗ္ဗကာလ ကိတ်ကြိယာ ဝိသေသန၊ ဘာသိသံ, ကား
 အပရကာလ အာချာတ်ကြိယာ ဝိသေသု အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။
 ဒွါရံ အာဝရိတွာ နိက္ခမတိ - ဒွါရံ၊ တံခါးကို။ အာဝရိတွာ၊ ပိတ်
 ၍။ နိက္ခမတိ၊ ထွက်၏။ အာဝရိတွာ, ကား '၍' ဟူ၍ အနက်ပေး
 သောကြောင့် နိက္ခမတိ, ၌ အပရကာလ ကိတ်ကြိယာ ဝိသေသန၊
 နိက္ခမတိ, ကား ပုဗ္ဗကာလ အာချာတ်ကြိယာ ဝိသေသု အဖြစ်

ဖြင့် စပ်၏။ အာဒိစ္စော တမံ ဟန္တာ ဥဒေတိ - အာဒိစ္စော၊
 နေမင်းသည်။ တမံ၊ အမှိုက်မှောင်ကို။ ဟန္တာ၊ ပယ်ဖျောက်၍။
 ဥဒေတိ၊ တက်၏။ ဟန္တာ၊ ကား '၍' ဟူ၍ အနက်ပေးသော
 ကြောင့် ဥဒေတိ၌ သမာန ကာလကိတ်ကြိယာ ဝိသေသန၊
 ဥဒေတိကား သမာနကာလ အာချာတ်ကြိယာ ဝိသေသျှ
 အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ သိဟံ ဒိသ္မာ ဘယံ ဇာယတေ-သိဟံ၊
 ခြင်္သေ့ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်သည်ရှိသော်။ ဝါ၊ မြင်ခြင်းကြောင့်။
 ဘယံ၊ ကြောက်ခြင်းသည်။ ဇာယတေ၊ ဖြစ်၏။ ဒိသ္မာ၊ ကား
 'သော်' ဟူ၍၊ 'ကြောင့်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဇာယ
 တေ၌ ထိုကြိယာကို မှတ်ကြောင်းဖြစ်သော လက္ခဏကြိယာ
 ဟိတ်၊ ဇာယတေ ကား ထိုလက္ခဏ ကြိယာဖြင့် မှတ်အပ်သော
 လက္ခဏကြိယာ ဖိုလ်အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ (နှစ်သုံးလေးတွာ၊ ရှိလေ
 ရာ၊ ရှေ့အာ နောက်စပ်လေ။)

(၂၄) ပုရိသေန ပုရိသဿ ဝါ ဩဒနံ ပစ္စတေ-ပုရိသေန၊
 သည်။ ဝါ၊ ကား။ ပုရိသဿ၊ သည်။ ဩဒနံ၊ ကို။ ပစ္စတေ၊
 ချက်ခြင်း။ ပုရိသေန ပုရိသဿ ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်
 ပေးသောကြောင့် ပစ္စတေ၌ 'တေ' ဟူသော ဘာဝ ဝါစက
 အာချာတ် ကြိယာသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကတ္တာ၊
 ပစ္စတေကကား ထိုကတ္တာကို မဟောသော ဘာဝ ဝါစက
 အာချာတ် ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဩဒနံ၊ ကား 'ကို' ဟူ၍
 အနက်ပေးသောကြောင့် ပစ္စတေ၌ 'တေ' ဟူသော ဘာဝ ဝါစ
 က အာချာတ်ကြိယာသည် မဟောအပ်သော အဝုတ္တကံ၊ ပစ္စ
 တေ၊ ကား ထိုကံကို မဟောသော ဘာဝ ဝါစက အာချာတ်
 ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၅) ဒါသော သြဒနံ ပစတိ - ဒါသော၊ ကျွန်သည်။ သြဒနံ၊ ကို။ ပစတိ၊ ချက်၏။ ဒါသောကို ပစတိ၌ ဝုတ္တကတ္တာ။ သြဒနံကို ပစတိ၌ အဝုတ္တကံ စပ်လေး ကာရိတ်ကံကား။ ဓာတ်ကတ္တာ။ မပြား ဝုတ္တ အဝုတ္တ။ (နိယံ။) သာမိကော ဒါသံ သြဒနံ ပါစေတိ - သာမိကော၊ အရှင်သည်။ ဒါသံ၊ ကျွန်ကို။ သြဒနံ၊ ကို။ ပါစေတိ၊ ချက်စေ၏။ သာမိကော၊ ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပါစေတိ၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော 'တိ' ဟူသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစကသည် ဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတု ကတ္တာ။ ပါစေတိကား ထိုကတ္တာကို ဟောသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။ ဒါသံ၊ ကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပါစေတိ၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော 'တိ' ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သော ပယောဇက ဓာတ်ကတ္တာ။ ဟူသော ကာရိတ်ကံ၊ ပါစေတိကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ် ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။ သြဒနံကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ပါစေတိ၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သော ဓာတ် ကံ၊ ပါစေတိကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစကအဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။

(၂၅) သာမိကေန ဒါသော သြဒနံ ပါစိယတေ - သာမိကေန၊ သည်။ ဒါသော၊ ကို။ သြဒနံ၊ ကို။ ပါစိယတေ၊ ချက်စေအပ်၏။ သာမိကေန ကို ပါစိယတေ ၌ မဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တာ။ ဒါသောကို ပါစိယတေ၌ ဟော

အပ်သော ပယောဇ္ဇ ဓာတ်ကတ္တာ: ဟူသော ကာရိတ်ကံ၊
ဩဒနံကိုပါစိယတေ၌ ရှေးနည်းတူ မဟောအပ်သော ဓာတ်ကံ
စပ်လေ။ (ရှေးပုံစံနှင့် အစဉ်အထိုင်း ဟပ်၍ စပ်လေ။)

(၂၇) အဇပါလော အဇံ ဂါမံ နေတိ - အဇပါလော၊
ဆိတ်ကျောင်းသားသည်။ အဇံ၊ ဆိတ်ကို။ ဂါမံ၊ ရွာသို့။ နေတိ၊
ဆောင်၏။ အဇ- ပါလော ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေး
သောကြောင့် နေတိ၌ တီဟူသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစက
သည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တကတ္တာ:၊ နေတိကား ထိုကတ္တာကို
ဟောသော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစက အဖြစ်ဖြင့် စပ်၏။
အဇံကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နေတိ ၌ တီ
ဟူသော အာချာတ် ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော
ချာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ၊ နေတိ ကား ထိုကံကို မဟော
သော အာချာတ်ကြိယာ စပ်၏။ ဂါမံကား 'ကို' ဟူ၍ အနက်
ပေးသောကြောင့် နေတိ ၌ တီဟူသော အာချာတ် ကြိယာ
ဝါစကသည် မဟောအပ်သော ချာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ အပုဓာနကံ၊
နေတိကား ထိုကံကိုမဟောသော အာချာတ်ကြိယာ စပ်၏။

(၂၈) အဇပါလေန အဇော ဂါမံ နိယတေ - အဇ
ပါလေန၊ သည်။ အဇော၊ ကို။ ဂါမံ၊ သို့။ နိယတေ၊ ဆောင်အပ်
၏။ အဇပါလေနကို နိယတေ၌ မဟောအပ်သော အဝုတ္တ
ကတ္တာ:၊ အဇောကို နိယတေ၌ ရှေးနည်းတူ ဟောအပ်သော
ချာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ၊ ဂါမံကို နိယတေ၌ မဟော
အပ်သော ချာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ အပုဓာနကံ စပ်လေ။ (ရှေးပုံစံ
နှင့် အစဉ်အထိုင်းဟပ်၍ စပ်လေ။)

(၂၉) သာမိကော အဇပါလံ အဇံ ဂါမံ နယာပေတိ-
 သာမိကော၊ သည်။ အဇပါလံ၊ ကိ၊ အဇံ၊ ကိ။ ဂါမံ၊ သို့။ နယာ
 ပေတိ၊ ဆောင်စေ၏။ သာမိကောကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်
 ပေးသောကြောင့် နယာပေတိ၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော တိ-ဟူ
 သော အာချာတ် ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော
 ပယောဇကံ ဟေတုကတ္တား၊ နယာပေတိကား ထိုကတ္တာကို
 ဟောသော အာချာတ်ကြိယာဝါစက စပ်၏။ အဇပါလံကား
 'ကိ' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် နယာပေတိ၌ ကာရိတ်နှင့်
 ယှဉ်သော တိ ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ ဝါစကသည်
 မဟောအပ်သော ပယောဇ ဓာတ်ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်
 ကံ၊ နယာပေတိကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်
 ကြိယာ စပ်၏။ အဇံကား 'ကိ' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့်
 နယာပေတိ၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော တိဟူသော အာချာတ်
 ကြိယာ ဝါစကသည် မဟောအပ်သော ချာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏
 ပဓာနကံ၊ နယာပေတိကား ထိုကံကို မဟောသော အာချာတ်
 ကြိယာစပ်၏။ ဂါမံကား 'ကိ' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့်
 နယာပေတိ၌ ကာရိတ်နှင့် ယှဉ်သော တိ-ဟူသော အာချာတ်
 ကြိယာဝါစကသည် မဟောအပ်သော ချာဒိဂိုဏ်း ဓာတ်၏
 အပ္ပဓာနကံ၊ နယာပေတိ ကား ထိုကံကို မဟောသော
 အာချာတ်ကြိယာ စပ်၏။

(၃၀) သာမိကေန အဇပါလော အဇံ ဂါမံ နယာ ပိယာ-
 တေ-သာမိကေန၊ သည်။ အဇပါလော၊ ကိ။ အဇံ၊ ကိ။ ဂါမံ၊
 သို့။ နယာပိယာတေ၊ ဆောင်စေအပ်၏။ သာမိကေန ကိ နယာ-

ပီယကော ဌံ မဟောအပ်သော ပယောဇက ဟေတုကတ္တာ၊
 အဇပါလောကို နယာပီယတေဌံ ဟောအပ်သော ပယောဇ
 ဇာတ်ကတ္တာ ဟူသော ကာရိတ်ကံ၊ အဇံကို နယာပီယတေဌံ
 မဟောအပ်သော ချာဒိဂိုဏ်းဇာတ်၏ ပဓာနကံ၊ ဣါမာကို
 နယာပီယတေဌံ မဟောအပ်သော ချာဒိဂိုဏ်းဇာတ်၏ အပ္ပဓာ
 နကံ စပ်လေ။ (ရှေးပုံစံနှင့် အစဉ်အတိုင်း ဟပ်၍ စပ်လေ။)

(၃၁) ပြာဟ္မဏော ရာဇာနံ ကမ္မလံ ယာစတိ-ပြာဟ္မဏော၊
 ပုဏ္ဏားသည်။ ရာဇာနံ၊ မင်းကို။ ကမ္မလံ၊ ကမ္မလံကို။ ယာ
 စတိ၊ တောင်း၏။ ပြာဟ္မဏောကို ယာစတိဌံ ဟောအပ်သော
 ဝုတ္တကတ္တာ၊ ရာဇာနံကို ယာစတိဌံ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိ
 ဂိုဏ်း ဇာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ၊ ကမ္မလံကို ယာစတိဌံ မဟောအပ်
 သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်း ဇာတ်၏ ပဓာနကံ စပ်မြဲစပ်လေ။

(၃၂) ပြာဟ္မဏေန ရာဇာ ကမ္မလံ ယာစိယတေ-ပြာဟ္မ-
 ဏေန၊ သည်။ ရာဇာ၊ ကို။ ကမ္မလံ၊ ကို။ ယာစိယတေ၊ တောင်းအပ်
 ၏။ ပြာဟ္မဏေန ကို ယာစိယတေဌံ မဟောအပ်သော အဝုတ္တ
 ကတ္တာ၊ ရာဇာကို ယာစိယတေဌံ ဟောအပ်သော ဒုဟာ
 ဒိဂိုဏ်းဇာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ၊ ကမ္မလံကို ယာစိယတေဌံ မဟော
 အပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်း ဇာတ်၏ ပဓာနကံ စပ်မြဲ စပ်လေ။

(၃၃) အာစရိယော ပြာဟ္မဏံ ရာဇာနံ ကမ္မလံ ယာစာ
 ပေတိ-အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ ပြာဟ္မဏံ၊ ကို။ ရာဇာနံ၊
 ကို။ ကမ္မလံ၊ ကို။ ယာစာပေတိ၊ တောင်းစေ၏။ ။
 အာစရိယောကို ယာစာပေတိဌံ ဟောအပ်သော ပဒယာဇက
 ဟေတုကတ္တာ၊ ပြာဟ္မဏံကို ယာစာပေတိဌံ မဟောအပ်သော

ပယောဇ္ဇဓာတ်ကတ္တား ဟူသော ကာရိတ်ကံ၊ ရာဇာနံကို ယာစာပေတိ၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်း၊ ဓာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ၊ ကမ္မလံကို ယာစာပေတိ၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ ပဓာနကံ စပ်မြဲ စပ်လေ။

(၃၄) အာစရိယေန ပြာဟ္မဏော ရာဇာနံ ကမ္မလံ ယာစာပိယဏ်-အာစရိယေန၊ သည်။ ပြာဟ္မဏော၊ ကို။ ရာဇာနံ၊ ကို။ ကမ္မလံ၊ ကို။ ယာစာပိယတိ၊ တောင်းစေအပ်၏။ အာစရိယေန ကို ယာစာပိယတိ ၌ မဟောအပ်သော ပယောဇကောသုကတ္တား၊ ပြာဟ္မဏောကို ယာစာပိယတိ၌ ဟောအပ်သော ပယောဇ္ဇဓာတ် ကတ္တားဟူသော ကာရိတ်ကံ၊ ရာဇာနံကို ယာစာပိယတိ၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်းဓာတ်၏ အပ္ပဓာနကံ၊ ကမ္မလံ ကို ယာစာ ပိယတိ၌ မဟောအပ်သော ဒုဟာဒိဂိုဏ်း ဓာတ်၏ ပဓာနကံ စပ်လေ။ နျာဒိဂိုဏ်း ဒုဟာဒိဂိုဏ်းသာ ထူး၏။

နယာဒိန ပဓာနဉ္စ၊ အပ္ပဓာနံ ဒုဟာဒိနံ။
ကာရိတေ သုဒ္ဓကတ္တာစ၊ ကမ္မမာချာဘ ဂေါစရံ။

(ရူပသိဒ္ဓိ။)

(၃၅) သာမဏေရော ဥပသမ္ပန္နော ဟောတိ-သာမဏေရော၊ သာမဏေသည်။ ဥပသမ္ပန္နော၊ ပဉ္စင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ သာမဏေရော၊ ကား 'သည်' ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဟောတိ၌ ဟောအပ်သော ပကတိကတ္တား၊ ဥပသမ္ပန္နောကား 'သည်' ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ဟောတိ၌

ဟောအပ်သော ဝိကတိ ကတ္တား၊ ဟောတိ၊ ကား ထိုကတ္တား တို့ကို ဟောသော အာချာတ်ကြံယာ ဝါစက စပ်၏။

(၃၆) သုဝဏ္ဏံ ကဋကံ ကဏေတိ- သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေကို။ ကဋကံ၊ လက်ကောက်ကို။ ကဏေတိ၊ ပြု၏။ သုဝဏ္ဏံ၊ ကား ‘ကို’ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ကဏေတိ၊ ၌ မဟောအပ်သော ပကတိကံ၊ ကဋကံ၊ ကား ‘ကို’ ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ကဏေတိ၌ မဟောအပ်သော ဝိကတိ ကံ၊ ကဏေတိ ကား ထိုကံတို့ကို မဟောသော အချာတ် ကြံယာ စပ်၏။ “ပကတိ ဝိကတိ၊ နှစ်ပါးရှိက၊ ပကတိမှာ၊ အကြောင်းသာ၊ နောက်မှာဝိကတိ အကျိုးတည်း။ ။ ပကတိသင်္ချာ၊ ယုဒြိသာ၊ ကြံယာပုဒ် သဘောတည်း”။

(၃၇) တန္တဝေါ ပဋော ဘဝန္တိ-တန္တဝေါ၊ ချည်တို့ သည်။ ပဋော၊ ပုဆိုးသည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တန္တဝေါ၊ ကား ‘တို့သည်’ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘဝန္တိ၌ ဟော အပ်သော ပကတိ ကတ္တား၊ ပဋော၊ ကား ‘သည်’ ဟူ၍ အနက် ပေးသောကြောင့် ဘဝန္တိ၌ ဟောအပ်သော ဝိကတိ ကတ္တား၊ ဘဝန္တိ၊ ကား ထိုကတ္တားတို့ကို ဟောသော အာချာတ် ကြံယာ ပါစက စပ်၏။

(၃၈) စူဠပန္နကော ဆိက္ခဝေါ ဘဝတိ-စူဠပန္နကော၊ စူဠပန်သည်။ ဆိက္ခဝေါ၊ နိမိတ် ရဟန်းတို့သည်။ ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။ စူဠပန္နကော၊ ကား ‘သည်’ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘဝတိ၌ ဟောအပ်သော ပကတိ ကတ္တား၊ ဆိက္ခဝေါ၊ ကား ‘တို့သည်’ ဟူ၍ အနက်ပေးသောကြောင့် ဘဝတိ၌ ဟောအပ်

သော ဝိကတိကတ္တာ။ ဘဝတိ၊ ကာ သိုကတ္တားတို့ကိုဟော
သော အာချာတ် ကြိယာ ဝါစက စပ်၏။

ပကတိံ ဝိကတိံ စာပိ၊ ယတြ ဓုတ္တံ ဒွယံပိစ။

ဝါစကော ပကတိသချံ၊ ဂဏှာဘိယာ ပဓာနဘော။

ပကိဏ္ဍက စာစပ် ဝိဘတ်သွယ် မူကျယ် ပြီး၏။

+ + +

ဝိသုဒ္ဓါစာရ ထေရဿ၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမ ဝါသိနော။

သောဒေါဟရဏ သမ္ဗန္ဓော၊ ကစ္စာနသုတ္တ နိဿယော။

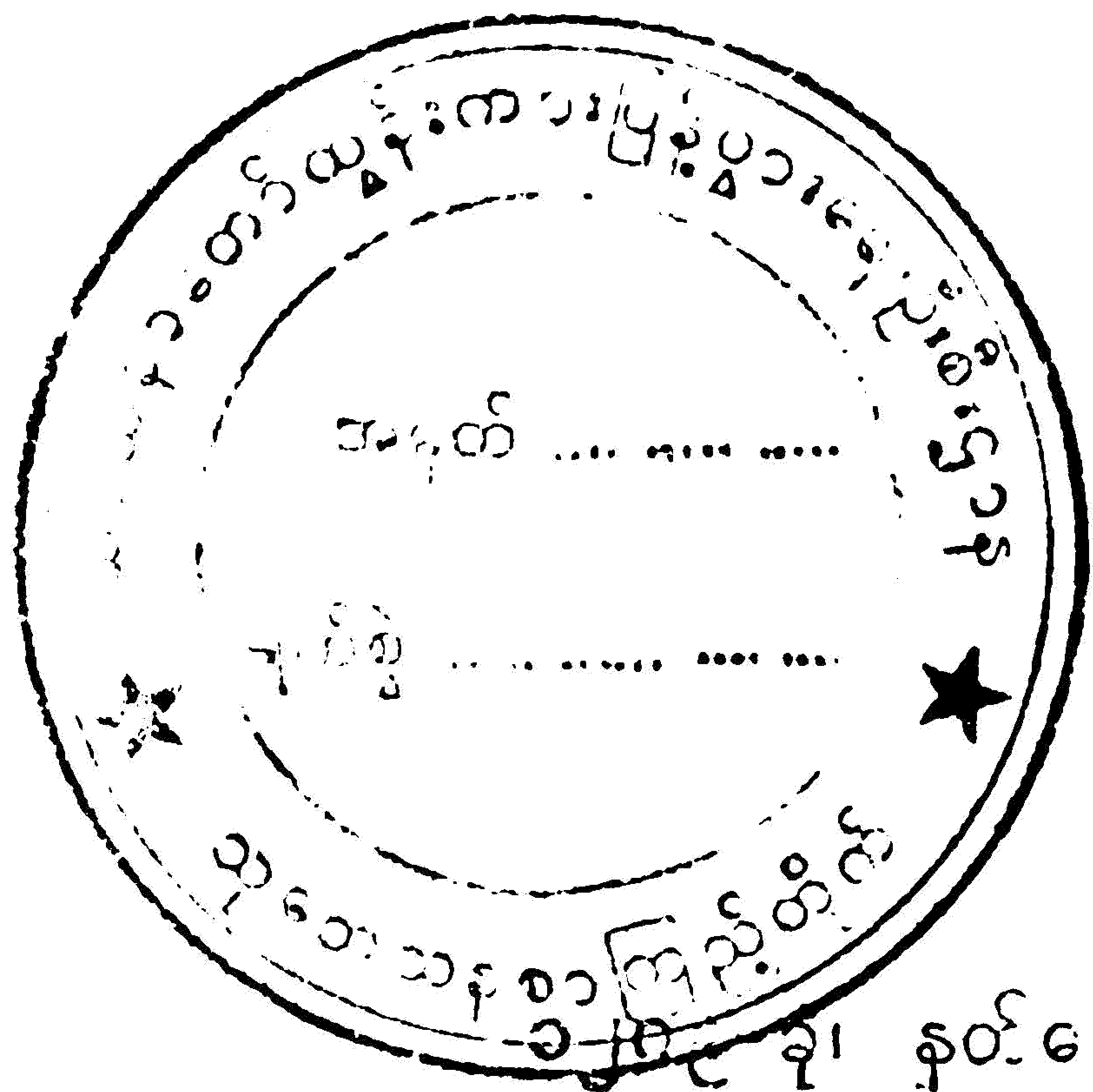
ဆ-ဆ-ဒွိဒက-ဝဿသ္မိံ၊ မာဂသိရမ္ပိ နိဋ္ဌိတော။

ဝိသုဒ္ဓါရာမ ဝါသိနော၊ ဝိသုဒ္ဓါရာမ တိုက်သစ်၊ တိုက်
ဟောင်း၌ လှည့်ပြောင်း သီတင်းသုံးနေသော။ ဝိသုဒ္ဓါစာရ
ထေရဿ၊ ဝိသုဒ္ဓါစာရထေရ်၏။ သောဒေါဟရဏ သမ္ဗန္ဓော၊
ဥဒေါဟရဏပုံစံ၊ သမ္ဗန္ဓိစာစပ်၊ ဝိဘတ်သွယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော။
ကစ္စာနသုတ္တ နိဿယော၊ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစ္စည်း သုတ်နက်သည်။
ဆ-ဆ-ဒွိ ဒေက ဝဿသ္မိံ၊ ၁၂၆၆-ခုနှစ်၌။ မာဂသိရမ္ပိ၊
နတ်တော်လဆန်း သုံးရက်၌။ နိဋ္ဌိတော၊ နိဋ္ဌိ ဣတော ဂတော
ပတ္တော၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်သတည်း။

ဥဒေါဟရဏပုံစံ၊ သမ္ဗန္ဓိစာစပ်တို့နှင့်တကွ နှုတ်ငုံဆောင်

ဝိသုဒ္ဓါရုံကစ္စည်းသုတ်နက် အလုံးစုံ ပြီး၏။

၂၇၀၀၈၈

ပုံနှိပ်ခြင်း

၁၂၉၅-ခု၊ နှစ်တော်လအတွင်း ငထမ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၁၀၀၀။

၁၂၉၅-ခု၊ ဝါခေါင်လအတွင်း ဒုတိယ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၁၀၀၀။

၁၃၀၂-ခု၊ ဩဂုတ်လအတွင်း တတိယ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၁၀၀၀။

၁၃၀၈-ခု၊ ဝါဆိုလအတွင်း စတုတ္ထ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၁၀၀၀။

၁၃၂၇-ခု၊ ဝါခေါင်လအတွင်း ပဉ္စမ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၁၀၀၀။

၁၃၃၈-ခု၊ တပေါင်းလအတွင်း ဆဋ္ဌမ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၂၀၀၀။

၁၃၄၈-ခု၊ ဝါခေါင်လအတွင်း အဋ္ဌမ နှိပ်ခြင်း
အုပ်ရေ ၃၀၀၀။

